

Na temelju članka 39. stavka 1. i članka 41. stavka 1. Zakona o prostornom uređenju („Narodne novine“, broj 153/13, 65/17, 114/118, 39/19, 98/19 i 67/23) i članka 28. Statuta Splitsko-dalmatinske županije („Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije“, broj 125/19, 22/20 i 21/21), Županijska skupština Splitsko-dalmatinske županije na svojoj 33. sjednici održanoj dana 23. prosinca 2024. godine donijela je

ZAKLJUČAK
o razmatranju te prihvatanju Izvješća o stanju u prostoru
Splitsko-dalmatinske županije za razdoblje 2018.-2022.

Članak 1.

Nakon razmatranja Izvješća o stanju u prostoru Splitsko-dalmatinske županije za razdoblje 2018.-2022., izrađenom od strane Zavoda za prostorno uređenje Splitsko-dalmatinske županije, prihvaća se Izvješće o stanju u prostoru Splitsko-dalmatinske županije za razdoblje 2018.-2022.

Članak 2.

Izvješće o stanju u prostoru Splitsko-dalmatinske županije za razdoblje 2018.-2022., čini sastavni dio ovog Zaključka.

Članak 3.

Ovaj Zaključak stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Službenom glasniku Splitsko-dalmatinske županije“.

KLASA: 024-01/24-0002/0279
URBROJ: 2181/1-01-24-0001
Split, 23. prosinca 2024.

PREDSJEDNIK
ŽUPANIJSKE SKUPŠTINE

Mate Simundić, prof.

Dostaviti:

1. Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje SDŽ, ovdje
2. Upravni odjel za graditeljstvo i prostorno uređenje, ovdje
3. Službeni glasnik, ovdje
4. Pismohrana, ovdje

Splitsko-dalmatinska županija

**IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU
SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE
2018. – 2022.**

Klasa: 350-03/24-01/11

Ur.broj: 2181-210-02/24-01

Elaborat:

Izvješće o stanju u prostoru Splitsko-dalmatinske županije
od 2018. do 2022. godine

Osnova za izradu:

Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19 i 98/19)
Pravilnik o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju
u prostoru (NN 48/14 i 19/15)

Izrada Izvješća:

Ravnatelj:

Niko Mrčić, dipl. ing. arh. (do lipnja 2021.)
Petar Matković, dipl. ing. arh. (od srpnja 2021.)

Voditelj izrade Izvješća:

Niko Mrčić, dipl. ing. arh.

Stručni tim u izradi izvješća:

Petar Matković, dipl. ing. arh.
Dr.sc. Svjetlana Miše, mag. ing. arch.
Josip Matijević, mag. ing. arch.
Zoran Botić, dipl. ing. građ.
Hrvoje Lukšić, mag. prav.
Rid Ruščić, oec.
Zdravko Grčić, bcc. jav. up.
Darko Rom, ing. el.

Vrijeme izrade:

Siječanj 2023. – Srpanj 2024.

SADRŽAJ

1. POLAZIŠTA	1
1.1. CILJEVI IZRADE IZVJEŠĆA	1
1.2. ZAKONODAVNO-INSTITUCIONALNI OKVIR	2
1.3. OSNOVNA PROSTORNA OBILJEŽJA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE	3
1.3.1. Prirodna i geografska obilježja	3
1.3.2. Teritorijalna podjela	5
1.3.3. Demografska struktura	7
1.4. SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA U OKVIRU PROSTORNOGA UREĐENJA DRŽAVE	11
1.4.1. Splitsko-dalmatinska županija u sustavu teritorijalnog ustroja regionalne samouprave	12
1.4.2. Građevine, zahvati u prostoru i površine državnog značaja na području Splitsko-dalmatinske županije	13
2. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA	29
2.1. PROSTORNA STRUKTURA KORIŠTENJA I NAMJENE POVRŠINA ŽUPANIJE	30
2.1.1. Površine za građenje	31
2.1.2. Građevinska područja naselja	32
2.1.3. Izdvojena građevinska područja izvan naselja	35
2.1.4. Prikaz planirane prostorne strukture korištenja i namjene površina po gradovima/općinama	39
2.2. SUSTAV NASELJA	45
2.2.1. Sustav središnjih naselja	45
2.3. GOSPODARSKE I DRUŠTVENE DJELATNOSTI	51
2.3.1. Gospodarske djelatnosti	51
2.3.2. Društvene djelatnosti	60
2.4. OPREMLJENOST PROSTORA INFRASTRUKTUROM OD ZNAČAJA ZA ŽUPANIJU	71
2.4.1. Prometna infrastruktura	71
2.4.2. Energetska infrastruktura	73
2.4.3. Vodoopskrba i odvodnja	81
2.4.4. Gospodarenje otpadom	84
2.5. ZAŠTITA I KORIŠTENJE DIJELOVA PROSTORA OD POSEBNOG ZNAČAJA	99
2.5.1. Zaštita prirodnih vrijednosti	99
2.5.2. Zaštita i očuvanje kulturnih dobara	110
2.5.3. Zaštita i očuvanje okoliša	115
2.6. OBVEZNI PROSTORNI POKAZATELJI	135
3. ANALIZA PROVEDBE PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA	141
3.1. IZRADA PROSTORNIH PLANOVA	141
3.1.1. Prostorni planovi na snazi	142
3.1.2. Prostorni planovi u postupku izrade i donošenja	157
3.1.3. Prostorni planovi izvan snage	158
3.2. PROVEDBA PROSTORNIH PLANOVA	161
3.2.1. Provedba prostornih planova županijske razine	161
3.2.2. Provedba prostornih planova lokalne razine i izdavanje akata za provedbu prostornih planova	161
3.2.3. Postupanje s nezakonitom izgradnjom	162
3.3. PROSTORNI PLANOWI U ODNOSU NA DRUGE DOKUMENTE KOJI UTJEČU NA PROSTOR	165
3.3.1. Ostali dokumenti bitni za prostor Splitsko-dalmatinske županije izrađeni u proteklom razdoblju	165
3.3.2. Studije o utjecaju na okoliš za zahvate na području Splitsko-dalmatinske županije 2018. – 2022.	166
3.4. PROVOĐENJE ZAKLJUČAKA, SMJERNICA PRIJEDLOGA ZA UNAPREĐENJE, PREPORUKA, AKTIVNOSTI ODNOSNO MJERA IZ PRETHODNOG IZVJEŠĆA O STANJU U PROSTORU ŽUPANIJE	169
3.4.1. Pregled usvojenih Izvješća o stanju u prostoru za područje županije i jedinica lokalne samouprave	169
3.4.2. Provedba mjera kojima se utvrđuje obveza Zavoda u procesu praćenja stanja u prostoru	170

4. PRIJEDLOZI ZA UNAPRJEĐENJE PROSTORNOG RAZVOJA S OSNOVNIM PREPORUKAMA MJERA ZA IDUĆE RAZDOBLJE175

- 4.1. POTREBE, MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA DALJNJEG PROSTORNOG RAZVOJA ŽUPANIJE, OBZIROM NA OKOLNOSTI, SEKTORSKA OPTEREĆENJA I IZAZOVE 175
- 4.2. OCJENA POTREBE IZRADE NOVIH I/ILI IZMJENE I DOPUNE POSTOJEĆIH PROSTORNIH PLANOVA, DRUGIH DOKUMENATA KOJI UTJEČU NA PROSTOR NA RAZINI ŽUPANIJE 181
 - 4.2.1. Izmjene i dopune prostornih planova do uspostave novog sustava181
 - 4.2.2. Izrada i donošenje planova „nove generacije“181
 - 4.2.3. Potreba daljnjeg razvoja Informacijskog sustava..... 182
- 4.3. PREPORUKE MJERA I AKTIVNOSTI ZA UNAPRJEĐENJE PROSTORNOG RAZVOJA 189

5. IZVORI PODATAKA193

- POPIS KRATICA: 195
- POPIS TABLICA: 196
- POPIS GRAFIKONA: 198
- POPIS SLIKA: 199

1. POLAZIŠTA

1.1. CILJEVI IZRADE IZVJEŠĆA

Izvješće o stanju u prostoru Splitsko-dalmatinske županije (u daljnjem tekstu: Izvješće) izrađuje se za razdoblje od 2018. do 2022. god.. Izvješće o stanju u prostoru je dokument kojim se Županijsku skupštinu te stručnu i širu javnost (temeljem analize i ocjene prostorne strukture, trendova prostornog razvoja, zaštite i korištenja prostora, analize i ocjene provedbe strateških i drugih dokumenata kao i institucionalnog razvoja u području prostornog uređenja) izvješćuju o stanju u prostoru Splitsko-dalmatinske županije za proteklo četverogodišnje razdoblje.

Kroz izvješće se analizira stanje i promjene u prostoru koje nastaju pod utjecajem različitih društvenih procesa i imaju veći ili manji utjecaj na prostor. Izvješće ukazuje i na zatečene probleme u prostoru te predlaže poboljšanje stanja.

Sadržaj i obvezni prostorni pokazatelji izvješća o stanju u prostoru propisani su Pravilnikom o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru (NN 48/14,19/15). Sama izrada Izvješća sastoji se od više aktivnosti kojima je cilj na temelju analize postojećeg stanja u prostoru realno definirati potrebe, mogućnosti i ograničenja daljnjeg održivog razvoja. Aktivnosti u izradi izvješća o stanju u prostoru su:

- definiranje okvira unutar kojeg se odvija prostorni razvoj Splitsko-dalmatinske županije kroz utvrđivanje osnovnih prostornih obilježja Splitsko-dalmatinske županije uključujući demografsku i socijalno gospodarsku strukturu
- prikupljanje podataka o pokazateljima prostornog razvoja kao što su: podaci o opremljenosti Županije i jedinica lokalne samouprave (u daljnjem tekstu: JLS); društvenim i gospodarskim sadržajima te infrastrukturu, podaci o provođenju mjera zaštite vrijednih i zaštićenih kulturnih i prirodnih dobara te okoliša, podaci o prostornim planovima JLS i drugih dokumenata u proteklom razdoblju itd.
- utvrđivanje stanja u prostoru i trendova prostornog razvoja na temelju pokazatelja razvoja, ocjena uspješnosti provedbe dosadašnjih planova i programa i potrebnih vremenskih rokova za njihovo provođenje te na temelju konkretnih pokazatelja određivanje prioriteta u daljnjem prostornom razvoju
- definiranje načina za ostvarenje prioritetnih zadataka s prijedlozima i preporukama za daljnji održivi razvoj u prostoru.

U sklopu izvješća i propisanog sadržaja raspravljat će se kroz teme koje su obilježile prethodno razdoblje, poput donošenja zakona i podzakonskih akata iz područja prostornog uređenja i gradnje te razvoja i uvođenja Informatičkog sustava prostornoga uređenja, u daljnjem tekstu: ISPU.

1.2. ZAKONODAVNO-INSTITUCIONALNI OKVIR

Izvešće o stanju u prostoru obveza je propisana Zakonom o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19 i 98/19, u daljnjem tekstu: Zakon).

Predstavničko tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave razmatra izvješće o stanju u prostoru za razdoblje od četiri godine. U izradi Izvešća o stanju u prostoru sudjelovala su nadležna državna tijela, tijela jedinice područne (regionalne) i lokalne samouprave, javne ustanove i pravne osobe s javnim ovlastima određene posebnim propisima, koje obavljaju poslove od utjecaja na sadržaj ovog Izvešća o stanju u prostoru.

Izrada Izvešća izrađuje se s osvrtnom na prethodno izvješće te su korišteni i analizirani podaci iz prethodnog Izvešća o stanju u prostoru god. Korišteni su podaci iz prostorno-planske dokumentacije, odnosno iz Prostornog plana Splitsko-dalmatinske županije (Službeni glasnik SDŽ br. 1/03, 8/04, 5/05, 5/06, 13/07, 9/13, 147715, 154/21 i 170/21- pročišćeni tekst, u daljnjem tekstu PPSDŽ) i podaci prostornih planova niže razine koji su od utjecaja.

Izvešće o stanju u prostoru sadrži:

- *Polazišta,*
- *Analizu i ocjenu stanja, provedbe i trendova razvoja u prostoru*
- *Analizu izrade i provedbe dokumenata prostornog uređenja (prostornih planova i drugih dokumenata koji utječu na prostor),*
- *Preporuke za unapređenje održivog razvoja u prostoru s prijedlogom prioriternih aktivnosti.*

Zakonom je također propisan postupak izrade koji je utvrđen Pravilnikom o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru (NN 48/14,19/15).

Pravilnik propisuje pobliži sadržaj, obvezne prostorne pokazatelje, način sudjelovanja javnopravnih tijela u izradi Izvešća te druge zahtjeve u vezi s praćenjem stanja u području prostornog uređenja.

1.3. OSNOVNA PROSTORNA OBILJEŽJA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE

1.3.1. Prirodna i geografska obilježja

Splitsko-dalmatinska županija je upravno-teritorijalna jedinica (jedinica regionalne uprave i samouprave) smještena u srednjoj Dalmaciji.

Slika 1. Položaj Splitsko-dalmatinske županije u odnosu na Republiku Hrvatsku

Na Zapadu Splitsko-dalmatinska županija (u daljnjem tekstu: Županija) graniči sa Šibensko-kninskom županijom, na sjeveru i sjeveroistoku s Bosnom i Hercegovinom, a na istoku s Dubrovačko-neretvanskom županijom.

Prema popisu stanovništva iz 2021. Županija je imala 423.407 stanovnika s prosječnom gustoćom naseljenosti od 93,26 stanovnika/km².

Površine Županije iznosi 13.585,40 km², od toga kopneni dio obuhvaća 4.540 (4.539,54) km², dok pripadajući akvatorij iznosi 9.046 (9.045,86) km². Površina akvatorija obuhvaća unutarnje morske vode koje se protežu od obalne linije do granice teritorijalnog mora koje se prostire 12 nautičkih milja (22,2 km) jugozapadno od otočja Palagruža.

Duljina obalne linije Splitsko-dalmatinske županije iznosi 1163 km, od čega je 289 km obalni dio kopna, a 874 km obalni dio otoka. Obalu Splitsko-dalmatinske županije (kao i većinu hrvatske obale) obilježava izrazita razvedenost.

Prema fizionomskoj regionalizaciji, Splitsko-dalmatinska županija može se podijeliti u tri mikroregije:

- Obalna
- Zaobalna
- Otočna

Tablica 1: *Prostorne cjeline Splitsko-dalmatinske županije*

Splitsko-dalmatinska županija		
Mikroregije	Prostorne cjeline	Općine i Gradovi
Obalna	Splitska konurbacija (dio)	Gradovi: Kaštela, Omiš (dio), Solin (dio), Split (dio), Trogir (dio), Općine: Marina (dio), Dugi Rat, Podstrana, Seget (dio),
	Makarsko primorje	Općine: Baška Voda, Brela, Gradac, Podgora, Tučepi, Zadvarje, Grad: Makarska,
Zaobalna	Sinjska -Cetinska krajina (dio)	Općine: Dicmo, Otok (dio), Gradovi-Sinj (dio), Trilj (dio),
	Splitska konurbacija (dio)	Općine: Klis (dio), Dugopolje, Gradovi-Omiš (dio), Solin (dio),
	Imotska krajina (dio)	Općine: Cista Provo (dio), Lokvičići, Lovreč (dio), Podbablje, Proložac (dio), Šestanovac, Zagvozd,
	Zagora splitske konurbacije	Općine-Klis (dio), Lećevica, Marina (dio), Muć, Prgomet, Primorski Dolac, Seget (dio),
	Vrgoračka krajina (dio)	Grad Vrgorac (dio),
	Poljica	Grad Omiš (dio),
	Vrlička (Cetinska) krajina (dio)	Grad Vrlika (dio)
Zaobalno granična	Sinjska (Cetinska) krajina	Općine-Hrvace, Otok (dio), Gradovi-Sinj (4dio), Trilj (dio),
	Imotska krajina (dio)	Općine-Cista Provo (dio), Lovreč (dio), Proložac (dio), Runovići, Zmijavci, Grad-Imotski,
	Vrgoračka krajina (dio)	Grad Vrgorac (dio),
	Vrlička (Cetinska) krajina (dio)	Grad Vrlika (dio),
Otočna	Otok Brač	Općine: Bol, Milna, Nerežišća, Postira, Pučišća, Selca, Sutivan, Grad Supetar,
	Otok Hvar	Općine: Jelsa, Sućuraj, Gradovi: Hvar, Stari Grad
	Splitska konurbacija (dio)	Općina-Okrug, Gradovi-Split (dio), Trogir (dio),
	Otok Šolta	Općina-Šolta,
	Otok Vis, Biševo, Svetac	Gradovi-Komiža, Vis,

Prostorne cjeline

Teritorij Splitsko-dalmatinske županije dijeli se na dvanaest prostornih cjelina:

- Splitska konurbacija,
- Zagora splitske konurbacije,
- Makarsko primorje,
- Otok Brač,
- Otok Hvar,

- Otoci Vis, Biševo i Svetac,
- Otok Šolta,
- Poljica,
- Sinjska (Cetinska) zagora,
- Vrlička (Cetinska) zagora,
- Imotska krajina,
- Vrgoračka krajina.

1.3.2. Teritorijalna podjela

Splitsko-dalmatinska županija je podijeljena na 16 gradova i 39 općina, te se u sastavu županije nalazi 55 administrativnih samoupravnih jedinica s ukupno 382 naselja.

Tablica 2: Gradovi i općine Splitsko-dalmatinske županije

Grad	Površina km2	Grad	Površina km2
Hvar	76,19	Split	79,55
Imotski	58,11	Stari Grad	53,05
Kaštela	59,76	Supetar	29,64
Komiža	45,61	Trilj	266,03
Makarska	38,51	Trogir	38,94
Omiš	265,53	Vis	52,23
Sinj	194,27	Vrgorac	277,80
Solin	34,44	Vrlika	237,73

Općina	Površina km2	Općina	Površina km2
Baška Voda	25,26	Podbablje	44,36
Bol	24,85	Podgora	77,45
Brela	26,71	Podstrana	11,04
Cista Provo	107,32	Postira	50,81
Dicmo	68,44	Prgomet	77,21
Dugi Rat	10,44	Primorski D.	31,28
Dugopolje	63,46	Proložac	54,62
Gradac	73,25	Pučića	103,27
Hrvace	205,91	Runovići	59,40
Jelsa	110,40	Seget	79,08
Klis	148,86	Selca	54,03
Lećevica	87,37	Sućuraj	44,62
Lokvičići	28,55	Sutivan	23,03
Lovreć	105,84	Šestanovac	89,54
Marina	116,74	Šolta	59,07
Milna	36,43	Tučepi	22,34
Muč	223,02	Zadvarje	13,22
Nerežišća	74,79	Zagvozd	139,17
Okrug	10,16	Zmijavci	13,94

1. POLAZIŠTA

Otok	91,77	
------	-------	--

Slika 2. Teritorijalna podjela - gradovi i općine SDŽ-e

1.3.3. Demografska struktura

Prema popisu stanovništva 2021. godine¹ na području Splitsko-dalmatinske županije živjelo je 423.407 stanovnika (od toga 205.229 muškaraca i 218.108 žena). Na prethodnom popisu iz 2011. bilo je ukupno 454.798 stanovnika (221.295 muškaraca i 233.503 žena).

U desetogodišnjem razdoblju 2011.-2021. broj stanovnika se smanjio za 31.391 stanovnika odnosno pad - 6,9 %. Od 55 jedinica lokalne samouprave rast broja stanovnika zabilježen je u 10 gradova i općina, dok je pad stanovništva prisutan u 44 općine i grada te u općini Zadvarje je stanje bez promjene.

Tablica 3: Stanovništvo, gradovi i općine, popis 2021.²

Grad Općina	Popis					Odnos broja stanovnika 2021/2011. (%)
	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.	
Hvar	3 705	4143	4138	4.251	3.979	Pad (- 6,13)
Imotski	8 911	9935	10213	10.764	9.153	Pad (- 16,04)
Kaštela	24 328	29168	34103	38.667	37.794	Pad (- 1,77)
Komiža	1 917	2255	1677	1.562	1.394	Pad (- 7,62)
Makarska	9 556	11958	13716	13.834	13.301	Pad (- 4,88)
Omiš	15056	15630	15472	14.936	14.139	Pad (- 4,93)
Sinj	23849	25985	25373	24.826	23.452	Pad (- 5,56)
Solin	13980	15410	19011	23.926	24.862	Rast (+ 3,66)
Split	176303	200459	188694	178.102	160.577	Pad (- 9,89)
Stari Grad	2857	2884	2817	2.781	2.772	Rast (+ 3,20)
Supetar	2815	3324	3889	4.074	4.325	Rast (+ 5,59)
Trilj	13394	13894	10799	9.109	8.182	Pad (- 13,11)
Trogir	9699	11484	12995	13.192	12.393	Pad (- 6,54)
Vis	2217	2106	1960	1.934	1.918	Pad (- 0,10)
Vrgorac	8228	7497	7593	6.572	5.698	Pad (- 12,35)
Vrlika	6262	5621	2705	2.177	1.728	Pad (- 19,96)
Baška Voda	1931	2173	2924	2775	2.590	Pad (- 5,06)
Bol	1113	1507	1661	1.630	1.678	Rast (+ 2,01)
Brela	1614	1684	1771	1.703	1.626	Pad (- 1,03)
Cista Provo	5359	5105	3674	2.335	1.799	Pad (- 24,32)
Dicmo	3331	2840	2657	2.802	2.805	Pad (- 0,53)
Dugi Rat	4920	6544	7305	7.092	6.876	Pad (- 3,03)
Dugopolje	3175	3075	3120	3.469	3.742	Rast (+ 7,99)
Gradac	2317	2567	3615	3.261	2.401	Pad (- 27,42)
Hrvace	6206	5296	4116	3.617	3.144	Pad (- 13,93)
Jelsa	3938	3861	3656	3.582	3.501	Pad (- 1,66)
Klis	4063	4241	4367	4.801	5.226	Rast (+ 10,28)
Lećevica	1480	1041	740	583	495	Pad (- 15,82)
Lokvičići	1815	1410	1037	807	667	Pad (- 22,98)
Lovreć	4432	3590	2500	1.699	1.402	Pad (- 18,11)
Marina	4794	4417	4771	4.595	4.273	Pad (- 7,05)
Milna	1102	1118	1100	1.034	931	Pad (- 7,73)
Muč	5887	4676	4074	3.882	3.465	Pad (- 9,65)
Nerežišća	1001	1013	868	862	878	Rast (+ 1,62)
Okrug	1141	1640	2980	3.349	2.995	Pad (- 13,39)

¹ Izvor: <https://podaci.dzs.hr/media/ueajlqe5/stanovnistvo-pregled-po-zupanijama.xlsx>

² Izvor: https://podaci.dzs.hr/media/td3jvrbu/popis_2021-stanovnistvo_po_gradovima_opcinama.xlsx

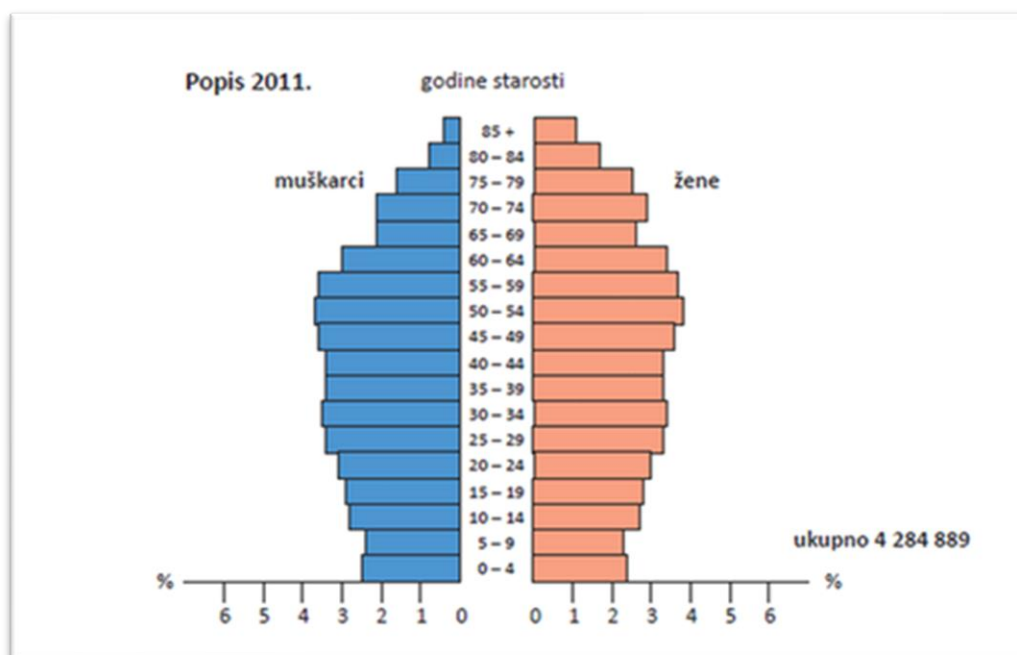
1. POLAZIŠTA

Otok	6256	6574	5782	5.474	4.998	Pad (- 8,60)
Podbablje	5799	5884	4904	4.680	4.035	Pad (- 14,31)
Podgora	2371	2687	2884	2.518	2.233	Pad (- 11,18)
Podstrana	2798	5240	7341	9.129	10.403	Rast (+ 14,28)
Postira	1465	1495	1553	1.559	1.538	Pad (- 1,03)
Prget	1545	1078	797	673	498	Pad (- 27,72)
Prim. Dolac	1197	999	839	770	686	Pad (- 11,25)
Proložac	5337	4801	4510	3.802	3.112	Pad (- 18,02)
Pučića	2397	2393	2224	2.171	1.926	Pad (- 12,01)
Runovići	3718	3497	2643	2.416	1.968	Pad (- 19,41)
Seget	4222	4627	4904	4.854	4.511	Pad (- 7,24)
Selca	2221	2333	1977	1.804	1.613	Pad (- 10,59)
Sućuraj	724	571	492	463	426	Pad (- 7,99)
Sutivan	601	641	759	822	936	Rast (+ 13,32)
Šestanovac	3813	3318	2685	1.958	1.669	Pad (-12,94)
Šolta	1470	1448	1479	1.700	1.975	Rast (+ 17,91)
Tučepi	1632	1760	1763	1.931	1.819	Pad (- 5,16)
Zadvarje	293	292	277	289	289	Bez. prom (±0,0)
Zagvozd	3288	2295	1642	1.188	957	Pad (- 19,17)
Zmijavci	2837	2535	2130	2.048	1.654	Pad (- 20,48)
UKUPNO					423.407	- 6.9 %

Tablica 4: Stanovništvo prema starosti i spolu, popis 2021.³

Splitsko-dalmatinska županija			
Dob	SVE	Muškarci	Žene
Ukupno	423.407	205.299	218.108
0 – 4	19.863	10.230	9.633
5 – 9	20.315	10.470	9.845
10 – 14	22.441	11.443	10.998
15 – 19	22.271	11.474	10.797
20 – 24	24.400	12.290	12.110
25 – 29	24.749	12.548	12.201
30 – 34	25.508	12.781	12.727
35 – 39	27.448	13.834	13.614
40 – 44	28.080	13.979	14.101
45 – 49	28.344	14.188	14.156
50 – 54	28.049	13.864	14.185
55 – 59	29.179	14.090	15.089
60 – 64	30.650	14.612	16.038
65 – 69	29.090	13.651	15.439
70 – 74	25.317	11.276	14.041
75 – 79	14.276	6.017	8.259
80 – 84	13.412	5.348	8.064
85 – 89	7.252	2.440	4.812
90 – 94	2.313	668	1.645
95 i više	450	96	354

³ Izvor: https://podaci.dzs.hr/media/td3jvrbu/popis_2021-stanovnistvo_po_gradovima_opcinama.xlsx

Grafikon 1. Stanovništvo prema starosti i spolu

1.4. SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA U OKVIRU PROSTORNOGA UREĐENJA DRŽAVE

Sustav prostornog uređenja u Republici Hrvatskoj uređuje se Zakonom o prostornom uređenju („Narodne novine“, broj 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19 i 67/23). Sustav čine subjekti, dokumenti, akti i postupci kojima se osigurava praćenje stanja u prostoru, određivanje uvjeta i načina izrade, donošenja i provođenja prostornih planova te uređenja građevinskog zemljišta. Sustav prostornog uređenja čine subjekti, dokumenti, akti i postupci.

Temeljni državni dokument za usmjeravanje razvoja u prostoru je *Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske*⁴. Strategijom je utvrđen opći cilj prostornog razvoja Republike Hrvatske do 2030. godine s razvojnim polazištima te s prioritetima, usmjerenjima i okvirom za provedbu. Sve to u skladu s ukupnim gospodarskim, društvenim i kulturnim razvojem i svim drugim temeljnim državnim razvojnim i strateškim dokumentima.

Zakonom je određen stupanj nadležnosti dokumenata prostornog uređenja kojima država, županije, gradovi i općine usmjeravaju razvoj svojih područja putem razvojnih i provedbenih planova koji se donose na državnoj, područnoj (regionalnoj) i lokalnoj razini.

Sustav je utvrđen tako da postoji više razina planiranja u skladu s kojima se izrađuju i donose prostorni planovi. Prostorni planovi donose se na državnoj, područnoj (regionalnoj) i lokalnoj razini.

- Prostorni planovi državne razine su:
 - Državni plan prostornog razvoja – donosi se za područje države,
 - Prostorni plan područja posebnih obilježja – donosi se obvezno za područje isključivog gospodarskog pojasa Republike Hrvatske; nacionalnog parka i parka prirode određeno posebnim zakonom te za područja određena Državnim planom prostornog razvoja,
 - Urbanistički plan uređenja državnog značaja – donosi se obvezno za područje određeno Državnim planom prostornog razvoja.
- Prostorni planovi područne (regionalne) razine su:
 - Prostorni plan županije (PPŽ) – donosi se obvezno za područje županije,
 - Urbanistički plan uređenja županijskog značaja - donosi se obvezno za područje određeno Prostornim planom županije.
- Prostorni planovi lokalne razine su;
 - Prostorni plan uređenja grada (PPUG), odnosno općine (PPUO) - – donosi se obvezno za područje grada, odnosno općine,
 - Generalni urbanistički plan građevinskog područja naselja i izdvojenog građevinskog područja izvan naselja središnjeg naselja velikog grada (GUP),
 - Urbanistički plan uređenja lokalnog značaja (UPU) - – donosi se obvezno za neuređene dijelove građevinskog područja i za izgrađene dijelove tih područja planiranih za urbanu preobrazbu ili urbanu sanaciju unutar građevinskog područja.

⁴ NN, broj 106/17.

1.4.1. Splitsko-dalmatinska županija u sustavu teritorijalnog ustroja regionalne samouprave

Splitsko-dalmatinska županija je jedinica područne (regionalne) samouprave. Uspostava sadašnjeg sustava lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj započela je 1992. godine postavljanjem temeljnog zakonodavnog okvira te je sustav uspostavljen 1993. godine. Posebnim zakonom (Zakon o područjima županija, gradova i općina u republici Hrvatskoj)⁵ se uređuje teritorijalni ustroj, samoupravni djelokrug, izborni sustav, način financiranja lokalne i regionalne samouprave.

Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi⁶ utvrđena su područja koja spadaju u samoupravni djelokrug jedinica lokalne samouprave (općina i gradova) i županija, te je nadležnost županije u:

- Obrazovanje,
- Zdravstvo,
- Prostorno i urbanističko planiranje,
- Gospodarski razvoj,
- Promet i prometna infrastruktura,
- Održavanje javnih cesta,
- Planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova,
- Izdavanje građevinskih i lokacijskih dozvola, drugih akata vezanih uz gradnju, te provedba dokumenata prostornog uređenja,
- Ostali poslovi sukladno posebnim zakonima.

Nadalje, posebnim zakonom određuju se poslovni državne uprave koji se obavljaju u jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Jedinice područne (regionalne) samouprave razvrstavaju se u četiri (IV) skupine prema indeksu razvijenosti:⁷

- I. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj polovini ispodprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave.
- II. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj polovini ispodprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave.
- III. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj polovini iznadprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave
- IV. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj polovini iznadprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave.

Splitsko-dalmatinska županija nalazi se u III. skupini prema vrijednosti indeksa razvijenosti.

⁵ Zakon o područjima županija, gradova i općina u republici Hrvatskoj (»Narodne novine«, br. 86/06, 125/06, 95/08, 46/10, 145/10, 37/13, 44/13, 45/13 i 110/15)

⁶ Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (»Narodne novine«, br. 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 36/09, 150/11, 144/12, 119/13, 137/15, 123/17, 98/19 i 144/20).

⁷ Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (»Narodne novine«, broj 132/17)

1.4.2. Građevine, zahvati u prostoru i površine državnog značaja na području Splitsko-dalmatinske županije

Građevine državnog značaja koje se nalaze na području Splitsko-dalmatinske županije, prema Uredbi o određivanju građevina, drugih zahvata u prostoru i površina državnog i područnog (regionalnog) značaja⁸, razvrstavaju se na:

1. Građevine i površine prometne i elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme,
2. Energetske građevine,
3. Vodne građevine,
4. Proizvodne građevine,
5. Posebne građevine i površine,
6. Ostale građevine državnog značaja.

1. Građevine i površine prometne i elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme, na području Županije su:

Cestovne građevine

Tablica 5: *Popis autocesta i državnih cesta na području Splitsko-dalmatinske županije*

Autoceste i državne ceste u Splitsko-dalmatinskoj županiji			
Broj ceste	Opis ceste	Duljina km	Širina m
	Autocesta A1: Zagreb (čvorište Lučko, A3) - Karlovac - Bosiljevo - Split - Opuzen - granica Republike Bosne i Hercegovine - granica Republike Bosne i Hercegovine - Dubrovnik	550,0	28,00
1	G. P. Macelj (gr. R. Slovenije) – Krapina – Zagreb – Karlovac – Gračac – Knin – Brnaze – Split (D8)	421,2	7,00
8	G. P. Pasjak (gr. R. Slovenije) – Šapjane – Rijeka – Zadar – Split – G. P. Klek (gr. BiH) – G. P. Zaton Doli (gr. BiH) – Dubrovnik – G. P. Karasovići (gr. Crne Gore)	643,8	7,00
39	Gr. BiH – Aržano – Cista Provo – rotor Šestanovac – Dubci (D8)	37,3	7,00
56	Drniš (D33) – Muć – čvor Klis-grlo (D1) – Grlo (D1)	53,1	7,00
58	Šibenik (luka) – Boraja – Trogir (D8)	43,0	7,00
60	Brnaze (D1) – Trilj – Cista Provo – Imotski – G. P. Vinjani Donji (gr. BiH)	66,0	7,00
62	Šestanovac (D39) – Zagvozd – Vrgorac – Kula Norinska – Metković (D9)	89,5	7,00
70	Omiš (D8) – Naklice – Gata – čvor Blato n/C (A1)	21,6	7,00
76	Baško Polje (D8) - Zagvozd (D62) - Grubine (D60) - Imotski - G.P. Vinjani Gornji (gr. BiH)	28,3	7,00
111	Maslinica – Grohote – Stomorska	17,8	7,00
112	Rogač (trajektna luka) – D111	1,9	7,00
113	Supetar – Nerežišće – Sumartin (trajektna luka)	39,4	7,00
114	Milna – Sutivan – Supetar (D113)	18,8	7,00
115	G. Humac (D113) – Bol	11,4	7,00
116	Hvar – Milna – Starigrad (trajektna luka/obilaznica) – Sućuraj	76,4	7,00

⁸ Uredba o određivanju građevina, drugih zahvata u prostoru i površina državnog i područnog (regionalnog) značaja (»Narodne novine«, br. 37/14, 154/14, 30/21, 75/22 i 61/23).

1. POLAZIŠTA

117	Komiža – Podhum – Vis	19,9	7,00
126	Trogir (D315) – Arbanija – Slatine	8,3	7,00
219	Gornji Muć (D56) – Sinj – Obrovac Sinjski – G. P. Bili Brig (gr. BiH)	31,7	7,00
220	Čvor Bisko (A1) – Čaporice (D60) – Trilj – G. P. Kamensko (gr. BiH)	28,9	7,00
315	Trogir (D126) – Pantana (D409)	2,7	7,00
409	Plano (D8) – zračna luka »Resnik« - čvorište Kaštel Štafilić (D8)	6,1	7,00
410	Trajektna luka Split – Visoka (D8)	4,0	15,00
411	Makarska zapad (D8) – trajektna luka – (D411)	1,5	7,00
412	Drvenik (D8) – Drvenik (trajektni pristan)	0,3	7,00
432	Split: D1 – Solinska ulica – Sjeverna luka – Ulica Domovinskog rata	3,70	15,00
433	Split: D432 – Zagorski put – Ulica Domovinskog rata – D8	2,52	15,00
512	Makarska (D8) – Ravča (D62)	30,6	7,00
535	Drvenik (D8) - Ravča (D62)	12,1	7,00

Planirane državne ceste i ceste u izgradnji:

- Tunel „Kozjak“ i spojna cesta od čvora Vučevica (A1) do čvora Kambelovac (D8),
- Tunel „Drvenik“ i spojna cesta od Drvenika (D8) do čvora Ravča (A1),
- Državna cesta od D315 do mosta „Kopno - otok Čiovo“ i spoj na D126 te spoj na planiranu glavnu otočku cestu na otoku Čiovu,
- Državna cesta Trogir - Omiš sa spojnim cestama do postojećih državnih cesta i luke otvorene za javni promet Dugi Rat,
- Spojna cesta od čvora Blato n/C do čvora Dugi Rat na državnu cestu Trogir – Omiš,
- Državna cesta Solin – Klis – Dicmo – Sinj - Vrlika sa obilaznicom Dicma, zapadnom obilaznicom Sinja, Hrvaca i Vrlike (dionica Solin - Klis – Dicmo s elementima brze ceste),
- Brza cesta Čvor Bisko (A1) – Kamensko,
- Prgomet - Plano, sa čvorom Labin,
- D1 (čvor Klis-Grlo) - tunel „Kočinje brdo“ – Gizdovac,
- Zagvozd - Imotski - Vinjani - BiH (s pripadnim spojevima na D-60),
- Prometni pravac od planiranog čvora južno od tunela Kozjak do čvora D8 (K. Sućurac) i dalje do trajektna luka Split, sukladno varijantnim rješenjima prijelaza preko Kaštelanskog zaljeva (podmorski tunel ili most, prema Prostorno-prometnoj studiji šireg područja Grada Splita, prosinac 2011.) određuje se kao prometni pravac u istraživanju.

Željezničke građevine:

Željezničke pruge za međunarodni promet s pripadajućom željezničkom infrastrukturom:

Tablica 6: Željezničke pruge za međunarodni promet

Naziv pruge		Građevinska dužina pruge na području SDŽ (km)	Šifra pruge
Postojeća	Željeznička pruga za međunarodni promet M604 Oštarije-Gospić-Knin-Split	106,838	M 604
Planirana	Jadranska željeznička pruga	130,00	-

Željezničke postaje (postojeće): Primorski Dolac, Labin Dalmatinski, Kaštel Stari, Kaštel Sućurac, Solin, Split Predgrađe i Split,

Željezničke postaje (Planirane): Dugopolje, Šestanovac.

Građevine zračnog prometa:

Međunarodni aerodromi (postojeći): Zračna luka Split – Kaštela, Zračna luka Brač.

Aerodromi (planirani): Zračna luka Šestanovac – prostor u istraživanju/planirana, Zračna luka Hvar (Stari Grad), Zračna luka Vis (Plisko polje).

Zgrade, komunikacijska i navigacijska infrastruktura kontrole zračne plovidbe (aerodrom Split i aerodrom Brač)

Helidromi na otocima (postojeći): Drvenik Veli, Drvenik Mali, Šolta, Brač (3), Hvar i Vis.

Helidromi na otocima (planirani): Otok Brač; Nerežišća, Sutivan i Mirca, Otok Hvar; Stari Grad (Pasika), Jelsa, Gdinj i Bogomolje, Otok Vis; Komiža (Dragomi Komik), Vis (Plisko polje), Otok Sv. Klement (uvala Palmižana), Otok Biševo, Otok Palagruža.

Građevine i površine pomorske plovidbe:

Luke otvorene za javni promet od osobitog (međunarodnog) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku: Split s pripadajućim bazenima (Bazen Gradska luka, Vranjičko-solinski bazen, Kaštelanski bazen), Stari Grad,

Luke otvorene za javni promet od osobitog (međunarodnog) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku (planirana): Vis – Parja.

Luke posebne namjene državnog značaja - Morske luke za potrebe državnih tijela: Supetar, Stari Grad, Drvenik, Hvar, Sućuraj, Vis, Resnik - Divulje, Komiža, Split.

Luke posebne namjene državnog značaja Luke nautičkog turizma (preko 200 vezova): Dugi Rat – Bajnice – Mutogras, Dugi Rat – Dalmacija, Kaštela – Giričić, Kaštela – Adriavinil, Okrug – Saldun, Omiš – Garma, Seget – Barbušinac, Split – Aci, Supetar – Malačnica, Sutivan – Sutivan, Trogir – Brodotrogir, Trogir – Čubrijan, Trogir – Drvenik Veliki – Zirona, Vis – Parja-Rogačić.

Ribarske luke: Kaštela – Brižine, Komiža (planirano).

Međunarodni plovni putovi

Zgrade i objekti sigurnosti plovidbe

Građevine i telekomunikacijska i navigacijska infrastruktura za nadzor i upravljanje pomorskim prometom

Građevine i površine elektroničkih komunikacija:

- Međunarodni i međužupanijski elektronički komunikacijski vodovi s pripadajućim građevinama,
- Koridori elektroničke komunikacijske infrastrukture radijskih i televizijskih operatora elektroničkih komunikacija državnog značaja,
- Građevine namijenjene zaštiti i kontroli radio frekvencijskog spektra Republike Hrvatske, kontrolno mjerno središte Split i kontrolno mjerna postaja Ozjak,
- Komunikacijska infrastruktura na samostojećim antenskim stupovima,
- Telekomunikacijske građevine međunarodnog značaja (TKC Split).

2. Energetske građevine

Na području Splitsko-dalmatinske županije nalaze se energetske građevine razvrstane prema kategoriji:

Tablica 7: Hidroelektrane instalirane snage od 10 kW i veće s pripadajućim postrojenjima i građevinama

Postojeće hidroelektrane	Snaga (MW)
HE Peruća	60,0
HE Orlovac	237,0
HE Đale	40,80
HE Zakućac	538,0
HE Kraljevac	46,4
Planirane hidroelektrane	Snaga (MW)
CHE Mosor (Zakućac)	800
RHE Blaca (Korita) (reverzibilna hidroelektrana)	3 x 167
RHE Vrdovo (reverzibilna hidroelektrana)	2 x 270/245

Tablica 8: Vjetroelektrane snage veće od 10 MW (postojeće/izgrađene i planirane)

R. br.	Grad/Općina	Mjesto/položaj	Izgrađeno/neizgrađeno
1.	Cista Provo	Lukovac	Izgrađeno (48 MW)
2.	Hrvace	Vučipolje-Hrvace	Neizgrađeno (SUO)*
3.	Klis, Dugopolje	Kočinje brdo	Neizgrađeno
4.	Klis, Lećevica	Dugobabe	Neizgrađeno
5.	Klis, Muć	Pometeno Brdo – Projini doci	Izgrađeno (20MW)
6.	Lećevica, Klis	Lećevica	Neizgrađeno
7.	Lovreć, Lokvičići	Vilinjak	Neizgrađeno
8.	Lovreć, Lokvičići	Kamenjak	Neizgrađeno
9.	Lovreć, Proložac	Marasovo brdo	Neizgrađeno
10.	Marina, Seget	Boraja	Izgrađeno
11.	Muć	Moseć	Neizgrađeno
12.	Muć	Ričipolje	Neizgrađeno
13.	Muć	Plane	Izgrađeno
14.	Muć, Sinj, Dicmo	Ogorje (Visoka-Zelovo)	Izgrađeno (42 MW)
15.	Muć, Hrvace, Sinj	Zelovo	Neizgrađeno
16.	Omiš	Kostanje (Komorjak-Greda)	Izgrađeno (10MW)
17.	Prgomet, Lećevica, Kaštela	Opor	Neizgrađeno (SUO)*
18.	Prgomet, Lećevica	Sitno Gornje	Neizgrađeno
19.	Primorski Dolac	Glunča	Neizgrađeno
20.	Proložac	Proložac	Neizgrađeno
21.	Seget, Marina	Jelinak	Izgrađeno (30MW)
22.	Sinj	Bili Brig, Vaganj-Rust	Neizgrađeno (SUO)*
23.	Sinj, Hrvace	Plišivica	Neizgrađeno

24.	Šestanovac	Katuni	Izgrađeno (30MW)
25.	Trilj, Cista Provo,	Bradarića kosa	Neizgrađeno
26.	Trilj, Omiš, Šestanovac	Brdo Umovi	Neizgrađeno
27.	Trilj, Dicmo, Sinj	Čemernica	Neizgrađeno (SUO)*
28.	Trilj	Voštane	Izgrađeno (40MW)
29.	Vrgorac	Vrgorac	Neizgrađeno
30.	Vrlika	Svilaja	Neizgrađeno (SUO)*
31.	Zagvozd, Zmijavci, Runovići	Osoje	Neizgrađeno

(Napomena: Oznaka * proveden postupak procjene utjecaja na okoliš prema posebnom propisu)

Tablica 9: Sunčane elektrane (planirane i izgrađene)

R.br.	Grad/Općina	Mjesto/položaj	Izgrađeno/neizgrađeno
1.	Dicmo	Dicmo1	
2.	Dicmo	Dicmo2	
3.	Dugopolje	Dugopolje	
4.	Hrvace	Alebića Kula	
5.	Hrvace	Bitelić	
6.	Hvar	Hvar	
7.	Jelsa	Gdinj	
8.	Kaštela, Klis	Kaštela	
9.	Klis	Dugobabe	Izgrađeno (3,8 MW)
10.	Lećevica	Lećevica	
11.	Prim. Dolac, Prgomet	Primorski Dolac	
12.	Primorski Dolac	Vrljica	
13.	Proložac	Proložac	
14.	Pučića, Selca	Gornji Humac	
15.	Seget	Ljubitovica	
16.	Seget	Blizna	
17.	Sinj	Bajagić	
18.	Sinj	Gala – Obrovac Sinjski	
19.	Solin	Osmakovac	
20.	Sućuraj	Bogomolje	
21.	Šestanovac	Šestanovac	
22.	Trilj	Konačnik	
23.	Trilj	Runjik	
24.	Trilj	Tijarica1	
25.	Trilj	Tijarica2	
26.	Trilj	Vedrine	
27.	Vis	Griževa Glavica	(Izgrađeno 3,5MW)
28.	Vrlika	Kosore	(Izgrađeno 2,4MW)
29.	Vrlika	Peruća-Derven	
30.	Vrlika	Peruća-Ljut	
31.	Zadvarje	Zadvarje	

1. POLAZIŠTA

Dalekovodi: DV 400 kV Mostar – Konjsko, DV 400 kV Konjsko – RHE Velebit, DV 2x400 kV Hrvace – Konjsko, DV 2 x 220 kV Konjsko – Bilice, DV 2 x 220 kV Orlovac – Konjsko, DV 2 x 220 kV Konjsko – Vrboran, DV 220 kV Konjsko – Brinje, DV 220 kV Mostar – Zakućac, DV 220 kV Zakućac – Bilice, DV 220 kV Zakućac – Konjsko

Trafostanice: TS 400/220/110 kV Konjsko

Magistralni i međunarodni plinovodi: Magistralni plinovod Bosiljevo – Split – Ploče s pripadnim mjerno-redukcijskim stanicama, Planirani međunarodni plinovod Zagvozd – Imotski – Posušje s pripadnim mjerno-redukcijskim stanicama.

Skladišta nafte ili njezinih tekućih derivata koja su samostalni objekti kapaciteta 50.000 tona i više: Solin, skladišta nafte i njenih derivata.

3. Vodne građevine

Vodne građevine državnog značaja koje se nalaze na području Splitsko-dalmatinske županije:

- Regulacijske i zaštitne građevine na vodama I reda

Tablica 10: Građevine na vodotoku državnog značaja

R. br.	Naziv vodotoka	Dionica vodotoka (od km do km)	Dužina vodotoka (km)	Dužina nasipa (km)
1.	Rijeka Cetina	0+000-76+243	105,0	24,21
2.	Rijeka Ruda	0+00-8+550	8,550	6,50
3.	Rijeka Jadro	0+000-4+000	4,00	-
4.	Sustav bujica Trogira i Kaštela	-	94,00	-

Tablica 11: Građevine na međudržavnim vodama

R. br.	Vodotok – sustav	Građevine	Država
1.	Sustav "Trebižat - Vrljika - Ričica" Akumulacija Ričice Retencija Prološka Vrljika, dužine 10,92 km Sija, dužine 6,50 km Suvaja, dužine 3,5 km Kanal Šiovača - Prokop, dužine 6,5 km	Nasipi uz Siju i Suvaju dužine 10,18 km Nasipi Prološke retencije dužine 1,15 km Brana akumulacije "Ričica" dužine 0,20 km	BIH HRV HRV HRV HRV
2.	Sustav "Kanal Parilo - Brza Voda - Matica Rastoka - Matica Vrgorska - odvodni kanal - Jadransko more Matica Vrgorska, dužine 12,25 km Matica Rastoka, dužine 7,25 km	Tunel "Rastok", dužine 1,61 km	BIH HRV

- Brane s akumulacijom ili retencijskim prostorom s pripadajućim građevinama koje zadovoljavaju kriterije velikih brana.

Akumulacije i kompenzacijski bazeni hidroelektrana: akumulacijsko jezero Peruća HE Peruća (zapremnine 576.00 mil. m³), kompenzacijski bazen Đale HE Đale (zapremnine 3.50 mil. m³), kompenzacijski bazen Prančevići HE Zakućac (zapremnine 6,8 mil. m³) i jezero Ričice.

Tablica 12: Retencije i akumulacije za obranu od poplava

R. br.	Naziv	Naziv vodotoka	Dužina nasipa (km)	Opći volumen 10 ⁶ m ³	Namjena
1.	Retencija "Prološka"	Suvaja-Sija	1,15	11,40	- obrana od poplava
2.	Akumulacija "Ričice"	Ričica	0,20	33,10	- natapanje - obrana od poplava
3.	Akumulacija "Peruča"	Cetina	0,45	576,00	- HE, obrana od poplava

- Vodne građevine za melioracijsku odvodnju

Tablica 13: Lateralni kanali i druge građevine za zaštitu od poplava, natapni kanali

R. br.	Naziv	Dionica vodotoka (od km do km)	Dužina vodotoka (km)	Dužina nasipa
1.	Desni lateralni kanal Sinjskog polja	0+000-15+052	15,05	15,05
2.	Gornji lateralni kanal Sinjskog polja	0+000-5+200	5,20	5,20
3.	Glavni vodosprovodnik Imotsko-Bekrijskog polja, dužine 3,20 novog kanala i 9,5 km starog natapnog kanala			
4.	Hidrotehnički obodni kanal kroz Vrgorsko polje u sustavu odvodnje viška vode Vrgorskog polja.			

Vodne građevine za vodoopskrbu: Vodoopskrbni sustav Split - Solin- Kaštela -Trogir, vodoopskrbni sustav Omiš-Brač- Hvar- Vis-Šolta, vodoopskrbni sustav Makarskog primorja, Regionalni sustav Šibenik (većim dijelom u Šibensko-kninskoj županiji), vodoopskrbni sustav Ploče (većim dijelom u Dubrovačko-neretvanskoj županiji), Kompenzacijski bazen Prančevići za potrebe regionalnog vodovoda Omiš, Brač, Hvar i Šolta.

Sustavi za odvodnju otpadnih voda: Sustav za odvodnju otpadnih voda kapaciteta većeg od 100 000 ES - Sustav za odvodnju otpadnih voda aglomeracije Split - Solin (uključen i sustav odvodnje Dugopolje – Klis i Sustav za odvodnju otpadnih voda gradova Kaštela i Trogira, općina Seget (priobalni dio) i Okrug te područja naselja Slatine (dijela grada Splita).

4. Proizvodne građevine

Proizvodne građevine državnog značaja koje se nalaze na području Splitsko-dalmatinske županije su:

- Brodogradilište – Split,
- Brodogradilište specijalnih objekata – Split,
- Brodogradilište – Trogir.
- Tvornica cementa – Kaštela/Solin.

5. Posebne građevine i površine državnog značaja

Na području Splitsko-dalmatinske županije su nalaze se posebne građevine i površine državnog značaja.

Vojne lokacije i građevine

Prostor od interesa za obranu određuje se granicama kompleksa i građevinama, u suradnji sa nadležnim tijelom obrane.

Tablica 14: Vojne lokacije (Zone posebne namjene) i građevine

Redni Broj	Naziv vojne lokacije	Grad/Općina
1.	Vojarna „126 brigade HV“	Sinj
2.	Vojarna „Knez Trpimir“	Trogir
3.	Vojarna „Admiral flote Sveto Letica Barba“	Split
4.	Vojarna „Smokovo“	Vis
5.	VSK „Brižine“	Kaštela
6.	VSK „Sveti Juraj“	Split
7.	„Zavod za pomorsku medicinu“	Split
8.	Vojno vježbalište „Kukuzovac“	Sinj
9.	Vojno streljiste „Kukuzovac“	Sinj
10.	LUP „Kozjak“	Solin
11.	POM „Hum“	Komiža
12.	Potkop „Maslinova“	Milna
13.	Potkop „Smrka“	Nerežišća
14.	Potkop „Krušica“	Nerežišća
15.	Potkop „Parja“	Vis
16.	„MV-1“ Stražinska	Šolta
17.	„MV-2“ Stražinska	Šolta
18.	Plutačni vez „Lučice“	Vis
19.	LUP „Rt Stupište“	Komiža
20.	LUP „Plano“	Trogir
21.	LUP „Jazvine“	Trogir
22.	LUP „Korešnica“	Split
23.	LUP „Galija“	Split
24.	LUP „Rt Marjan“	Split
25.	LUP „Kuk 0“ Biokovo	Brela
26.	LUP „Vela Glava“	Vis
27.	LUP „Povlja“	Selca
28.	„tt 515 - Mali Hum“ (ZZG - krug polumjera	Komiža

Razgraničenjem treba odrediti prostor od interesa obrane i zaštitni pojas ovisno o vrsti, namjeni i položaju u prostoru. Isto se odnosi i na usklađenje korištenja prostora: šumskih, poljoprivrednih i vodnih površina, površina za razvoj naselja, površina izvan naselja za izdvojene namjene i zaštićenih područja.

Građevine Ministarstva unutarnjih poslova:

Građevine vezane uz nadzor granice: Stalni cestovni granični prijelazi za međunarodni promet putnika i roba s inspekcijskim službama i veterinarskim i fitosanitarnim nadzorom su: Kamensko (Trilj) i Vinjani Donji (Imotski).

Stalni cestovni granični prijelazi za međunarodni promet putnika i roba: Vinjani Gornji (Imotski), V. Prolog (Vrgorac), Orah (Vrgorac), Studenci (Lovreć) i Bili Brig-Vaganj (Sinj).

Stalni granični prijelazi za pogranični promet i sezonski granični prijelazi za međunarodni

promet putnika: Sebišna (Runović) i Slivno (Runović).

Među ostalim građevinama od značaja za Državu su: Prihvatilišta za tražitelje azila (Trilj), i zatvor /kaznionice (Split-Bilice).

Centralna skladišta i građevine Državne uprave za zaštitu i spašavanje

Građevine Državne uprave za zaštitu i spašavanje zajedno s njihovim centralnim skladištima su građevine od državnog značaja a na području Županije nalaze se: Split, Kaštela (Divulje) i Dugopolje (helikopterska baza s pratećim sadržajima i objektima Hrvatske gorske službe spašavanja - planirano).

Građevine za gospodarenje otpadom

Regionalni (županijski) Centar za gospodarenje otpadom i pratećim objektima sustava na lokaciji Kladnjice (Općina Lećevica je građevina za uspostavu cjelovitog sustava gospodarenja otpadom s postrojenjima za mehaničku obradu otpada, biološku obradu otpada, servisnim i upravnim zgradama, skladištima za reciklirane materijale, zonama za odlaganje otpada, postrojenjima za prihvrat i pročišćavanje otpadnih i oborinskih voda te ostalom tehničkom i komunalnom infrastrukturu. U tijeku su radovi na izgradnji Centra čiji završetak se očekuje 2026. godine.

Na području Splitsko-dalmatinske županije nema građevina za obradu i odlaganje opasnog otpada te se planira lokacija za izgradnju objekata za privremeno skladištenje opasnog otpada na području Grada Solina, a na ostalom području Županije omogućava se planiranje objekata za privremeno skladištenje opasnog otpada. Ove lokacije odredit će se PPUO/G-om, sukladno propisima zaštite okoliša i zaštite voda.

U cilju sanacije postojećeg stanja zbrinjavanja otpada i postojećeg stanja na odlagalištima otpada potrebno je poduzeti slijedeće mjere: Izraditi katastar svih aktivnih odlagališta, posebice otpadom onečišćenog tla, s prijedlogom mjera za njihovu trajnu sanaciju, prema listi ekoloških prioriteta, staviti pod kontrolu sva aktivna odlagališta radi izbjegavanja nekontroliranog odlaganja opasnog otpada i stvaranja divljih deponija i provesti postupak sanacije aktivnih odlagališta do konačnog zatvaranja istih.

Ostale građevine

Građevina državnog značaja koje su propisane člankom 2. točkom 6. Uredbe o određivanju građevina, drugih zahvata u prostoru i površina državnog i područnog (regionalnog) značaja (»Narodne novine«, br. 37/14, 154/14, 30/21, 75/22 i 61/23) a odnose se na Golf igrališta s 18 rupa ili površine veće od 40 na području Splitsko-dalmatinske županije nema. Postoje samo planirane površine za golf igrališta.

Tablica 15: Lokacije izdvojenih građevinskih područja izvan naselja - golf igrališta (R1)

R. BROJ	GRAD/OPĆINA	NASELJE	POVRŠINA (ha)
1.	NEREŽIŠĆA	NEREŽIŠĆA	211,50
2.	PUČIŠĆA	GORNJI HUMAC	110,00
3.	SELCA	NOVO SELO, SUMARTIN	640,00
4.	SPLIT	KAMEN, STOBREČ, ŽRNOVNICA	42,00
5.	ŠOLTA	GORNJE SELO	90,00
6.	ŠESTANOVAC	KREŠEVO	120,00
7.	VRLIKA	JEŽEVIĆ, GARJAK, KOLJANE	302,00
8.	ZADVARJE	ZADVARJE	99,00

Površine državnog značaja

Površina izdvojenih građevinskih područja državnog značaja gospodarske, javne ili druge namjene na području Splitsko-dalmatinske županije nema. Te površine će se planirati Državnim planom prostornog razvoja.

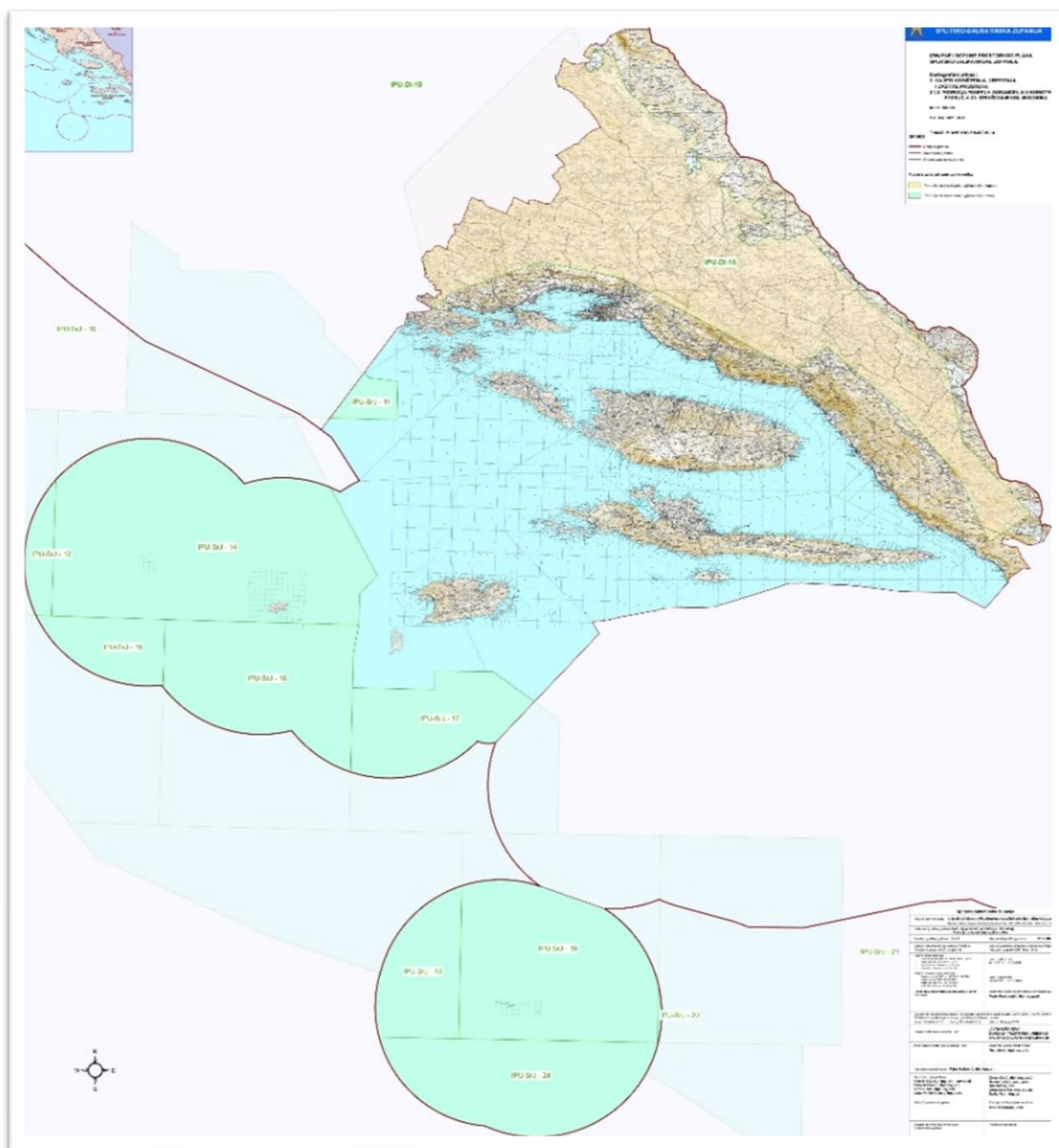
Građevina državnog značaja su i infrastrukturni koridori podmorskih kabela i cjevovoda u teritorijalnom moru Republike Hrvatske koji prelaze granice epikontinentalnog pojasa i koji prelaze granice dviju ili više županija, prikazani u grafičkom dijelu PPSDŽ-a:

Zahvati u prostoru, odnosno površine državnog značaja, koji se prema posebnim propisima koji uređuju gradnju ne smatraju građenjem su:

Površine državnog značaja (zahvati u prostoru) koji se prema posebnim propisima koji uređuju gradnju ne smatraju građenjem a nalaze se na području Županije su:

- površine za istraživanje i eksploatacija ugljikovodika, geotermalnih voda za energetske svrhe prikazani u grafičkom dijelu PPSDŽ-a, kartografski prikaz 3.2.2. *Područja posebnih ograničenja u korištenju - Područja za istraživanje ugljikovodika.*

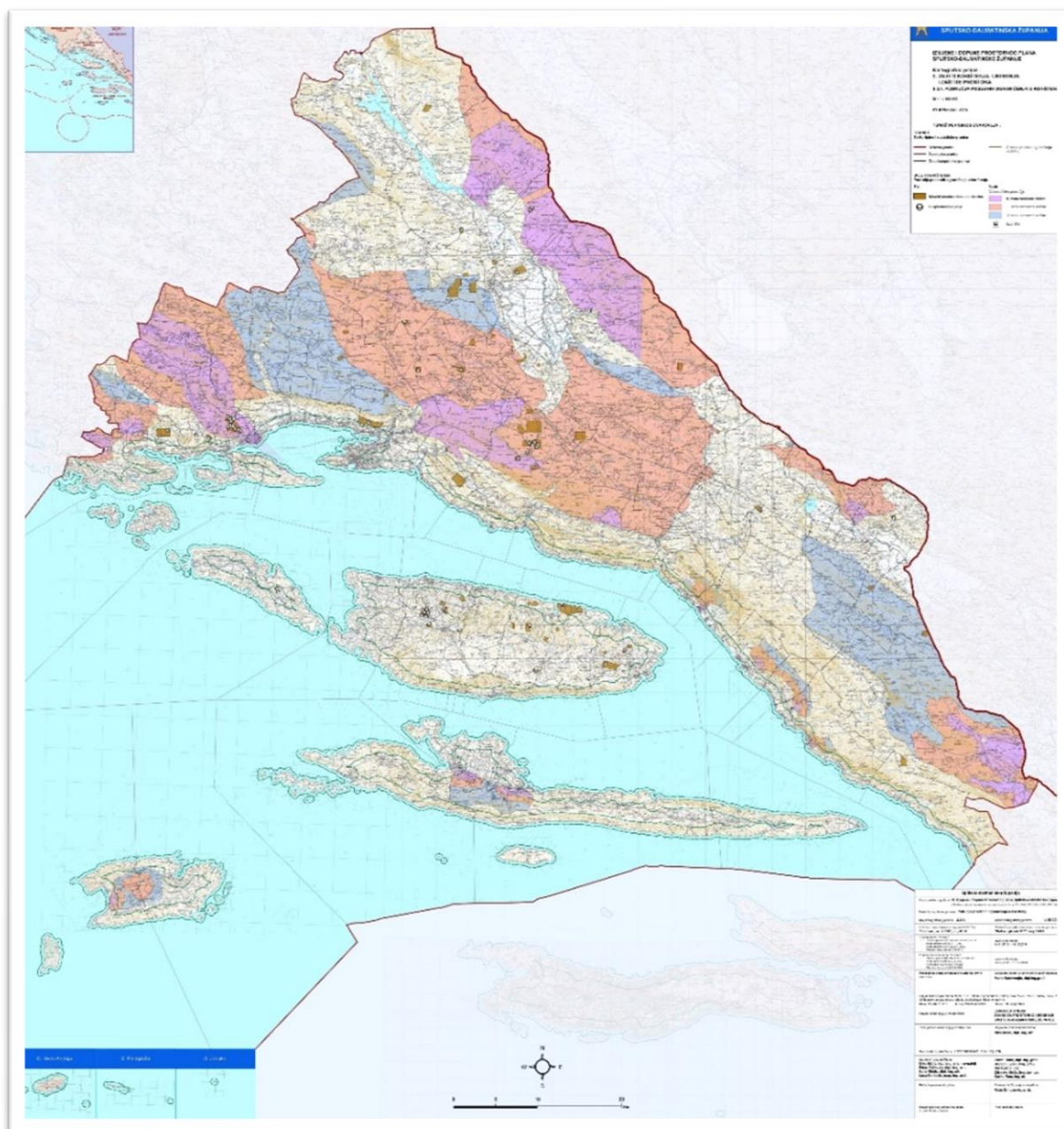
Slika 3. Područja posebnih ograničenja u korištenju - Područja za istraživanje ugljikovodika (PPSDŽ)

Na području Županije nalaze se postojeći i planirani istražni prostori mineralnih sirovina, eksploatacijska polja mineralnih sirovina (tupinolomi, kamenolomi, sadrolomi), a prikazani u grafičkom dijelu PPSDŽ-a, kartografski prikaz 3.2.2. *Područja posebnih ograničenja u korištenju (Istražni prostori mineralnih sirovina).*

Na području Županije nema podzemnih skladišta plina i trajnog zbrinjavanje ugljikova dioksida.

Slika 4. Područja posebnih ograničenja u korištenju (PPSDŽ)

Istražni prostori mineralnih sirovina (boksit, sadra, tehnički građevni kamen, arhitektonski građevni kamen, tupina i asfalt) navedeni su u Tablici 1.17b. Unutar obuhvata istražnih prostora mineralnih sirovina i unutar planiranih eksploatacijskih polja iz PPUO/G-ova, u Tablici 16.; navedena su eksploatacijska polja koja imaju odobrenja za eksploataciju od nadležnih državnih tijela.

Tablica 16: Istražni prostori mineralnih sirovina i postojeća eksploatacijska polja

GRAD/ OPĆINA	R. BR.	ISTRAŽNI PROSTOR	POVRŠINA ISTRAŽNOG PROSTORA (ha)	EKSPLOATA- CIJSKO POLJE	SIROVINA	OSTALE SIROVINE
HVAR	1.	Tetovica *	8,10	-	TGK	-
IMOTSKI	2.	Strmetjevac	24,70	EP Strmetjevac	TGK	-
	3.	Kosa	3,59		TGK	-
KAŠTELA	4.	Kaštela	61,60	EP Medovača	TGK	-
				EP Vedro	AGK-b	TGK
				EP Sveti Ante (Kaštela/Trogir)	AGK-b	TGK
				EP Duboka Draga	AGK-b	TGK
				EP Vid	AGK-b	TGK
OMIŠ	5.	Osoj	35,58	-	UPK	-
	6.	Osoje Japlenica	65,00	-	AGK	-
	7.	Pezelji, Osoj	236,28	-	TGK	-
	8.	Dolit, Tatinci, Okrugljice, Gajina	177,99	EP Bag	AGK-b	TGK
				EP Dolačka Ljut	AGK-b	TGK
				EP Dolit	AGK-b	TGK
				EP Dolit-Markam	AGK-b	TGK
				EP Dalma Dolit	AGK-b	TGK
				EP Dolit-Marasović	AGK-b	TGK
	9.	Zeleni Jadran	8,35	EP Zeleni Jadran	AGK-b	TGK
	10.	Mosor	34,05	EP Mosor	AGK-b	TGK
	11.	Mosor-Slave	39,53	-	AGK	-
	12.	Tugare	3,07	-	TGK	-
SINJ	13.	Tango	30,00	EP Tango	AGK-b	TGK
				EP Priorice	AGK-b	TGK
	14.	Stipanovića Greben	111,88	EP Stipanovića Greben –Draga	Sadra	TGK
	15.	Greda	4,74	-	AGK	-
	16.	Slane Stine – Karakašica	17,92	-	Sadra	-
	17.	Lučane	8,76	-	Sadra	-
	18.	Kojića Greda	24,57	-	Sadra	-
	19.	Alkasin, Multikolor	86,46	-	UPK	-
	20.	Gornji Radošić 2	233,32	-	Boksit	-
SPLIT	21.	Čemernica	19,61	-	TGK	-
	22.	Srinjine- Jugozapad	145,50	-	TGK	-
SOLIN	23.	Konjsko-Osoje	17,62	-	TGK, bitumen	-
	24.	Sveti Juraj, Sveti Kajo (Solun/Kaštela)	179,49	EP Sveti Juraj-Sveti Kajo	Lapor, laporoviti vapnenci	-
SUPETAR	25.	Ratac	11,10	-	TGK	-
	26.	Ježule	10,31	-	TGK	-

1. POLAZIŠTA

	27.	Milovica	33,10	EP Milovica	AGK-b	TGK
	28.	Plate - Splitska	27,35	-	AGK	-
TRILJ	29.	Tijarica	49,19	-	TGK	-
	30.	Velić	15,76	-	TGK	UPK
	31.	Čaporice	7,53	-	Boksit	-
	32.	Medovača	124,97	-	TGK	-
	33.	Vojnić 1	12,35	-	GPŠ	-
	34.	Vojnić 2	24,49	-	Boksit	-
	35.	Košute	21,16	-	Boksit	-
TROGIR	36.	Trogir	174,24	EP Kite – Vučje Brdo – Plano	TGK	-
				EP Redi (Trogir/Kaštela)	AGK-b	TGK
				EP Sveti Nikola 1	AGK-b	TGK
				EP Sveti Nikola	AGK-b	TGK
				EP Stara Kava	AGK-b	TGK
				EP Ivana	AGK-b	TGK
VRGORAC	37.	Kljenak	71,76	-	TGK	-
	38.	Duboka	13,43	-	GPŠ	-
VRLIKA	39.	Koljane	55,78	-	AGK	-
	40.	Vranjkovići	7,39	-	Sadra	-
	41.	Svilaja	10,08	-	TGK	-
CISTA PROVO	42.	Svib	12,68	-	Boksit	-
DICMO	43.	Čemernica	42,31	-	TGK	-
DUGOPOLJE	44.	Privija	35,38	EP Privija	TGK	-
	45.	Križice (Dugopolje/Dicmo)	55,58	EP Križice	TGK	-
HRVACE	46.	Vukove Stine (Hrvace-Sinj)	25,11	EP Vukove Stine	TGK	-
KLIS	47.	Velika Grd	19,10	-	TGK	-
	48.	Dugobabe	25,15	-	TGK	-
LOVREĆ	49.	Vilinjak	44,48	EP Vilinjak	TGK	-
MARINA	50.	Vrsine	131,2	EP Vrsine	AGK-b	TGK
MUĆ	51.	Bujakovac	27,58	EP Bujakovac	TGK	
NEREŽIŠĆA	52.	Donji Humac	106,16	EP Giancesini Cava	AGK-b	TGK
				EP Pjer	AGK-b	TGK
				EP Banja	AGK-b	TGK
				EP Brkate	AGK-b	TGK
				EP Sveta Ana	AGK-b	TGK
				EP Sveti Ilija	AGK-b	TGK
				EP Smokvica	AGK-b	TGK
	53.	Dragonjik	30,81	EP Dragonjik	AGK-b	TGK
	54.	Župa	16,78	EP Župa	TGK	-
PROLOŽAC	55.	Čanjevica	6,50		GPŠ	-
PUČIŠĆA	56.	Krušev Dolac	19,50		AGK-b	-
	57.	Pučišća-Bratiža-Nakal-Maslenica	62,32	EP Bratiža Nakal Maslenica	AGK-b	TGK
	58.	Kalina	20,17	EP Kalina	AGK - pločasti	TGK

	59.	Klinje Glave	19,58		AGK	
	60.	Krponji Rot	15,91	-	AGK	-
	61.	Bračuta *	14,12	-	AGK-b	-
	62.	Bračuta I *	27,29	-	AGK	-
	63.	Pučišća *	168,45	EP Pučišća **	AGK-b	TGK
	64.	Duboka *	36,76	-	AGK-b	TGK
	65.	Lozna *	48,35	-	AGK	
	66.	Lozna istok – Konopljikova *	8,70	-	AGK	-
RUNOVIĆI	67.	Prporina-Lupoglav	33,36	-	TGK	-
	68.	Liskovac (Runovići/Zmijavci)	25,74	-	TGK	-
SEGET	69.	Seget Gornji	10,89	EP Seget G.i - Dragun	AGK-b	TGK
	70.	Seget	21,15	EP Seget - Sjever	TGK	-
SELCA	71.	Konopice	9,00	EP Selca	TGK	-
	72.	Sv. Nikola	17,32		AGK-b	TGK
	73.	Glavice	14,48			
	74.	Petrada Hum	136,5	EP Petrada Hum	AGK-b	TGK
	75.	Žaganj Dolac *	5,73	EP Žaganj Dolac**	AGK-b	TGK
ŠOLTA	76.	Šolta	25,08	EP Pod Gaj	TGK	-
				EP Oblik	TGK	-
<i>* - Istražni prostori u prostoru ograničenja</i> <i>** - Eksploatacijska polja u prostoru ograničenja</i> <i>TGK - Tehničko-građevni kamen</i> <i>AGK - Arhitektonsko-građevni kamen</i> <i>AGK-b - Arhitektonsko-građevni kamen – blokovski</i> <i>UPK – Ukrasni piljeni kamen</i> <i>GPŠ - Građevni šljunak i pijesak</i>						

2. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA

Predmetno razdoblje ovog izvješća o stanju u prostoru obilježile su u smislu važeće prostorno planske dokumentacije, druge i treće izmjene prostornog plana Splitsko-dalmatinske županije. Druge (II.) Izmjene i dopune PPŽ-a donesene su na sjednici županijske skupštine dana 22. listopada 2013. (Službeni glasnik SDŽ br. 9/13), a treće (III.) Izmjene i dopune PPŽ-a donesene su na sjednici županijske skupštine dana 6. studenog 2021. (Službeni glasnik SDŽ br. 154/21), nakon čega je donesen pročišćeni tekst Prostornog plana Splitsko-dalmatinske županije (Službeni glasnik SDŽ br. 170/21).

U tom razdoblju, a do donošenja trećih (III.) ID PPŽ-a gotovo sve jedinice lokalne samouprave uskladile su svoje prostorne planove uređenja (osim Grada Splita) sa odredbama II. ID PPŽ-a. Nakon donošenja trećih (III.) ID PPŽ-a samo su 3 JLS-e uz pozitivno mišljenje ovoga Zavoda uskladilo svoje PPU sa odredbama III. ID PPŽ-a. Temeljem navedenih činjenica o usklađenosti PPU općina i gradova sa odredbama ID PPŽ-a a samim tim i zakona potrebno je istaknuti i upozoriti da se u tim postupcima usklađenja manji dio PPUO/G relativno brzo uskladio sa planom višeg reda, a usklađenje većeg broja tih planova se odvija i po više godina nakon donošenja plana višeg reda. Ovo neupitno ukazuje na činjenicu da se u višegodišnjem razdoblju pojedine planske odrednice PPU općina i gradova provode suprotno planu višeg reda i zakona.

Analiza i ocjena stanja provedbe ovih dokumenata prostornog uređenja je nemjerljiva, a zasigurno u smislu prostornog razvoja izrazito negativna. Ovo neupitno upućuje na izmjene zakonske regulative u smislu određivanja obaveznog roka za izradu ID PPU Općina i Gradova, u smislu usklađenja s planom višeg reda, odrediti zakonski rok o stavljanju izvan snage neusklađenog plana i sl., jer provođenje prostornih planova temeljem postojećeg zakona u praksi neprevodivo, pogotovo za upravno tijelo koje na svom području izdaje akte za provedbu prostornih planova regionalne i lokalne razine.

Kao jedan od značajnijih propusta u smislu provedbe dokumenata prostornog plana uređenja s negativnim posljedicama na trendove i razvoj u prostoru jest činjenica, što se donošenjem „Zakona o prostornom uređenju“ (NN RH br. 153/13) onemogućilo županijskim Zavodima za prostorno, sudjelovanje u postupku donošenja UPU-a (članak.107). Jednake negativne posljedice toga zakona bila je i odredba članka 108., po kojim odredbama su se osim urbanističkih planova uređenja i PPU općina i gradova izvan ZOP-a (1000 m od obalne linije) donosi bez suglasnosti ministarstva. Posljedice ovakvih zakonskih odredbi su bile, da se dio PPU općina i gradova izvan ZOP-a donosio od strane predstavničkih tijela usprkos negativnim mišljenjima županijskog Zavoda za prostorno uređenje na sadržaj tih planova.

2.1. PROSTORNA STRUKTURA KORIŠTENJA I NAMJENE POVRŠINA ŽUPANIJE

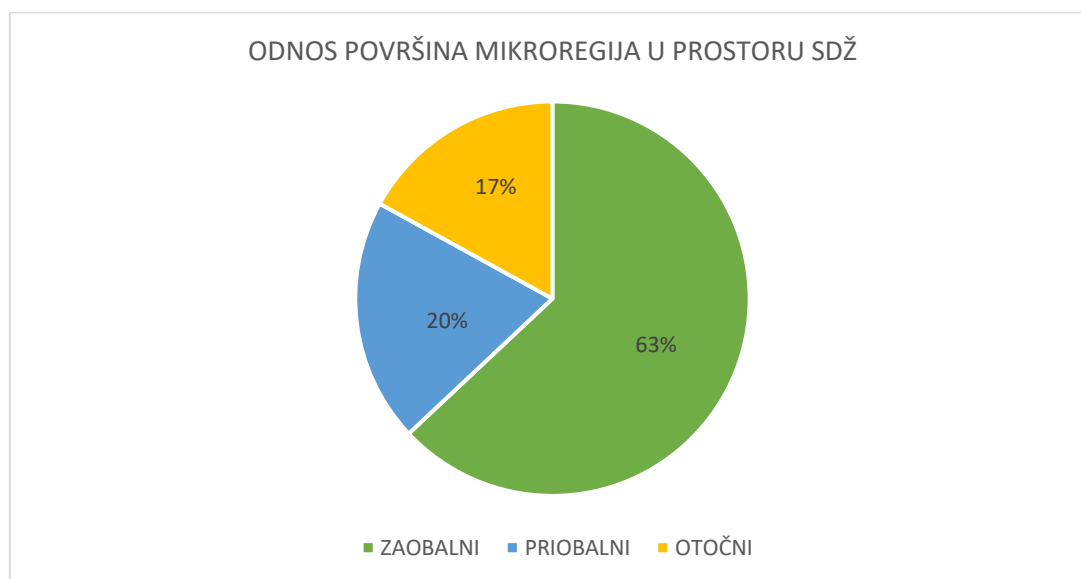
Prostorna struktura korištenje i namjena prostora na području Splitsko-dalmatinske županije zasnivaju se na temelju prethodno PPŽ-om određenih uvjeta razgraničenja prostora županije prema obilježju, korištenju i namjeni. Uvjetima razgraničenja prema obilježju prostor županije podijeljen je u skladu sa prirodno-geografskim, društveno-gospodarskim i funkcionalno gravitacijskim obilježjima na četiri područja, odnosno mikroregije, i to:

- otočna,
- obalna,
- zaobalna i
- zaobalno granična.

Svaka mikroregija sadrži dvije ili više prostornih cjelina. Razgraničenje prostora prema korištenju izvršeno je temelj uvjeta zaštite prostora i načinom korištenja prostora. Razgraničenje površina prema načinu korištenja prikazan je u grafičkom djelu PPSDŽ te su odredbama za provedbu plana određeni uvjeti mjere i kriteriji temeljem kojih se detaljnije razgraničenje površina prema načinu korištenja detaljnije utvrđuje PPU općina i gradova, odlukama i rješenjima o zaštićenim dijelovima prirode, spomenika i kulturno-povijesnog nasljeđa, vrednovanje poljoprivrednog zemljišta, određivanjem zona sanitarne zaštite voda, izradom šumsko-gospodarskih osnova, utvrđivanjem granica pomorskog dobra, zaštite voda, zaštitnog obalnog pojasa voda i vodotokova, te drugih planskih kategorija i mjera.

Planiranje prostora prema namjeni sukladno PPŽ-u razgraničeno je na površine naselja i izdvojene dijelove građevinskih područja naselja, površine izdvojenih građevinskih područja izvan naselja, poljoprivredne i šumske površine, vodne površine, površine za akvakulturu, površine infrastrukturnih sustava i površine potrebne namjene. Prostornim planovima uređenja općina i gradova potrebno je izvršiti detaljnije razgraničenje prostora unutar svake od navedenih površina u smislu određivanja detaljnije namjene prostora.

Grafikon 2. Površine mikroregija unutar SDŽ-e

Tablica 17: *Površine, stanovništvo i građevinska područja mikroregija SDŽ-e*

ŽUPANIJA MIKROREGIJA	POVRŠINA ha	STANOVNIŠTVO	GP UKUPNO	GP NASELJA	GP IZDVOJENA	GP U ODNOSU NA POVRŠINU
SDŽ UKUPNO	449.444	423.407	40.285,02	33.763,44	6.521,58	8,96
ZAOBALNA	283.722	90.824	22.607	18.845,9	3.768,64	8,00
OBALNA SA OTOCIMA	165.722	332.583	17.678	14.917,54	2.752,94	10,60

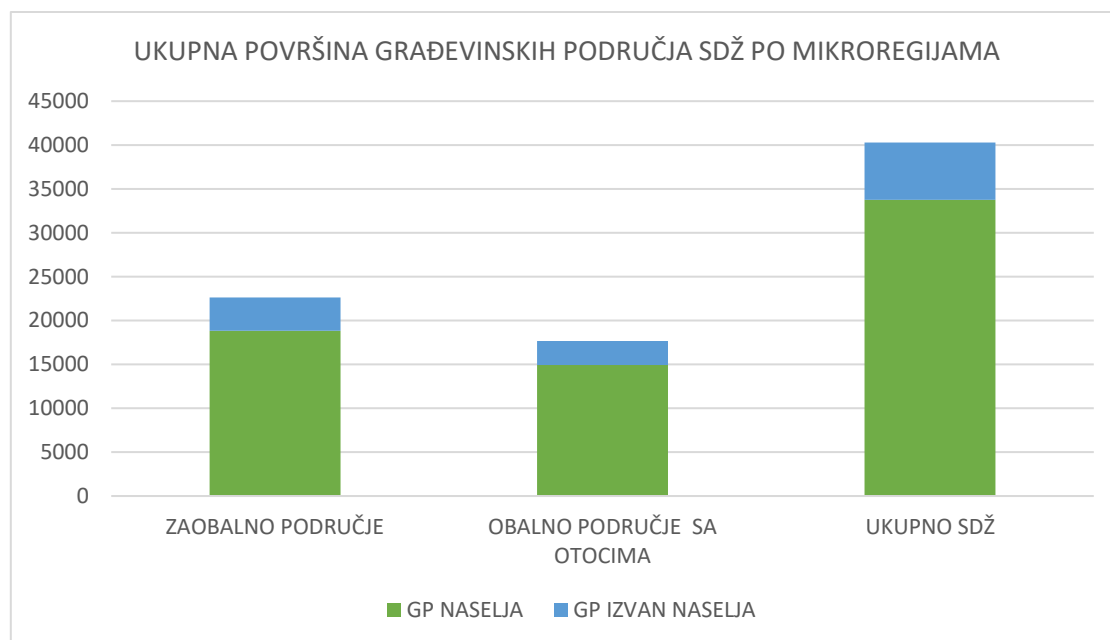
2.1.1. Površine za građenje

Površine za građenje namijenjene su građenju i uređenju prostora i određuju se kao građevinska područja. Građevinska područja razgraničavaju se prostornim planovima gradova i općina, temeljem kriterija i smjernica utvrđenih prostornim planom županije. S obzirom na položaj, funkciju i namjenu prostora i njihov međusobni odnos u prostoru, razlikujemo dvije vrste građevinskih područja:

- građevinsko područje naselja,
- izdvojeno građevinsko područje izvan naselja.

Osim mogućnosti građenja unutar građevinskih područja temeljem odredbi zakona te smjernica i kriterija prostornog plana županije omogućava se za pojedinačne objekte i sustave izgradnja istih i izvan građevinskih područja. Ovo se odnosi prvenstveno na građevine infrastrukturnih sustava, građevina obrane, građevina namijenjenih poljoprivrednoj proizvodnji, gospodarenju u šumarstvu, lovstvu, planinarstvu, korištenju pomorskog dobra, istraživanju i iskorištavanju mineralnih sirovina, kao i rekonstrukcija postojećih objekata. Temeljni kriterij za gradnju pojedinačnih građevina, zahvata jest da namjena istih može biti isključivo u funkciji prostora na kojem se grade. Osim unaprijed navedenih pojedinačnih građevina i zahtijeva u prostoru koji se mogu graditi izvan građevinskog područja, prostornim planom županije su izvan građevinskih područja određene i makrolokacije. Ove lokacije su planirane sukladno programu korištenja obnovljivih izvora energije kojima se dao poseban značaj zbog značajnih resursnih potencijala prostora županije i njihovih ekoloških podobnosti. Sukladno odredbama plana, unutar planiranih lokacija potrebno je izvršiti analize s aspekta korištenja i namjene prostora, kao i mogućih utjecaja na okolni prostor, te temeljem istih odrediti detaljni smještaj vjetro-agregata i solarnih polja i pratećih građevina. Ovi zahvati u prostoru ne mogu se graditi na drugim površinama izvan građevinskih područja već samo unutar onih planom određenih za ovu namjenu.

Grafikon 3. Građevinska područja SDŽ-e po mikroregijama (ha)

Sukladno uvjetima razgraničenja prostora prema obilježju, korištenju i namjeni odredbama prostornog plana županije određeni su detaljni uvjeti gradnje izvan građevinskog područja u prostoru ograničenja, u području unutar ZOP-a, a izvan prostora ograničenja te uvjeti gradnje izvan građevinskog područja izvan ZOP-a.

Tablica 18: Građevinska područja SDŽ-e po mikroregijama

	GP NASELJA	GP IZVAN NASELJA
ZAObalno područje	18.845.90	3.768.64
Obalno područje sa otocima	14.917.54	2.752.94
UKUPNO SDŽ	33.763.64	6.521.58

2.1.2. Građevinska područja naselja

Građevinsko područje naselja iskazuje se izradom PPUO/G kroz dvije planske kategorije i to kao građevinsko područje naselja i izdvojeni dijelovi građevinskog područja, površine kojih se u numeričkom iskazu zbrajaju i predstavljaju ukupnu površinu pojedinog naselja.

Građevinsko područje naselja utvrđenog PPUO/G obuhvaća izgrađeni i uređeni dio naselja i neizgrađeni dio područja tog naselja planirano za njegov razvoj i proširenje. Neizgrađeni dio naselja razgraničava se na njegov uređeni (djelomično opremljen osnovnom komunalnom infrastrukturom) i neuređeni dio.

Izdvojeni dio građevinskog područja naselja je od naselja odvojeni dio postojećeg građevinskog područja naselja nastao djelovanjem tradicijskih, prostornih i funkcionalnih utjecaja.

Odredbama Prostornog plana županije definirano se građevinsko područje naselja smatra cjelovit prostor sa strukturom grada, sela ili drugog oblika stanovanja (centraliteta), koji sadrži i druge prateće funkcije stanovanju, sukladno veličini, rang i značaju naselja, a sve u zatečenom opsegu

koji obuhvaća izgrađeni i neizgrađeni dio naselja. Naseljem se smatra i izgrađeni prostor i isključivo autohtone tipologije stanovanja, ambijentalne ili kulturno povijesne uređenosti nastao tradicijskim djelovanjem, a koji nema svih pratećih funkcija i sadržaja niti je iste obavezno ili moguće planirati s obzirom na uvjete zaštite. Obzirom na isto odredbama prostornog plana županije dati su drugačiji uvjeti i načini izgradnje za građevinska područja naselja i restriktivniji uvjeti i načini izgradnje za izdvojene dijelove građevinskih područja naselja posebno u prostoru ograničenja i ZOP-u. Ovi uvjeti, mjere i kriteriji imaju osnovni cilj onemogućavanje nekontroliranog širenja građevinskih područja naselja poglavito u smislu zauzimanja obalne linije. Kao osnovne mjere u postizanju tog cilja odredbama prostornog plana županije povećan je zakonom propisan postotak izgrađenog djela građevinskog područja naselja u odnosu na neizgrađeni dio kojim se stječe mogućnost povećanja građevinskog područja, osim navedenog, uvedeno je i dodatni obvezni kriterij postizanja propisane gustoće stanovanja određene odredbama županijskog plana. Isto je određeno na način da ukoliko se i postigne propisani postotak izgrađenosti građevinsko područje naselja ne može proširivati ukoliko istovremeno nije postignuta i propisana gustoća stanovanja.

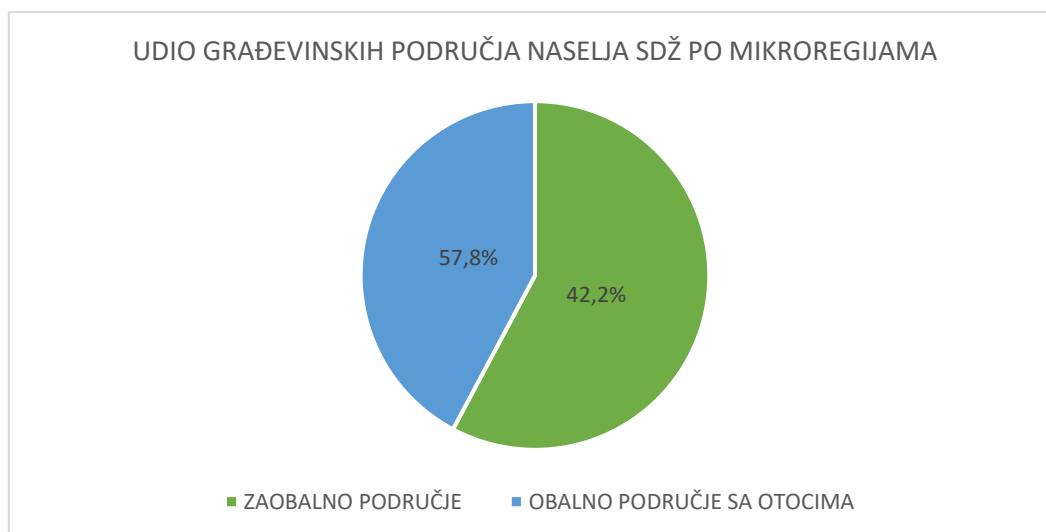
Daljnijim odredbama županijskog plana koje se odnose na razgraničavanje površina naselja i mogućnosti povećanja građevinskog područja, a kroz izradu PPUO/G-ova, unutar površina naselja osim površina za stanovanje i mješovitih namjena, a u smislu zadovoljenja osnovnih funkcija naselja, moraju planirati i površine za prateće funkcije naselja, sukladno veličini, značaju i funkcionalnim potrebama naselja. Ukoliko se izradom plana ne planiraju ove površine istim planom ne mogu se povećavati površine građevinskih područja.

- Područje Splitsko-dalmatinske županije obuhvaća 55 jedinica lokalne samouprave (16 gradova i 39 općina) i broji ukupno 382 naselja kategorizirana prema kriterijima centraliteta.

Prostor Splitsko-dalmatinske županije koji obuhvaća 55 jedinica lokalne samouprave (16 gradova i 39 općina) ima ukupno planiranog građevinskog područja površine 40.285,02 ha. Od ukupno planiranog područja površina građevinskog područja naselja iznosi 33.763,44 ha. Dok je površina izdvojenih građevinskih područja izvan naselja za izdvojene namjene planirana na površini od 6.521,58 ha. Od ukupne površine planirane za ove namjene 1.458 ha, namijenjeno je za izgradnju zona ugostiteljsko turističke namjene, od čega 1.118 ha u prostoru ograničenja, a 340 ha izvan prostora ograničenja, 491,12 ha Zone športsko-rekreacijske namjene 491,12 ha, a površina od 2.710 ha planirano je za izgradnju gospodarskih (I) i K) zona, te za zone posebne (N) namjene.

Prema popisu stanovništva iz 2021. godine Splitsko-dalmatinska županija broji 423.407 stanovnika, što iznosi pad od – 8,5% u odnosu na popis stanovništva iz 2001 godine te pad broja stanovnika od - 6,99% u odnosu na popis stanovništva iz 2011. godine.

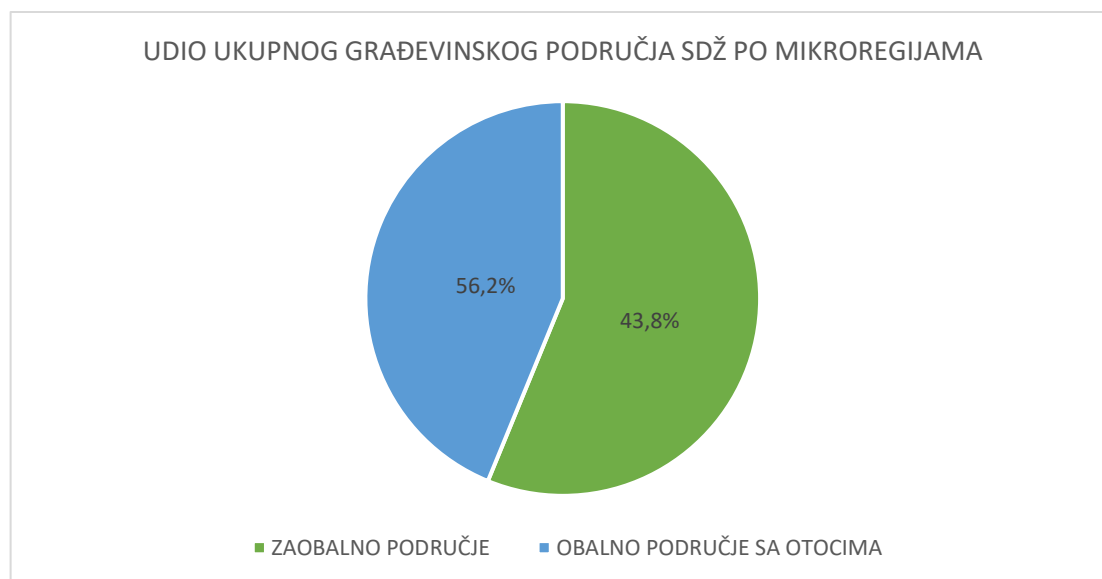
Iz ovih podataka proizlazi da gustoća odnosno broj stanovnika po hektaru ukupnog građevinskog područja 10,5 st./ha. Odnosno na ukupnu površinu građevinskog područja naselja 12,54 st./ha.

Grafikon 4. *Udio građevinskog područja naselja SDŽ-e po mikroregijama*

Detaljnijom analizom ovih podataka sukladno uvjetima razgraničenja prema obilježju, a odnosi se na dvije osnovne mikroregije (prostorne cjeline) prostora županije i to obalno područje (koje uključuje i područje otoka) i zaobalno područje županije. Razvidan je nesrazmjer naseljenosti ovih područja, a time i nerazmjerne površine ukupnog građevinskog područja, površina građevinskog područja naselja i izdvojenih građevinskih područja izvan naselja za izdvojene namjene. Od ukupnog broja stanovništva prema popisu iz 2021. godine, 423.407 stanovnika u zaobalnom području živi 90.824 stanovnika, a u priobalnom području 332.583 stanovnika. Od ukupne površine građevinskog područja na prostoru županije 40.285,02 ha. Na zaobalno područje otpada 22.607ha. a na obalno područje 17. 678 ha.

Ukupna površina građevinskog područja naselja na području županije je 33. 763,44 ha. Od toga dio otpada na zaobalno područje 18.845,9 ha, a na obalno područje 14.917,54 ha.

Podaci pokazuju da u zaobalnom djelu županije, broj stanovnika odnosno gustoća po hektaru ukupnog građevinskog područja županije iznosi 4,0 st./ha. Dok u obalnom području broj stanovnika po hektaru iznosi 18,8 st./ha. Kad je riječ o ukupnom građevinskom području naselja od 33.763,44 ha. Na području županije na zaobalni dio otpada 18.845,9 ha. Te broj stanovnika po hektaru iznosi 4,8 st./ha. A u obalnom djelu županije broj stanovnika po hektaru iznosi 21,6 st./ha. Ovo ukazuje na neproporcionalno planiranje građevinskih područja naselja u zaobalnom djelu županije, koja se u narednom planskom periodu ne smiju povećavati, već sukladno stvarnim prilikama racionalizirati, jer se radi većim djelom o neizgrađenim i neizgrađenim neuređenim površinama. Posljedice ovakvog stanja u prostoru jest činjenica što se kroz izradu prostornih planova općina i gradova manipulira odnosno lažno i proizvoljno se prikazuje podatci o izgrađenosti građevinskog područja i podatci o neizgrađenom, a uređenom djelu građevinskog područja temeljem kojih pokazatelja se permanentno omogućava širenje postojećih građevinskog područja naselja.

Grafikon 5. *Udio ukupnog građevinskog područja SDŽ-e po mikroregijama*Tablica 19: *Ukupna površina građevinskog područja u odnosu na površinu mikroregije (%)*

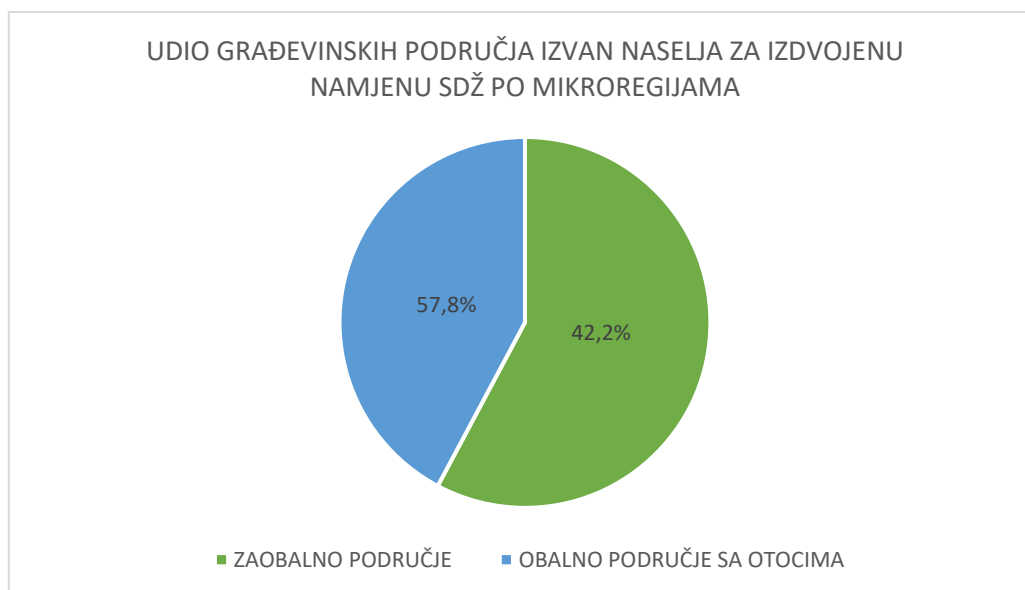
Mikroregija	Ukupna površina mikroregija (ha)	Ukupna površina GP (ha)	%
Zaobalna	283.722	22.607	8,00
Priobalna sa otocima	165.722	17.678	10,6

2.1.3. Izdvojena građevinska područja izvan naselja

Površine građevinskih područja izvan naselja planiraju se za izdvojene namjene. Obavljanje kojih zbog svojih specifičnih funkcija, utjecaja na okolni prostor, potrebitu veličinu obuhvata, načinu korištenja, strukturu, položaja u prostoru i sl. nemaju karakter i strukturu naselja niti funkcionalno moraju biti povezani sa naseljem. Na površinama građevinskih područja izvan naselja za izdvojene namjene ne može se planirati stanovanje.

Površine izdvojenih građevinskih područja izvan naselja za izdvojene namjene određuju se za:

- Gospodarsku namjenu Ugostiteljsko-turističku (T),
- Gospodarsku namjenu proizvodnu (I),
- Gospodarsku namjenu poslovnu (K),
- Gospodarsku namjenu akvakulture (H),
- Javno i društveno namjenu (D),
- Sportsko-rekreacijsku namjenu (R),
- Posebnu namjenu (po zahtjevima obrane) (N),
- Županijski centar za gospodarenjem otpadom.

Grafikon 6. *Udio građevinskog područja izvan naselja SDŽ-e po mikroregijama**Izdvojena građevinska područja izvan naselja ugostiteljsko-turističke namjene*

Prostornim planom županije određene su orijentalnim položajem, maksimalnom površinom, maksimalnim smještajnim kapacitetima i namjenom, površine sukladno kojim kriterijima se izradom PPUO/G određuju građevinska područja za izgradnju ovih sadržaja. Prostornim planom županije određeno je ukupno 100 zona (površina) za izgradnju ovih sadržaja, unutar prostora ograničenja ukupne površine 1118 ha i 47 zona za izgradnju ovih sadržaja izvan prostora ograničenja, ukupne površine 340 ha. Osim zakonom utvrđenih kriterija za izgradnju površina ove namjene, za planirane površine unutar prostora ograničenja, odredbama prostornog plana županije određeno je da se planiraju kao područja na kojima će se pružati visoka razina turističke ponude, a u smislu izgrađenosti i raznovrsnosti turističkih sadržaja moraju činiti kompleksnu i jedinstvenu prostorno-funkcionalnu cjelinu.

Kao takve moraju biti planirane za dugi boravak gostiju što podrazumijeva da se proporcionalno smještajnim kapacitetima moraju planirati prateći sadržaji rekreacijskih, ugostiteljskih, javnih, uslužnih i drugih namjena, kako bih ta područja postala turistička žarišta lokalnog ili regionalnog značaja.

Unutar obuhvata površina ugostiteljsko turističke namjene koje imaju prostorne mogućnosti u smislu dužine obalne linije, a sukladno zakonu o pomorskom dobru i odredbama prostornog plana županije, mogu se planirati turistička privezišta u smislu dnevnog korištenja istih u funkciji opskrbe turističkih transfera i sl.

Unutar obuhvata 6 zona (površina) izdvojene ugostiteljsko turističke namjene, sukladno odredbama prostornog plana županije planirana je izgradnja luka nautičkog turizma u dosadašnjem periodu za 20 zona izdvojene ugostiteljsko-turističke namjene unutar prostora ograničenja doneseni su urbanistički planovi uređenja.

Izdvojena građevinska područja sportsko-rekreacijske namjene

Izdvojena građevinska područja izvan naselja športsko-rekreacijske namjene planiraju se prostornim planom županije za izgradnju otvorenih i zatvorenih športskih terena i pratećih sadržaja za obavljanje ovih djelatnosti, a sukladno pretežitoj vrsti planiranih sadržaja i pratećih objekata razvrstavaju se na:

- R1- Golf igrališta,
- R2- Športsko-rekreacijske centre,
- R3-Športsko-zabavne centre,
- R4- Sportske centre,
- R5- Centre za vodene sportove-aquapark.

Golf igrališta planirana su prostornim planom županije kao izdvojena građevinska područja iznad naselja športske namjene u dvije osnovne kategorije:

- Golf igrališta s 18 polja (rupa) maksimalne površine do 120 ha,
- Golf igrališta s 18+9 polja (rupa) maksimalne površine do 160ha.

Unutar obuhvata zahvata golf igrališta ne mogu se graditi smještajni objekti, već se mogu graditi prateći sadržaji, klupska kuća s ugostiteljskim sadržajima, pomoćne i servisne zgrade kao spremišta alata, strojeva za održavanje igrališta, električnih vozila i sl. te potrebni infrastrukturni objekti i postrojenja. Za izgradnju ovih sadržaja određen je maksimalni kig 0,02 i kis 0,05. prostornim planom županije određeno je ukupno osam lokacija za izgradnju golf igrališta na ukupno planiranoj površini od 1.614,5 ha. U osnovnom konceptu planiranja ovih sadržaja definirano je da se kao „klaster“ destinacija odredi područje otoka Brača. Ukupna površina za izgradnju golf igrališta na otoku Braču iznosi 961,5 ha. Na ovaj način moguće je na otoku kao jedinstvenoj prostornoj cjelini izgraditi veći broj pojedinačnih ili grupiranih golf igrališta na primjerenim međusobnim udaljenostima. Zacijelo da će razvoju golfa pridonijeti atraktivnost područja, veći broj naselja na otoku sa primjerenom ugostiteljskom ponudom, primjeren broj postojećih i planiranih smještajnim kapacitetima hotelskog tipa i dobra povezanost s kopnom trajektnim linijama i zračnim prometom preko zračne luke Brač.

Športsko-rekreacijski i športsko zabavni centri

Izdvojena građevinska područja izvan naselja ov namjene planirane su kao površine za izgradnju više istovjetnih ili različitih otvorenih ili natkrivenih sadržaja za obavljanje športskih i rekreacijskih djelatnosti sa mogućnošću izgradnje objekata pomoćnih i pratećih sadržaja športske i ugostiteljske djelatnosti. Unutar ovih zona kategorije „Športsko zabavni centri“– objekti za pružanje pratećih ugostiteljskih usluga mogu se graditi iz skupine restorani, barovi, noćni klubovi i disko klubovi. Osnovna intencija planiranja ovih zona je bila da se ovi sadržaji zbog svog specifičnog rada i nepovoljnih utjecaja (buka) na okolna područja izmjesti iz građevinskih područja naselja i izdvojenih dijelova građevinskih područja izvan naselja ugostiteljsko- turističke namjene.

Prostornim planom županije planirano je unutar područja ZOP-a (uključujući i prostor ograničenja) 28 ovih zona ukupne površine 187,3 ha. Izvan područja ZOP-a planirano je prostornim planom županije 28 ovih zona ukupne površine 303,82 ha.

Izdvojena građevinska područja gospodarske namjene

Površine gospodarske namjene sukladno odredbama prostornog plana županije planiraju se prostornim planovima općina i gradova i u odnosu na njihov položaj u prostoru razgraničavaju se na površine unutar građevinskog područja naselja i na površine izdvojenih građevinskih područja izvan naselja. Obzirom na činjenicu da se i jedna i druga kategorija površina gospodarske namjene planiraju PPUO/G- ova u prostornom planu županije prikazane su površine gospodarske namjene prostornim planovima općina i gradova planirane kao izdvojena građevinska područja izvan naselja i to samo one površine veće od 25ha.

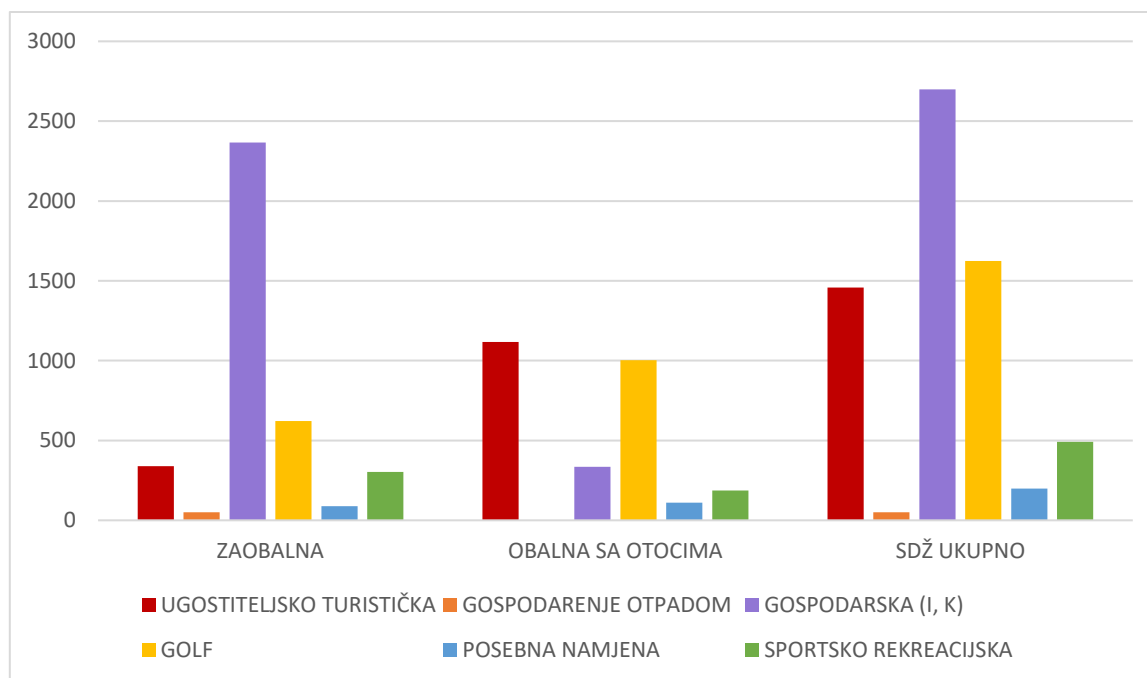
Površine planirane za gospodarsku namjenu sukladno planiranim djelatnostima razgraničene su u dvije osnovne skupine i to proizvodne (I) i poslovne (K) zone.

Na površinama proizvodne (I) namjene mogu se graditi industrijski kompleksi bazične industrije, kemijske industrije, proizvodno-prerađivačke industrije i sve gospodarske djelatnosti koje imaju potencijalno nepovoljan utjecaj na okoliš na površinama poslovne(K) zone mogu se graditi manji poslovi proizvodnje, obrade i prerade, obrtništva, skladišta, servisi, komunalne, trgovačke namjene, slobodne zone i druge usluge koje nemaju izražen utjecaj na okoliš.

Odredbama Prostornog plana županije ograničena je mogućnost planiranja ovih zona u odnosu na prostor ograničenja, te svaku gospodarsku zonu u odnosu na određenu namjenu zone određena su ograničenja u smislu utjecaja na okoliš u odnosu na susjednu namjenu i s obzirom na kategoriju osjetljivosti prostora. Prostornim planom županije prikazano je 35 gospodarskih zona površine veće od 25 ha s ukupnom površinom od 2110,21 ha. Unutar površina gospodarske namjene na području općina Dicmo, Dugopolje, Hrvace, Klis, Muć, Šestanovac, Zadvarje i Zagvozdo, te gradova Imotski, Sinj, Trogir, Vrgorac i Vrlika, odvija se intenzivna djelatnost.

Tablica 20: Struktura namjene izdvojenih građevinskih područja izvan naselja

MIKROREGIJA	UGOSTITELJSKO TURISTIČKA	GOSPODARSTVO OTPADOM	GOSPODARSKA (I, K)	GOLF	POSEBNA NAMJENA	SPORTSKO REKREACIJSKA
ZAObalna	340	50	2365.82	621	88	303.82
Obalna sa OTOCIMA	1118	0	334.64	1003	110	187.3
SDŽ UKUPNO	1458	50	2700	1624	198	491

Grafikon 7. *Struktura namjene izdvojenih građevinskih područja izvan naselja*

2.1.4. Prikaz planirane prostorne strukture korištenja i namjene površina po gradovima/općinama

Analizom udjela prirodnih površina u odnosu na ukupnu površinu građevinskih područja općina i gradova po pripadajućim mikroregijama na području Splitsko-dalmatinske županije utvrđene su u pojedinim područjima značajne razlike u udjelu i raspodjeli građevinskih područja u odnosu na ukupne površine prostora pojedinih općina i gradova.

Na području obalne mikroregije izrazito velik udio građevinskog područja u odnosu na druga područja ove mikroregije ima područje „Splitske konurbacije“. Ovo područje obuhvaća grad Trogir sa udjelom ukupnog građevinskog područja u odnosu na površinu grada od 21,31%, grad Kaštela sa udjelom od 35,63%, grad Solin sa udjelom od 30,10%, grad Split sa udjelom od 41,73%, općina Podstrana sa udjelom 41,78%, općina Dugi rat sa udjelom od 33,02%, te obalno područje grada Omiša sa udjelom od 39,06%. Ukupno gledajući udio ukupnog građevinskog područja iznosi 36,66%.

Osim gradova navedenih kao dio Splitske konurbacije najveći udio ukupnog građevinskog područja u odnosu na površinu grada imaju i gradovi imotski sa udjelom od 18,11%, Makarska sa udjelom od 14,60%, Sinj sa udjelom 13,07%, Supetar sa udjelom od 11,86%.

Ostalo gradovi na području Splitsko-dalmatinske imaju znatno manji udio ukupnog građevinskog područja u odnosu na površinu grada i to neovisno od činjenice da li su prostorno smješteni u području obalne ili zaobalne mikroregije, što pokazuju i sljedeći podatci. Grad Hvar sa udjelom od 5,17%, grad Komiža sa udjelom od 2,69%, grad Omiš sa udjelom od 6,95%, grad Stari grad sa udjelom od 7,50%, grad Trilj sa udjelom od 8,11%, grad Vis sa udjelom od 4,41%, grad Vrgorac sa udjelom od 5,36%, grad Vrlika sa udjelom od 3,06%.

Tablica 21: *Struktura korištenja zemljišta u Splitsko-dalmatinskoj županiji (2020.)*

Opis	površina ha	Udio %
Ukupno građevinskih područja	40.285	8,91
Infrastrukturni sustavi	6.055	1,30
Poljoprivredno zemljište P1	7.662	1,35
Vinogradi	5.172	1,13
Maslinici	7.074	1,15
Voćnjaci	600	0,13
Pašnjaci	5.435	1,17
Ostalo poljoprivredno zemljište	82.000	18,30
Šumsko zemljište	55.452	12,20
Šume bjelogorične	118.645	26,10
Šume crnogorične	14.837	3,26
Šume mješovite	8.823	1,94
Šikare	35.421	7,80
Prirodni travnjaci	63.350	14,56
Vodotoci i vodna tijela	3.150	0,70
Ukupno	454000	100,00

Analizom udjela ukupnog građevinskog područja u odnosu na površinu općina na području Splitsko-dalmatinske županije razvidno je da pojedine općine koje su prostorno i funkcionalno povezane sa konurbacijskim područjem grada Splita imaju veći udio građevinskog područja u odnosu na površinu općine, to je izraženo u općinama Klis sa udjelom od 13,99%, općina Dugopolje sa udjelom od 12,29% i općina Dicmo sa udjelom od 10,90% ukupnog građevinskog područja u odnosu na površinu općine. Analiza pokazuje iste podatke i za općine koje pripadaju zaobalnoj i pograničnoj mikroregiji, a koje gravitiraju području grada Imotski. Općina Podbablje sa udjelom od 20,41%, općina Proložac sa udjelom od 13,06% općina Runovići sa udjelom od 10,28%, općina Zmijavci sa udjelom od 15,40%.

Sve preostale općine sa područja županije bez obzira na njihov raspored po mikroregijama, po udjelu građevinskog područja u odnosu na njihovu površinu su u prosjeku od 4% do 10%. U ukupnoj strukturi korištenja zemljišta na području Splitsko-dalmatinske županije, ukupna površina građevinskog područja u iznosu od 40 285 ha. Zauzima udio od 8,96%.

Prirodna područja

Prema službenim podacima Državne geodetske uprave površina Splitsko-dalmatinske županije iznosi 1.358.540,03 ha. Od čega površina mora iznosi 904.540,3 ha. A površina kopnenog djela sa otocima iznosi 454.000 ha. Površina kopnenog djela županije prema podacima o površini obuhvata svakog pojedinog prostornog plana općina i gradova iznosi 449.444 ha. Ova neznatna razlika u iskazu površina kopnenog djela županije ne smatra se značajna u ukupnom prikazu prostorne strukture korištenja i namjene površina područja županije.

Na području Splitsko-dalmatinske županije kao i u većini mikroregija i površina jedinica lokalne samouprave najveći udio prirodnih područja odnosi se na šumske površine. Ove površine

obuhvaćaju bjelogorične, crnogorične, mješovite zaštite i zaštićene šume, te ostalo šumsko zemljište i imaju udio od 43,6% u prostoru županije.

Poljoprivredno zemljište zauzima tek 4,5% kopnene površine županije, a odnosi se na osobito vrijedno i vrijedno poljoprivredno zemljište, dok površine ostalog poljoprivrednog zemljišta na kojem se obavlja ekstenzivna poljoprivredna proizvodnja zauzima 18,3% prostora županije.

Poljoprivredno zemljište

Razgraničavanje namjene poljoprivrednih površina obavlja se temeljem uređivanja zemljišta, poljoprivredno tlo osnovne namjene dijeli se na:

- Osobito vrijedno poljoprivredno zemljište P1,
- Vrijedno poljoprivredno zemljište P2,
- Ostalo poljoprivredno zemljište P3.

Osobito vrijednog i vrijednog poljoprivrednog zemljišta sa mogućnošću navodnjavanja je izrazito malo na području županije i zauzima površinu od ukupno 20.908 ha. odnosno 4,5% prostora županije. Pod osobito vrijedno zemljište podrazumijeva se zemljište sa mogućnošću navodnjavanja. ova zemljišta nalaze se u djelu Sinjskog, Imotskog, Vrgoračkog polja te na području Pliskog polja na otoku Visu. Na ovim poljoprivrednim zemljištima pretežito se uzgajaju žitarice, kukuruz i povrtne kulture. Ovo poljoprivredno zemljište P1 ukupne površine 7662 ha. Zauzima 1,6% prostora županije.

Vrijedno obradivo poljoprivredno zemljište su površine Mučkog polja (općina Muć), Starogradskog polja (grad Stari grad) te površine zasađene maslinama, vinogradima i voćnjacima. Ove površine ukupno iznose 13.246 ha. I zauzimaju 1,35% površine prostora županije.

Ostalo poljoprivredno zemljište P3 na kojem se obavlja ekstenzivna poljoprivredna djelatnost uglavnom povrtlarskih kultura sa površinom od 82.000 ha. Zauzima 18,5% prostora županije ove površine. Ove površine ravnomjerno su rasprostranjene na čitavom prostoru županije.

Šume i šumsko zemljište

Šumske površine zauzimaju najveći prostor kopnenog djela županije. Pojam šumske površine obuhvaća površine šumskog zemljišta, šume po vrsti (bjelogorične, crnogorične, mješovite, šikare) odnosno na obrasle i neobrasle šumske površine. Ove površine od ukupno 233.014 ha. Zauzimaju 52,5% prostora županije. Znatian udio površina crnogoričnih šuma se nalazi u prostorima priobalne i otočne mikroregije. Razgraničenje šumskih površina obavlja se temeljem kriterija o gospodarskoj i zaštitnoj funkciji šuma te njihovoj ulozi u očuvanju biološke raznolikosti i trajne zaštite tla. Šumske površine razgraničavaju se na:

- Gospodarske šume (Š1),
- Zaštite šume (Š2),
- Šume posebne namjene (Š3).

2. ANALIZA I OCJENA STANJA I TREDOVA PROSTORNOG RAZVOJA

Temeljem osnovnih kriterija razgraničenje šuma obavlja se temeljem šumsko gospodarskih planova hrvatskih šuma i iskazani su za područje Splitsko-dalmatinske županije neovisno o administrativnoj podjeli po jedinicama lokalne samouprave.

Od ukupne površine šumskih površina na području županije koje imaju površinu od 233.014,7 ha. Površine obrasle šumom iznose 193.662 ha. Ukupno obraslo područje prema namjeni šuma sukladno gospodarskim planovima iznose:

- šume gospodarske namjene 2.817,62 ha,
- zaštitne šume 163.314,68 ha,
- šume posebne namjene 27.529,89 ha.

More vodotoci o vodna tijela

Površina mora od ukupno 904.540,3 ha. Čini 66,5 % cjelokupnog prostora županije. Ostali vodotoci i vodna tijela na području županije ukupne površine 3.150ha. čini ukupno 0,7% kopnenog djela županije.

Najveće vodno tijelo na području županije je akumulacijsko jezero Peruća kapaciteta od 541.000.000 m³. vode. Prosječna veličina jezera iznosi 1.500 ha. Koja veličina je promjenjiva zavisno od vodostaju u jezeru.

Tablica 22: Stanovništvo, građevinska područja i gustoća stanovanja

Grad / Općina	Površina km ²	Popis 2001.	Popis 2011. (br. St.)	Popis 2021. (br. St.)	Odnos broja stanovnika (+,-) 2021/2011 (%)	GP-ukupno (ha) (do 2024.)	GPN (ha) (do 2024.)	IGPIN (ha) (do 2024.)	Gustoća: broj stan. 2021/GPN (st/ha)	Planirana gustoća stanovanja (st/ha)	GP u odnosu na povr. grada/općine (%)
Hvar	76,19	4138	4239	3.979	-6,13	394,13	297,3	96,83	13,38	40	5,17
Imotski	58,11	10213	10902	9.153	-16,04	1052,6	1030,9	21,7	8,88	15	18,11
Kaštela	59,76	34103	38474	37.794	-1,77	2129	1792,82	336,18	21,08	45	35,63
Komiža	45,61	1677	1509	1.394	-7,62	122,8	95,03	27,77	14,67	40	2,69
Makarska	38,51	13716	13984	13.301	-4,88	562,27	445,87	116,4	29,83	70	14,60
Omiš	265,53	15472	14872	14.139	-4,93	1844,9	1506,4	338,5	9,39	33	6,95
Sinj	194,27	25373	24832	23.452	-5,56	2539,64	2304,07	235,57	10,18	22	13,07
Solin	34,44	19011	23985	24.862	3,66	1036,76	969,64	67,12	25,64	40	30,10
Split	79,55	188694	178192	160.577	-9,89	3319,3	3258,1	61,2	49,29	117	41,73
Stari Grad	53,05	2817	2686	2.772	3,20	403,39	304,59	98,8	9,10	30	7,60
Supetar	29,64	3889	4096	4.325	5,59	351,573	285,284	66,289	15,16	40	11,86
Trilj	266,03	10799	9417	8.182	-13,11	2331,94	2062,56	269,38	3,97	16	8,77
Trogir	38,94	12995	13260	12.393	-6,54	829,93	648,1	181,83	19,12	39	21,31
Vis	52,23	1960	1920	1.918	-0,10	230,16	175,86	54,3	10,91	40	4,41
Vrgorac	277,8	7593	6501	5.698	-12,35	1488,57	1262,62	225,95	4,51	13	5,36
Vrlika	237,73	2705	2159	1.728	-19,96	726,6	520	206,6	3,32	20	3,06
Baška Voda	25,26	2924	2728	2.590	-5,06	270,8	209,2	61,6	12,38	50	10,72
Bol	24,85	1661	1645	1.678	2,01	142,05	104,55	37,5	16,05	50	5,72
Brela	26,71	1771	1643	1.626	-1,03	186,9	164,5	22,4	9,88	60	7,00
Cista Provo	107,32	3674	2377	1.799	-24,32	799,47	670,84	128,63	2,68	10	7,45
Dicmo	68,44	2657	2820	2.805	-0,53	745,82	583,55	162,27	4,81	16	10,90
Dugi Rat	10,44	7305	7091	6.876	-3,03	344,7	338,1	6,6	20,34	50	33,02
Dugopolje	63,46	3120	3465	3.742	7,99	779,81	451,41	328,4	8,29	16	12,29

2. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA

Gradac	73,25	3615	3308	2.401	-27,42	231,83	222,13	9,7	10,81	70	3,16
Hrvace	205,91	4116	3653	3.144	-13,93	1336,91	1050,52	286,39	2,99	16	6,49
Jelsa	110,4	3656	3560	3.501	-1,66	543,63	419,55	124,08	8,34	30	4,92
Klis	148,86	4367	4739	5.226	10,28	2082,54	1662,83	419,71	3,14	13	13,99
Lećevica	87,37	740	588	495	-15,82	624,45	412,72	211,73	1,20	10	7,15
Lokvičići	28,55	1037	866	667	-22,98	230,28	220,7	9,58	3,02	10	8,07
Lovreć	105,84	2500	1712	1.402	-18,11	640,13	514,04	126,09	2,73	10	6,05
Marina	116,74	4771	4597	4.273	-7,05	777,35	682,15	95,2	6,26	20	6,66
Milna	36,43	1100	1009	931	-7,73	229,92	129,68	100,24	7,18	30	6,31
Muč	223,02	4074	3835	3.465	-9,65	1557,15	1401,51	155,64	2,47	10	6,98
Nerežišća	74,79	868	864	878	1,62	250,36	153	97,36	5,74	30	3,35
Okrug	10,16	2980	3458	2.995	-13,39	403,42	320,02	83,4	9,36	30	39,71
Otok	91,77	5782	5468	4.998	-8,60	667,3	635,9	31,4	7,86	22	7,27
Podbablje	44,36	4904	4709	4.035	-14,31	905,43	894,15	11,28	4,51	10	20,41
Podgora	77,45	2884	2514	2.233	-11,18	321,86	253,86	68	8,80	60	4,16
Podstrana	11,04	7341	9103	10.403	14,28	461,26	458,71	2,55	22,68	50	41,78
Postira	50,81	1553	1554	1.538	-1,03	92,97	77,41	15,56	19,87	50	1,83
Prgomet	77,21	797	689	498	-27,72	570,4	347,8	222,6	1,43	10	7,39
Primorski D.	31,28	839	773	686	-11,25	260,79	203,56	57,23	3,37	10	8,34
Proložac	54,62	4510	3796	3.112	-18,02	713,5	636,6	76,9	4,89	10	13,06
Pučišća	103,27	2224	2189	1.926	-12,01	377,95	223,6	154,35	8,61	30	3,66
Runovići	59,4	2643	2442	1.968	-19,41	610,36	563,4	46,96	3,49	10	10,28
Seget	79,08	4904	4863	4.511	-7,24	540,15	504,09	36,06	8,95	27	6,83
Selca	54,03	1977	1804	1.613	-10,59	261,17	155,36	105,81	10,38	30	4,83
Sućuraj	44,62	492	463	426	-7,99	175,36	95,59	79,77	4,46	20	3,93
Sutivan	23,03	759	826	936	13,32	226,64	116,44	110,2	8,04	30	9,84
Šestanovac	89,54	2685	1917	1.669	-12,94	797,61	557,31	240,3	2,99	15	8,91
Šolta	59,07	1479	1675	1.975	17,91	462,6	378,5	84,1	5,22	30	7,83
Tučepi	22,34	1763	1918	1.819	-5,16	155,95	141,15	14,8	12,89	70	6,98
Zadvarje	13,22	277	289	289	0,00	279,09	77,88	201,21	3,71	20	21,11
Zagvozd	139,17	1642	1184	957	-19,17	648,89	574,09	74,8	1,67	10	4,66
Zmijavci	13,94	2130	2080	1.654	-20,48	214,66	197,9	16,76	8,36	15	15,40
UKUPNO	4.494,44	463.676	455.242	423.407	-6,99	40.285,02	33.763,44	6.521,58	12,54	* 30	8,96

2.2. SUSTAV NASELJA

2.2.1. Sustav središnjih naselja

U sastavu Županije nalazi 55 administrativnih samoupravnih jedinica, podijeljenih na 16 gradova i 39 općina s ukupno 382 naselja.

Osnovna obilježja naselja Splitsko-dalmatinske županije određena su naslijeđenom povijesnom mrežom gradova i naselja ruralnih karakteristika koja su u suvremenim procesima urbanizacije i industrijalizacije u proteklom XX stoljeću dovela do disproporcije i neravnomjernog razvitka što otežava suvremene tranzicijske procese i preobrazbu svekolikog društvenog sustava. Procesima litorizacije u kojima su komparativne prednosti obalnog područja, a posebno Grada Splita dovele do njegovog višestrukog razvitka uz istovremeno napuštanje zaobalnog i otočkog prostora čemu je pogodovala prostorna izoliranost cjelokupnog prostora Županije u odnosu na prostor središnje Hrvatske i Zagreb kao i na duž Jadranske prometne pravce, a takovo stanje je i danas ostalo nepromijenjeno. Glavni razlog za navedenu disproporciju je u procesu urbanizacije u prethodnom razdoblju koje je obilježeno industrijalizacijom i procesima migracije u područje Splitske konurbacije uz istovremeno napuštanje zaobalnog i otočkog područja koja i dalje zadržavaju funkciju sekundarnog stanovanja i turizma.

Sustav središnjih naselja bitna je odrednica prostornog uređenja i razvitka svake države, a potom i županijske (regionalne) i gradske odnosno općinske (lokalne) razine. Usmjeravanjem i kontroliranjem prostornog razvoja, prostornom raspodjelom stanovništva, potiče se razvoj optimalne mreže naselja u svim dijelovima Županije na način da se usmjeravaju gospodarske djelatnosti i urbano tvornih funkcija te podržava razvoj ostalih gradskih i ruralnih naselja koja imaju nužne preduvjete.

Strategijom prostornog razvoja RH utvrđeno je da u proteklom planskom razdoblju na razini Republike Hrvatske policentrični koncept razvoja nije dostigao željenu razinu provedbe. Razlozi tome mogu se ponajviše naći u politici naseljavanja koja u prethodnom razdoblju nije bila bazirana na konkretnim mjerama, utvrđene su određene sektorske neusklađenosti planiranih razvojnih planova te nepostojanje sustava (kriterija) praćenja realizacije planiranih mjera kojima bi se naročito pratili dinamični i kvalitativni pokazatelji na terenu te prema potrebi provodile korektivne mjere. Urbani sustav temeljen na prethodno definiranim kriterijima pokazuje tendenciju stvaranja malih gradova kao nositelja prostornog razvoja dok nedostaju gradovi srednje veličine kao nositelji urbane sustavnosti.

Mreža naselja

Mreža naselja na teritoriju Županije nastajala je tijekom dva tisućljeća pa je i hijerarhija njihovog centraliteta prošla duga vremenska provjeravanja. Tijekom povijesti neka naselja su formirani kao prirodni centri širih okružja te su njihovi potencijali polarizacije prostora danas vrijednost koju treba poštivati i koristiti. Jasnoća funkcije centraliteta pojedinih naselja djelomično se izgubila administrativnim podjelama zakonom iz 1991. godine, jer su dotadašnji gradovi i općine znatno smanjili površine, te su utopljeni u mrežu novoformiranih administrativnih jedinica.

Prema administrativnoj podjeli teritorija Županije na općine koja je bila na snazi prije Zakona iz 1991. godine na teritoriju Splitsko-dalmatinske županije je bilo 12 općina i to: Split, Solin, Kaštela,

Trogir, Sinj, Omiš, Makarska, Imotski, Vrgorac, Brač, Hvar i Vis. Tako formirana općinska središta imala su definirane funkcije centraliteta kao što su uprava, sudstvo, MUP-a, zdravstvo, školstvo, a bila su i ekonomski žarišni centri. Te funkcije centraliteta stara općinska središta su i dalje zadržala iako je u pojedinim jedinicama došlo do djelomične decentralizacije i dislokacije pojedinih upravnih službi. Kako su općinski centri bivših općina njihova gravitacijska, ekonomska i povijesna središta ona su i dalje nositelji razvoja svojih prostora, te preuzimaju poziciju u hijerarhiji centraliteta između Splita kao makro regionalnog središta i novoformiranih gradskih i općinskih središta.

Županija nema izgrađeni unutarnji urbani sustav. Prvi gradovi po veličini nakon Splita, su gradovi veličine od 20.000 – 40.000 stanovnika (Solin Kaštela). Nedostaju gradovi srednje veličine koji bi u regionalnim prostranstvima preuzeli dio funkcionalne uloge središnjeg naselja. Urbani sustav Splita se jedino može uspješno prepoznati na razini cijele Dalmacije. Umjesto urbanog sustava, koji se na razini Županije neće još dugo pojaviti uspostavljaju se drugi tipovi urbanog sustava, kao što su: metropolitansko urbano područje i regionalni grad. To su dvije različite urbane tvorevine. Metropolitansko područje Splita ima sve karakteristike urbanog ustroja i urbanog prometnog ustroja s jakim frekvencijama kolanja ljudi i dobara u prostoru. Tu se gubi značenje vezanog radnog mjesta i stanovanja, a funkcije su neravnomjerno raspoređene po shodnosti pojedinog urbanog dijela. Danas je to područje od Trogira do Omiša te od Sinja do obala Brača i Šolte.

U metropolitanskom području Splita najveći dio stanovništva živi u urbanom središtu, a ostatak u metropolitanskom području. Komunikacije unutar tog područja su u trajanju manjem od jednog sata. U području se organizira stanovanje po urbanim standardima, iako se ono bitno razlikuje u gradu i u predgrađu. Drugi oblik urbanog oblikovanja je regionalni grad. To je, zapravo, riječ o velikoj životnoj zajednici u kojoj se zadržavaju prednosti i morfologija sela i grada, ali se ujednačava kvaliteta življenja. Jedinstveno se rješava prometni sustav i sustav manjih naselja kako bi se distribucija funkcija udesila na razini svakodnevnih ljudskih potreba. Proizvodi grada i sela se prožimaju na razini jedinstvene ekonomije koja je istovremeno briga grada i sela. Radne migracije postaju redovite i ne uzrokuju unutarnju demografsku poremećenost. To su egzistirajući procesi koje treba valorizirati i razvojno usustaviti, jer nose u sebi pozitivni predznak za urbanizaciju, razvitak i socijalno zadovoljstvo.

Tablica 23: Naselja unutar jedinica lokalne samouprave na području Splitsko-dalmatinske županije

**Prema rezultatima popisa stanovništva iz 2021. godine*

R.br.	GRAD / Općina	Površina (km ²)	Broj stanovnika*	Naselja u sastavu JLS
1.	HVAR	75,86	3.979	(8) Brusje, Hvar, Jagodna, Malo Grablje, Milna, Sveta Nedjelja, Velo Grablje, Zaraće
2.	IMOTSKI	75,25	9.153	(6) Donji Vinjani, Glavina Donja, Glavina Gornja, Gornji Vinjani, Imotski, Medvidovića Draga
3.	KAŠTELA	57,67	37.794	(7) Kaštel Gomilica, Kaštel Kambelovac, Kaštel Lukšić, Kaštel Novi, Kaštel Stari, Kaštel Sućurac, Kaštel Štafilić
4.	KOMIŽA	45,60	1.394	(10) Biševo, Borovik, Duboka, Komiža, Oključna, Palagruža, Podhumlje, Podšpilje, Sveti Andrija, Žena Glava
5.	MAKARSKA	38,85	13.301	(2) Makarska, (Kotišina), Veliko Brdo,
6.	OMIŠ	266,20	14.139	(31) Blato na Cetini, Borak, Celina, Čišla, Donji Dolac, Dubrava, Gata, Gornji Dolac, Kostanje, Kucice, Lokva Rogoznica, Marušići, Mimice, Naklice, Nova Sela, Omiš, Ostrvica, Pisak, Podašpilje, Podgrade, Putišići, Seoca, Slime, Smolonje, Srijane, Stanici, Svinišće, Trnbusi, Tugare, Zakucac, Zecanje

7.	SINJ	194,27	23.452	(14) Bajagić, Brnaze, Čitluk, Glavice, Gljevi, Jasensko, Karakašica, Lučane, Obrovac Sinjski, Radošić, Sinj, Suhač, Turjaci, Zelovo
8.	SOLIN	18,00	24.862	(5) Blaca, Kučine, Mravince, Solin, Vranjic
9.	SPLIT	79,38	160.577	(8) Donje Sitno, Gornje Sitno, Kamen, Slatine, Split, Srinjine, Stobreč, Žrnovnica
10.	STARI GRAD	53,00	2.772	(5) Dol, Rudina, Selca kod Starog Grada, Vrbanj, Stari Grad
11.	SUPETAR	30,30	4.325	(4) Supetar, Splitska, Mirca, Škrip
12.	TRILJ	267,00	8.182	(26) Bisko, Budimir, Čačvina, Čaporice, Gardun, Grab, Jabuka, Kamensko, Košute, Krivodol, Ljut, Nova Sela, Podi, Rože, Strizirep, Strmendolac, Tijarica, Trilj, Ugljane, Vedrine, Velić, Vinine, Vojnić Sinjski, Voštane, Vrabač, Vrpole
13.	TROGIR	39,20	12.393	(8) Arbanija, Divulje, Drvenik Veliki, Drvenik Mali (Ploča), Mastrinka, Plano, Trogir, Žedno
14.	VIS	52,23	1.918	(9) Dračevo Polje, Marinje Zemlje, Milna, Plisko Polje, Podselje, Podstražje, Rogačić, Rukavac, Vis
15.	VRGORAC	284,00	5.698	(24) Banja, Dragljane, Draževitići, Duge Njive, Dusina, Kljenak, Kokorići, Kotezi, Kozica, Mijaca, Orah, Podprolog, Poljica Kozička, Prapatnice, Raščane, Ravča, Stilja, Umčani, Veliki Prolog, Vina, Višnjica, Vlaka, Vrgorac, Zavojane,
16.	VRLIKA	237,73	1.728	(9) Vrlika, Garjak, Ježević, Koljane, Kosore, Maovice, Otišić, Podosoje, Vinalić
17.	Baška Voda	19,00	2.590	(4) Bast, Baška Voda, Krvavica, Promajna,
18.	Bol	22,00	1.678	(2) Bol, Murvica
19.	Brela	27,00	1.626	(2) Brela, Brela Gornja
20.	Cista Provo	107,30	1.799	(6) Aržano, Biorine, Cista Provo, Cista Velika, Dobranje, Svib
21.	Dicmo	68,00	2.805	(7) Ercegovci, Kraj, Krušvar, Osoje, Prisoje, Sičane, Sušci
22.	Dugi Rat	10,40	6.876	(3) Duće, Dugi Rat, Jesenice
23.	Dugopolje	63,46	3.742	(4) Dugopolje, Liska, Koprivno, Kotlenice
24.	Gradac	49,00	2.401	(5) Gradac, Brist, Podaca, Zaostrog, Drvenik
25.	Hrvace	206,03	3.144	(11) Dabar, Donji i Gornji Bitelić, Hrvace, Laktac, Maljkovo, Potravlje, Rumin, Satrić, Vučipolje i Zasiok
26.	Jelsa	121,10	3.501	(12) Gdinj, Gromin Dolac, Humac, Ivan Dolac, Jelsa, Pitve, Poljica, Svirče, Vrboska, Vrisnik, Zavala, Zastrazišće
27.	Klis	148,70	5.226	(9) Broćanac, Brstanovo, Dugobabe, Klis, Konjsko, Korušće, Nisko, Prugovo, Vučevica
28.	Lećevica	87,37	495	(4) Lećevica, Kladnjice, Radošić, Divojevići
29.	Lokvičići	28,55	667	(2) Lokvičići, Dolića Draga
30.	Lovreć	105,25	1.402	(5) Dobrinče, Lovreć, Medov Dolac, Opanci, Studenci,
31.	Marina	108,80	4.273	(17) Blizna Gornja, Blizna Donja, Dgrade, Gustirna, Marina, Mitlo, Najevo, Poljica, Pozorac, Rastovac, Sevid, Svinca, Vinišće, Vinovac, Vrsine, Sevid na Moru, Ljubljeva
32.	Milna	35,00	931	(5) Bobovišća na moru, Bobovišća, Ložišća, Milna, Podhune
33.	Muč	210,80	3.465	(16) Bračević, Crivac, Donje Ogorje, Donje Postinje, Donji Muć, Gizdovac, Gornje Ogorje, Gornje Postinje, Gornji Muć, Mala Milešina, Neorić, Pribude, Ramljane, Sutina, Velika Milešina, Zelovo
34.	Nerežišća	109,52	878	(3) Nerežišća, Donji Humac, Dračevica
35.	Okrug	9,81	2.995	(2) Okrug Gornji, Okrug Donji
36.	Otok	95,00	4.998	(6) Gala, Korita, Otok, Ovrle, Ruda, Udovičić

37.	Podbablje	45,00	4.035	(8) Kamenmost, Hršćevani, Podbablje Gornje, Poljica, Drum, Grubine, Ivanbegovina, Krivodol
38.	Podgora	77,45	2.233	(5) Drašnice, Gornje Igrane, Igrane, Podgora, Živogošće
39.	Podstrana	11,50	10.403	(10) Žminjača, Sita, Strožanac Donji, Strožanac Gomji, Miljevac, Grljevac, Grbavac, Sv.Martin, Mutogras, Gomja Podstrana
40.	Postira	47,00	1.538	(2) Postira, Dol
41.	Prgomet	77,21	498	(5) Prgomet, Labin, Trolokve, Bogdanovići, Sitno
42.	Primorski Dolac	31,28	686	(1) Primorski dolac
43.	Proložac	85,60	3.112	(5) Proložac Donji, Proložac Gornji, Šumet, Ričice, Postranje
44.	Pučišća	103,35	1.926	(3) Pučišća, Gornji Humac, Pražnica
45.	Runovići	59,42	1.968	(3) Runovići, Podosoje, Slivno
46.	Seget	79,08	4.511	(6) Seget Donji, Seget Vranjica, Seget Gornji, Bristivica, Prapatnica, Ljubitovica
47.	Selca	54,02	1.613	(4) Novo Selo, Povelja, Selca, Sumartin
48.	Sućuraj	44,65	426	(3) Bogomolje, Selca kod Bogomolja, Sućuraj
49.	Sutivan	22,00	936	(1) Sutivan
50.	Šestanovac	85,00	1.669	(5) Grabovac, Katuni, Kreševo, Šestanovac, Žeževica
51.	Šolta	59,00	1.975	(8) Donje Selo, Gornje Selo, Grohote, Maslinica, Nečujam, Rogač, Srednje Selo, Stomorska
52.	Tučepi	22,00	1.819	(1) Tučepi
53.	Zadvarje	13,20	289	(2) Dubci, Zadvarje
54.	Zagvozd	138,50	957	(7) Biokovsko Selo, Krstatice, Rastovac, Raščane Gornje, Zagvozd, Župa, Župa Srednja
55.	Zmijavci	13,82	1.654	(1) Zmijavci

Središnje funkcije naselja

Od samog nastanka teritorijalne države politički centri su morali zbog lakše uprave decentralizirati pojedine državno upravne-funkcije, u ranim razdobljima to su bile funkcije koje su imale vojno-strateški i vjerski karakter. Tijekom industrijske revolucije, nastaje građansko društvo koje zbog napretka na svim poljima u okviru države razvija niz javnih institucija koje se nastoje ravnomjerno rasporediti po teritoriju. Proces decentralizacije danas se obično obuhvaća pojmom regionalizacije kojom se nastoji postići ravnomjerni razvoj teritorija uočavajući partikularne prednosti pojedinih manjih područja i razvijajući odgovarajuće sekundarne centre iz kojih se tim manjim teritorijima upravlja. Na taj način prostor se prekriva mrežom naselja koja su hijerarhizirana po vertikali. Na vrhu su naselja sa najvišim rangom u kojima su razvijene specijalizirane funkcije kojima se koriste i manja naselja koja ih zbog ekonomičnosti sebi ne mogu osigurati. Funkcije koje definiraju rang naselja u toj vertikali nazivaju se središnje funkcije naselja. Pojedine funkcije rezultat su isključivo administrativnih odluka kao što su to razmještaj upravnih tijela, škola, sudova, policije, zdravstva velikih sportskih i kulturnih institucija, dok su druge funkcije uglavnom rezultat uspješnosti lokalne sredine. Za potrebe izrade PPSDŽ (kao i njegovih Izmjena i dopuna) promatran je razmještaj upravnih, pravosudnih, znanstvenih, školskih, zdravstvenih, kulturnih, sportskih, opskrbenih, financijskih i ostalih uslužnih djelatnosti.

Kategorizacija centraliteta naselja

Prema Strategiji prostornog uređenja RH (1997., 2013. i 2017.) i Programu prostornog uređenja kategoriziraju naselja RH (1999., 2013.) prema kriterijima centraliteta i veličine u 6 kategorija,

Na teritoriju Županije uspostavljena je mreža naselja koja su razvrstana prema kriterijima središnjih funkcija podijeljena u 8 rangova centraliteta, koje se zapravo razlažu na osam kategorija, jer se naselja iz kategorije regionalnih središta dijele u potkategorije većih, srednjih i manjih regionalnih središta, a naselja iz kategorije lokalnih središta se dijele na kategorije većih i manjih lokalnih središta. Kako su upravo mala regionalna i lokalna središta potencijalni nositelji razvoja nedovoljno prostorno strukturiranih područja, prihvaća se kategorizacija koja naselja dijeli u osam grupa (s tim da na području Županije nema većeg regionalnog središta) te se tim naseljima daje pozicija na hijerarhijskoj ljestvici centraliteta.

Naselja prema rangu centraliteta (1997.):

1. Glavni grad, srednjeeuropsko i državno središte, metropola: Zagreb
2. Makroregionalno (veliko razvojno) središte, veliki grad, 100.000 200.000 stanovnika: **Split**
3. Veće regionalno središte, veći grad, 30.000-80.000 stanovnika: „nema“.
4. Regionalno (srednje razvojno) središte, srednji grad 15.000 - 30.000 stanovnika:
5. Solin, Sinj, Kaštela, Makarska, Trogir, Imotski
6. Manje regionalno (manje razvojno) središte, manji grad, 7.000 - 15.000 stanovnika:
7. Hvar, Omiš, Supetar, Trilj, Vis, Vrgorac, Vrljica
8. Veće lokalno, područno (malo razvojno) središte, mali grad, 1000-7000 stanovnika:
9. Baška Voda, Bol, Brela, Dugi Rat, Gradac, Jelsa, Klis, Komiža, Marina, Podgora, Podstrana, Seget Donji (O. Seget), Stari Grad, Tučepi
10. Manje lokalno (poticajno razvojno) središte, mjesta sa gradskim obilježjima, općinska središta, ostala razvojna žarišta, 500-1000 stanovnika:
11. Cista Provo, Donji Muć (O. Muć), Donji Proložac, Drum (O. Podbablje), Dugopolje, Grohote (O. Šolta), Hrvace, Kraj (O. Dicmo), Lećevica, Lokvičići, Lovreč, Milna, Nerežišća, Okrug Gornji, Otok, Postira, Prgomet, Primorski Dolac, Pučišća, Runović, Selca, Sućuraj, Sutivan, Šestanovac, Zadvarje, Zagvoz, Zmijavci
12. Ostala manja naselja, sela <500 stanovnika:
13. Arbanija, Aržano, Bajagić, Banja, Bast, Biokovsko Selo, Biorine, Bisko, Biševo, Blaca, Blato na Cetini, Blizna Donja, Blizna Gornja, Bobovišća, Bogdanovići, Bogomolje, Borak, Borovik, Bračević, Brist, Bristivica, Brnaze, Brštanovo, Brusje, Budimir, Cista Velika, Crivac, Čačvina, Čaporice, Čelina, Čisla, Čitluk, Dabar, Divojevići, Divulje, Dobranje, Dobrinče, Dograde, Dol, Dol, Dolića Draga, Donje Ogorje, Donje Postinje, Donje Selo, Donje Sitno, Donji Bitelić, Donji Dolac, Donji Humac, Donji Vinjani, Dračevica, Dračevo Polje, Dragljane, Drašnice, Draževitići, Drum, Drvenik, Drvenik Mali, Drvenik Veliki, Dubrava, Duće, Duge Njive, Dugobabe, Dusina, Ercegovci, Gala, Gardun, Garjak, Gata, Gdinj, Gizdovac, Glavice, Glavina Donja, Glavina Gornja, Gljev, Gornja Brela, Gornje Igrane, Gornje Ogorje, Gornje Postinje, Gornje Selo, Gornje Sitno, Gornji Bitelić, Gornji Dolac, Gornji Humac, Gornji Muć, Gornji Proložac, Gornji Vinjani, Grab, Grabovac, Gromin Dolac, Grubine, Gustirna, Hršćevani, Humac, Igrane, Ivan Dolac, Ivanbegovina, Jabuka, Jasensko, Jesenice, Ježević, Kamen, Kamenmost, Kamensko, Karakašica, Kaštel Gomilica, Kaštel Kambelovac, Kaštel Lukšić, Kaštel Novi, Kaštel Stari, Kaštel Štafilić, Katuni, Kladnjice, Kljenak, Kokorići, Koljane, Konjsko, Koprivno, Korita, Korušće,

Kosore, Kostanje, Košute, Kotezi, Kotlenice, Kozica, Kreševo, Krivodol, Krivodol, Krstatice, Krušvar, Krvavica, Kučiće, Kučine, Labin, Laktac, Liska, Lokva Rogoznica, Ložišća, Lučane, Ljubitovica, Ljut, Mala Milešina, Malo Grablje, Maljkovo, Maovice, Marinje Zemlje, Marušići, Maslinica, Mastrinka, Medovdolac, Medvidovića Draga, Mijaca, Milna kod Hvara, Mimice, Mirca, Mitlo, Mravince, Murvica, Najevi, Naklice, Nečujam, Neorić, Nisko, Nova Sela Trilj, Nova Sela Omiš, Novo Selo Selca, Obrovac Sinjski, Oključna, Okrug Donji, Opanci, Orah, Osoje, Ostrvica, Otišić, Ovrle, Palagruža, Pisak, Pitve, Plano, Plisko Polje, Podaca, Podašpilje, Podgrađe, Podhumlje, Podi, Podosoje, Podosoje, Podprolog, Podselje, Podstražje, Podšpilje, Poljica, Poljica, Poljica, Poljica Kozička, Postranje, Potravlje, Povelja, Pozorac, Prapatnica, Pražnica, Pribude, Prisoje, Promajna, Prugovo, Putišići, Radošić, Radošić, Radunić, Ramljane, Rastovac, Rastovac, Raščane, Raščane Gornje, Ravča, Ričice, Rogač, Rože, Ruda, Rudina, Rukavac, Rumin, Satrić, Seget Gornji, Seget Vranjica, Selca kod Bogomolja, Selca kod Starog Grada, Seoca, Sevid, Sičane, Sitno, Slatine, Slime, Slivno, Smolonje, Splitska, Srednje Selo, Srijane, Srinjine, Stanići, Stilja, Stobreč, Stomorska, Strizirep, Strmendolac, Studenci, Suhač, Sumartin, Sušci, Sutina, Sveta Nedjelja, Sveti Andrija, Svib, Svinca, Svinjske, Svirče, Škrip, Šumet, Tijarica, Trnbusi, Trolokve, Tugare, Turjaci, Udovičić, Ugljane, Umčani, Vedrine, Velić, Velika Milešina, Veliki Bročanac, Veliki Prolog, Veliko Brdo, Velo Grablje, Vina, Vinalić, Vinine, Vinišće, Vinovac, Višnjica, Vlaka, Vojnić Sinjski, Voštane, Vrabač, Vranjic, Vrbanj, Vrboska, Vrisnik, Vrpole, Vrsine, Vučevica, Vučipolje, Zakućac, Zaostrog, Zračice, Zasiok, Zastrašće, Zavala, Zavojane, Zelovo, Zelovo Sutinsko, Zvečanje, Žedno, Žena Glava, Žeževica, Živogošće, Žrnovnica, Župa, Župa Srednja.

* naselja unutar Grada Splita i Grada Kaštela nisu razvrstavana

Strategijom prostornog razvoja RH (2017.) planirani sustav središnjih naselja kategoriziran je u 5 kategorija:

- Glavni grad,
- Makroregionalno središte,
- Regionalno središte,
- Subregionalno središte,
- Područno i lokalno središte.

NASELJA PREMA RANGU CENTRALITETA (2017.):

1.	Glavni grad, srednjeeuropsko i državno središte, metropola: Zagreb
2.	Makroregionalno (veliko razvojno) središte, veliki grad, 100.000-200.000 stan.: Split
3.	Regionalno središte, veći grad (30.000-100.000 stanovnika): „nema“
4.	Subregionalno (srednje razvojno) središte, srednji grad: Hvar, Imotski, Kaštela, Makarska, Omiš, Sinj, Solin, Supetar, Trogir, Vis i Vrgorac.
5.	Područno i lokalno središte (sjedišta gradova i općina): Komiža, Stari Grad, Trilj, Vrlika, Baška Voda, Bol, Brela, Cista provo, Dicmo, Dugi Rat, Dugopolje, Gradac, Hrvace, Jelsa, Klis, Lećevica, Lokvičići, Lovreć, Marina, Milna, Muć, Nrerežišća, Okrug, Otok, Podbablje, Podgora, Podstrana, Postira, Prgomet, Primorski Dolac, Proložac, Pučišća, Runovići, Seget, Selca, Sućuraj, Sutivan, Šestanovac Šolta, Tučepi, Zadvarje, Zagvozd i Zmijavci.

2.3. GOSPODARSKE I DRUŠTVENE DJELATNOSTI

2.3.1. Gospodarske djelatnosti

Prema podacima Hrvatske gospodarske komore – Županijska komora Split,⁹ vidljivo je da su u gospodarskoj strukturi SDŽ-a po većini pokazatelja najzastupljenije uslužne djelatnosti, prednjače trgovina i turizam, ali izrazito važnu ulogu imaju i prerađivačka industrija i graditeljstvo. Prema podacima DZS-a, BDP SDŽ-a u 2018. iznosio je 32.213.453,00 HRK (4.278.366,00 EUR), što je pozicionira na drugo mjesto gospodarski najjačih županija Republike Hrvatske, odmah iza Grada Zagreba. Uspoređujući BDP „per capita“ SDŽ-a s ostalim županijama u RH, može se zaključiti kako je u 2018. SDŽ zauzela tek 10. mjesto, jednako kao i godinu prije.

Analizirajući strukturu bruto dodane vrijednosti prema udjelima u BDV-u RH, u SDŽ-u u 2018. dominiraju četiri najvažnije gospodarske grane: uslužne djelatnosti (turizam), trgovina, poslovanje nekretninama i građevinarstvo. Tradicionalne gospodarske grane, poput: poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, najmanje pridonose razvoju gospodarstva SDŽ-a. Svakako valja izdvojiti sektor građevinarstva čiji je udio u bruto dodanoj vrijednosti, usprkos velikim problemima s kojima se većina gospodarskih subjekata iz ove djelatnosti u proteklim godinama suočavala, na području SDŽ-a znatno veći nego na području RH.

SDŽ 2018. ima ukupno 15.276 tvrtki od kojih je 90,8 % mikrotvrtki, 8,2 % malih tvrtki, 0,8 % srednjih tvrtki i 0,2 % velikih tvrtki tako da mikrotvrtke, male tvrtke i srednje tvrtke prevladavaju u ukupnom broju aktivnih poslovnih subjekata. Prije pandemijske 2020. godine tada pozitivni trendovi u gospodarstvu i investicije suočili su prerađivačku industriju i graditeljstvo, uz turizam, s nedostatkom stručne radne snage. Struktura gospodarstva nije usklađena s ponudom radne snage na tržištu rada, što je prepoznato na svim razinama, pa su prethodno pozitivni trendovi u gospodarstvu u drugom su kvartalu 2020. zaustavljeni (COVID-19), pri čemu su pokazatelji u prvom kvartalu najavljivali rekordne rezultate.

Broj aktivnih obrta u SDŽ-u u 2020. iznosi 11.552, što čini 12,7 % od ukupnog broja obrta u RH. Podatci Hrvatske obrtničke komore (HOK) objavljeni u statističkom pregledu Obrtništvo u brojkama pokazuju trend rasta broj registriranih aktivnih obrta u razdoblju 2015.– 2020. ali se rast usporio u razdoblju 2019. - 2020., a u razdoblju 2021. – 2022. zabilježen je neznatan porast aktivnih obrtnika.

Promatrajući izvozno -uvozna aktivnost na području SDŽ-a, dolazimo do podatka da je ukupna vrijednost izvoza SDŽ-e u 2019. s 25,8 % udjela u izvozu Jadranske Hrvatske bila druga najuspješnija županija ove regije. Ipak, SDŽ spada među deset županija koje su u 2019. ostvarile deficit u robnoj razmjeni s inozemstvom. Najveći dio ukupnog izvoza županije u 2020. otpada na prerađivačku industriju i trgovinu, a slijedi ih sektor poljoprivrede, šumarstva i ribarstva.

Gospodarski razvoj Splitsko-dalmatinske županije temelji se na „Strategiji razvoja SDŽ“ koja predstavlja ključni planski dokument županije definiran unutar strategije regionalnog razvoja RH sa ciljem postizanja dugoročnog društveno-gospodarskog razvoja županije. U tijeku izrade strategije kroz konzultacijske sastanke radnih skupina te aktivnim sudjelovanjem interesnih skupina i drugih

⁹ HGK SDŽ – razvojna raznolikost i gospodarski potencijali (2020./2021.),

dionika u izradi ovog dokumenta, fokus je bio na ocjeni socioekonomskog stanja županije s posebnim naglaskom na razvojne probleme i potrebe iz ovih analiza procijenile su se unutarnje snage i slabosti, kao i vanjske prilike i mogućnosti, kao i prijetnje koje bi mogle imati značajan utjecaj na razvoj županije.

Identifikacijom uvjetovanosti i ograničenja, a mogućeg i željenog daljnjeg razvoja Splitsko-dalmatinska županija odredbama je prema viziji županijske razvojne strategije kao visoko razvijena, razvojno dinamična, pomorski orijentirana, otvorena Europsko-mediteranska regija što je čine:

- Konkurentno gospodarstvo, temeljeno na znanju i kvalitetnim ljudskim resursima.
- Prepoznatljivost i privlačnost zbog visoke kvalitete življenja, očekivanog okoliša, kulture, tradicije.
- Usmjerena održivom razvoju svih svojih dijelova.
- Prometno i razvojno integrirana sa svojim širim okruženjem.
- Utemeljena na snažnom partnerstvu i komunikaciji među razvojnim dionicama i regionalnoj upravi.

Nastojeći zadržati i unaprijediti svoje prepoznate vrijednosti osnovni ciljevi „županijske razvojne strategije“ nadalje glase:

1. Ojačati konkurentno gospodarstvo.
2. Razvoj infrastrukture, zaštita prirode i okoliša.
3. Razvoj ljudskih resursa i povećanje kvalitete života.
4. Unaprjeđenje upravljanja razvojem.
5. Jačanje prepoznatljivosti županije.

Za svaki od ovih postavljenih ciljeva određeni su prioriteti razvoja, dok se za operacionalizaciju vizije, ciljeva i prioriteta, strategijom donijele i mjere, na koje će se u kasnijoj fazi provedbe strategije naslanjati i realizirati projekti.

Sukladno određenim strateškim ciljevima, izrađen je financijski okvir planiranih ulaganja koji pokazuju kako se najveća ulaganja planiraju ostvariti u okviru cilja 2 razvoj infrastrukture, zaštita prirode i okoliša na koji otpada cca 70% ukupnih ulaganja. Zatim slijedi cilj 1 konkurentno gospodarstvo na koji otpada cca 17.5 % ukupnih ulaganja, cilj 3 razvoj ljudskih resursa 11.5% cilj 4 unaprjeđenje upravljanjem razvojem 0,6% i cilj 5 značenje prepoznatljivosti županije cca 0,4%

Potrebno je naglasiti da su za plansko razdoblje ovog „izvješća o stanju u prostoru“, za Splitsko-dalmatinsku županiju izrađene dvije županijske razvojne strategije. Prva od navedenih izrađena je kao strategija koja je obuhvaćala razdoblje EU financijske i programske perspektive za razdoblje 2014-2020 godine. Strategija za ovo plansko razdoblje izrađena je uz uvažavanje svih novih razvojnih politika i smjernica na nacionalnoj i EU razini ovom strategijom usuglašeni su temeljem prethodnih iskustava stavovi svih dionika oko županijskih razvojnih potreba i prioriteta, definirani razvojni programi sa susjednim županijama na razini Jadranske Hrvatske, kao i sa susjednim državama kao osnovu za prekograničnu suradnju.

Jednako tako ovom strategijom stvoreni su okviri za jedinice lokalne samouprave u planiranju njihovih investicija. Kao drugi strateški dokument gospodarskog razvoja SDŽ kao priprema za novo razdoblje EU financijske i programske perspektive za razdoblje 2021.-2027. izrađen je „plan razvoja Splitsko-dalmatinske županije za razdoblje 2022.-2027.“ plan razvoja kao dokument koji se odnosi na srednjoročno razdoblje, izrađen je po svim kriterijima EU te usklađeno sa „nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske 2030.

Osnovni pokazatelji gospodarskog stanja SDŽ

Za plansko razdoblje ovog izvješća o stanju u prostoru 2018. – 2022., prema službenim podatcima prikupljeni su, prikazani i uspoređeni svu najvažniji relevantni socioekonomski pokazatelji na razini županije, koji je pozicioniran na ostale županije u Hrvatskoj i uspoređuju njenu razvijenost regija Europske unije., prema podatcima BDP SDŽ-e u 2018. iznosio je 4.278.366 €. što je pozicionira na drugo mjesto najrazvijenijih županija u RH, odmah iza grada Zagreba. Udio BDP-a SDŽ-e u BDP-u RH za 2018 g. iznosi 8,35 %. Promatrajući prosječnu stopu rasta BDP-a za prethodno razdoblje SDŽ-e bilježi rast u 2018 g. za 4%, što je iznad prosjeka Jadranske Hrvatske. Takav dinamičan rast pripisuje se u najvećoj mjeri dobrim turističkim rezultatima. Ovaj podatak kao i po većini drugih podataka ukazuje da su u gospodarskoj strukturi SDŽ-e, najzastupljenije uslužne djelatnosti, gdje prednjače turizam i trgovina ali važnu ulogu imaju prerađivačka industrija i graditeljstvo.

Uspoređujući BDP „per capita“ SDŽ-e s ostalim županijama u RH, može se zaključiti kako je u 2018. g. SDŽ zauzela tek deseto mjesto jednako kao i u prethodnom razdoblju, uz napomenu da je BDP per capita u prethodnom razdoblju rastao od 8,6% što je pozitivna činjenica. Ako se uzme prosjek BDP-a po stanovniku iz 2018. g. i prethodnog perioda mjeren kao indeks u odnosu na RH=100 on iznosi 77.2 %.

Dodatno podatci za 2017. g. pokazuju da županijski BDP po stanovniku ima vrijednost 47,4% prosjeka EU, dok je za usporedbu prosjek Jadranske Hrvatske na razini od 60% sličan prosjeku RH od 61,7%. ovi podatci u konačnosti i dalje svrstavaju SDŽ kao slabije razvijene regije Europske Unije.

Analizirajući strukturu bruto dodane vrijednosti prema udjelima u BDV-u SDŽ-e u 2018. g. dominiraju četiri najvažnije gospodarske grane i to poslovanje nekretninama, uslužne djelatnosti, trgovina i graditeljstvo. Tradicionalne gospodarske grane poput ribarstva, šumarstva i poljoprivrede najmanje pridonose razvoju gospodarstva.

Analizom kretanja broja registriranih/aktivnih pravnih osoba, evidentiran je relativno umjeren rast poduzetničke aktivnosti u 2018. g. dok je 2019. g. zabilježen veći porast i značenje poduzetničke aktivnosti. ovaj trend nastavljen je i u sljedećem vremenskom razdoblju što pokazuje i podatak da u SDŽ-i 2021. g. ima ukupno 15.276 registriranih tvrtki od kojih je 90,8% mikro tvrtki, 8,2% malih tvrtki, 0,8% srednjih tvrtki i 0,2% velikih tvrtki. Najznačajniji sektori po broju pravnih subjekata su trgovina na veliko i malo, ostale uslužne djelatnosti pružanja smještaja i usluživanja, djelatnosti prijevoza, turizma, graditeljstva, a posebno se ističe dinamičan rast tvrtki iz IT sektora. Ova činjenica o razvoju IT sektora ocjenjuje se pozitivna jer otvara perspektivu i potrebu rasta subjekata iz skupine inovativnih, brzorastućih i visoko tehnoloških kompanija.

Analizirajući financijske pokazatelje prihoda i dobitaka poduzetnika u SDŽ, čiji je ukupni prihod bio 6,5% udjela u ukupnom prihodu RH. U usporedbi ukupnih prihoda i dobiti u prethodnom razdoblju koji je iznosio 6,7 % udjela u ukupnom prihodu RH, posljedica kojeg smanjenja je odraz krize uzrokovane COVID-19 pandemijom.

Prije pandemijske 2020. god. svi pozitivni trendovi u gospodarstvu i pokrenutim investicijama, suočili su prvenstveno prerađivačku industriju, graditeljstvo i turizam s nedostatkom stručne radne snage. Struktura gospodarstva nije usklađena s ponudom radne snage na tržištu rada, što je bio osnovni uzrok pada intenziteta poslovanja u ovim djelatnostima. Izrazito negativni trendovi evidentirani su već u trećem kvartalu 2020. god. Očuvanju gospodarskih subjekata i radnih mjesta u

ovom periodu, te nastavak pozitivnog gospodarskog rasta u post kovidnom razdoblju zasigurno su pridonijela značajna sredstva EU-a, raspoloživa i namijenjena poticanju poduzetničke aktivnosti, razvoju poduzetničke infrastrukture u turizmu, prerađivačkoj industriji, ruralnom razvoju, razvoju inovativnih, brzorastućih, visokotehnoloških subjekata, izgradnji kapitalnih infrastrukturnih objekata i dr. Osim ovih sredstava jednako važna su bila i sredstva potpore iz nacionalnih izvora namijenjenih malom i srednjem poduzetništvu, poticanju izvoza, ulaganja u poljoprivredu, dugotrajnu imovinu i dr.

Kao potencijal razvoja gospodarstva zasigurno su i planirane gospodarske zone na području SDŽ-e od ukupnog broja planiranih gospodarskih zona izdvajamo 35 gospodarskih zona površnom većom od 25 ha. Te niz manjih gospodarskih zona od navedenih izdvajaju se gospodarske zone s postojećom visokom izgrađenošću poslovnih i pratećih sadržaja (Dicmo, Muć, Dugopolje, Postira, Primorski dolac) te zone potpuno opremljene komunalnom infrastrukturom i za investitore spremne zone (Ravča-Vrgorac, Dugopolje, Trilj-Čaporice, Kukuzovac).

Broj aktivnih obrta u SDŽ u 2020. g. iznosi 11.552, što čini 12,7 % od ukupno registriranih obrta u RH. Promatrajući plansko razdoblje ovog izvješća da je još u tijeku 2018. bilježen izražen trend rasta registriranih i aktivnih obrta, dok je u sljedećim godinama zabilježen gotovo neznatan porast aktivnih obrtnika. Analizirajući strukturu obrta, najbrojniji su obrti u području uslužnog zanatstva, a na posljednjem mjestu su obrti iz područja ribarstva, marikulture i poljoprivrede. Općenito rečeno, otvaranje proizvodnih obrta tradicijskih obrta i radnji je u kontinuiranom opadanju. Analizirajući spolnu strukturu vlasnika obrta postoji značajna razlika od ukupnog broja registriranih obrta, registrirano je 3.988 vlasnika obrta i 7.818 vlasnika obrta. Ova činjenica bila je glavni razlog da SDŽ proaktivno djeluje na ovaj pokazatelj, te je svojim programom potpore za osnivanje malog gospodarstva, posebne poticaje usmjerava na žene i mlade.

Jednako kao i na ostale segmente gospodarstva pandemija je negativno utjecala i na izvoznu i uveznu bilancu na području SDŽ. Promatrajući ukupnu vrijednost izvoza SDŽĐ je u 2019. g. s udjelom od 25.8% u izvozu Jadranske Hrvatske bila druga najuspješnija županija ove regije. Usprkos tomu ostvaren je deficit u robnoj razmjeni s inozemstvom. Najveći dio ukupnog izvoza županije u ovom periodu otpada na prerađivačku industriju i trgovinu, a slijedi ih sektor poljoprivrede, šumarstva i ribarstva. Činjenica je da je proizvodnja strojeva i ostalih prijevoznih sredstava kao do tada tradicionalno najviše izvezno orijentirana djelatnost u opadanju, što neupitno ukazuje na krizu brodograđevne industrije i potrebu za njezinim tržišnim i upravljačkim restrukturiranjem.

Zone gospodarske namjene planirane prostornim planovima

Gospodarske djelatnosti smještavaju se unutar građevinskih područja naselja, izdvojenih građevinskih područja izvan naselja i izvan građevinskih područja u vidu izgrađenih struktura izvan građevinskog područja.

Unutar građevinskog područja naselja gospodarske djelatnosti mogu se smještavati unutar rezerviranih zona gospodarske namjene, ali i unutar zona mješovite namjene, te javne i društvene namjene, a sve ovisno o mogućnostima planiranja u istima prema odredbama za provođenje konkretnog plana.

Tablica 24: Razvojne potrebe i potencijali Splitsko-dalmatinska županije, osnovni pokazatelji
(izvor: DZS, HNB, HZMO, obrada: HGK)

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Broj stanovnika (procjena sredinom godine)	453.155	452.035	449.610	448.071	447.747
Broj odseljenog stanovništva	4.329	4.722	5.029	4.882	4.882
Saldo ukupne migracije	-346	-828	-1.274	-259	1.286
Saldo migracije s inozemstvom	-327	-658	-1.008	80	1.700
Saldo migracije s drugim županijama	-19	-170	-266	-339	-414
Prirodni prirast stanovništva	-1.042	-787	1.140	-830	-856
Broj učenika upisan u osnovne škole, početak školske godine	36.714	36.793	36.386	36.613	36.247
Broj studenata koji su diplomirali/završili sveučilišni ili stručni studij	4.004	3.954	3.773	3.640	3.741
Bruto domaći proizvod, u mil. HRK	28.251,2	29.463,4	30.702,9	-	-
Bruto domaći proizvod po stanovniku, u HRK	62.291	65.180	68.226	-	-
Bruto domaći proizvod po stanovniku po SKM (EU28 = 100)	45,8	47,0	47,4	-	-
Broj poduzetnika (FINA)	11.957	12.725	13.211	14.518	15.077
Ukupan prihod poduzetnika, u mil. HRK	40.559	43.326	45.990	48.040	53.584
Dobit/gubitak razdoblja, u mil. HRK	825	1.135	1.681	1.954	875
Broj tvrtki među 1000 najvećih po ukupnim prihodima u Hrvatskoj	58	65	66	65	66
Osiguranici HZMO-a, prosjek godine	143.094	146.307	149.773	153.843	157.576
Broj nezaposlenih, prosjek godine	40.044	35.383	30.458	25.559	21.562
Stopa registrirane nezaposlenosti, stanje 31. ožujka u %	26,1	24,1	21,4	18,2	15,4
Prosječna mjesečna bruto plaća zaposlenih u pravnim osobama, HRK	7.301	7.418	7.662	7.903	-
Prosječna mjesečna neto plaća zaposlenih u pravnim osobama, HRK	5.270	5.354	5.595	5.736	-
Inozemna izravna ulaganja (FDI), u mil. EUR	75,9	77,9	85,0	151,6	71,6
Broj izdanih građevinskih dozvola	423	535	801	884	963
Predviđena vrijednost građevinskih radova, u mil. HRK	1.746,6	1.958,1	2.480,5	3.197,2	2.361,4
Broj završenih stanova	999	858	1045	1626	-
Robni izvoz, u mil. HRK	3.603,6	3.512,7	3.866,2	3.637,1	4.751,1
Robni uvoz, u mil. HRK	4.859,1	4.967,7	5.749,2	6.249,8	7.511,0
Saldo robne razmjene s inozemstvom, u mil. HRK	-1.255,5	-1.454,9	-1.882,9	-2.612,7	-2.759,8
Broj noćenja turista, u tisućama	13.288,8	14.880,9	16.595,7	17.562,0	17.966,3
Udio noćenja stranih turista u ukupnim noćenjima, u %	93,3	94,0	94,7	94,5	94,0

Poljoprivreda

Zahvaljujući velikoj biološkoj i krajobraznoj raznolikosti, SDŽ-u karakterizira izrazito heterogena poljoprivredna proizvodnja, koja se sastoji od: ratarstva, stočarstva, voćarstva, maslinarstva, pčelarstva, vinogradarstva i vinarstva. Prema veličini ukupno raspoloživo

poljoprivrednog zemljišta, SDŽ je na 13. mjestu u Hrvatskoj i na drugom mjestu među primorskim županijama, odmah nakon Istarske županije.

Poljoprivredno zemljište na području županije izrazito je usitnjeno, što onemogućava uporabu ekonomije razmjera u poljoprivrednoj proizvodnji i predstavlja veliku prijetnju budućem razvoju poljoprivrede na području SDŽ-a. Okrupnjavanje posjeda i uređenje poljoprivrednog zemljišta neke su od osnovnih potreba za razvoj raznovrsnije i konkurentnije poljoprivredne proizvodnje i revitalizaciju ruralnog prostora. Također, izazov predstavljaju i neriješeni imovinsko-pravni odnosi (posebno na otocima), što onemogućava korištenje fondovima EU-a u punom potencijalu. S obzirom na mali udio navodnjavanog poljoprivrednog zemljišta i posljedičnu ovisnost poljoprivredne proizvodnje o hidrološkim uvjetima, svakako je potrebno nastaviti s realizacijom projekata navodnjavanja u Sinjskom, Imotskom i Vrgoračkom polju.

Najzastupljenija tla županije su smeđa tla na vapnencu ili dolomitu s 52.485 ha (524,85 km²) i vapneno dolomitna crnica s 42.027 ha (420,27 km²), koja zbog stjenovitosti i nagiba spadaju u trajno nepogodna tla za natapanje. Od pogodnih tala najzastupljenija su antropogena tla u raznim oblicima krša 42.258 ha (422,58 km²). Najbolja tla za oranice i vrtove su hidro meliorirana 3.649 ha (36,49 km²) i aluvijalna 3.068 ha (30,68 km²), a tla koja u tom kraju potencijalno najviše vrijede su močvarno glejna tla 3.337 ha (33,37 km²).

Ukupno: $524,85 + 420,27 + 422,58 + 36,49 + 30,68 + 33,37 = 1.468,24 \text{ km}^2$

Pogodnih tala prvog prioriteta za natapanje s potrebnim većim ili manjim mjerama agro melioracija ima 92.003 ha, a drugog prioriteta za hidro i/ili agro melioracije u primjeni natapanja 6.001 ha. Trajno nepogodnih tala za natapanje u okviru poljoprivrednih površina (prvenstveno pašnjaci i livade) ima 119.663 ha.¹⁰

Ribarstvo

Ribarstvo gospodarska djelatnost osim ekonomskog značaja ima i važan sociodemografski značaj koji se ogleda kroz prevenciju depopulacije ruralnih prostora u priobalju i na otocima. Ribarstvo i akvakultura podrazumijevaju izlov i/ili uzgoj bijele ribe, plave ribe (tuna) i školjkaša, a predstavljaju važnu, ali još uvijek nedovoljno propulzivnu gospodarsku djelatnost na području SDŽ-a. Ribarstvo³ predstavlja važnu gospodarsku djelatnost u SDŽ-u koja je izrazito izvezno orijentirana, i to u izvozu svježe ribe iz ulova, ali i ribljih prerađevina i uzgojene ribe s naglaskom na izvoz tuna na japansko tržište. U prostornom planu SDŽ-a definirana su velika područja na moru za nove investicije u akvakulturi, međutim, problem predstavlja nedostatak definiranih infrastrukturnih lokacija ribarske infrastrukture na kopnu.

Godišnji ulov ribolovne flote upisane u lukama SDŽ-a u prosjeku je oko 14.000 tona, što čini oko 20 % ulova u RH. Što se tiče uzgoja ribe, uzgoj u SDŽ-u čini manje od 5 % ukupnog uzgoja brancina i komarče, dok s uzgojem tune sudjeluje s 30–40 % u ukupnom uzgoju u RH.

¹⁰ M. Bogunović, Ž. Vidaček, S. Husnjak, A. Bensa, VRJEDNOVANJE TALA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE ZA POTREBE NATAPANJA, Agronomski glasnik, br. 2, 2007

Tablica 25: Zone marikulture po vrsti, maksimalnom kapacitetu i veličini

VRSTA ZONE	IME ZONE	GLAVNA UZGOJNA VRSTA	MAKSIMALNI KAPACITET [t] maksimalna količina konzumne ribe	VRSTA U POLIKULTURI	MAKSIMALNI KAPACITET VRSTE U POLIKULTURI [t] Maks.količinana	Površina okvirnog prostornog	postojeće/ planirano
1.	Stipan Jaz - Marina	školjkaši	500	bijela riba	100	50	postojeće
2.	Šešula - Šolta	bijela riba	100	školjkaši	15	2	postojeće
	Vela luka – Šolta	bijela riba	100	školjkaši	15	3,5	postojeće
	Maslinova - Milna	bijela riba	600	školjkaši	90	29	postojeće
	Vlaška – Stari Grad	bijela riba	100	školjkaši	15	25	postojeće
	Duboka - Sućuraj	bijela riba	80	školjkaši	10	7	postojeće
	Duboška pazuha - Sućuraj	bijela riba	50	školjkaši	10	5	planirano
3.	Kluda - Marina	velika plava riba	prema odobrenim kvotama	školjkaši	45	52	postojeće
	Orud - Trogir	velika plava riba		školjkaši	45	40	postojeće
	Vela Grška - Nerežišća	velika plava riba		školjkaši	135	48	postojeće
4.	Stinjiva - Šolta	bijela riba	600	školjkaši	90	47	postojeće
	Tanki ratac - Šolta	bijela riba	300	školjkaši	50	40	postojeće
	Maslinova - Milna	bijela riba	700	školjkaši	105	32	postojeće
	Smočiguzica – Stari Grad	bijela riba	500	školjkaši	80	70	planirano
	Studena - Selca	bijela riba	350	školjkaši	40	48	planirano
	Duboka – Sućuraj (polupučinska)	bijela riba	700	školjkaši	90	50	planirano
	Duboška pazuha – Sućuraj polupučinska)	bijela riba	300	školjkaši	75	50	planirano
	Gradac	bijela riba	2400	školjkaši	360	200	planirano
5.	Gradac	školjkaši	2400	školjkaši	6000	1000	planirano
	Kaštelanski zaljev-zapad	školjkaši	2000	školjkaši	5000	230	planirano
	Kaštelanski zaljev-istok	školjkaši	4000	školjkaši	5000	500	planirano

Prostornim planom županije, temeljem provedene multikriterijalne analize – koja je, slijedeći načela integralnog upravljanja obalnim područjem, uvažila kriterije pogodnosti i ranjivosti prostora, imperative očuvanja bioraznolikosti i okoliša te zahtjeve drugih korisnika prostora, utvrđuje se: položaj, vrsta, najveći kapacitet i veličina, te smjernice za utvrđivanje izdvojenih građevinskih područja izvan naselja za potrebe marikulture i pripadajuće ribarske infrastrukture. Predviđene su slijedeće zone marikulture i ribarske infrastrukture prema položaju, vrsti i kapacitetu. Ribolovna područja na moru planirana su PPSDŽ-om.

Turizam

Zahvaljujući svojim iznimnim prirodnim i kulturnim bogatstvima Splitsko-dalmatinska županija, odavno prisutna i prepoznata na međunarodnom turističkom tržištu, a svi relevantni turistički indikatori pokazuju trend rasta u razdoblju 2018. -2019. Ovakav pozitivan trend važno je zadržati dodatnim ulaganjima u inovativnu turističku infrastrukturu i aktivnosti unapređenja ponude i prepoznatljivosti SDŽ-a kao jedinstvene, privlačne i sigurne destinacije. Na žalost, pandemija COVID-19 2020. i 2021. prouzročila je negativan utjecaj na turizam, s tendencijom znatnog oporavka 2022. godine.

Kao poticaj razvoju turizma SDŽ-a predstavlja dobra prometna povezanost s europskim i svjetskim tržištima (autocesta A1, Zračne luke Split i Brač, domaće i inozemne brodske veze). Nadalje, glavne prednosti na kojima je moguće temeljiti budući turistički razvoj jesu sve veći broj kvalitetnih turističkih proizvoda, duga tradicija bavljenja turizmom i propulzivan rast poduzetništva.

SDŽ ima i značajno povoljniju strukturu smještajnih kapaciteta u odnosu na ostatak RH s obzirom na to da prednjači po broju hotela (158 hotela na dan 3. siječnja 2020.), a druga je najbolje rangirana županija po broju kreveta u hotelima. Struktura kategorizacije hotela u trima najjačim županijama pokazala je da naša Županija prednjači i po udjelu hotela s četiri zvjezdice u ukupnom broju hotela (52,5 % svih hotela u Županiji). Općenito, prema broju najluksuznijih hotela, tj. hotela s pet zvjezdica, nakon Dubrovačko-neretvanske i Primorsko-goranske županije, naša Županija sa sedam takvih hotela zauzima treće mjesto.

Privatni smještaj pokazuje trendove vidu rasta ukupnih kapaciteta, ali i rasta udjela u ukupnim noćenjima. Na žalost, privatni smještaj i „apartmanizacija“ narušava koncept održivog razvoja turizma i koncepta turističke održive nosivosti. Ta vrsta turističke djelatnosti svjedoči o sustavnom višegodišnjem ulaganju u sektor turizma i graditeljstva izgradnjom tzv. turističkih apartmana. Sve veću kvalitetu smještajnih i ugostiteljskih objekata prati propulzivan rast poduzetništva u ovom sektoru i sve veći broj konkurentnih turističkih proizvoda, a kao kao osnovna potreba nameće daljnje sustavno ulaganje u privlačenje gostiju selektivnim oblicima turizma, poput cikloturizma, pješačke i tematske staze, nautičkog, aktivnog, ruralnog, pustolovnog, kulturnog, zdravstvenog i enogastro turizma čiji se proizvodi specifičnih interesa mogu plasirati u predsezoni i posezoni jer su manje podložni sezonskim pritiscima i omogućavaju rasprostranjenost turističke potražnje.

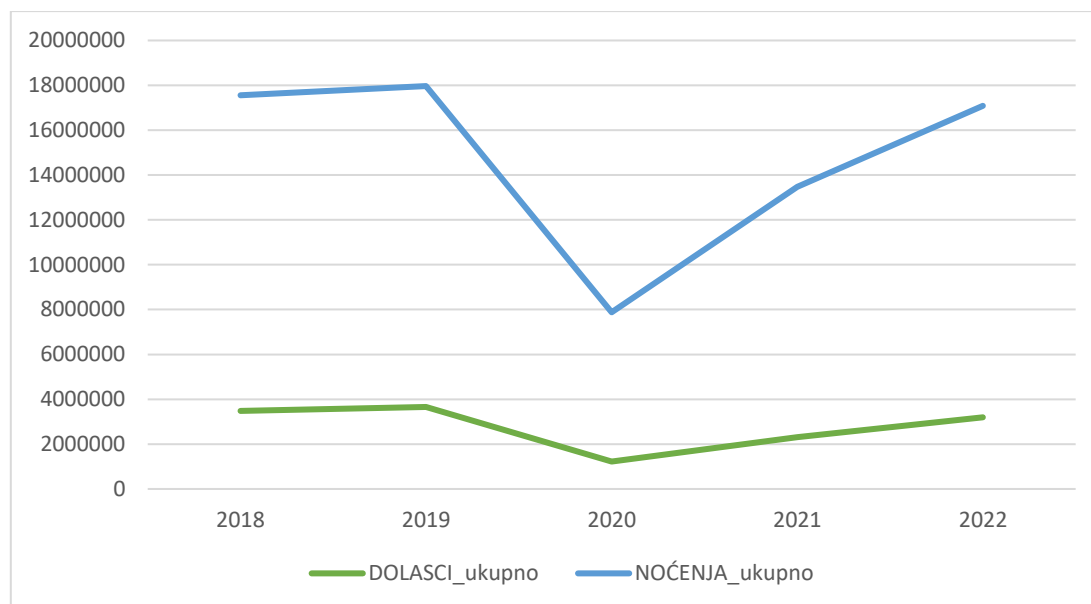
Tablica 26: *Turisti - dolasci i noćenja na području Splitsko-dalmatinske županije¹¹*

Godina	Dolasci			Indeks* %	Noćenja			Indeks* %
	Domaći	Strani	Ukupno		Domaći	Strani	Ukupno	
2018.	265.351	3.208.794	3.474.145	100,0	973.483	16.588.473	17.561.956	100,0
2019.	292.999	3.364.002	3.657.001	105,2	1.074.280	16.892.007	17.966.287	113,7
2020.	208.302	1.015.288	1.223.590	35,3	953.480	6.926.081	7.879.561	44,9
2021.	283.956	2.025.098	2.309.054	66,5	1.204.742	12.268.663	13.473.405	76,7
2022.	323.902	2.878.817	3.202.719	92,2	1.245.131	15.840.020	17.085.151	97,3

*Indeks 100 uzet je kao godišnji pokazatelj za 2018. (prije pandemijske) godinu

¹¹ Turistička zajednica SDŽ-e, <https://www.dalmatia.hr/hr/statistike/>

Iz tablice je vidljivo da je najveći broj dolazaka i noćenja bio 2019. godine (tendencija rasta u odnosu na prethodne godine). Veliki pad je bio pandemijske 2020. godine, a oporavak je slijedio 2021. i 2022. godine, tako da je 2022. godine nije još uvijek dostigla rekordna 2019. godina.

Grafikon 8. Trendovi kretanja broja turističkih dolazaka i noćenja u razdoblju 2018. – 2022.

Tablica 27: Smještajni kapaciteti po vrstama ugostiteljskih objekata u SDŽ-i¹²

Vrste objekata	Broj objekata				
	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Hoteli	262	279	276	280	286
Kampovi	57	59	56	74	50
Objekti na OPG-u	24	28	29	38	52
Objekti u domaćinstvu	27.474	28.424	26.893	26.848	28.286
Ostali ugost. objekti za smještaj/obrti	1.588	1.736	1.755	1.868	2.063
Ostalo	5	4	4	4	3
UKUPNO:	29.410	30.529	29.013	29.112	30.775

¹² Turistička zajednica SDŽ-e, <https://www.dalmatia.hr/hr/statistike/>

Tablica 28: *Smještajni kapaciteti po prema broju ležajeva u objektima SDŽ-e¹³*

Vrste objekata	Broj kreveta				
	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Hoteli	33.149	34.779	33.829	34.579	36.045
Kampovi	14.341	14.885	14.946	15.707	15.648
Objekti na OPG-u	92	152	158	180	424
Objekti u domaćinstvu	156.117	170.729	162.657	162.089	161.423
Ostali ugost. objekti za smještaj/obrti	20.085	23.202	23.239	24.818	26.719
Ostalo	1290	726	726	726	226
UKUPNO:	224.477	244.473	235.555	238.099	245.723

2018. godina.

Hoteli su sudjelovali sa 13,9% u kapacitetima, a 27,05% u ostvarenim noćenjima, kampovi sa 6,23% u kapacitetima, a 6,43% u ostvarenim noćenjima, dok su objekti u domaćinstvu sudjelovali 70,24% u kapacitetima, a 58,08% u noćenjima i od važnijih udjela obrti su sudjelovali sa 9,03% u kapacitetima i 8,38% u noćenjima.

2022. godina.

Hoteli su sudjelovali sa 14,67% u kapacitetima, a 24,91% u ostvarenim noćenjima, kampovi sa 6,37% u kapacitetima, a 6,51% u ostvarenim noćenjima, dok su objekti u domaćinstvu sudjelovali 67,82% u kapacitetima, sa 59,64% u noćenjima i od važnijih udjela obrti su sudjelovali sa 10,87% u kapacitetima i 8,85% u noćenjima

2.3.2. Društvene djelatnosti

Obrazovanje

Predškolski odgoj: Obuhvaćenost udjela djece u dobi 1–6 godina koja su uključena u sustav predškolskog obrazovanja na razini je udjela RH je tek 45 % djece, dok je isti udio prema podacima DZS-a na razini grada Zagreba 70,9 %. Osnovni cilj je povećati obuhvat djece starije od četiri godine u programima ranog školskog i predškolskog obrazovanja na 95 %. SDŽ-a ima dobru pokrivenost dječjih vrtića i drugih pravnih osoba koje ostvaruju programe predškolskog odgoja, analiza stanja pokazuje nedostatne kadrovske i prostorne kapacitete (osobito u većim gradovima).

U pedagoškoj godini 2020./2021. prema podacima DZS-a pokazuju da je Županija imala 245 vrtića koje je pohađalo 15 132 djece (a 14.890 djece 2015. godine). Vrtići se nalaze u svih 16 gradova županije, od čega je 60 % vrtića u Splitu, Kaštelima i Solinu. Vrtići se nalaze u 37 od 39 općina, iako je u velikom broju jedinica lokalne samouprave i dalje primjetna nedovoljna opremljenost i kapacitet vrtića. Uspoređujući petogodišnje razdoblje, odnosno pedagošku godinu 2015./2016. i 2020./2021., zabilježeno je 242 upisane djece više u predškolske programe, odnosno 15 ustanova više.

¹³ Turistička zajednica SDŽ-e, <https://www.dalmatia.hr/hr/statistike/>

Iako se kontinuiranom otvaraju novi vrtići i novi programi, na upisima redovno ostaje puno djece na listi čekanja zbog manjka potrebnih kapaciteta, osobito manjka jasličkih skupina pa je tako najveći broj neupisane djece u toj dobnoj skupini u gradu Splitu u 2021. godini 263 djece, uglavnom jasličke dobi, nije primljeno u tražene programe. Također, veliki broj vrtića suočava se i s poteškoćama u kvaliteti redovnih programa, najviše zbog premalog broja odgojitelja, stručnih suradnika za rad s djecom (osobito ranjivom djecom), kao i nedostatka i loše opremljenosti prostora.

Osnovno i srednje školstvo:

Djelatnost osnovnog i srednjeg odgoja i obrazovanja provodi se u skladu sa Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi u javnim ustanovama.¹⁴ Javne ustanove koje obavljaju djelatnost odgoja i obrazovanja iz stavka 1. ovog članka su:

- osnovne škole,
- srednje škole,
- učenički domovi i
- druge javne ustanove.

Školska ustanova osniva se aktom o osnivanju sukladno odredbama ovog Zakona i odredbama Zakona o ustanovama.¹⁵

Osnivači osnovne škole mogu biti:

- Republika Hrvatska,
- jedinica lokalne samouprave,
- jedinica područne (regionalne) samouprave,
- druga pravna ili fizička osoba.

Osnivači srednje škole i učeničkog doma mogu biti:

- Republika Hrvatska,
- jedinica područne (regionalne) samouprave,
- druga pravna ili fizička osoba.

Na području Županije među osnivači osnovnih škola su:

- Splitsko dalmatinska županija (obuhvaća sve jedinice lokalne samouprave osim gradova Splita i Makarske),
- Grad Split,
- Grad Makarska.

Među osnivačima osnovnih škola u Županiji nije Republika Hrvatska, a također među osnivačima osnovnih škola ne postoji druga pravna ili fizička osoba.

Broj učenika u osnovnim školama 2015. godine iznosio je 36.629, a 2020. godine broj učenika u osnovnim školama iznosio je 35.771 što čini pad od 2,34%.

U osnovnom školstvu, u razdoblju od školske godine 2015./2016. do 2020./2021. Splitsko-dalmatinska županije, prema podacima DZS-a bilježi pad broja učenika od 2,3 %. Takav negativan trend primjetan je i na državnoj razini. Na području Županije 2020. godine djeluje 195 osnovnih škola uključujući podružnice/ispostave, područne škole.

¹⁴ Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi („Narodne novine broj .87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19, 64/20, 151/22).

¹⁵ Zakon o ustanovama („Narodne novine“ broj NN 76/93, 29/97, 47/99, 35/08, 127/19, 151/22).

Broj učenika u osnovnim školama 2015. godine iznosio je 36.629, a 2020. godine broj učenika u osnovnim školama iznosio je 35.771 što čini pad od 2,34%.

Broj ukupno upisanih učenika osnovnih škola kojima je osnivač Splitsko-dalmatinska županija po godinama je:

- 2017./2018. – 22.286
- 2018./2019. – 23.361
- 2019./2020. – 22.047
- 2020./2021. – 21.736
- 2021./2022. – 21.188

Broj ukupno upisanih učenika u 1. razred Osnovne škole kojima je osnivač Grad Split.

- 2018./2019. – 1.617
- 2019./2020. – 1.682
- 2020./2021. – 1.531
- 2021./2022. – 1.579

Broj ukupno upisanih učenika u 1. razred Osnovne škole kojima je osnivač Grad Makarska.

- 2018./2019. – 139
- 2019./2020. – 142
- 2020./2021. – 164
- 2021./2022. – 134

Tablica 29: Osnovne škole na području SDŽ-e kojima je osnivač Splitsko-dalmatinska županija.

R.b.	OSNOVNA ŠKOLA	ADRESA
1.	Osnovna škola Bol	BOL, 21420, Rudina 1
2.	Osnovna škola Pučišća	PUČIŠĆA, 21412, Trg Hrvatskog skupa 11
3.	Osnovna škola Vladimira Nazora	POSTIRA, 21410, Polježice 12
4.	Osnovna škola Selca	SELCA, 21425, Šetalište Rajka Štambuka 2
5.	Osnovna škola Supetar	SUPETAR, 21400, Porat 25
6.	Osnovna škola Milna	MILNA, 21405, Žalo 15
7.	Osnovna škola Hvar	HVAR, 21450, Kroz Burak 81
8.	Osnovna škola Jelsa	JELSA, 21465, Jelsa 161
9.	Osnovna škola Ante Anđelinović	SUĆURAJ, 21469, Trg Park 5
10.	Osnovna škola Petra Hektorovića Stari Grad	STARI GRAD, 21460, Obala dr. Franje Tuđmana 1
11.	Osnovna škola „Stjepan Radić“	IMOTSKI, 21260, fra Stjepana Vrljića 13
12.	Osnovna škola „Josip Vergilij Perić“	IMOTSKI, 21260, fra Stjepana Vrljića 17
13.	Osnovna škola Tin Ujević	KRIVODOL, 21263, Ivana Pavla II 16
14.	Osnovna škola Ivana Gorana Kovačića	CISTA VELIKA, 21244, Cesta dr. F. Tuđmana 60
15.	Osnovna škola Josipa Jovića	ARŽANO, 21246, Petra Žaje 2
16.	Osnovna škola Silvija Strahimira Kranjčevića	LOVREĆ, 21257, dr. Mate Šimundića 10
17.	Osnovna škola Studenci	STUDENCI, 21265, Put škole 15
18.	Osnovna škola „Ivan Leko“	DONJI PROLOŽAC, 21264, Trg dr. F. Tuđmana 6
19.	Osnovna škola Runović	RUNOVIĆ, 21261, Runović 211

20.	Osnovna škola Zagvozd	ZAGVOZD, 21270, Trg zabiokovskih junaka Domovinskog rata 4
21.	Osnovna škola Zmijavci	ZMIJAVCI, 21266, dr. Franje Tuđmana 189
22.	Osnovna škola kneza Mislava	KAŠTEL SUĆURAC, 21212, Braće Radić 6
23.	Osnovna škola kneza Trpimira	KAŠTEL GOMILICA, 21213, Eugena Kumičića 2
24.	Osnovna škola Ostrog	KAŠTEL LUKŠIĆ, 21215, Put sv. Lovre 2
25.	Osnovna škola Bijaći	KAŠTEL ŠTAFILIĆ, 21217, Vodovodna ulica 2
26.	Osnovna škola prof. Filipa Lukasa	KAŠTEL STARI, 21216, Slavenska 5
27.	Osnovna škola Primorski Dolac	PRIMORSKI DOLAC, 21227, Vržine 185
28.	Osnovna škola Josip Pupačić	OMIŠ, 21310, Trg kralja Tomislava 1
29.	Osnovna škola „1. listopada 1942.“	ČIŠLA, 21253, Gata, Stožernog brigadira Ante Šaškora 54
30.	Osnovna škola Gornja Poljica	DUGOPOLJE, 21204, Srijane, Srijane 120
31.	Osnovna škola „Jesenice“	DUGI RAT, 21315, Đački put 10
32.	Osnovna škola dr. fra Karlo Balić	ŠESTANOVAC, 21250, dr. Franje Tuđmana 40
33.	Osnovna škola Ivana Lovrića	SINJ, 21230, Put ferate 2
34.	Osnovna škola Marka Marulića	SINJ, 21230, Ulica Vladimira Nazora 4
35.	Osnovna škola fra Pavla Vučkovića	SINJ, 21230, Alkarsko trkalište 11
36.	Osnovna glazbena škola Lovro pl. Matačić	Omiš, 21310, Punta 1
37.	Osnovna škola Stjepan Radić	TIJARICA, 21240, Trilj, Donja Tijarica 142
38.	Osnovna škola Dinka Šimunovića	HRVACE, 21233, Hrvace 225
39.	Osnovna škola Kamešnica	OTOK, 21238, Hrvatskih branitelja 26
40.	Osnovna škola Ivana Mažuranića	OBROVAC SINJSKI, 21241, Obrovac Sinjski 242/C
41.	Osnovna škola Ante Starčevića	DICMO KRAJ, 21232, Kraj 42
42.	Osnovna škola Trilj	TRILJ, 21240, Poljičke republike 18
43.	Osnovna škola Milana Begovića	VRLIKA, 21236, Trg dr. Franje Tuđmana 6
44.	Osnovna škola Majstora Radovana	TROGIR, 21220, Ulica dr. Franje Tuđmana 12
45.	Osnovna škola Petar Berislavić	TROGIR, 21220, Obala bana Berislavića 16
46.	Osnovna škola Okruk u Okrugu gornjem	OKRUG GORNJI, 21223, Put Mavarčice 24B
47.	Osnovna škola Ivan Duknović	MARINA, 21222, don Frane Macanovića 1
48.	Osnovna škola kralja Zvonimira	SEGET DONJI, 21218, Hrvatskih žrtava 92
49.	Osnovna škola Vis	VIS, 21480, Viškog boja 10
50.	Osnovna škola Komiža	KOMIŽA, 21485, Školska 11
51.	Osnovna škola Vrgorac	VRGORAC, 21276, Ul. Matice hrvatske 9
52.	Osnovna škola don Lovre Katića	SOLIN, 21210, Put Majdana 3
53.	Osnovna škola Vjekoslava Paraća	SOLIN, 21210, Dudini 17
54.	Osnovna škola kraljice Jelene	SOLIN, 21210, Put mira 3
55.	Osnovna škola kralja Zvonimira	SOLIN, 21210, Braće Radića 67
56.	Osnovna škola kneza Branimira	DONJI MUĆ, 21203, Donji Muć 218
57.	Osnovna škola Neorić-Sutina	NEORIĆ, 21247, Neorić 43
58.	Osnovna škola braće Radića	BRAČEVIĆ, 21203, Donji Muć, Vrba I 11
59.	Osnovna škola Petra Kružića Klis	KLIS, 21231, Put svetog Ante 30
60.	Osnovna škola Dugopolje	DUGOPOLJE, 21204, Stepinčeva 4
61.	Osnovna škola don Mihovila Pavlinovića	PODGORA, 21327, Prilaz Vida Mihotića 1

62.	Osnovna škola Gradac	GRADAC, 21330, Kralja Tomislava 2
63.	Osnovna škola dr. Franje Tuđmana	BRELA, 21322, Sv. Jurja 1
64.	Osnovna škola Bariše Granića Meštra	BAŠKA VODA, 21320, Podspiline 2
65.	Osnovna škola Tučepi	TUČEPI, 21325, Kraj 17
66.	Osnovna škola „Grohote“	GROHOTE, 21430, Podkuća 28
67.	Osnovna škola Strožanac	STROŽANAC-PODSTRANA, 21312, Blato 1

Tablica 30: Osnovne škole na području SDŽ-e kojima je osnivač Grad Makarska

R.b.	OSNOVNA ŠKOLA	ADRESA
1.	Osnovna škola Stjepana Ivičevića	MAKARSKA, 21300, Ante Starčevića 14
2.	Osnovna škola Petra Perice	MAKARSKA, 21300, Zelenka bb

Tablica 31: Osnovne škole na području SDŽ-e kojima je osnivač Grad Split

R.b.	OSNOVNA ŠKOLA	ADRESA
1.	OŠ Blatine-Škrape	Split, Na Križice 2
2.	OŠ Bol	Split, Hrv. Iseljenika 10
3.	OŠ Brda	Put Brda 2
4.	OŠ Dobri	Split, Kliška 25
5.	OŠ Lokve-Gripe	Split, Stepinčeva 12
6.	OŠ Kamen-Šine	Split, Gospe od Karmela 1
	Područna škola Sirobuja	Split, Mandićeva 14
7.	OŠ Kman-Kocunar	Split, Benkovačka 10
8.	OŠ Lučac	Split, Omiška 27
9.	OŠ Manuš	Split, Vukovarska 11
10.	OŠ Marjan	Split, Gajeve 1
11.	OŠ Mejaši	Split, Mejaši 20
12.	OŠ Meje	Split, Gunjačina 1
13.	OŠ Mertojak	Split, Doverska 44
14.	OŠ Plokite	Split, Slavonska 13
15.	OŠ Pojišan	Split, Viška 12
16.	OŠ Pujanki	Split, Tijardovićeva 30
17.	OŠ Ravne njive-Neslanovac	Sarajevska 30
18.	OŠ Slatine	Slatine, Put Lovreta 1
19.	OŠ Skalice	Split, Put Skalica 18
20.	OŠ Spinut	Split, Teslina 12
21.	OŠ Split 3	Split, Bruna Bušića 6
22.	OŠ Srinjine	Srinjine, Put Bilaje 1
23.	OŠ Stobreč	Stobreč, Ivankova 13
24.	OŠ Sućidar	Split, Perivoj Ane Roje 1
25.	OŠ Trstenik	Split, Dinka Šimunovića 22
26.	OŠ Visoka	Split, Vrh Visoke 32
27.	OŠ Žnjan-Pazdigrad	Split, Pazdigradska 1
28.	OŠ Žrnovnica Žrnovnica	Žrnovnica, Hrvatskih velikana 41
	Područna škola Donje Sitno	Donje Sitno, Hrvatskih dragovoljaca
	Područna škola Gornje Sitno	Gornje Sitno Svetoga Roka 11
29.	Centar za autizam	Split, Rendićeva 6

Tablica 32: Broj učenika u osnovnim školama na području SDŽ-e (2018. – 2022.)

Područje	Školska godina			
	2018./2019.	2019./2020.	2020./2021.	2021./2022.
Osnovnih škola				
Županija	23.361	22.047	21.736	21.188
Grad Split	13.947	13.789	13.562	13.442
Grad Makarska	1.222	1.189	1.206	1.184
UKUPNO:	38.530	37.025	36.504	35.814

Negativan utjecaj depopulacije i starenja stanovništva u SDŽ-u uvjetuje smanjivanje broja učenika osnovnih škola naposljetku ukazuje na smanjivanje ukupnog broja učenika, odnosno razrednih odjela, veće je u samostalnim nego u integriranim upisnim područjima. Upisna područja značajno se razlikuju prema geografskim obilježjima, što utječe na prostornu organizaciju, dostupnost i troškove obrazovne funkcije. S jedne strane imamo problem zatvaranja škola i smanjivanja učenika u ruralnim područjima, dok u urbanim središtima imamo problem višesmjenske nastave. Tendencija je Splitsko-dalmatinske županije u nadolazećem razdoblju osigurati jednosmjensku i cjelodnevnu nastavu u svim osnovnim školama (u skladu sa strateškim opredjeljenjem RH) na razini županije.

U **srednjim školama**, u razdoblju od 2015./2016. do 2020./2021. još je gori trend kretanja broja učenika u odnosu na osnovne škole na razini Županije, gdje je uočen pad od čak 11,7 %. Na području Županije 2020. godine djeluje 90 srednjih škola. Prema podatcima DZS-a, 2021. godine broj upisanih učenika u srednje škole iznosio je 17.802 što na ukupan broj od 90 srednjih škola u Županiji ukazuje na prosjek od 197,8 učenika po školi. U odnosu na 2016. godinu kad je broj učenika u srednjim školama iznosio 19.362 dolazimo do pada broja srednjoškolskih učenika 2020. za 8,06 %

Broj ukupno upisanih učenika srednjih škola kojima je osnivač Splitsko -dalmatinska županija po godinama je:

- 2018./2019. – 18.352
- 2019./2020. – 18.191
- 2020./2021. – 18.141
- 2021./2022. – 18.409

Tablica 33: Srednje škole na području SDŽ-e.

NAZIV SREDNJE ŠKOLE	ADRESA
1. Srednja škola Hvar	Hvar, 21450, Kroz Burak 81
2. Obrtničko-industrijska škola u Imotskom	Imotski, 21260, Brune Bušića 59
3. Ekonomska škola, Imotski	Imotski, 21260, Brune Bušića 59
4. Tehnička škola u Imotskom	Imotski, 21260, Brune Bušića 59
5. Gimnazija dr. Mate Ujevića	Imotski, 21260, Brune Bušića 59
6. Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića	Makarska, 21300, Breljanska 3
7. Srednja strukovna škola	Makarska, 21300, Breljanska 3
8. Srednja škola "Jure Kaštelan"	Omiš, 21310, Trg kralja Tomislava 2
9. Srednja strukovna škola bana Jsipa Jelačića, Sinj	Sinj, 21230, D.Šimunovića 14
10. Gimnazija Dinka Šimunovića u Sinju	Sinj, 21230, D.Šimunovića 10

11.	Tehnička i industrijska škola Ruđera Boškovića u Sinju	Sinj, 21230, Dinka Šimunovića 12
12.	Srednja škola Ivana Lucića - Trogir	Trogir, 21220, Put Muline 2B
13.	Srednja strukovna škola Blaž Jurjev Trogiranin	Trogir, 21220, Ulica dr.Franje Tuđmana 1
14.	Srednja škola Antun Matijašević Karamaneo	Vis, 21480, Viškog boja 9
15.	Srednja škola Tina Ujevića	Vrgorac, 21276, Matice hrvatske 8
16.	Srednja škola Braća Radić, Kaštel Štafilić-Nehaj	Kaštel Štafilić-Nehaj, 21216, Put poljoprivrednika 5
17.	Prirodoslovna škola Split	Split, 21000, Matice hrvatske 11
18.	Elektrotehnička škola – Split	Split, 21000, Ul. Nikole Tesle 2
19.	Graditeljsko-geodetska tehnička škola	Split, 21000, Matice hrvatske 11
20.	Obrtnička škola	Split, 21000, Nodilova 3
21.	I gimnazija Split	Split, 21000, Nikole Tesle 10
22.	II gimnazija Split	Split, 21000, Nikole Tesle 10
23.	III. gimnazija	Split, 21000, Matice hrvatske 11
24.	IV. gimnazija Marko Marulić	Split, 21000, Zagrebačka 2
25.	V. gimnazija Vladimir Nazor Split	Split, 21000, Zagrebačka 2
26.	Ekonomska i upravna škola	Split, 21000, Vukovarska 37
27.	Komercijalno-trgovačka škola Split	Split, 21000, A.G.Matoša 60
28.	Srednja tehnička prometna škola	Split, 21000, Teslina 4
29.	Tehnička škola za strojarstvo i mehatroniku	Split, 21000, Zrinsko- Frankopanska 23
30.	Obrtna tehnička škola	Split, 21000, Plančićeva 1
31.	Industrijska škola	Split, 21000, Zrinsko-Frankopanska 40
32.	Škola za dizajn, grafiku i održivu gradnju - Split	Split, 21000, Matice hrvatske 11
33.	Pomorska škola	Split, 21000, Zrinsko-Frankopanska 36
34.	Škola likovnih umjetnosti, Split	Split, 21000, Fausta Vrančića 17
35.	Zdravstvena škola	Split, 21000, Šoltanska 15
36.	Turističko-ugostiteljska škola, Split	Split, 21000, A.G.Matoša 60
37.	Glazbena škola Josipa Hatzea	Split, 21000, Trg hrvatske bratske zajednice 3
38.	Srednja škola Bol	Bol, 21420, Bračka cesta 3
39.	Klesarska škola	Pučića, 2141, Novo riva 4
40.	Srednja škola Brač	Supetar, 21400, Kralja Petra Krešimira IV. 2
41.	Glazbena škola dr. fra Ivan Glibotić- Imotski	Imotski, 21260, Bruna Bušića 5
42.	Ženski đачki dom	Split, 21000, Ćiril-Metodova 26
43.	Učenički dom Split	Split, 21000, Matice Hrvatske 13
44.	Franjevačka klasična gimnazija u Sinju s pravom javnosti	Sinj, 21230, Ulica Franjevačke gimnazije 22
45.	Nadbiskupijska klasična gimnazija "Don Frane Bulić" Split-s pravom javnosti	Split, 21000, Zrinjsko-Frankopanska 19
46.	Glazbena škola Jakova Gotovca	Sinj, 21230, Alkarsko trkalište 11/A

Dodatnom analizom srednjoškolskog obrazovanja utvrđeno je da je najveća opterećenost srednjih škola u Splitu, dok je najmanja opterećenost na otocima. Iako SDŽ ima razvijenu mrežu srednjih strukovnih škola, strukovno obrazovanje županije nosi se s istim problemima uočenim na razini cijele države – neadekvatni kurikuli, zastarjela infrastruktura i oprema i nedovoljan naglasak na praktičnoj nastavi, što rezultira nezadovoljavajućim izlaznim vještinama učenika. Riječ je o problemu prisutnom na svim razinama obrazovanja koji se očituje u neusklađenosti obrazovnih programa i potreba gospodarstva, što za posljedicu ima, da nakon formalnog obrazovanja izlazna kompetencije učenika često ne odgovaraju zahtjevima suvremenog poslodavca.

Pozitivan i iskorak u SDŽ-i zabilježen u vidu informatičke opremljenosti tako je u školskoj godini 2018./2019. u školama čiji je osnivač Županija dolazi 5,4 učenika na jedno računalo, dok je isti omjer u školskoj godini 2004./2005. iznosio 18,7.

Na tržištu rada, učenici srednjih škola SDŽ-a najveći interes pokazuju za poslove u području zdravstva, ekonomije, turizma i ugostiteljstva, obrtničko-uslužnih djelatnosti, prometa, IT djelatnosti i odgoja i obrazovanja. Interes za manje popularna zanimanja u poljoprivredi, ribarstvu i administrativnim zanimanjima slijedi trend deficitarnosti tih zanimanja na području županije.

Visoko obrazovanje i znanost: Po broju visokih učilišta Splitsko-dalmatinska županija je druga u Republici Hrvatskoj nakon grada Zagreba (prema podacima Agencije za znanost i visoko obrazovanje).

Visokoškolske ustanove u SDŽ-u nalaze se u Splitu, gdje u okviru Sveučilišta u Splitu djeluje 11 fakulteta, umjetnička akademija i četiri sveučilišna odjela. Sveukupno se izvodi 180 studijskih programa u području društvenih, humanističkih, prirodnih, tehničkih, biotehničkih i medicinskih i biomedicinskih znanosti, kao i u području umjetnosti. Ukupno osam (8) fakulteta i jedan (1) sveučilišni odjel izvode programe stručnih studija.

Za daljnji razvoj visokog obrazovanja, visoki pomak predstavlja izgrađeni sveučilišni Kampus u Splitu s pripadajućim studentskim domom, studentskim centrom, suvremeno opremljenom zgradom Sveučilišne knjižnice i pratećim sadržajima.

Zdravstvo

Središnja zdravstvena ustanove Županije i cijelog južnog područja Hrvatske je Klinički bolnički centar Split. Klinički bolnički centar Split je javna ustanova koja obavlja bolničku i specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu, znanstveno-istraživačku djelatnost iz područja medicinskih znanosti te organizira i pruža usluge za izvođenje nastave na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Splitu te višim i srednjim školama zdravstvenog usmjerenja. KBC Split ima 1 500 akutnih i 30 kroničnih ugovornih bolesničkih kreveta te 24 operacijske dvorane. U sklopu bolnice djeluje 15 klinika, 4 klinička zavoda, 6 zavoda i 7 odjela i odsjeka. Za obavljanje ostalih poslova ustrojeno je ravnateljstvo i 12 službi. Našoj ustanovi, kao regionalnoj bolnici, gravitira oko milijun državljana Republike Hrvatske i oko 500 000 stanovnika južnog dijela susjedne Bosne i Hercegovine, a tijekom ljetne sezone i 500 000 turista.

Dom zdravlja SDŽ-a ima svoje ispostave u svim gradovima i općinama, gdje provodi usluge primarne zdravstvene zaštite i teritorijalno je najveći dom zdravlja s najvećim brojem objekata u svojem vlasništvu. Dom zdravlja Splitsko-dalmatinske županije je zdravstvena ustanova čiji je osnivač Županija Splitsko-dalmatinska i pruža zdravstvene usluge na području čitave Nastao je 2003. godine udruživanjem 13 Domova zdravlja (Brač, Hvar, Imotski, Kaštela, Makarska, Omiš, Sinj, Solin, Split,

Trogir, Vis, Vrgorac i Brodosplit). Pružanje zdravstvene zaštite je organizirano kroz Odjele unutar Doma zdravlja: Opća medicina, dentalna medicina, radiologija i specijalističko-konzilijarna zdravstvena zaštita. Osim ovih djelatnosti Dom zdravlja pruža i određene usluge koje spadaju u djelatnost sekundarne zdravstvene zaštite: RTG dijagnostika, interna medicina, oftalmologija, psihijatrija, fizikalna medicina i rehabilitacija. Također, Dom zdravlja ima i tri djelatnosti koje su inače sastavni dio bolničke zdravstvene zaštite hemodijaliza (peta po veličini dijaliza u RH), stacionari (44 kreveta ugovorena sa HZZO-om) i rodilišta (trenutno radi jedno rodilište u Sinju).

Stomatološka poliklinika i Poliklinika za rehabilitaciju osoba sa smetnjama u razvoju djeluju samo u Splitu, a Biokovka samo u Makarskoj. Sukladno Mreži javne zdravstvene službe koja utvrđuje broj i mjesto rada ordinacija/zdravstvenih službi, sve ostale zdravstvene ustanove djeluju u gradovima i općinama po cijeloj Županiji i to u vlastitim objektima (veliki objekti; zgrade / mali objekti – samo jedna ili dvije ambulante) ili u zakupu bilo od javnih ili privatnih subjekata (što je rjeđe).

Nastavni zavod za javno zdravstvo SDŽ-a zdravstvena je ustanova u vlasništvu Županije sa sjedištem u Splitu koja kroz svojih sedam stručnih službi pruža usluge od interesa za javno zdravlje, koje su prije svega preventivnog karaktera.

Ustroj sadašnjeg Nastavnog zavoda sačinjava osam Službi s tristotinjak djelatnika (Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti, Služba za epidemiologiju i prevenciju nezaraznih bolesti, Služba za kliničku mikrobiologiju, Služba za zdravstvenu ekologiju, Služba za školsku i adolescentnu medicinu, Služba za mentalno zdravlje, Služba za javno zdravstvo i promicanje zdravlja i Služba za zajedničke poslove). Djelatnost Nastavnog zavoda razgranata je diljem Splitsko-dalmatinske županije osiguravajući raznovrsnu kvalitetu usluga, ne samo u gradu Splitu, već i u Imotskom, Kaštelima, Makarskoj, Omišu, Sinju, Solinu, Trogiru i Vrgorcu te na otocima Braču, Hvaru i Visu. Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije uspješno se održao i u kontinuitetu razvijao u skladu s promjenama na području javnozdravstvene medicine te se nalazi u samom vrhu nositelja javnozdravstvene misli u Republici Hrvatskoj s ciljem očuvanja i unaprjeđenja zdravlja stanovnika naše Županije, a i šire.

Tablica 34: Zdravstvene ustanove kojima je osnivač splitsko-dalmatinska županija (2022. g)

R.BR.	NAZIV USTANOVE	ADRESA SJEDIŠTA
1.	DOM ZDRAVLJA SDŽ-e - primarna razina zdravstvene zaštite	Kavanjinova 2, Split
2.	ZAVOD ZA HITNU MEDICINU SDŽ-e - primarna razina zdravstvene zaštite	Spinčičeva 1, Split
3.	NASTAVNI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO SDŽ- - primarna razina zdravstvene zaštite	Vukovarska 46 Split
4.	LJEKARNA SDŽ-e - primarna razina zdravstvene zaštite	Dugopoljska ulica 3, Dugopolje
5.	POLIKINIKA ZA REHABILITACIJU OSOBA SA SMETNJAMA U RAZVOJU - sekundarna razina zdravstvene zaštite	Put Meja 5, Split
6.	STOMATOLOŠKA POLIKINIKA - sekundarna razina zdravstvene zaštite	Antuna Gustava Matoša 2/II, Split
7.	SPECIJALNA BOLNICA ZA MEDICINSKU REHABILITACIJU BIOKOVKA - tercijarna razina zdravstvene zaštite	Put Cvitačke 9, Makarska

Socijalna skrb

Sustav socijalne skrbi na području SDŽ-a obuhvaća sedam centara za socijalnu skrb sa šest podružnica, četiri doma za starije i nemoćne (osnivač je Županija), 17 domova za starije i nemoćne osobe (privatni osnivači) i devet ustanova za pružanje ostalih oblika socijalne skrbi.

Na području županije centri za socijalnu skrb (sedam centara sa šest podružnica) nalaze se u Splitu, Omišu, Sinju, Trogiru, Makarskoj, Imotskom i na Braču (Supetar).

Prema podatcima iz Registra udruga RH, na području SDŽ-a (podaci 2022.) djeluje 85 humanitarnih udruga, 115 socijalnih udruga i 62 udruge za okupljanje i zaštitu djece, mladeži i obitelji.

Tablica 35: Domovi za starije i nemoćne osobe kojima je osnivač SDŽ-a (2022. g.)

R.BR.	NAZIV DOMA	ADRESA SJEDIŠTA
1.	DOM ZA STARIJE I NEMOĆNE OSOBE SPLIT – 720 korisnika	Ivana pl. Zajca br. 2., Split
2.	DOM ZA STARIJE I NEMOĆNE OSOBE LOVRET – 104 korisnika	Starčevićeva 19, Split
3.	DOM ZA STARIJE I NEMOĆNE OSOBE MAKARSKA – 106 korisnika	Kalalarga 31, Makarska
4.	DOM ZA STARIJE I NEMOĆNE OSOBE VIS – 80 korisnika	Silvija Strahimira Kranjčevića 12 Grad Vis

Domovi Vis i Lovret djeluju samo na Visu odnosno Splitu. Dom Makarska ima podružnicu u Runoviću. Dom Split u Splitu djeluje u dva objekta (Zenta i Vukovarska), a u Starom Gradu ima Podružnicu.

Ukupno na području županije postoji 39 pružatelja usluga smještaja i boravka starijih osoba i dva poludnevna boravka za prenočište beskućnika.¹⁶

Kultura i umjetnost

Na području SDŽ-e (prema Registru kulturnih dobara, ukupno 1.131 od 6.392 zabilježenih zaštita), što čini oko 20 % zaštićenih kulturnih dobara u RH. . Od ukupno 16 zaštićenih nematerijalnih dobara RH uvrštenih na UNESCO-ov Popis svjetske baštine, čak je sedam s područja SDŽ-a (izravno ili u okviru šireg područja: Čipkarstvo u Hrvatskoj, Procesija „Za Križen“ na otoku Hvaru, Sinjska alka, Viteški turnir u Sinju, Nijemo kolo s područja Dalmatinske Zagore, Klapsko pjevanje i Mediteranska prehrana na hrvatskom Jadranu, njegovoj obali, otocima i dijelu zaleđa i Umijeće suhozidne gradnje).

Županija je vlasnik sljedećih ustanova u kulturi: Muzej hvarske baštine, Muzej Cetinske krajine i Centar za kulturu Brač, koji su županijski proračunski korisnici i čije se potrebe u skladu s mogućnostima financiraju u okviru posebnog Programa zaštite kulturne baštine.

¹⁶ Izvor: Upravni odjel za zdravstvo, socijalnu skrb i demografiju

Civilno društvo

Prema podacima iz Registra udruga RH, na dan 9. siječnja 2022. u županiji djeluje 4.850 aktivnih udruga osnovanih na temelju Zakona o udrugama, a među njima najzastupljenije su udruge iz područja sporta, kulture, gospodarstva, zdravstva i tehničkih djelatnosti, kao i udruge za pružanje socijalnih usluga. Najveći broj udruga ima sjedište u većim gradovima – Splitu, Kaštelima, Trogiru, Solinu, Sinju, Makarskoj i Imotskom.

Najveći broj organizacija civilnog društva, registrirano je u gradu Splitu, točnije 2.107 (podatci iz 2022.), što čini 43,44 % od ukupnog broja udruga na području županije.

Suradnja između civilnog i javnog sektora u SDŽ-u nije institucionalizirana u smislu kreiranja jednog dugoročnog programa i mjera za njegovu provedbu, ali se udruge sve više uključuju u rasprave i odlučivanje o pitanjima od društvenog interesa koji su važni za razvoj zajednice iako postoje razlike od sektora do sektora. Obzirom na broj udruga i raznolikost njihovih programa, bez obzira na napore Županije, za njihov kvalitetan rad i kontinuitet djelovanja

nedostaje stabilnih financijskih sredstava i trajnija suradnja s lokalnom samoupravom. Pozitivno je to što velik broj udruga ima iskustvo i kompetenciju za privlačenje sredstava iz fondova EU-a, što bi u budućnosti trebalo rezultirati još boljim financijskim kapacitetom za njihov rad.

Digitalno društvo

Prema broju i gustoći širokopojasnih priključaka u nepokretnoj komunikacijskoj mreži županija je u 2020., prema podacima Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti (HAKOM), zauzimala drugo mjesto među hrvatskim županijama.

Područje županije, a posebno grad Split, gotovo su u potpunosti pokriveni GSM telekomunikacijskim signalom, međutim, visok stupanj uporabe mobilnih telefonskih uređaja uzrokuje nedostatnu kvalitetu pokrivenosti, osobito u ljetnim mjesecima. Ostala područja, a naročito ruralna zaobalna područja imaju niži stupanj pokrivenosti GSM telekomunikacijskim signalom. Kao problem nameće se gora pokrivenost širokopojasnim internetom na pojedinim otocima i dijelovima zaobalja, odnosno na područjima gdje operateri nemaju komercijalni interes, kao i slaba pokrivenost interneta na javnim površinama te će u tom pogledu trebati iskoristiti mogućnosti koje se nude iz fondova EU-a za rješavanje ove prijetnje razvoju.

Velika je prekretnica Komercijalni početak rada 5G mreže krajem 2020. za cijelu telekomunikacijsku industriju u Hrvatskoj jer 5G kao mreža budućnosti otvara mogućnosti za brojne inovacije koje će omogućiti gospodarski i društveni razvoj. Stoga je nužno modernizirati postojeće i izgraditi nove elektroničke komunikacijske infrastrukture i mreže, kao što je ulaganje u 5G mrežu i IoT mreže, ali i poticati poslovne inicijative koje brži internet i veći opseg podatkovnih paketa upotrebljavaju za daljnju digitalizaciju i veću interaktivnost svojih digitalnih usluga za krajnjeg korisnika i integriranje novih usluga.

2.4. OPREMLJENOST PROSTORA INFRASTRUKTUROM OD ZNAČAJA ZA ŽUPANIJU

2.4.1. Prometna infrastruktura

U Splitsko-dalmatinskoj županiji zastupljene su sve osnovne vrste prometne infrastrukture: cestovni promet, željeznički promet, zračni promet i pomorski promet.

Izgradnjom autoceste A1 Zagreb – Split - Dubrovnik najzastupljenija i najvažnija vrsta prometa postaje cestovni promet. Ostale vrste prometa pomalo zaostaju u odnosu na cestovni, a posebno željeznički promet u koji se nije ulagalo desetljećima.

Povezivanje osnovne mreže prometne infrastrukture s transeuropskim mrežama i koridorima jedan je od osnovnih ciljeva i važan preduvjet za ravnomjeran razvoj svih članica EU. EU stoga kontinuirano ulaže napore da se, usporedno s povećanjem broja članica, omogući izgradnja potrebnih prometnica i integriraju nacionalne mreže prometnica u jedinstvenu Transeuropsku mrežu prometnica (Trans – European Network – Transport, TEN-T). Oblikovanjem ovakve europske prometne mreže uklonila bi se uska grla i povezale udaljenije regije u zajednički sustav prometnica.

U okviru Europske unije za Splitsko-dalmatinsku županiju dva su strateški najvažnija prometna koridora Baltic sea – Adriatic sea i Eastern Balkans – Eastern Mediterranean (koridor Vc) te će se budući promet bazirati upravo na njima. Posljednjim izmjenama TEN-T mreže oba koridora su uz cestovni promet prepoznata i kao željeznički koridori. Za očekivati je proširenje koridora Baltic sea – Adriatic sea i na Jadransko-jonski dio, čime bi se značajno unaprijedila povezanost Splitsko-dalmatinske županije sa jugoistočnom Europom.

Morska prometnica koja se proteže Jadranskim morem prema Turskoj i zemljama Bliskog istoka, ulaskom Hrvatske u EU, pruža priliku za razvoj teretne luke Split. Segment obalnog brodarstva koji je orijentiran na kraće udaljenosti, također treba afirmirati u odnosu na putnički i teretni promet između Splita i otočnih središta. U širem regionalnom okruženju, a posebice u kontekstu međugranične i prekogranične suradnje, partnerstva i prosperiteta Gradska luka Split i Sjeverna luka Split predstavljaju glavne terminale putničkog i teretnog pomorskog prometa.

Gradska luka Split spada u najopterećenije luke Mediterana prema lokalnom prometu. Njena važnost ogleda se u omogućavanju mobilnosti lokalnog stanovništva i povezivanju srednjodalmatinskih otoka s kopnom te u servisiranju velikog broja turista bilo da se radi o njihovom tranzitu ili o krajnjem odredištu. Gužve koje se pritom stvaraju na prilazima luci postale su neodržive s postojećom prometnom infrastrukturom. Unapređenje prometne infrastrukture na prilazima Gradskoj luci Split je jedan od glavnih kratkoročnih ciljeva. Također je potrebno izvršiti rasterećenje broskog prometa angažiranjem ostalih luka koje mogu primiti dio prometa prema otocima prvenstveno u ljetnom razdoblju intenzivnog turizma. To se prvenstveno odnosi na luke Drvenik, Makarska, Sumartin, Krilo, Jesenice, Seget te splitska Sjeverna luka na kopnenoj strani sa pripadajućim lukama na otočnoj strani. Izgradnjom cestovne veze Ravča – Drvenik došlo bi se do značajnih promjena u angažiranju luke Drvenik. Luka Krilo, Jesenice povezana je s izgradnjom cestovnog smjera Solin – Stobreč – Omiš zbog čega je ovaj projekt i razvijan kao multimodalna platforma.

Sjeverna luka Split je važna lokalna luka za teretni transport, a sadašnji promet gotovo u cijelosti kapacitiran u odnosu na lokalne industrije i prijevoz žitarica. Razvojna očekivanja pretežno su vezana uz poslovnu politiku pojedinog subjekta koji koristi luku. Boljom integracijom sa međunarodnim kopnenim transportnim koridorima za očekivati je i značajniju promjenu dosadašnjeg načina poslovanja.

Poboljšanje svih navedenih prometnih konekcija, a posebice intenziviranje međudržavnih i međuotočnih pomorskih veza predstavlja stratešku osnovu za aktiviranje svih gospodarskih i razvojnih potencijal kopnenog dijela splitske konurbacije i srednjodalmatinskih otoka.

Uz čvorove Prgomet i Dugopolje na autocesti A1, čvor Vučevica koji je trenutno marginaliziran može izgradnjom tunela Kozjak omogućiti bolje povezivanje grada Kaštela, pa i splitskog poluotoka s autocestom A1 što dugoročno omogućava efikasnije distribuiranje roba i putnika prema splitskom poluotoku.

Slika 5. Cestovna mreža SDŽ-e (državne županijske i lokalne ceste, 2020.)

Stajalište po kojem bi iz prostora Gradske luke u Splitu trebalo izmjestiti ili reducirati postojeće prometne sustave poput željeznice, autobusa i trajekata, i locirati ih u području Kopilice, djelomično umanjuje potencijal jedne od važnijih ciljnih točki na Mediteranu. Takvo stajalište utemeljeno je na vrednovanju Kopilice i Gradske luke kao dva kvalitativno različita prostora bez perspektive da ostvare sinergijsku povezanost kada je riječ o prometnoj infrastrukturi. Buduće napore treba usmjeriti ka koncepciji po kojoj se Kopilica i Gradska luka tretiraju kako cjelina u kojoj treba ostvariti kvalitetnu raspodjelu budućih prometnih terminala najvišeg ranga.

Osnovu cestovnog prometnog Splitsko-dalmatinske županije čini autocesta A1 sa čvorištima Prgomet, Vučevica i Dugopolje, Bisko, Blato na Cetini, Šestanovac, Zagvozd, Ravča (planirano) i Vrgorac, zatim državna cesta D1 Vrlika – Sinj – Dicmo – Dugopolje – Klis - Split te državna cesta D8 Marina -Trogir – Solin - Split – Omiš – Brela - Makarska – Drvenik sa mrežom glavnih spojnih cesta na ove glavne ceste i gradskih sabirnih cesta.

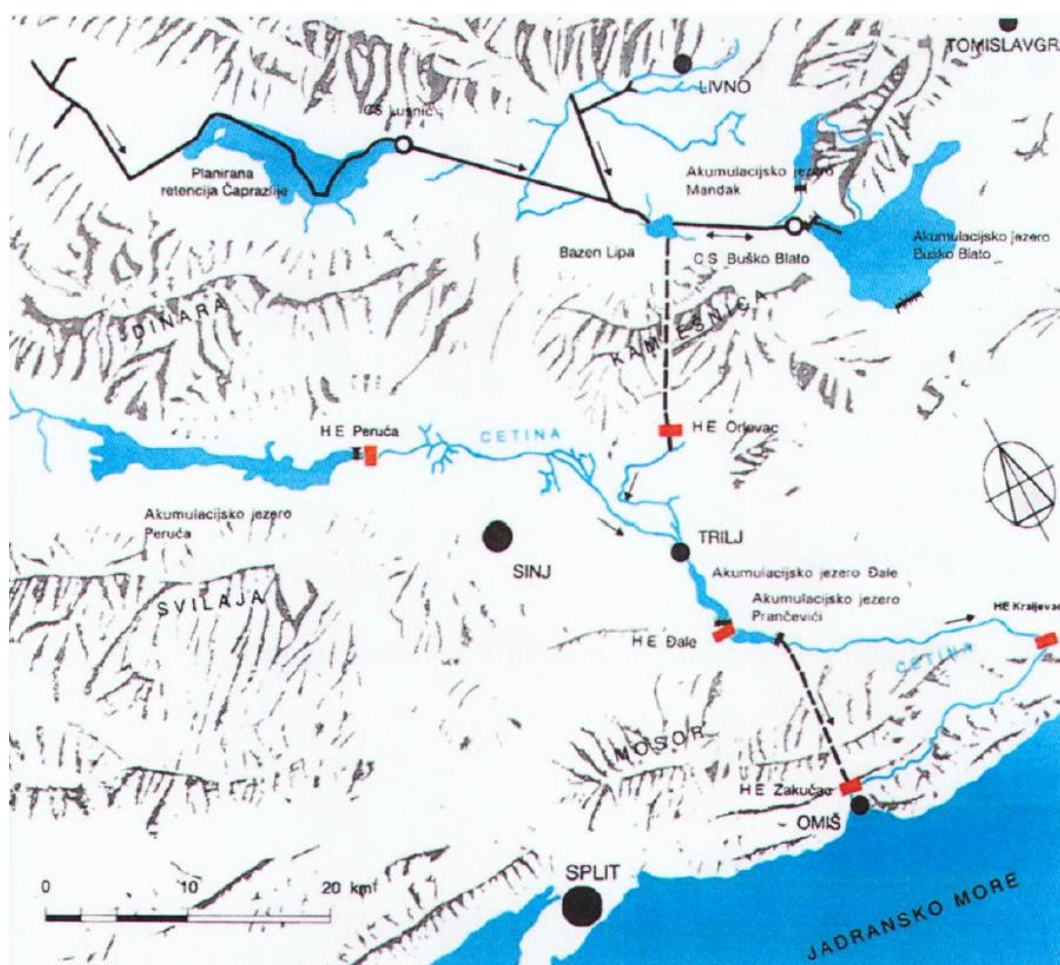
Atraktivnost pojedinih lokacija i velika prometna potražnja uslijed ekspanzije turizma uvjetovale su pojačan broj putovanja, a dodatno se u posljednje vrijeme bilježi povećana stambena izgradnja izvan gradova ili u prigradskim naseljima što je na pojedinim cestama i gradskim ulicama izazvalo zagušenja, zasićenost kapaciteta, prometne gužve, duga putovanja, prisiljene tokove, zagađenje zraka i ostale negativne posljedice.

Željeznička infrastruktura je slabo razvijena i tehnološki zastarjela. Uvrštenjem željezničkih koridora u mrežu europskih koridora stvaraju se osnovni preduvjeti da željeznička infrastruktura dobije na važnosti i počne svoj razvoj. Prostornim planom SDŽ predviđen je koridor za Jadransku željeznicu,, dvokolosiječnu sa brzinama 160km/h za putnički promet i 120km/h za teretni promet do Šestanovca dok ostatak trase prema jugu još nije noveliran za takve brzine.

2.4.2. Energetska infrastruktura

Elektro-energetska infrastruktura bazira se na hidroelektranama na rijeci Cetini. Hidroelektrane Peruća (60MW), Orlovac (237MW), Đale (40,8MW), Kraljevac (46,4MW), Zakućac (538MW) i mala hidroelektrana Prančevići (1,15MW) vodom se snabdjevaju iz rijeke Cetine i Akumulacijskih jezera Peruća i Buško Blato. Korisni volumen jezera Peruća (površina 15km², volumen 0,541km³) značajno utječe na izravnavanje protoka Cetine na nizvodnim energetskim stepenicama od Sinjskog polja do Jadranskog mora. Akumulacijsko jezero Buško blato s reverzibilnim postrojenjem CS Buško blato nalazi se u Federaciji Bosne i Hercegovine, prikuplja vodu iz vodotoka sliva Livanjskog polja i provodi ih prema HE Orlovac te dalje u rijeku Cetinu. Visinski potencijal rijeke Cetine je u visokom stupnju iskorištenja, a kao dodatne mogućnosti predviđene su dvije nove reverzibilne elektrane RHE Vrdovo i RHE Blaca te kao opcija crpna hidroelektrana Mosor. Realizacijom neke od ovih reverzibilnih elektrana značajno bi se unaprijedila sposobnost sustava da primi veći broj obnovljivih izvora energije nove generacije, prvenstveno vjetroelektrana i sunčanih elektrana (tablice 8 i 9).

2. ANALIZA I OCJENA STANJA I TREDOVA PROSTORNOG RAZVOJA

Slika 6. Sustav postojećih hidroelektrana na širem području rijeke Cetine

Tablica 36: Proizvodnja iz hidroelektrana u razdoblju 2019. – 2022.g

Hidroelektrana	Raspoloživa snaga (MW)	Proizvodnja (GWh)			
		2019. g	2020. g.	2021. g.	2022.g.
HE Peruća	60	130	101	137	114
HE Orlovac	237	316	303	470	258
HE Đale	40,8	129	93	145	103
HE Zakućac	538	1,654	1,153	1,878	1,259
MHE Prančevići	1,15	7	7	8	8
HE Kraljevac	46,4	54	47	59	46
Ukupno (GWh)		2,290	1,704	2,697	1,788

Prema podacima dostavljenim od strane HOPS-a (Hrvatski operater prijenosnog sustava) zasnovanih na uvidu u pogonsku i tehničku dokumentaciju Prijenosnog područja Split utvrđeni su slijedeći objekti prijenosne mreže (dalekovodi i transformatorske stanice napona 110, 220 i 400 kV):

Prijenosno područje Split, trase postojećih visokonaponskih dalekovoda (400 kV, 220 kV i 110 kV), transformatorske stanice (TS) i elektrovnog postrojenja (EVP):

DV 400 kV KONJSKO - VELEBIT	DV 110 kV PLOČE - VRGORAC
DV 400 kV MOSTAR - KONJSKO	DV/KB 110kV DUGI RAT—NEREŽIŠĆA I
DV 2 x 220kV KONJSKO — BILICE 1,2	DV/KB 110kV DUGI RAT—NEREŽIŠĆA II
DV 220 kV KONJSKO — PAĐENE	DV/KB 110kV NEREŽIŠĆA—STARI GRAD
DV 2 x 220 kV ORLOVAC — KONJSKO 1,2	DV/KB1 10 kV STARI GRAD — BLATO
DV 220 kV ZAKUČAC — KONJSKO	DV/KB 110kV DUGOPOLJE—METERIZE
DV 220 kV MOSTAR - ZAKUČAC	KB2x110kV VRBORAN-SUČIDAR
DV 220kV ZAKUČAC — BILICE	KB2x110kV VRBORAN-VISOKA
DV 2 x 110(220) kV KONJSKO — VRBORAN 1, 2	KB 110 kV SUČIDAR—DOBRI
DV 110kV GLUNČA—JELINAK	KB110kV DOBRI—KASTELA
DV 110kV JELINAK-TROGIR	IS 400/200/110 kV KONJSKO
DV2x110kV KAŠTELA—TROGIR1, 2	IS 220/110kV HE ZAKUČAC
DV2x110kV KONJSKO—KAŠTELA1,2	RP 220 kV HE ORLOVAC
DV2x110kV KONJSKO—OGORJE1,2	RP110kVHE ĐALE
DV110kV HE ĐALE—KONJSKO	IS 100/35 kV HE PERUĆA
DV 110 kV METRIZE — DUJMOVAČA	IS 20/110 kV VE OGORJE
DV 110 kV DUJMOVAČA-VRBORAN	TS110/35kV SINJ
DV 110 kV METRIZE —VRBORAN	IS 20/110 VE VOŠTANE
DV/KS 110 kV SINJ — DUGOPOLJE	IS 110/35 kV DUGOPOLJE
DV110kV PERUĆA-SINJ	TS 30/110 kV VE LUKOVAC
DV 110kV PERUĆA — BUŠKO BLATO	TS 110/35 kV IMOTSKI
DV 110kV VOŠTANE — BUŠKO BLATO	TS110/35 kV VRGORAC
DV 110kV LUKOVAC - VOŠTANE	TS12/110kV VE JELINAK
DV 110 kV KRALJEVAC — LUKOVAC	IS 110/35/(20)10 kV TROGIR
DV2x110kV KRALJEVAC—ZAKUČAC 1,2	TS 110/35 kV KPAŠTELA
DV110kV ZAKUČAC—DUGI RAT I	TS 110/35kV METERIZE
DV 110 kV ZAKUČAC— DUGI RAT II	TS 110/10kV DUJMOVAČA
DV 110 kV ZAKUČAC — METERIZE III	TS 110/35kV VRBORAN
DV2x110 kV ZAKUČAC—METERIZE 1,2	TS 110/35 kV VISOKA
DV 110 kV KRALJEVAC — MAKARSKA	TS 110/(20)10kV SUČIDAR
DV 110 kV KRALJEVAC — KATUNI	TS 110/(20)10 kV DOBRI
DV2x110kV KRALJEVAC—KRALJEVAC 1,2	TS 1 10/(20)10 kV DUGI RAT
DV110kV KATUNI-ZAGVOZD	TS30/110kV VE KATUNI
DV 110 kV IMOTSKI —ZAGVOZD	TS 110/35 kV KRALJEVAC
DV 110 kV IMOTSKI —GRUDE	TS 110/(20)10 kV ZAGVOZD
DV110kV MAKARSKA—PLOČE	TS 110/35(20)10 kV MAKARSKA
DV 110 kV VRGORAC - LJUBUŠKI	TS 110/35 kV NEREŽIŠĆA
	TS 110/35kV STARI GRAD

Opis postojećih visokonaponskih objekata i postrojenja u granicama Splitsko-dalmatinske županije s osnovnim karakteristikama (Dalekovod se nalazi u nadležnosti Prijenosnog područja Split).

DV 400 kV KONJSKO - VELEBIT Šifra dalekovoda DV 419, godina ulaska u pogon 1975. godine, rekonstruiran 1980., 1984., ukupne duljine voda 100,8 kilometara, od toga 21,1 kilometara u granicama SDŽ-e.	DV 400 kV MOSTAR – KONJSKO Šifra dalekovoda DV 411, godina ulaska u pogon 1976. godine, rekonstruiran 1980. godine, ukupne duljine voda 110,6 kilometara, od toga 68,6 kilometara u granicama SDŽ-e.
DV 220 kV KONJSKO — BILICE 1 Šifra dalekovoda DV 271/1 godina ulaska u pogon 1973. godine, rekonstruiran 1980. godine, ukupne duljine voda 53,1 kilometara, od toga 30,9 kilometara U granicama SDŽ-e.	DV 220 kV KONJSKO — BILICE 2 Šifra dalekovoda DV 271/2 godina ulaska u pogon 1973. godine, rekonstruiran 1980. godine, ukupne duljine voda 53,1 kilometara, od toga 30,9 kilometara u granicama SDŽ-e.
DV 220 kV KONJSKO - PADENE Šifra dalekovoda DV 269, godina ulaska U pogon 1961. godine, rekonstruiran 1980. godine, ukupne duljine voda 65,7 kilometara, od toga 24,1 kilometara u granicama SDŽ-e.	DV 220 kV ORLOVAC - KONJSKO 1 Šifra dalekovoda DV 272/1, godina ulaska u pogon 1973. godine, rekonstruiran 1980. godine, ukupne duljine voda 28,7 kilometara, od toga 28,7 kilometara u granicama SDŽ-e.
DV 220 kV ORLOVAC - KONJSKO 2 Šifra dalekovoda DV 272/2 , godina ulaska U pogon 1973. godine, rekonstruiran 1980. godine, ukupne duljine voda 28,7 kilometara, od toga 28,7 kilometara u granicama SDŽ-e.	DV 220 kV ZAKUČAC - KONJSKO Šifra dalekovoda DV 274, godina ulaska u pogon 1961. godine, rekonstruiran 1970. i 1980. godine, ukupne duljine voda 24,9 kilometara, od toga 24,9 kilometara U granicama SDŽ-e.
DV 220 kV MOSTAR - ZAKUČAC Šifra dalekovoda DV 202, godina ulaska u pogon 1958. godine, ukupne duljine voda 99,2 kilometara, od toga 49,5 kilometara u granicama SDŽ-e.	DV 220 kV ZAKUČAC - BILICE Šifra dalekovoda DV 257, godina ulaska u pogon 1961. godine, rekonstruiran 1968. i 1970. godine, ukupne duljine voda 75,2 kilometara, od toga 53 kilometara U granicama SDŽ-e
DV 110(220) kV KONJSKO — VRBORAN 1 Dalekovod duljine 11,2 kilometara sagrađen 1986. godine.	DV 110(220)kV KONJSKO—VRBORAN 2 Dalekovod duljine 11,2 kilometara sagrađen 1986. godine.
DV 110kV GLUNČA — JELINAK Šifra dalekovoda DV 124, godina ulaska u pogon 1948. godine, rekonstruiran 1982., 1985., 1986. i 2013. godine, ukupne duljine voda 12,3 kilometara, ad toga 12,3 kilometara u granicama SDŽ-e	DV 110kV JELINAK- TROGIR Šifra dalekovoda DV 109, godina ulaska U pogon 2013. godine, ukupne duljine voda 5,5 kilometara, ad toga 5,5 kilometara u granicama SDŽ-e.
DV 110 kV KAŠTELA - TROGIR 1 Šifra dalekovoda DV 160/1, godina ulaska U pogon 1989. godine, ukupne duljine voda 16,6 km, ad toga 16,6 kilometara u granicama SDŽ-e	DV 110kV KAŠTELA - TROGIR 2 Šifra dalekovoda DV 160/2 godina ulaska u pogon 1989. godine, ukupne duljine voda 16,6 kilometara, od toga 16,6 kilometara u granicama SDŽ-e.
DV 110 kV KONJSKO – KASTELA 1 Šifra dalekovoda DV 144/1, godina ulaska U pogan 1983. godine, ukupne duljine voda 12,6 km, ad toga 12,6 kilometara u granicama SDŽ-e.	DV 110 kV KONJSKO - KAŠTELA 2 Šifra dalekovoda DV 144/2 godina ulaska u pogon 1983. godine, ukupne dunjine voda 12,6 kilometara, ad toga 12,6 kilometara u granicama SDŽ-e.

DV 110 kV KONJSKO – OGORJE 1 Šifra dalekovoda DV 140/1, godina ulaska u pogon 2015. godine, ukupne duljine voda 15,9 kilometara, od toga 15,9 kilometara u granicama SDŽ-e	DV 110 kV KONJSKO - OGORJE 2 Šifra dalekovoda DV 140/2, godina ulaska u pogon 2015. godine, ukupne duljine voda 15,9 kilometara, ad toga 15,9 kilometara u granicama SDŽ-e.
DV 110 kV HE DALE - KONJSKO Šifra dalekovoda DV 158, godina ulaska u pogon 1989. godine, ukupne duljine voda 18,1 kilometara, od toga 18,1 kilometara u granicama SDŽ-e	DV 110kV METRIZE - DUJMOVAČA Šifra dalekovoda DV 179, godina ulaska u pogon 1969. godine, rekonstruiran 1994. godine, ukupne duljine voda 2,9 kilometara, od toga 2,9 kilometara u granicama SDŽ-e.
DV 110 kV DUJMOVAČA —VRBORAN Šifra dalekovoda DV 166, godina ulaska u pogon 1994. godine, ukupne duljine voda 2 kilometara, od toga 2 kilometara u granicama SDŽ-e.	DV 110kV METRIZE -VRBORAN Šifra dalekovoda DV 119, godina ulaska u pogon 1969. godine, rekonstruiran 1985. godine, ukupne duljine voda 1,4 kilometara, od toga 1,4 kilometara u granicama SDŽ-e.
DV I KB 110 kV SINJ — DUGOPOLJE Šifra dalekovoda DV/KB 146, godina ulaska u pogon 1960. godine, rekonstruiran 1984. i 2012. godine, ukupne duljine voda 12,7 kilometara, od toga 0,1 kilometara podzemne dionice, 112,6 kilometara nadzemne dionice dalekovoda u granicama SDŽ-e..	DV 110kV PERUĆA-SINJ Šifra dalekovoda DV 113, godina ulaska u pogon 1960. godine, rekonstruiran 1984. godine, ukupne duljine voda 11,2 kilometara, ad toga 11,2 kilometara u granicama SDŽ-e.
DV 110 kV PERUĆA — BUŠKO BLATO Šifra dalekovoda DV 114, godina ulaska u pogon 1970. godine, rekonstruiran 1972. godine, ukupne duljine voda 35,3 km, ad toga 12,8 kilometara u granicama SDŽ-e.	DV 110 kV VOSTANE - BUSKO BLATO Šifra dalekovoda DV 116, godina ulaska U pogon 1982. godine, rekonstruiran 2013. godine, ukupne duljine voda 20,4 kilometara, od toga 7,5 kilometara u granicama SDŽ-e.
DV 110 kV LUKOVAC - VOŠTANE Šifra dalekovoda DV 117, godina ulaska u pogon 1982. godine, rekonstruiran 2013. godine, ukupne duljine voda 13 kilometara, ad toga 13 kilometara u granicama SDŽ-e.	DV 110 kV KRALJEVAC - LUKOVAC Šifra dalekovoda DV 115, godina ulaska ii pogon 1982. godine, rekonstruiran 2913. godine, ukupne duljine voda 12,5 kilometara, od toga 12,5 kilometara u granicama SDŽ-e.
DV 110 kV KRALJEVAC -ZAKUČAC 1 Šifra dalekovoda DV 149/1 godina ulaska u pogon 1990. godine, ukupne duljine voda 14,8 kilometara, od toga 14,8 kilometara u granicama SDŽ-e.	DV 110 kV KRALJEVAC - ZAKUČAC 2 Šifra dalekovoda DV 149/2 godina ulaska u pogon 1990. godine, ukupne duljine voda 14,8 kilometara, od toga 14,8 kilometara u granicama SDŽ-e.
DV 110 kV ZAKUČAC — DUGI RAT 1 Šifra dalekovoda DV 126, godina ulaska U pogon 1961. godine, rekonstruiran 1980., 1989. i 2005. godine, ukupne duljine voda 5,1 kilometara, od toga 5,1 kilometara u granicama SDŽ-e.	DV 110kV ZAKUČAC — DUGI RAT 2 Šifra dalekovoda DV 127, godina ulaska u pogon 1972. godine, ukupne duljine voda 5 kilometara, od toga 5 kilometara u granicama SDŽ-e.
DV 110 kV ZAKUČAC — METERIZE 3 Šifra dalekovoda DV 118, godina ulaska u pogon 1957. godine, rekonstruiran 1961., 1968.,	DV 110 kV ZAKUČAC - METERIZE 1

1987., 2005. godine, ukupne duljine voda 18,6 kilometara, od toga 18,6 kilometara u granicama SDŽ-e..	Dalekovod sagrađen 1986. godine, ukupna duljina voda 20 kilometara, od toga 20 kilometara u granicama SDŽ-e.
DV 110 kV ZAKUČAC - METERIZE 2 Dalekovod sagrađen 1986. godine, ukupna duljina voda 20 kilometara, od toga 20 kilometara u granicama SDŽ-e.	DV 110 kV KRALJEVAC – MAKARSKA Šifra dalekovoda DV 122, godina ulaska u pogon 1977. godine, rekonstruiran 1988. godine, ukupne duljine voda 17,8 kilometara, ad toga 17,8 kilometara U granicama SDŽ-e.
DV 110 kV KRALJEVAC - KATUNI šifra dalekovoda DV 167, godina ulaska u pogon 1952., godine, rekonstruiran 1995. i 2011. godine, ukupne duljine voda 3,4 kilometara, ad toga 3,4 kilometara U granicama SDŽ-e.	DV 110 kV KRALJEVAC - KRALJEVAC 1 Šifra dalekovoda DV 121/1, godina ulaska u pogon 1955. godine, rekonstruiran 2005. godine, ukupne duljine voda 0,4 kilometara, ad toga 0,4 kilometara U granicama SDŽ-e.
DV 110 kV KATUNI -ZAGVOZD Šifra dalekovoda DV 187, godina ulaska u pogon 1952. godine, rekonstruiran 1995. i 2011. godine, ukupne duljine voda 15 kilometara, od toga 15 kilometara U granicama SDŽ-e..	DV 110 kV IMOTSKI -ZAGVOZD Šifra dalekovoda DV 180, godina ulaska u pogon 1952. godine, rekonstruiran 1995. i 2011. godine, ukupne duljine voda 11,3 kilometara, od toga 11,3 kilometara u granicama SDŽ-e.
DV 110 kV IMOTSKI - GRUDE Šifra dalekovoda DV 123, godina ulaska u pogon 1955. godine, rekonstruiran 1981. i 2009. godine, ukupne duljine voda 20,9 kilometara, od toga 8 kilometara u granicama SDŽ-e.	DV 110 kV MAKARSKA - PLOOE Šifra dalekovoda DV 151, godina ulaska u pogon 1977. godine, rekonstruiran 1987. i 1989. godine, ukupne duljine voda 50,5 kilometara, od toga 40,3 kilometara u granicama SDŽ-e.
DV 110kV VRGORAC - LJUBUŠKI Šifra dalekovoda DV 125, godina ulaska u pogon 1977. godine, ukupne duljine voda 15,3 kilometara, od toga 4 kilometara u granicama Splitsko-dalmatinske županije; Dalekovod se nalazi u nadležnosti Prijenosnog područja Split	DV 110 kV PLOČE - VRGORAC Šifra dalekovoda DV 181, godina ulaska u pogon 2013. godine, ukupne duljine voda 18,6 kilometara, od toga 7,1 km u granicama SDŽ-e.
DV I KB 110 kV DUGI RAT — NEREŽIŠĆA 1 Šifra voda DV/KB 128, godina ulaska u pogon 1968. godine, rekonstruiran 1972., 1988., 1995. i 1998. godine, ukupne duljine voda 13,7 kilometara, od toga 0,7 kilometara kopnene podzemne dionice, 8 kilometara podmorske dionice 0,5 kopnene podzemne dionice i 5 kilometara kopnene nadzemne dionice u granicama SDŽ-e.	DV I KB 110 kV DUGI RAT- NEREŽIŠĆA 2 Šifra voda DV/KB 169, godina ulaska u pogon 2000. godine, rekonstruiran 1999. godine, ukupne duljine voda 14 kilometara, od toga 0,7 kilometara kopnene podzemne dionice, 7,1 kilometara pomorske dionice, 0,3 kilometra kopnene podzemne dionice, 5,9 kilometara kopnene nadzemne dionice u granicama SDŽ-e.
DV I KB 110 kV NEREŽIŠĆA - STARI GRAD Šifra voda DV 153, godina ulaska u pogon 1970. godine, ukupne duljine voda 19,2 kilometara, od toga 8,2 kilometara kopnene nadzemna dionice, 4,5 kilometara podmorske dionice, 6,5	DV I KB 110kV STARI GRAD — BLATO Šifra voda DV/KB 129, godina ulaska u pogon 1972. godine, ukupne duljine voda 38,3 kilometara, od toga 12,9 kilometara kopnene nadzemne dionice, 40 metara kopnene podzemne dionice,

kilometara kopnene nadzemne dionice u granicama SDŽ-e.	4,3 kilometara podmorske dionice, u granicama SDŽ-e.
DV I KB 110 kV DUGOPOLJE—METERIZE Šifra voda DV 183, godina ulaska u pogon 1960. godine, rekonstruiran 1984. i 2011. godine, ukupne duljine voda 11 kilometara, od toga 1,6 kilometara kopnene podzemne dionice i 9,4 kilometara nadzemne dionice dalekovoda u granicama SDŽ-e.	KB 2x110 kV VRBORAN - SUĆIDAR Šifra kabela KB 120/2, godina ulaska u pogon 1987. godine, rekonstruiran 2005. godine, ukupne duljine voda 3,2 kilometara, od toga 3,2 kilometara u granicama SDŽ-e.
KB 2x1 10 kV VRBORAN - VISOKA Šifra kabela KB 120/2, godina ulaska u pogon 1987. godine, rekonstruiran 2005. godine, ukupne duljine voda 2,1 kilometara, od toga 2,1 kilometara u granicama SDŽ-e.	KB 110 kV SUĆIDAR - DOBRI Šifra kabela KB 176, godina ulaska u pogon 2005. godine, ukupne duljine voda 1,9 kilometara, od toga 1,9 kilometara U granicama SDŽ-e.
KB 110 kV DOBRI — KAŠTELA Šifra kabela KB 177, godina ulaska u pogon 2005. godine, ukupne duljine voda 5,5 kilometara, od toga 3,5 kilometar kopnene, 2 kilometara pomorske dionice U granicama SDŽ-e.	TS 40012001110 kV KONJSKO Visokonaponsko postrojenje AIS (otvorenog tipa) na više k. č. u k.o. Konjsko, približne površine 109844 m ²
TS 2201110 kV HE ZAKUČAC Visokonaponsko postrojenje AIS(otvorenog tipa) na k.č. br. 719 u k.o. Zakučac, približne površine 22215 m ²	RP 220 kV HE ORLOVAC Visokonaponsko postrojenje AIS(otvorenog tipa) na k.č. br. 7/2 u k.o. Ruda, približne površine 8595 m ²
RP 110 kV HE ĐALE Visokonaponsko postrojenje AIS(otvorenog tipa) na k.č. br. 2506/2 u ko. Bisko, približne površine 275 m ²	TS 100/35 kV HE PERUĆA Visokonaponsko postrojenje AIS(otvorenog tipa) na više k.č. br. u ko. Satrić i k.o. Donji Bitelić, približne površine 3579 m ²
TS 20/110 kV VE OGORJE Visokonaponsko postrojenje AIS(otvorenog tipa) na k.č. br. 630/39 u k.o. Gornji Muć, približne površine 3765 m ²	TS 110/35 kV SINJ Visokonaponsko postrojenje AIS(otvorenog tipa) na k.č. br. 1000/2, 1004/5 u k.o. Sinj, približne površine 4676 m ²
TS 20/110 VE VOŠTANE Visokonaponsko postrojenje AIS(otvorenog tipa) na k.č. br. 409/4 u k.o. Tijarica, približne površine 3368 m ²	TS 110135 kV DUGOPOLJE Visokonaponsko postrojenje GIS(zatvorenog tipa) na k.č. br. 5861/428 u k.o. Dugopolje, približne površine 2098 m ²
TS 30/110 kV VE LUKOVAC Visokonaponsko postrojenje AIS(otvorenog tipa) na k.č. br. 1701/23 u k.o. Cista, približne površine 4462 m ²	TS 110/35 kV IMOTSKI Visokonaponsko postrojenje AIS(otvorenog tipa) na k.č. br. 483 u k.o. Imotski-Glavina, približne površine 2986 m ²
TS 110/35 kV VRGORAC Visokonaponsko postrojenje AIS(otvorenog tipa) na k.č. br. 227/4 u k.o. Vrgorac, približne površine 4678 m ²	TS 12/110Kv VE JELINAK Visokonaponsko postrojenje AIS(otvorenog tipa) na k.č. br. 8027/2 u k.o. Seget Gornji, približne površine 2195 m ²
TS 110/35/(20)10 kV TROGIR	TS 110/35 kV KAŠTELA

Visokonaponsko postrojenje AIS(otvorenog tipa) na k.č. br. 1777/7 u k.o. Trogir, približne površine 4482 m ²	Visokonaponsko postrojenje AIS(otvorenog tipa) na k.č. br. 3529/1 u k.o. Kaštel Sućurac, približne površine 11888 m ² .
TS 110/35 kV METERIZE Visokonaponsko postrojenje AIS(otvorenog tipa) na k.č. br. 7221/1 U k.o. Solin, približne površine 12838 m ² .	TS 110/10 kV DUJMOVAČA Visokonaponsko postrojenje GIS(zatvorenog tipa) na k.č. br. 930/1 U k.o. Split, približne površine 6448 m ² .
TS 110/35 kV VRBORAN Visokonaponsko postrojenje AIS(otvorenog tipa) na k.č. br. 337112 u k.o. Split, približne površine 41903 m ²	TS 110/35kV VISOKA Visokonaponsko postrojenje GIS(zatvorenog tipa) na više k.č. br. u k.o. Split, približne površine 4848 m ² .
TS 110/(20)10 kV SUĆIDAR Visokonaponsko postrojenje AIS(otvorenog tipa) na k.č. br. 6342/1, 6342/3 u k.o. Split, približne površine 5467 m ² .	TS 110/(20)10kV DOBRI Visokonaponsko postrojenje GIS(zatvorenog tipa) na k.č. br. 4719/1 u k.o. Split, približne površine 503 m ² .
TS 110/(20)10 kV DUGI RAT Visokonaponsko postrojenje AIS(otvorenog tipa) na više k.č. u k.o. Duće, približne površine 4400 m ² .	TS 30/110 kV VE KATUNI Visokonaponsko postrojenje AIS(otvorenog tipa) na k.č. br. 3033/98 u k.o. Žeževica, približne površine 4693 m ² .
TS 110/35 kV KRALJEVAC Visokonaponsko postrojenje AIS (otvorenog tipa) na k.č. br. 1065/6 u k.o. Slime i k.o. Žeževica, približne površine 4105 m ² .	TS 110/(20)10 kV ZAGVOZD Visokonaponsko postrojenje AIS(otvorenog tipa) na k.č. br. 9274/105 u k.o. Zagvozd, približne površine 4785 m ² .
TS 110/35(20)10 kV MAKARSKA Visokonaponsko postrojenje AIS(otvorenog tipa) na k.č. br. 645/8 u k.o. Veliko Brdo, k.č. br. 409/4 k.o. Makarska-Makar, približne površine 3470 m ² .	TS 110/35kV NEREŽIŠĆA Visokonaponsko postrojenje AIS(otvorenog tipa) na više k.č. u k.o. Nrežežišća, približne površine 4416 m ² .
TS 110/35 kV STARI GRAD Visokonaponsko postrojenje AIS(otvorenog tipa) na više k.č. u k.o. Stari Grad, približne površine 7038 m ² .	

2.4.3. Vodoopskrba i odvodnja

Aglomeracija Split - Solin

Poboljšanje vodno-komunalne infrastrukture Split-Solin

Projekt poboljšanja vodno-komunalne infrastrukture na području gradova Solina i Splita te općina Klis, Dugopolje i Podstrana investicija je ukupne vrijednosti 1.419.408.482,10 kuna bez PDV-a. Projekt je sufinanciran iz EU iz Kohezijskog fonda kroz operativni program "Konkurentnost i kohezija" 2014.-2020. Realizacijom projekta osiguravamo ispunjavanje obveze usklađenja s europskim standardima u vodno komunalnim djelatnostima.

Aglomeracija Kaštela - Solin

Projekt poboljšanja vodno-komunalne infrastrukture na području gradova Kaštela, Trogir i Splita te općina Seget i Okrug investicija je ukupne vrijednosti 1.151.030.595,12 kuna. Sufinancirala ga je EU iz Kohezijskog fonda kroz operativni program "Konkurentnost i kohezija" 2014. -2020. Realizacijom projekta osiguravamo ispunjavanje obveze usklađenja s europskim standardima u vodno komunalnim djelatnostima.

Pročistač pitke vode na Jadru

Projekt izgradnje pročistača – uređaja za kondicioniranje vode za ljudsku potrošnju na izvorištu rijeke Jadro kod Solina, strateški je infrastrukturni projekt Vodovoda i kanalizacije Split. Gradnju pročistača sufinancirati će Hrvatske vode u iznosu od 70%, a ostatak VIK putem EBRD-a. Izgradnju pročistača kojim će 350 000 stanovnika šireg splitskog područja dobiti čišću vodu, nameće izmjena europske regulative, odnosno prijedlog EU direktive o kvaliteti vode za piće. Financiranje će biti osigurano putem EBRD-a, a 70% ukupnog iznosa sufinancirat će Hrvatske vode. Izrađena pripremna dokumentacija Opcijska analiza lokacija i tehnologija pročišćavanja vode za piće s izradom idejnog rješenja za uređaj za kondicioniranje pitke vode Studija izvedivosti s analizom troškova i koristi.

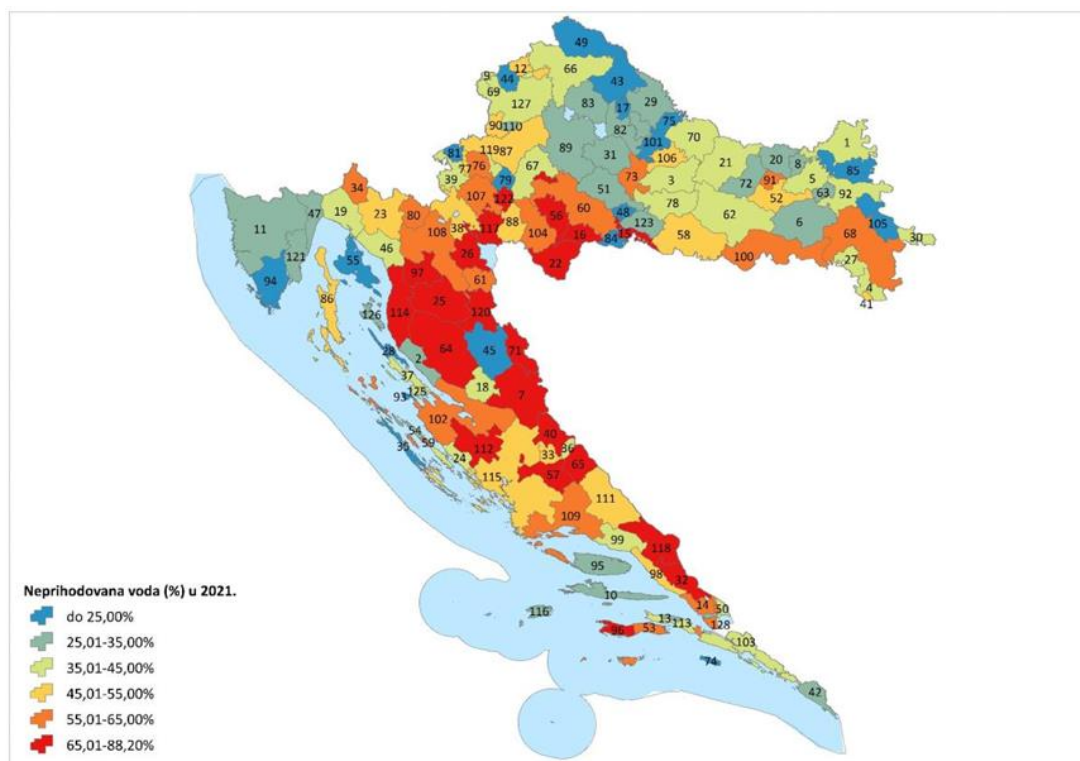
U Planu upravljanja vodnim područjima Hrvatskih voda za razdoblje 2016. - 2021. akumulacije su bile ocijenjene kao prirodna vodna tijela te je na taj način ocijenjeno njihovo ekološko stanje. Ekološki potencijal ocijenjen je na osnovi Uredbe o standardu kakvoće voda - 2019. te je vidljivo da značajan broj vodnih tijela akumulacija koje se nalaze u umjerenom ili lošem stanju imaju dobar ekološki potencijal. Samo je jedna akumulacija (Cetina, Đale) koja se nalazi u Splitsko-dalmatinskoj županiji, ocijenjena u dobrom ekološkom stanju, dok je 16 akumulacija ocijenjeno u dobrom i boljem ekološkom potencijalu.

2. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA

Tab. B.63 Usporedba ekološkog stanja (2016.) i ekološki potencijal umjetnih i znatno promijenjenih vodnih tijela stajaćica (akumulacije) od 2016. - 2018. godine

Redni broj	Mjerna postaja	Vodno područje	Tip	Vodno tijelo	EKOLOŠKO STANJE 2016.	EKOLOŠKI POTENCIJAL 2016.	EKOLOŠKI POTENCIJAL 2017.	EKOLOŠKI POTENCIJAL 2018.
1	12109 Grabovo jezero	S	HR-AP_28	CSR0114_002	LOŠE	UMIERN	UMIERN	UMIERN
2	12513 Akumulacija Jošava	S	HR-AP_18	CSR0091_003	VRLO LOŠE	VRLO LOŠ	UMIERN	UMIERN
3	15112 Akumulacija Pakra, Banovi	S	HR-AP_28	CSR0027_001	VRLO LOŠE	UMIERN	UMIERN	UMIERN
4	15235 Akumulacija Popovac	S	HR-AP_1A	CSR0123_002	LOŠE	VRLO LOŠ	UMIERN	UMIERN
5	16672 Akumulacija Lešće, kod br	S	HR-AD_19	CSR0021_004	VRLO LOŠE	UMIERN	UMIERN	UMIERN
6	19003 Jezero Sabljaci, Ogulin	S	HR-AD_10	CSR0044_001	VRLO LOŠE	UMIERN	UMIERN	UMIERN
7	21001 Stara Drava, Čingli Lingi - li	D	HR-AP_2A	CDR0042_001	LOŠE	LOŠ	UMIERN	UMIERN
8	21005 Jezero Sakadaš	D	HR-AP_3B	CDR0035_001	LOŠE	LOŠ	UMIERN	UMIERN
9	21030 Akumulacija Borovik	D	HR-AP_4A	CDR0011_007	LOŠE	UMIERN	UMIERN	DOBAR I BOLJI
10	21032 Akumulacija Lapovac II	D	HR-AP_3A	CDR0110_001	VRLO LOŠE	VRLO LOŠ	UMIERN	UMIERN
11	22000 Ormoško jezero	D	HR-AP_5A	CDR0002_020	LOŠE	LOŠ	UMIERN	UMIERN
12	22001 Akumulacija HE Čakovec	D	HR-AP_5A	CDR0002_017	LOŠE	LOŠ	UMIERN	UMIERN
13	22002 Akumulacija HE Dubrava	D	HR-AP_5A	CDR0002_015	LOŠE	LOŠ	UMIERN	UMIERN
14	29129 Šoderica Koprivnica	D	HR-AP_4B		UMIERN	UMIERN	UMIERN	DOBAR I BOLJI
15	30046 Akumulacija Brlog Gusić pa	J	HR-AD_7	JKR0007_001	UMIERN	DOBAR I BOLJI	UMIERN	UMIERN
16	30055 Akumulacija Sklope, Krušč	J	HR-AD_4	JKR0012_003	UMIERN	DOBAR I BOLJI	DOBAR I BOLJI	UMIERN
17	30070 Jezero Bajer	J	HR-AD_1	JKR0078_003	VRLO LOŠE	UMIERN	DOBAR I BOLJI	UMIERN
18	30073 Jezero Lepenica	J	HR-AD_2	JKR0021_001	LOŠE	UMIERN	UMIERN	UMIERN
19	30080 Jezero Tribalj	J	HR-AD_14	JKR0089_001	VRLO LOŠE	DOBAR I BOLJI	DOBAR I BOLJI	DOBAR I BOLJI
20	30090 Jezero kraj Njivica, Krk	J	HR-AD_16	JOR0009_001	LOŠE	UMIERN	DOBAR I BOLJI	UMIERN
21	30100 Akumulacija Ponikve, Krk	J	HR-AD_17	JOR0003_001	LOŠE	DOBAR I BOLJI	DOBAR I BOLJI	DOBAR I BOLJI
22	30110 Jezero Lokvarka	S	HR-AD_5	CSR0023_002	LOŠE	UMIERN	UMIERN	UMIERN
23	31030 Akumulacija Butoniga	J	HR-AD_18	JKR0090_002	UMIERN	DOBAR I BOLJI	DOBAR I BOLJI	DOBAR I BOLJI
24	40103 Cetina, HE Peruća	J	HR-AD_13	JKR0002_009	LOŠE	UMIERN	UMIERN	DOBAR I BOLJI
25	40107 Cetina, Pranciđi	J	HR-AD_8	JKR0002_004	LOŠE	DOBAR I BOLJI	UMIERN	UMIERN
26	40134 Cetina, Đale	J	HR-AD_9	JKR0002_005	DOBR	DOBAR I BOLJI	UMIERN	UMIERN
27	40202 Akumulacija Štikada	J	HR-AD_3	JKR0061_001	LOŠE	DOBAR I BOLJI	UMIERN	UMIERN
28	40206 Opsenica, Jurjević	J	HR-AD_1	JKR0146_002	LOŠE	DOBAR I BOLJI	UMIERN	DOBAR I BOLJI
29	40217 Akumulacija Donji bazen,	J	HR-AD_15B	JKR0013_001	LOŠE	DOBAR I BOLJI	DOBAR I BOLJI	UMIERN
30	40321 Akumulacija Vlačne	J	HR-AD_16	JKR0092_001	VRLO LOŠE	DOBAR I BOLJI	DOBAR I BOLJI	UMIERN
31	40414 Akumulacija Brljan Krka	J	HR-AD_15A	JKR0005_005	UMIERN	DOBAR I BOLJI	UMIERN	
32	40455 Akumulacija HE Golubić Bk	J	HR-AD_6	JKR0033_002	LOŠE	DOBAR I BOLJI	DOBAR I BOLJI	DOBAR I BOLJI
33	40512 Akumulacija Ričica	J	HR-AD_12	JKR0035_001	LOŠE	DOBAR I BOLJI	UMIERN	UMIERN
34	40514 Protoško blato	J	HR-AD_11	JKR0023_001	VRLO LOŠE	DOBAR I BOLJI	DOBAR I BOLJI	DOBAR I BOLJI
35	51202 Jezero Novo Čiče	S	HR-AP_6	CSL0025	UMIERN	UMIERN	UMIERN	UMIERN
36	51203 Rakitje, Finzula	S	HR-AP_2C	CSL0020	UMIERN	DOBAR I BOLJI	UMIERN	UMIERN
37	51210 Jarunsko jezero, Veliko jez	S	HR-AP_4A	CSL0023	UMIERN	UMIERN	UMIERN	UMIERN

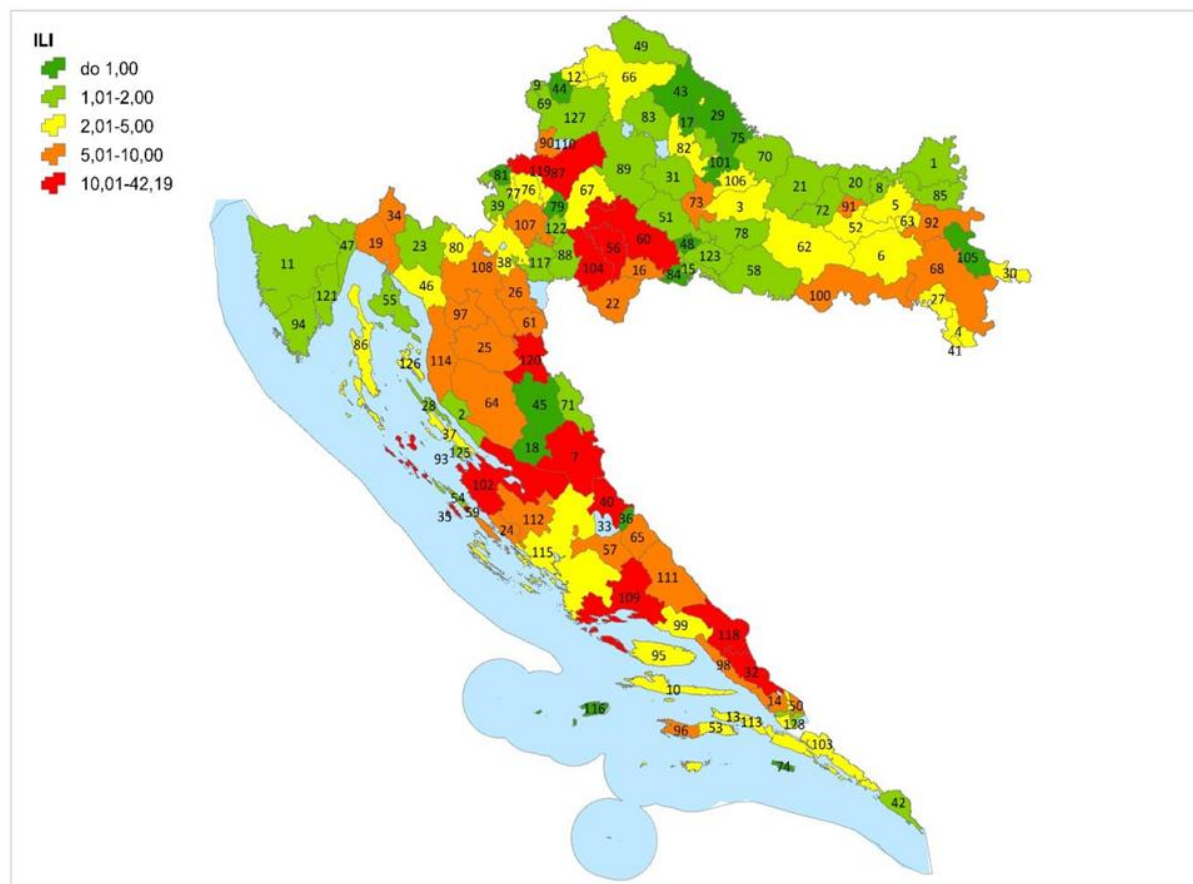
Vodoopskrba pitkom vodom U Splitsko-dalmatinskoj županiji kao i ostatku Hrvatske karakterizirana je visokim gubicima u vodoopskrbnoj mreži.

Slika 7. Neprihodovana voda po javnom isporučitelju vodnih usluga

Neprihodovana voda je razlika vode koja ulazi u sustav i prihodovane vode i koristi se kao indikator koji govori o potencijalnim gubicima u mreži.

Uspješnost upravljanja vodnim gubicima u skladu s IWA metodologijom izražava se preko ILI pokazatelja, koji predstavlja odnos trenutnih godišnjih stvarnih gubitaka i neizbježnih godišnjih stvarnih gubitaka vode.

Razvijene zemlje ILI raspon	Broj JIVU-a U RH prema ILI pokazatelja	Skupina	Opći opisi kategorija kontrole stvarnih gubitaka za razvijene zemlje i zemlje u razvoju
manji od 2	56	A	Daljnje smanjenje gubitaka možda će biti ekonomski neopravdano osim u slučaju nestašice vode; potrebna je precizna analiza da bi se utvrdila financijski najisplativija poboljšanja.
2 do 4	28	B	Mogućnosti za navedena poboljšanja; razmisliti o kontroli tlaka, boljoj aktivnoj kontroli curenja i boljem upravljanju i održavanju sustava.
4 do 8	27	C	Slaba kontrola gubitaka; može se tolerirati jedino ako je voda jeftinija i ima je u izobilju; čak i u tom slučaju analizirati veličinu i prirodu gubitaka te povećati nastojanja za smanjenje gubitaka.
8 ili veći	16	D	Jako neučinkovita upotreba resursa, programi smanjenja gubitaka su neophodni i trebali bi biti prioriteti.

Slika 8. Uspješnost upravljanja vodnim gubicima - ILI

2.4.4. Gospodarenje otpadom

Gospodarenje otpadom u Republici Hrvatskoj određuje se i usmjerava strateškim, zakonskim i podzakonskim dokumentima: *Strategijom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05)*, *Zakonom o gospodarenju otpadom (NN 84/21)*, nizam pravilnika o gospodarenju otpadom kojima se regulira postupanje s posebnim kategorijama otpada te *Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. – do 2022. godine (NN 3/17, 1/22)*

Posebnim zakonom (Zakon o otpadu (NN 178/04)), a kasnije *Zakonom o gospodarenju otpadom (NN 84/21)*, postoji obveza izrade planskih dokumenata gospodarenja otpadom na regionalnoj razini te je županijska skupština SDŽ-e donijela „*Plan gospodarenja otpadom u splitsko-dalmatinskoj županiji za razdoblje 2007. - 2015. godine* („Službeni glasnik SDŽ-e, br. 1B/08).“ Obzirom da je razdoblje koje obuhvaća Plan završilo s 2015. godinom u pripremi je izrada novog Plana gospodarenja otpadom u Splitsko-dalmatinskoj županiji koji se treba donijeti u skladu s „novim“ Zakonom o gospodarenju otpadom (NN 84/21).

Cilj provedbe PGO RH je uspostava gospodarenja otpadom u svakoj Županiji po regionalnom ili županijskom konceptu, povećanje udjela odvojeno prikupljenog otpada, recikliranje i ponovna uporaba otpada, prethodna obrada otpada prije odlaganja, izdvajanje goriva iz otpada, smanjenje odloženog otpada na odlagališta, smanjivanje štetnih utjecaja otpada na okoliš, te samoodrživo financiranje sustava gospodarenja otpadom. Sukladno propisima iz područja gospodarenja otpadom, županije su odgovorne za gospodarenje svim vrstama otpada osim opasnog otpada i termičke obrade otpada.

Planovi gospodarenja otpadom gradova i općina

Plan gospodarenja otpadom je temeljni dokument za planiranje svih aktivnosti u cilju uspješnog gospodarenja otpadom na području pojedine JLS, a samim tim i na cjelokupnom području Splitsko-dalmatinske županije.

Na područje Splitsko-dalmatinske županije sve JLS (16 gradova i 39 općina) dostavile su izvješće o provedbi PGO JLS za 2022. godinu nadležnom Upravnom odjelu za zaštitu okoliša, komunalne poslove, infrastrukturu i investicije u Splitsko-dalmatinskoj županiji.

Gospodarenje otpadom u Splitsko-dalmatinskoj županiji

Splitsko-dalmatinska županije nema uspostavljen jedinstveni sustav gospodarenja otpadom na svom području. Za sustavno gospodarenje otpadom na području Splitsko-dalmatinske županije planira se izgradnja građevina i uređaja za obradu, uporabu i zbrinjavanje komunalnog i neopasnog tehnološkog otpada izgradnjom regionalnog centra za gospodarenje otpadom i pretovarnih stanica.

Prostornim planom Splitsko dalmatinske županije planirane su građevine u sustavu gospodarenja otpadom:

- regionalni (županijski) Centar za gospodarenje otpadom (Lećevica - Kladnjice),
- pretovarne stanice iz sustava gospodarenja otpadom, PS Brač-Pučišća, Gornji Humac, PS Hvar-Stari Grad, Tusto brdo, PS Šolta-Grohote, PS Vis-Vis, Welington, PS Split, Karepovac, PS Sinj, Kukuzovac, PS Zagvoz, Livodine, PS Vrgorac-Zavojane, Čačkova

Peć, PS Trogir, Vučje brdo

- privremeno skladište opasnog otpada (Solin),
- kazete za zbrinjavanje azbesta (Solin),
- građevine za zbrinjavanje i uporabu neopasnog građevinskog otpada.

Gospodarenje komunalnim otpadom

Komunalni otpad je otpad iz kućanstava te otpad iz proizvodne i/ili uslužne djelatnosti ako je po svojstvima i sastavu sličan otpadu iz kućanstava.

Komunalni (miješani) otpad prikuplja se putem kontejnera, kanti i plastičnih vreća na javnim površinama, zgradama i obiteljskim kućama, glomaznom komunalnom otpadu, otpadu od čišćenja ulica, otpadu iz vrtova, parkova i kućanstava (biootpad i zeleni otpad), otpadnim muljevima (septičke jame, kanalizacija) te ostalima odvojeno skupljenim ili naknadno izdvojenim sastojcima komunalnog otpada koji mogu biti neopasni (npr. papir, staklo, plastika, tekstil, drvo i sl.) ili opasni s kojima se gospodari odvojeno (npr. baterije, fluorescentne cijevi).

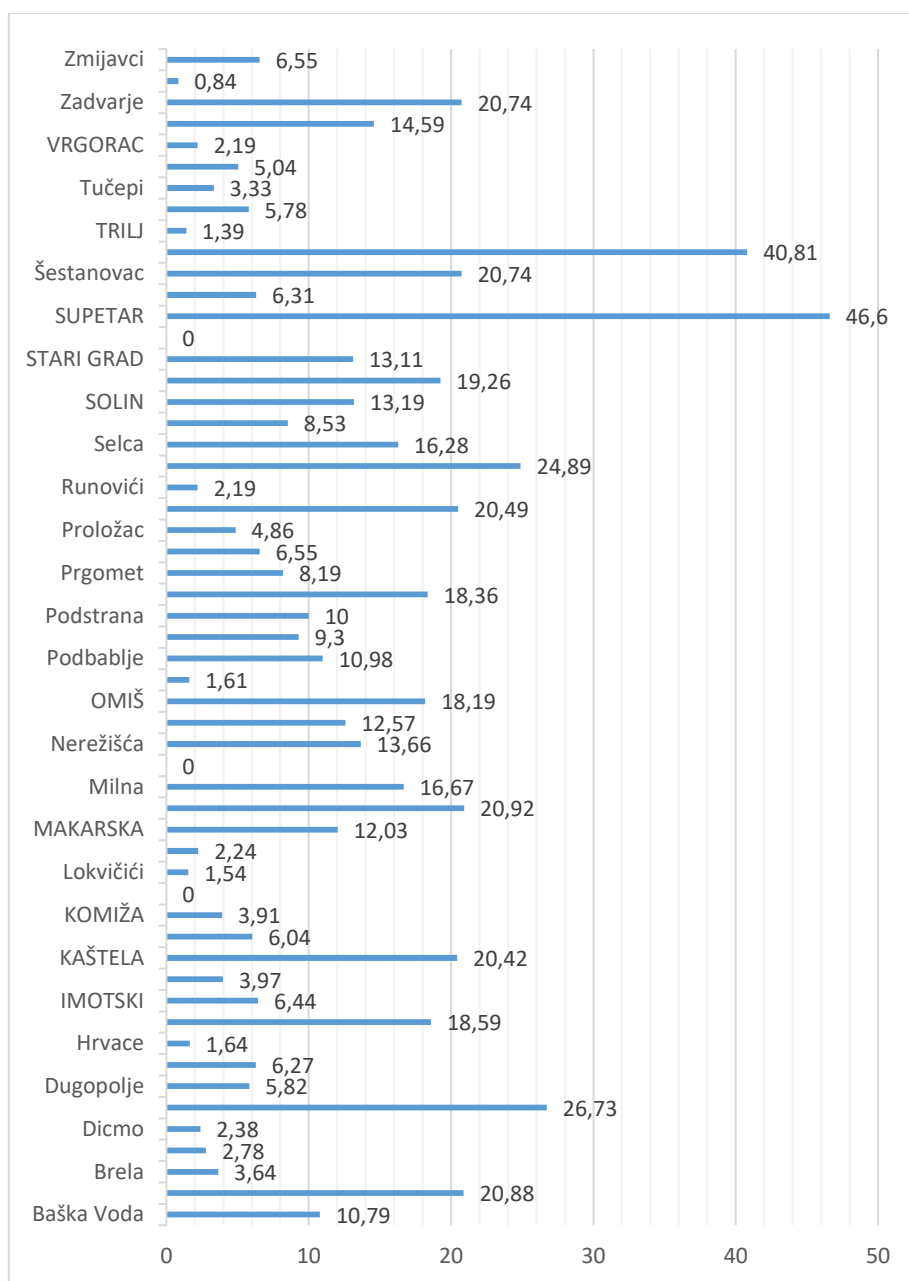
Na području Splitsko-dalmatinske županije miješani komunalni otpad skuplja 27 komunalnih društva čiji su osnivači jedinice lokalne samouprave. Pokrivenost kućanstava uslugom skupljanjem otpada iznosi 100 %.

Tablica 37: Količine otpada i način postupanja s otpadom na području Splitsko-dalmatinske županije

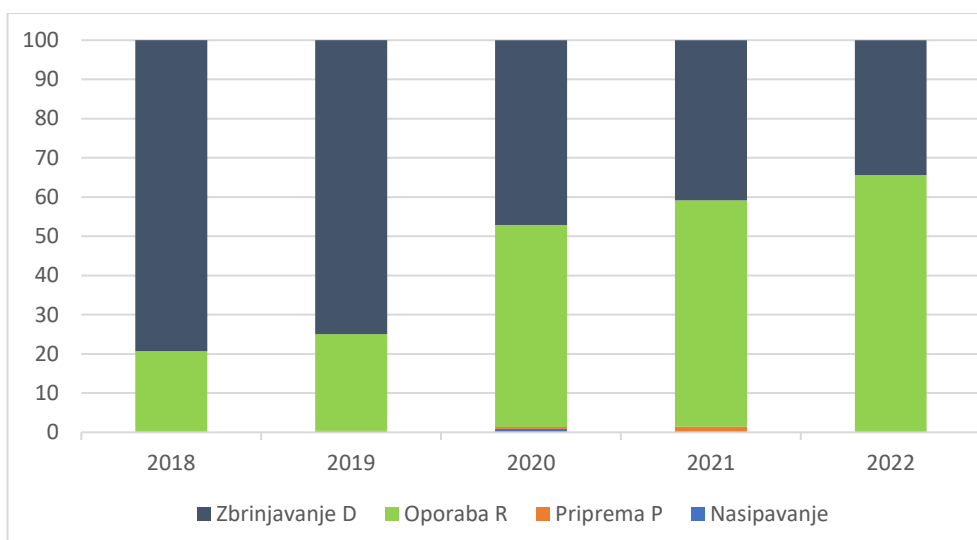
Ključni broj otpada	Količina (t)					
	2017. g.	2018. g.	2019. g.	2020.g.	2021.g.	2022.g.
UKUPNO	268.377,90	286.608,46	301.971,23	384.749,69	467.836,18	585.933,6

Promjena trenda stopa odvajanja komunalnog otpada samo za jedinice lokalne samouprave s više od 3000 stanovnika, u razdoblju između 2017. i 2022. godine, prikazana je na grafikonu br. 9. Promatrajući odvojeno sakupljanje komunalnog otpada pojedinačno po jedinicama lokalne samouprave, u 2022. godini najveću stopu odvajanja ima Grad Supetar (46,6 %), zatim Općina Šolta (40,8 %), dok stopa odvojenog sakupljanja na području najmnogoljudnijeg grada na području Županije, Grada Splita, iznosi 19,3 %.

U 2022. godini, a u odnosu na prethodno razdoblje, došlo je do daljnjeg porasta udjela oporavljenog (postupci R) u odnosu na udio zbrinutog otpada (postupci D). Važno je napomenuti kako postupak D1 – odlaganje otpada u ili na tlo tijekom razmatranog razdoblja pokazuje konstantan pad udjela, a u 2022. godini čini 34 % ukupne količine oporavljanog/zbrinutog otpada.

Grafikon 9. Stopa odvojenog sakupljanja komunalnog otpada u sklopu javne usluge i usluge povezane s javnom uslugom po JLS u SDŽ u 2022. [%]

Grafikon 10. Način postupanja s otpadom u Splitsko-dalmatinskoj županiji u razdoblju od 2018. do 2022. g

Na području Splitsko-dalmatinske županije djeluje ukupno 27 davatelja javne usluge prikupljanja komunalnog otpada, a koji otpad sakupljaju s područja 54 JLS SDŽ (Tablica 38:). Otpad s područja općine Gradac prikuplja tvrtka Komunalno održavanje d.o.o. iz Ploča, i isti se odlaže izvan općine Gradac točnije na odlagalištu Lovornik u mjestu Bačina.

Temeljem podataka iz Registra dozvola i potvrda za gospodarenje otpadom utvrđeno je da na području Splitsko-dalmatinske županije djeluje ukupno 39 pravnih subjekata koji posjeduju ukupno 87 dozvolu i/ili rješenje o izmjeni i dopuni dozvole za gospodarenje otpadom.

Tablica 38: Davatelji javne usluge prikupljanja miješanog komunalnog otpada (MKO) i biorazgradivog komunalnog otpada (BKO) na području Splitsko-dalmatinske županije

R.b r.	Naziv operatera	Davatelj usluge			Područje s kojeg je otpad sakupljen (GRAD / općina)	Broj stanovnika obuhvaćen sakupljanjem
		MKO	BKO	MRD		
1.	Nautički centar Komiža d.o.o.	✓		✓	KOMIŽA	1.394
2.	Čistoća Cetinske Krajine d.o.o.	✓		✓	Dicmo	2.805
					Hrvace	3.144
					Otok	4.998
					SINJ	23.452
					TRILJ	8.182
3.	Čistoća d.o.o.	✓	✓	✓	Dugopolje	3.742
					Klis	5.226
					Podstrana	10.403
					SOLIN	24.862
					SPLIT	160.577
4.	Čistoća Imotske krajine d.o.o.	✓			Cista Provo	1.799
					Lokvičići	667
					Lovreć	1.402

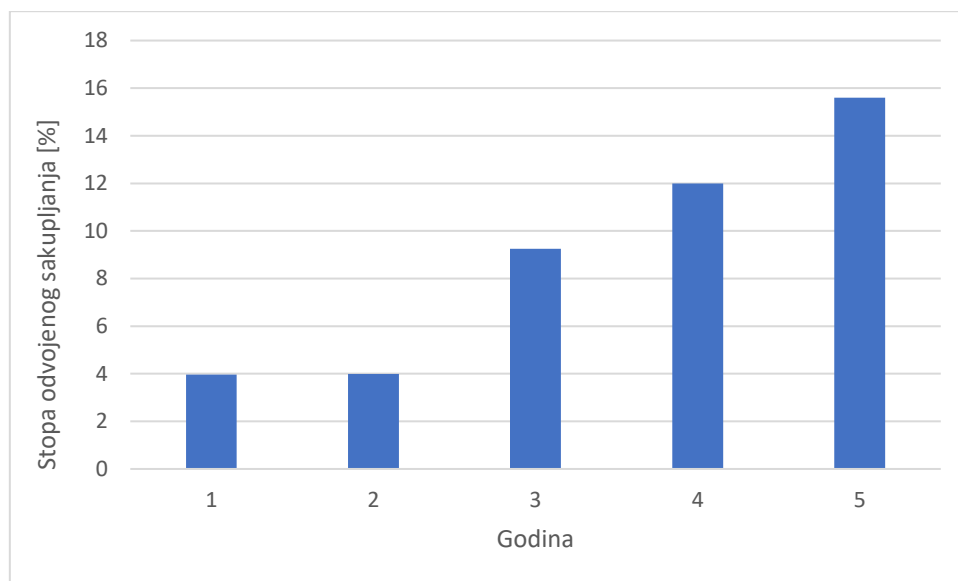
2. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA

					Podbablje	4.035
					Proložac	3.112
					Runovići	1.968
					Zagvozd	957
					Zmijavci	1.654
5.	Eko Vrlika d.o.o.	✓	✓	✓	VRLIKA	1.728
6.	Komunalno društvo Grada Imotskog d.o.o.	✓			IMOTSKI	9.153
7.	Gradina Baška Voda d.o.o.	✓		✓	Baška Voda	2.590
8.	Gradina Vis d.o.o.	✓	✓		VIS	1.918
9.	Gradska čistoća i usluge d.o.o.	✓		✓	VRGORAC	5.698
10.	Greben Brela d.o.o.	✓			Brela	1.626
11.	Jelkom d.o.o.	✓		✓	Jelsa	3.501
12.	Komunalno Basilija d.o.o.	✓		✓	Šolta	1.975
13.	Komunalno društvo GRAD d.o.o.	✓	✓	✓	SUPETAR	4.325
14.	Komunalno Hvar d.o.o.	✓	✓		HVAR	3.979
15.	Komunalno Stari Grad d.o.o.	✓		✓	STARI GRAD	2.772
16.	Makarski komunalac d.o.o.	✓	✓	✓	MAKARSKA	13.301
17.	Marinski komunalac d.o.o.	✓			Marina	4.273
					Prgomet	498
					Primorski Dolac	686
18.	Michieli-Tomić d.o.o.	✓			Bol	1.678
					Milna	931
					Nrrežišća	878
					Postira	1.538
					Pučića	1.926
					Selca	1.613
					Sutivan	936
					Seget	4.511
19.	Javna ustanova Žuželj	✓			Lećevica	495
20.	Općina Muć	✓			Muć	3.465
21.	Općina Sućuraj	✓		✓	Sućuraj	426
22.	Peovica d.o.o.	✓	✓	✓	Dugi Rat	6.876
					OMIŠ	14.139
					Šestanovac	1.699
					Zadvarje	289
23.	Podgorski komunalac j.d.o.o.	?		?	Podgora	2.233
	Podgora čistoća d.o.o.	?				
24.	Rudej d.o.o.	✓			Okrug	2.995
25.	Trogir Holding d.o.o.	✓	✓	✓	TROGIR	12.393
26.	Tučepi d.o.o.	✓			Tučepi	1.819
27.	Zeleno modro d.o.o.	✓		✓	KAŠTELA	37.794

Kratice: (MKO) Miješani komunalni otpad, (BKO) Biorazgradivi komunalni otpad, (MRD) Mobilno reciklažno dvorište

U 2022. godini davatelji javne usluge prikupljanja komunalnog otpada s područja Splitsko-dalmatinske županije preuzeli su ukupno 190.442,81 t otpada. Od ukupno preuzetog otpada, udio miješanog komunalnog otpada iznosio je 84,4 %.¹⁷

Promatrajući petogodišnje razdoblje (2018.–2022. godina) evidentno je da na području Splitsko-dalmatinske županije dolazi do porasta stope odvojenog sakupljanja otpada, no ta stopa je i dalje niska te u 2022. godini iznosi svega 15,6 %

Grafikon 11. *Stope odvojenog sakupljanja komunalnog otpada na području SDŽ u razdoblju 2018. – 2022.g.*

Odlagališta otpada

Do izgradnje i uspostave županijskog Centra za gospodarenje otpadom (Lećevica – Kladnjice) u funkciji ostaju aktivna privremena komunalnim odlagališta jedne ili više jedinica lokalne samouprave koji osiguravaju zakonski uvjete za odlaganje otpada, kroz provedbu postupka odlaganja uz sanaciju stih. Jedinice lokalne samouprave pojedinačno, ili više njih zajednički, obvezne su na svom području osigurati prikupljanje miješanog komunalnog otpada, biorazgradivog otpada, kao i odvojeno prikupljanje otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila te krupnog glomaznog komunalnog otpada.

¹⁷ Izvješće o provedbi Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017. – 2022. godine na području Splitsko-dalmatinske županije i objedinjena izvješća jedinica lokalne samouprave („Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije“, br. 84/23),

Tablica 39: Privremena odlagališta na području Splitsko-dalmatinske županije – stanje 2015.¹⁸

Redni broj.	Grad/općina	Naziv odlagališta	Početak odlaganja god.	Površina odlagališta m ²	Količina odloženog otpada (m ³)	Vrsta odloženog Otpada*
1.	Hvar	Stanišće	1959.	25 000	270 000	ko + građ.+ gl.
2.	Imotski	Kozjačić	1977.	15 000	50 000	ko + ostali
3.	Komiža	Šćeće	1963.	5 000	60 000	ko + građ.+ gl.
4.	Sinj	Mojanka-K.	1968.	45 000	1 200 000	ko + ostali
5.	Split	Karepovac	1964.	160 000	3 800 000	ko + ostali
6.	Stari Grad	Dolci	1965.	10 000	170 000	ko + građ.+ gl.
7.	Supetar	Kupinovica	1970.	9 700	60 000	ko + građ.+ gl.
8.	Trogir	Vučje brdo Plano	1970.	8 000	350 000	ko + ostali
9.	Vis	Wellington	1963.	30 000	60 000	ko + građ.+ gl.
10.	Vrgorac	Ajdanovac	1975.	6 000	60 000	ko + građ.+ gl.
11.	Vrlika	Poljana-Otišić	1995.	10 000	10 000	ko + građ.+ gl.
12.	Jelsa	Prapatna-J	1976.	12 500	100 000	ko + građ.+ gl.
13.	Muč	Podine-Neorić	-	15 000	10 000	ko + građ.+ gl.
14.	Pučišća	Brdo-Košer	1999.	20 000	30 000	ko + ostali
15.	Sučuraj	Prapatna	1990.	5 400	8 500	ko + građ.+ gl.
16.	Šolta	Borovik	1975.	15 000	20 000	ko + građ.+ gl.

Prikaz podataka o količinama odloženog otpada na odlagališta u Splitsko-dalmatinskoj županiji u razdoblju od 2018. do 2022. godine. Analizom dostupnih podataka može se zaključiti kako se na razini Županije u 2022. godini još uvijek na odlagališta odlažu značajne količine komunalnog otpada (svega 5% manje nego u 2017. godini) u čijem sastavu se i dalje nalazi oko 84% miješanog komunalnog otpada.

Tablica 40: Postojeća privremena odlagališta - stanje 2022.

Odložene količine otpada na području Splitsko-dalmatinske županije¹⁹

Redni broj.	JLS	ODLAGALIŠTE	Ukupno odloženo otpada (t)				
			2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
1.	Hvar	Stanišće	3.346	2.153	4.211	5.005	3.866
2.	Imotski	Kozjačić	7.865	7.346	6.510	5.100	5.442
3.	Komiža	Šćeće*	1.220	896	/	/	/
4.	Sinj	Mojanka	27.394	27.412	27.400	26.488	36.641
5.	Split	Karepovac	140.376	143.843	116.876	119.008	118.058
6.	Stari Grad	Dolci*	1.636	1.154	/	/	/
7.	Supetar	Kupinovica	6.663	6.470	7.411	8.872	9.881
8.	Trogir	Vučje Brdo, Plano	8.715	14.881	11.479	11.841	11.860
9.	Vis	Wellington	608	/	1.145	1.241	927
10.	Vrgorac	Ajdanovac	2.628	2.425	2.526	2.206	1.764
11.	Vrlika	Poljana	297	327	136	272	653
12.	Jelsa	Mala Prapatna	2.921	2.814	2.497	3.046	3.429

¹⁸ Plan gospodarenja otpadom u splitsko - dalmatinskoj županiji za razdoblje 2007. - 2015. godine („Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije“, br. 18/08)

¹⁹ Izvješće o provedbi Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017. – 2022. godine na području Splitsko-dalmatinske županije i objedinjena izvješća jedinica lokalne samouprave („Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije“, br. 84/23),

13.	Pučišća	Brdo Košer*	8.403	8.403	443	155	246
14.	Sučuraj	Prapatna	258	211	/	/	/
15.	Šolta	Borovik	1.164	1.071	1.042	804	823
	Ukupno SDŽ		213.494	219.405	181.676	184.039	193.590
	Ukupno RH		1.351.630	998.549	884.541	1.386.449	1.471.127

*zatvorena odlagališta

Na području Županije u razdoblju 1996. – 2002. (koje prethodi ovom izvještajnom razdoblju) zatvoreno je nekoliko odlagališta. Dio tih odlagališta danas se koristi za odlaganje građevinskog i glomaznog otpada, a na zanemarivom broju potpuno je obustavljeno odlaganje. Divljih odlagališta – smetlišta ima u znatnom broju. U nastavku daje se kratki opis značajnijih zatvorenih službenih odlagališta i postojećih divljih odlagališta-smetlišta: "Kruška"- Brdo sv. Nikola-Selce, „Bol” - Bol, „Kozjaci” – Pučišća, „Šantić Voda”- Postira, „Zmajkovica” – Sutivan, „Miran dolac”- Milna, „Bani sjever”- Dugopolje, „Rudine”-Štafilić-K. Novi, „Podrtica”- Cista Velika, „Čavarove staje”- Cista Velika, „Karlogani potok”- Zmijavci.

Tablica 41: *Zatvorena odlagališta na području Splitsko-dalmatinske županije*²⁰

Grad/ općina	Naziv odlagališta	Početak odlaganja god.	Završetak odlaganj god.	Površina odlagališta m ²	Količina odloženog otpada (m ³)	Vrsta odloženog Otpada*
Bol	-	-	1998.	3 000	30 000	ko + građ.+ gl.
Milna	Miran dolac	-	2002.	15 000	20 000	ko + građ.+ gl.
Postira	Šantić voda	-	1998.	10 000	20 000	ko + građ.+ gl.
Pučišća	Kozjaci	-	1996.	5 000	18 000	ko+gl.
Kaštela	Rudine- Štafilić N	-	-	15 000	-	mb + građ.+ gl.
Selce	Kruška	1970.	1998.	5 000	30 000	ko + građ.+ gl.
Sutivan	Zmajkovica	-	1998.	15 000	15 000	ko + građ.+ gl.
Dugopolje	Bani – sjever	-	-	-	-	ko + građ.+ gl.-
Cista Velika	Podrtica, Čavarove staje	-	-	-	-	ko + građ.+ gl.-
Zmijavci	Karoglani, potok	-	-	-	-	ko + građ.+ gl.-

²⁰ Plan gospodarenja otpadom u splitsko - dalmatinskoj županiji za razdoblje 2007. - 2015. godine („Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije“, br. 18/08)

Nepropisno odbacivanje otpada

Na području Splitsko-dalmatinske županije (temeljem podataka iz Izvješća JLS za 2022. godinu, 23 JLS prijavilo je ukupno 141 lokacija na kojima se nalazi nepropisno odbačeni otpad. Od navedenih, 81 lokacija je sanirana, 1 je nakon sanacije ponovno aktivna, djelomično je sanirano njih 15, dok je 44 lokacija i dalje nesanirano.

Tablica 42: Lokacije nepropisno odbačenog otpada u Splitsko-dalmatinskoj županiji u 2022.g.

GRAD / Općina	Naziv divljeg odlagališta
IMOTSKI	Put Jezerca
KAŠTELA	Rimski put/Put IV reda
	Ledine
	Gospe na hladi
	Cesta dr. Franje Tuđmana
	Krtine
	Krtine
	Grabovica
	Jadran cesta
	Čigulica
	Rakovića
	Topoline
	Fojnica
	Brce
	Put 1835/2
	Brovaće-Krušica
	Štrade
	Kružine
	Sinokoše
	Ograde
	Štalija
	Knežine
	Križice
MAKARSKA	Ulaz ulice put Volicije od istoka
	Protupožarni put prema selu Kotišina, prvi s desne strane
	Protupožarni put prema selu Kotišina, drugi s desne strane
	Makadamski put 50 metara od sela Zlib prema zapadu
	Ulica Mate Vladića preko puta TC„Pevec“
	Protupožarni put poviše svetišta Vepric, ulaz sa Kuka
OMIŠ	Mimice – stara cesta
	Zvečanje
	Stanići
SINJ	Runjine ledine
	Marinovac
	Bazana
	Župića draga
	Ćosin potok

SOLIN	Vranjička kava (uz ulicu Pri sela, lokacija br. 1)
	K.o. Blaca (Prosik)
	Vranjička kava (ulica Pri sela, lokacija br. 2)
	Zoranićeva ulica (kod zemljišta u vlasništvu tvrtke Cestar-Split)
	Hektorovićeva ulica kod br. 40
	Držićeva ulica kod br.
SOLIN	Ulica Gašpini kod br. 13
	Mikrolokacije pored spremnika za miješani komunalni otpad x 20 lokacija
	Ulica Put Blaca
	Predio Klanac
	Ulica Emanuela Vidovića (predio Đurina kava)
	Predio Kučina u Kučinama (prema Korešnici)
SPLIT	Turnovac (MO Kamen)
	Kod skladišta Donit (MO Neslanovac- uz granicu s Gradom Solinom)
	Uz prometnicu prema TTTS-u
	Podzemna garaža u Papandopulovoj ulici
	Gradski kotar Neslanovac – Mostarska 78, Kupreška 58, 94
	Gradski kotar Ravne Njive – Gradišćanskih Hrvata 6, 10, 13, Hercegovačka 44, 104, Zagorski put 7 (ispod crkve Sv. Marka)
	Gradski kotar Brda – Put Brda 1, Put Ravnih njiva 1, Imotska 17, Triljska 2, Petravićeva 11 , Vranjički put 7, Mostarska 1, Put Duja 2, Mostarska 14, Put Stinica 22 (kod sportskog centra Pomak na javnoj površini)

Gradski kotar Kocunar-Mosečka 4, 30a, 51, 68
Gradski kotar Mejaši – Ulica Brnik (od Vukovarske prema groblju Lovrinac), Lovački Put 59, Lovrinačka 16, Lovrinačka bb- prazno ugibalište nasuprot groblja Lovrinac
Gradski kotar Lovret – Sukoišanska 15, 19, Put Skalica 23, Lovretska 15 (nasuprot OŠ Skalice), Table 14, Zrinsko-frankopanska 28
Gradski kotar Spinut-Karamanova 8, Rendićeva 26, Jobova 3, Teslina 31, Gajeve 14, Bana Berislavića 4, Fra Bone Razmilovića 5
Gradski kotar Pujanke- Pujanke 16, 18, 24a, 32, 69, 77, Tijardovićeva 12 (kod trgovačkog centra), Gotovčeva 4, 8, Zupina 1
Gradski kotar Kman (Šibenska 57-parkiralište, križanje Mosečke i Varaždinske)
Gradski kotar Split 3 (Jeretova 5-11, R.Boškovića 9, 29, Dobrilina 5, 15, Kroz Smrdečac 5, 37, Getaldićeva 11, 33)
Gradski kotar Blatine Škrape (Šimićeva 26, 33, 58)
Gradski kotar Žnjan (križanje Žnjanske i Stonske, Rovinjska 6)
Gradski kotar Sućidar (Vukovarska 111, 127, Krležina 28, Paraćeva-parkiralište, Novakova 45, Kukuljevićeva)
Gradski kotar Trstenik (Moliških Hrvata 4, Dinka Šimunovića-makadamski parking, Ljubićeva 11)
Gradski kotar Mertojak (križanje Doverske i Ostravske, Doverska 5, Ostravka 1, Odeska – parking)
Gradski kotar Visoka (Vrazova 13)
Gradski kotar Lokve (Šižgorićeva 10, Stepinčeva 2, 37)
Gradski kotar Gripe (Osječka 24a, 32, Vukovarska 66,

Krstulovićeva 37, Križanićeva 11)
Gradski kotar Bol (Smiljanićeva 10B, 31, Dubrovačka 65, Hrvatskih iseljenika 30)
Gradski kotar Grad (Dioklecijanova ulica, Ispod Ure, Zadarska, Trogirska, Morpurgova poljana, Bulićeva, Sinjska 7,3, Turistička palača, Kninska 21)
Gradski kotar Varoš (Stagnja, Reićeva, Babina, Plinarska, Palmira, Bilanova, Mandalinski put 24, Marjanski put 1,12, 21, početak Križeve ulice)
Gradski kotar Lučac-Manuš (Rokova18, Držićeva 2, Vidilica 10, Glagoljaška 16, Vrzov Dolac, Omiška 14, Ulica slobode 3, Kralja Zvonimira 19, Poljana kneza Trpimira 6, Zagrebačka 17, Tolstojeva 13,1, Istarska 13,3)
Gradski kotar Bačvice (Šetalište Bačvice 1, Bregovita 1,6, Petrova 44, Pojišanska 11,23,30, Poljička cesta 10, Spinčićeva 2d,33, Put Firula 1, Hatzeov perivoj, Zlodrina Poljana, Gupčeva 36, Rooseveltova 45,3, Gospinica 30c)
Gradski kotar Meje (Meštrovićevo šetalište 66, 84, Mihanovićeva 38, 57, 27, 1, Marasovićeva 57, 29, 66, Kašićeva 14, Dražanac 12, Uvala Baluni 1, Supilova 44, Njegoševa 11)
Gradski kotar Plokite (Iločka 1, 12, Vinkovačka 7, Požeška 14)
SUPETAR
Lokacija starog kamenoloma Plate ispod Škripa, k.č. 646 k.o. Splitska i 759/13 k.o. Škrip, vlasništvo RH
TROGIR
Drvenik Veli
Drvenik Mali
Put Sv. Ante, Žedno
Naselje Plano- put odlagališta Zagorska ulica
VRGORAC
Stilja
Stilja prema lukovima 1
Stilja prema lukovima 2

	Stilja prema lukovima 3
	Milina zasjeda Mijaca jama
	Raskrižje Kozica-Mijaca
	Poljica 1
	Poljica 2
	Poljica 3
	Kotezi
	Vlaka
	Zavojane
	Turići
	Višnjica
	Kokorići
	Orah Bubnji
	Rastok polje
	Podprolog
	Milošići
	Umčani
	Vina
	Vrgorac
	Škulja Vidovići
	Kljenak
	Kljenak 2
	Prapatnice
VRLIKA	Pogon stare Dalmatinke
Gradac	„Čista“ – Gradac
Hrvace	Hrvace- stadion
	Bitelić Gornji- Đapići
	Bitelić Donji- Ezgete
	Galići-potok
	Potravlje- ispod Novog groblja
Klis	Kočinje brdo
	Kurtovići
Lokvičići	Krčina
	Magića privija
	Leginovac
	Rastovina
Okrug	Okrug Gornji, Put Mekovića
	Okrug Gornji, Ribarski pu – Bufalići
	Okrug Gornji, Gospino
	Okrug Gornji, Bočić
	Okrug Donji, gustirna i d.igralište
	Okrug Gornji, Put Mekovića
	Okrug Gornji, Rastići
Podgora	Podgora Spile
	kod prijevoja Saranač uz žup. cestu Ž-6199 (Gornje Igrane- Kozica)
	kod 11 km županijske ceste Ž-6199 cca 50 m (Gornje Igrane – Kozica) prije naselja Gornje Igrane

	Gornje Igrane s južne strane ceste Makarska-Vrgorac udaljenosti cca 200 m istočnije od oznake za 16. km ove ceste
	Gornje Igrane s južne strane ceste Makarska –Vrgorac na udaljenosti cca 100 m istočnije od oznake za 16 km ove ceste
	Gornje Igrane s južne strane ceste Makarska-Vrgorac na kat. čest. zem. 6410, 6411, 6412, 4498/5, 4486, 4484, 4485 i 4498/4 K.O. Igrane
	Gornje Igrane sa južne strane ceste Makarska-Vrgorac na udaljenosti od cca 600 m istočnije od oznake za 18. km ove ceste
Postira	Šantića voda
Pučića	Stara pilana u Pučićima, Stipanska luka
Runovići	Škore – (Runović- Sebišina)
Seget	Seget Gornji – u blizini crkve sv. Ilije
Šolta	Vrvotine(Gornje Selo) i UGLJI (Donje Selo)

Procijenjeno je da je na predmetna „divlja odlagališta“ nepropisno odbačeno minimalno 90.284 m³ otpada (pretežno građevnog i miješanog komunalnog) i veći broj olupina automobila

Građevine za gospodarenje otpadom i sprječavanje nastanka otpada

Građevine za gospodarenje otpadom su građevine za sakupljanje otpada, građevina za obradu otpada i centar za gospodarenje otpadom. Građevinom za gospodarenje otpadom se ne smatra građevina druge namjene u kojoj se obavlja djelatnost uporabe otpada.

Centar za gospodarenje otpadom (CGO) je sustav građevina i uređaja za obradu, uporabu i/ili zbrinjavanje otpada, a obično se sastoji od postrojenja za mehaničko-biološku obradu otpada (MBO postrojenja), za rad centra potrebnih zgrada, postrojenja za obradu otpadnih voda, unutrašnje infrastrukture, druge opreme, odlagališta za ostatni otpad te pretovarnih stanica.

CGO je, također, infrastruktura za gospodarenje otpadom, ali kao dio cjelovitog sustava gospodarenja otpadom koji mora postojati da bi se otpad koji se ne odvoji na mjestu nastanka – dakle, u jedinicama lokalne samouprave – mogao obraditi u skladu s propisima, jer se, jasno je, mora ukloniti s mjesta nastanka, a ne smije se odložiti na odlagalište bez obrade. I zato Centar za gospodarenje otpadom nije jednostavno zamjena za današnja odlagališta, već mjesto u kojemu će se iz miješanog komunalnog otpada izdvojiti preostali materijali za reciklažu i energetske uporabu, a ostatak biološki stabilizirati kako bi mogao biti odložen na odlagalište. Tržišna vrijednost naknadno izdvojenog materijala pogodnog za reciklažu iz miješanog komunalnog otpada je niža zbog niže čistoće. Izgradnja i upravljanje Centrom za gospodarenje otpadom u Splitsko-dalmatinskoj županiji je u nadležnosti Županije, odnosno tvrtke *Regionalni centar čistog okoliša d.o.o.*

Lokacija centra za gospodarenje otpadom Splitsko-dalmatinske županije planirana je otprilike 1 km sjeverozapadno od naselja Kladnjice u općini Lećevica, sjeverno od trase autoceste Zagreb-Split, a u neposrednoj blizini lokalne ceste Lećevica – Unešić. te obuhvaća i izgradnju šest pretovarnih stanica u Splitu, Sinju, Zagvozd, Hvaru, Visu i Braču i obzirom na razvedenost područja i brojne otoke koje Županija obuhvaća. Planirani zahvat je udaljen više od 500 m od naseljenog područja gdje ljudi stalno borave, a obuhvaća površinu od 25 ha.

U centru će se prikupljati, obrađivati otpad koji nastaje na području Splitsko-dalmatinske županije (55 gradova i općina) ukupnog kapaciteta od oko 110.000 t/g, te obuhvaća 55 gradova i općina, odnosno oko 455 000 stanovnika. Dio otpada nastao u blizini dopremat će se u CGO izravno, dok će se otpad iz udaljenijih dijelova.

Centar za gospodarenje otpadom u Splitsko-dalmatinskoj županiji sastoji se od:

- postrojenjem za mehaničku obradu ostatka nerazvrstanog, miješanog komunalnog otpada,
- pogonom za obradu mehanički izdvojenog biorazgradivog otpada iz miješanog komunalnog otpada,
- pogonom za dozrijevanje kompostu sličnog proizvoda,
- pogonom za biološku obradu prethodno izdvojenog biorazgradivog otpada,
- pogonom za dozrijevanje komposta iz prethodno odvojenog biootpada,
- reciklažnim dvorištem,
- postrojenjem za obradu građevnog otpada,
- odlagalištima za obrađeni i neopasni otpad,

- sustavom za prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda.

Uspostavljanjem ovog CGO za potrebe cijele županije i uključivanjem svih jedinica lokalne samouprave u predviđeni sustav, stvorit će se uvjeti za sanaciju i zatvaranje svih postojećih neusklađenih odlagališta na tom području.

Slika 9. Centar za gospodarenje otpadom – Kladnjice, Lećevica (Situacija-projektno rješenje)

Slika 10. Centar za gospodarenje otpadom – Kladnjice, Lećevica (Faza izgradnje, 2022.)

Pretovarna stanica (PS) je objekt za prihvata i privremeno odlaganje nesortiranog komunalnog otpada s naseljenog gravitirajućeg područja te pretovar iz vozila za sakupljanje u specijalne

poluprikolice radi odvoza na konačnu obradu i trajno odlaganje u okviru Županijskog centra za gospodarenje otpadom.

U 2022. godini nastavljene su koordinacijske aktivnosti na pripremi i izgradnji pretovarnih stanica te njihovo uključivanje u sustav. Napravljena je projektna dokumentacija i ishođene građevinske dozvole za pretovarne stanice Sinj, Zagvozd i Brač te se očekuje u 2023. početak gradnje istih.

Reciklažno dvorište (RD) je nadzirani ograđeni prostor namijenjen odvojenom prikupljanju i privremenom skladištenju manjih količina posebnih vrsta otpada, dok je reciklažno dvorište za građevni otpad (RDGO) građevina namijenjena razvrstavanju, mehaničkoj obradi i privremenom skladištenju građevnog otpada. Prema podacima iz ROO u 2022. godini u RD s područja gradova Kaštela, Komiža, Makarska, Omiš, Sinj, Solin, Split, Stari Grad, Trogir, Vrgorac, Vrljka te općina Baška Voda, Dirmo, Dugi Rat, Dugopolje, Gradac, Jelsa, Klis, Okrug, Otok, Podbablje, Podgora, Podstrana, Postira, Prgomet, Seget, Sućuraj, Šestanovac, Šolta, Zadvarje, preuzeto je ukupno 4.570,57 t otpada (od čega 91% komunalni, 9% ostali otpad te vrlo mali udio otpada preuzet kroz sustav povratne naknade).

Na ovim lokacijama mogu se graditi postrojenja za oporabu i oplemenjivanje građevnog otpada i mineralnih sirovina. PPUO/G-om se mogu planirati reciklažna dvorišta za građevni otpad. Reciklažna dvorišta za građevni otpad su građevine namijenjene razvrstavanju, mehaničkoj obradi i privremenom skladištenju građevnog otpada. Ove građevine planiraju se za područje jedne ili više općina i gradova.

Sortirnica (S), odnosno postrojenje za sortiranje odvojeno prikupljenog otpada, je građevina za gospodarenje otpadom namijenjena razvrstavanju, mehaničkoj obradi i skladištenju odvojeno prikupljenog komunalnog otpada. Predviđeni rok za izgradnju postrojenja za sortiranje odvojeno prikupljenog papira, kartona, metala, stakla, plastike i dr. (mjera M1.2.2) je prema PGO RH 2020. godina.

Kompostana i bioplinsko postrojenje (K/BP) su građevine za biološku obradu odvojeno prikupljenog biootpada, a koriste se za aerobnu (kompostiranje) ili anaerobnu (digestor) obradu s ciljem proizvodnje komposta, digestata i bioplina. Predviđeni rok za izgradnju postrojenja za biološku obradu odvojeno prikupljenog biootpada (mjera M1.3.3) je prema PGO RH 2020. godina.

Sprječavanje nastanka otpada

Temelj cilj gospodarenja otpadom je zaustaviti trend rasta proizvedenog komunalnog otpada, povećanje stupnja odvojenog prikupljanja i recikliranja te smanjenje udjela odloženog biorazgradivog otpada. Odgovornim gospodarenjem otpadom treba poticati sprječavanje nastanka otpada, odvajanje otpada na mjestu nastanka i sadrži infrastrukturu koja omogućuje ispunjavanje ciljeva i gospodarenje otpadom sukladno redu prvenstva gospodarenja otpadom, te istovremeno daje naglasak na ponovno korištenje, popravak, obnavljanje i recikliranje postojećih materijala i proizvoda. Zadaća je, u cjelokupnom sustavu osigurati provođenje mjera za sprječavanje nastanka otpada, a koje su definirane Planom sprječavanja nastanka otpada. Među mjerama sprječavanja nastanka otpada su uspostava Centara za ponovnu uporabu (CPU) i osiguranje potrebne opreme za kućno kompostiranje (KK). Također, kroz PGO RH propisano je kako se u okviru reciklažnog dvorišta

može se osigurati i odvojeni dio za ponovnu uporabu proizvoda (npr. »kutak ponovne uporabe proizvoda«) (KPU).

U svrhu sprječavanja nastanka otpada, te primjene propisa i politike gospodarenja otpadom, primjenjuje se red prvenstva gospodarenja otpadom i to:

- sprječavanje nastanka otpada,
- priprema za ponovnu uporabu,
- recikliranje,
- ostali postupci uporabe npr. energetska uporaba i
- zbrinjavanje otpada.

2.5. ZAŠTITA I KORIŠTENJE DIJELOVA PROSTORA OD POSEBNOG ZNAČAJA

2.5.1. Zaštita prirodnih vrijednosti

Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19, 155/23) definira prirodu kao sveukupnu bioraznolikost, krajobraznu raznolikost i georaznolikost. Prema članku 4. (NN 80/13, 15/18) istog zakona ciljevi i zadaće zaštite prirode su očuvanje i/ili obnova bioraznolikosti očuvanjem prirodnih stanišnih tipova, divljih vrsta i njihovih staništa, uključujući i sve vrste ptica koje se prirodno pojavljuju na teritoriju Republike Hrvatske, kao i ptičjih jaja i gnijezda uspostavom odgovarajućeg sustava zaštite, upravljanja i nadzora (I); očuvanje krajobrazne raznolikosti i georaznolikosti u stanju prirodne ravnoteže i usklađenosti odnosa s ljudskim djelovanjem (II); utvrđivanje i praćenje stanja prirode (III); osiguravanje sustava zaštite prirode radi njezina trajnog očuvanja (IV); osiguravanje održivog korištenja prirodnih dobara bez bitnog oštećivanja dijelova prirode i uz što manje narušavanja ravnoteže njezinih sastavnica (V); pridonosenje očuvanju prirodnosti tla, očuvanju kakvoće, količine i dostupnosti vode, mora, očuvanja atmosfere i proizvodnji kisika te očuvanju klime (VI); sprječavanje ili ublažavanje štetnih zahvata ljudi i poremećaja u prirodi kao posljedica tehnološkog razvoja i obavljanja djelatnosti (VII).

Zakonom je određeno da se u svrhu propisivanja mjera, odnosno smjernica za zaštitu i očuvanje prirodnih vrijednosti u prostornim planovima, u postupku njihove izrade utvrđuju od strane nadležnog Ministarstva zahtjevi zaštite prirode. Zahtjevi sadrže uvjete zaštite prirode, pregled zaštićenih dijelova prirode te područja ekološke mreže Natura 2000 s pripadajućim kartografskim prikazom.

Prema zakonu o zaštiti prirode, zaštićeni dijelovi prirode su:

1. zaštićena područja državnog značaja: strogi rezervat, nacionalni park, posebni rezervat i park prirode).
2. zaštićena područja lokalnog značaja: regionalni park, spomenik prirode, značajni krajobraz, park-šuma i spomenik parkovne arhitekture.,
3. zaštićene vrste – strogo zaštićena divlja vrsta,
4. zaštićeni minerali i fosili.

Na području Splitsko-dalmatinske županije se nalaze 43 lokaliteta zaštićenih dijelova prirode (*Tablica 43: Zaštićeni dijelovi prirode*) obuhvaćenih u šest kategorija zaštite i to:

- park prirode (2 lokaliteta: Biokovo, Dinara),
- posebni rezervat (3 lokaliteta: Pantan, Vrljika - izvor, Jadro - gornji tok),
- spomenik prirode (14 lokaliteta i objekata: Kruška u Selcima, Vranjača, Ruskamen, Jabuka, Brusnik, Modra spilja, Modro jezero, Crveno jezero, Medvidina pećina, Maslina u Kaštel Štafiliću, Bor na crkvici u Nerežišću, Kolač, Hrast u Kaštel Gomilici, Zelena spilja),
- značajni krajobraz (14 lokaliteta: Šćedro, Dolina Blaca, Uvala Stiniva, Kanjon Cetine, Brela, Zlatni rat, Zečevo, Ravnik, Pakleni otoci, Vidova gora, Prološko Blato, Sutina, Imotska jezera - Gaj, Ruda),
- park-šuma (1 lokalitet: Marjan),

2. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA

- spomenik parkovne arhitekture (9 lokaliteta: Botanički vrt Ostrog, Kaštel Stari - Park uz hotel, Trogir - Park Garagnin - Fanfogna, Biokovski botanički vrt Kotišina, Kaštel Lukšić - Park Vitturi, Živogošće – Čempresi kod samostana, Hvar - Čempres, Solin - Močvarni Čempres, Živogošće - Čempresi na groblju).

Tablica 43: Zaštićeni dijelovi prirode

Redni broj	Naziv prema aktu	Naziv	Broj registra	Godina proglašenja	Kategorija zaštite	Podkategorija zaštite
1.	Kanjon rijeke Cetine	KANJON CETINE	82	1963.	Značajni krajobraz	
2.	Područje Imotska jezera - Gaj	IMOTSKA JEZERA - GAJ	268	1971.	Značajni krajobraz	
3.	Otok Ravnik	RAVNIK	191	1967.	Značajni krajobraz	
4.	Planina Biokovo	BIOKOVO	335	1981.	Park prirode	
5.	Modra spilja na otočiću Biševu	MODRA SPILJA	23	1951.	Spomenik prirode	Geomorfološki
6.	Dinara	DINARA	480	2021.	Park prirode	
7.	Uvala Stiniva na otoku Visu	UVALA STINIVA	181	1967.	Značajni krajobraz	
8.	Vidova gora na otoku Braču	VIDOVA GORA	265	1970.	Značajni krajobraz	
9.	Prološko blato	PROLOŠKO BLATO	269	1971.	Značajni krajobraz	
10.	Otok Zečevo kod Vrboske	ZEČEVO	209	1968.	Značajni krajobraz	
11.	Crveno jezero	CRVENO JEZERO	109	1964.	Spomenik prirode	Geomorfološki
12.	Lokalitet Sutina	SUTINA	437	2001.	Značajni krajobraz	
13.	Gornji tok rijeke Jadro	JADRO - GORNJI TOK	347	1984.	Posebni rezervat	Ihtiološki
14.	Park Vitturi u Kaštel Lukšiću	KAŠTEL LUKŠIĆ - PARK VITTURI	200	1968.	Spomenik parkovne arhitekture	Park
15.	Park u Kaštel Starom	KAŠTEL STARI - PARK UZ HOTEL	244	1970.	Spomenik parkovne arhitekture	Park
16.	Lokalitet Ruda	RUDA	435	2001.	Značajni krajobraz	
17.	Lokalitet Pantana	PANTAN	434	2001.	Posebni rezervat	Ihtiološko-ornitološki
18.	Školski botanički vrt osnovne škole "Vjeko Butir" u Kaštel Lukšiću	BOTANIČKI VRT OSTROG	359	1986.	Spomenik parkovne arhitekture	Botanički vrt
19.	Dolina Blaca	DOLINA BLACA	360	1986.	Značajni krajobraz	
20.	Pakleni otoci	PAKLENI OTOCI	207	1968.	Značajni krajobraz	
21.	Predjel Ruskamen kod Omiša	RUSKAMEN	210	1968.	Spomenik prirode	Geomorfološki
22.	Otok Šćedro	ŠĆEDRO	208	1968.	Značajni krajobraz	
23.	Park Eks Fanfogna u Trogiru	TROGIR - PARK EKS FANFOGNA	67	1962.	Spomenik parkovne arhitekture	Park

24.	Otok Jabuka	JABUKA	43	1958.	Spomenik prirode	Geološki
25.	Poluotok Marjan sa Sustjepanom u Splitu	MARJAN	132	1964.	Park šuma	
26.	Modro jezero	MODRO JEZERO	110	1964.	Spomenik prirode	Geomorfološki
27.	Plaže i park-šuma u Brelima kod Makarske	BRELA	135	1964.	Značajni krajobraz	
28.	Otočić Brusnik	BRUSNIK	21	1951.	Spomenik prirode	Geološki
29.	Izvorišni dio i obalni pojas rijeke Vrljike	VRLIKA - IZVOR	267	1971.	Posebni rezervat	Ihtiološki
30.	Zlatni rat na Braču	ZLATNI RAT	147	1965.	Značajni krajobraz	
31.	Biokovski botanički vrt Kotišina	BIOKOVSKI BOTANIČKI VRT KOTIŠINA	348	1984.	Spomenik parkovne arhitekture	Botanički vrt
32.	Bor na crkvi u Nerežišću	BORIĆ - CRNI BOR (PINUS NIGRICANS HOST.) NA KROVU CRKVICE SV. PETRA U NEREŽIŠĆU	217	1969.	Spomenik prirode	Rijetki primjerak drveća
33.	Kolač	STIJENA KOLAČ	361	1986.	Spomenik prirode	Geomorfološki
34.	Živogošće čempresi kod samostana	SKUPINA STABALA ČEMPRESA (CUPRESSUS SEMPERVIRENS L.) KRAJ SAMOSTANA SV. KRIŽA U ŽIVOGOŠĆU	246	1970.	Spomenik parkovne arhitekture	Skupina stabala
35.	Živogošće čempresi na groblju	SKUPINA STABALA ČEMPRESA (CUPRESSUS SEMPERVIRENS L.) KRAJ GROBLJA U ŽIVOGOŠĆU	245	1970.	Spomenik parkovne arhitekture	Skupina stabala
36.	Medvidina pećina	MEDVIDINA PEĆINA	178	1967.	Spomenik prirode	Geomorfološki
37.	Špilja na otoku Ravniku	ZELENA ŠPIILJA	183	1967.	Spomenik prirode	Geomorfološki
38.	Hvar - čempres	STARODREVNI ČEMPRES "CUPRESSUS SEMPERVIRENS"	6	1948.	Spomenik parkovne arhitekture	Pojedinačno stablo
39.	Vranjača	VRANJAČA	83	1963.	Spomenik prirode	Geomorfološki
40.	Kruška u Selcima	DIVLJA KRUŠKA (PIRUS AMIGDALYFORMIS VILL.)	33	1954.	Spomenik prirode	Rijetki primjerak drveća
41.	Hrast u Kaštel Gomilici	STABLO HRASTA DUBA (QUERCUS VIRGILIANA) U KAŠTEL-GOMILICI	396	1996.	Spomenik prirode	Rijetki primjerak drveća
42.	Maslina u Kaštel Štafiliću	STARA MASLINA U DVORIŠTU DJEČJEG	378	1990.	Spomenik prirode	Rijetki primjerak drveća

		VRTIĆA "BRAĆE PERIŠIĆ" U KAŠTEL ŠTAFILIĆU				
43.	Solin - močvarni čempres	STABLO MOČVARNOG ČEMPRESA (TAXODIUM DISTICHUM) U SOLINU	397	1996.	Spomenik parkovne arhitekture	Pojedinačno stablo

PP SDŽ-om je planirana zaštita još 57 objekata, lokaliteta i područja zaštite prirode. Akte o proglašenju treba donijeti predstavničko tijelo regionalne (područne) razine.

Tablica 44: Područja predložena za proglašenje zaštićenim dijelovima prirode

Redni broj	Naziv predloženog dijela prirode – lokalitet	Općina / Grad	Prijedlog za kategorizaciju
1.	Cetina - Izvor i vodotok rijeke	Općine: Hrvace, Otok, Cista Provo, Šestanovac i Zadvarje Gradovi: Vrlika, Sinj, Trilj i Omiš	značajni krajobraz
2.	Čačvina	Grad Trilj	značajni krajobraz
3.	Fumija – kopneni i morski prostor	Općina Okrug	značajni krajobraz
4.	Kluda – kopneni i morski prostor	Općina Marina, Grad Trogir, Općina Okrug	značajni krajobraz
5.	Kabal – poluotok (kopneni i morski prostor)	Grad Stari Grad	značajni krajobraz
6.	Lukavci – kopneni i morski prostor	Grad Hvar	značajni krajobraz
7.	Mrduja – kopneni i morski prostor	Općina Milna	značajni krajobraz
8.	Zaglav – kopneni i morski prostor	Općina Milna	značajni krajobraz
9.	Otoci kod Maslinice – kopneni i morski prostor	Općina Šolta	značajni krajobraz
10.	Pelegrin	Grad Hvar	značajni krajobraz
11.	Podkaštilje	Općina Bol	značajni krajobraz
12.	Otok Greben	Grad Vis	značajni krajobraz
13.	Otok Sv. Andrija	Grad Komiža	značajni krajobraz
14.	Sveti Petar – kopneni i morski prostor	Grad Makarska	značajni krajobraz
15.	Osejava – kopneni i morski prostor	Grad Makarska	značajni krajobraz
16.	Vruja – kopneni i morski prostor	Grad Omiš, Općina Zadvarje	značajni krajobraz
17.	Zečevo – Glavica (kopneni i morski prostor)	Općina Jelsa	značajni krajobraz
18.	Bor (u Vrboskoj)	Općina Jelsa	spomenik prirode (botanički)
19.	Bijaći	Grad Kaštela	značajni krajobraz
20.	Područje Vepric-Ždrilo-Baškovići	Grad Makarska	značajni krajobraz
21.	Gojakova pećina (kod Dragičevića)	Grad Vrgorac	spomenik prirode (geološko-biološki)
22.	Gospa od Prizidnica (Čiovo)	Grad Split	značajni krajobraz
23.	Gospin gaj	Grad Vrlika	značajni krajobraz
24.	Gradina	Grad Trogir	značajni krajobraz
25.	Racetinovac–kopneni i morski prostor	Općina Okrug	značajni krajobraz
26.	Gradski park	Grad Vrgorac	spomenik parkovne arhitekture

27.	Izvor Kosinca	Grad Sinj	posebni rezervat (ihtiološki)
28.	Izvor rijeke Goručice	Grad Sinj	posebni rezervat (ihtiološki)
29.	Izvori u malim Koritima (Gornja Korita) u Kamešnici	Općina Otok	posebni rezervat (ihtiološki)
30.	Rječica Jadro	Grad Solin	značajni krajobraz
31.	Kanjon Vrutak	Grad Makarska	značajni krajobraz
32.	Kaočina gaj	Grad Kaštela Grad Solin	značajni krajobraz
33.	Lokvička jezera (Galipovac , Knezovića jezero, Lokvičko jezero i Suho Knezovića jezero)	Općina Lokvičići	posebni rezervat
34.	Lokva Plana (selo Humac)	Općina Jelsa	značajni krajobraz
35.	Paleolitički nalazi „Ćurilo“	Grad Makarska	spomenik prirode (paleontološki, geološki, zoološki)
36.	Potok Grab – proširenje zaštite po 30 metara lijevo i desno od obale	Grad Trilj	značajni krajobraz
37.	Potok Zvizda (Studenci)	Općina Lovreć	značajni krajobraz
38.	Prijevoj Dupci (paleontološki nalazi)	Općina Brela, Općina Zadvarje, Grad Omiš	spomenik prirode (geološki, paleontološki)
39.	Rijeka Ruda (proširenje zaštite po 30 m lijevo i desno od obale)	Općina Otok	značajni krajobraz posebni rezervat (ihtiološki)
40.	Rječica Ovrlja	Općina Otok	značajni krajobraz
41.	Rječica Žrnovnica	Grad Split	značajni krajobraz posebni rezervat (ihtiološki)
42.	Zjatva	Općina Gradac	spomenik prirode (geološki)
43.	Đuderina jama	Općina Dugopolje	spomenik prirode (geološki-zoološki)
44.	Biševo – kopneni i morski prostor	Grad Komiža	značajni krajobraz
45.	Jabuka – morski prostor	Grad Komiža	značajni krajobraz
46.	Palagruža – kopneni i morski prostor	Grad Komiža	značajni krajobraz
47.	Svetac – kopneni i morski prostor	Grad Komiža	značajni krajobraz
48.	Brusnik - morski prostor	Grad Vis	značajni krajobraz
49.	Južna obala Šolte – kopneni i morski prostor	Općina Šolta	značajni krajobraz
50.	Arkandel – kopneni i morski prostor	Općina Marina	značajni krajobraz
51.	Krknjaši – kopneni i morski prostor	Grad Trogir	značajni krajobraz
52.	Orud i Mačaknar – kopneni i morski prostor	Grad Trogir	značajni krajobraz
53.	Akvatorij Zlatnog rata	Općina Bol	značajni krajobraz
54.	Akvatorij Šćedra	Općina Jelsa	značajni krajobraz
55.	Pantan – morski prostor	Grad Trogir	značajni krajobraz
56.	Akvatorij Paklenih otoka	Grad Hvar	značajni krajobraz
57.	Biblijski botanički vrt Gospe od Stomorije	Grad Kaštela	spomenik parkovne arhitekture

Ekološka mreža natura 2000

Ekološka mreža proglašava se u svrhu očuvanja i promicanja povoljnog stanja divljih vrsta ptica, drugih životinja i biljaka te njihovih staništa, kao i stanišnih tipova, a koja su od osobitog značaja za Republiku Hrvatsku i Europsku uniju. Ta područja obuhvaćaju i područja značajna za očuvanje migratornih vrsta ptica, osobito močvarna područja. Društveno-gospodarske aktivnosti u ovim područjima nisu zabranjene ali države članice imaju obavezu spriječiti pogoršanje stanja tog područja, te poduzimati aktivne mjere očuvanja zaštićenih vrsta i njihovih staništa, ili njihov povrat u takvo stanje ako je pogoršanje evidentirano.

Slika 11. Područja prirodne vrijedne baštine_Natura 2000, Izvor: <https://bioportal.hr/gis/>

Ukupna površina ekološke mreže Natura 2000 u Splitsko-dalmatinskoj županiji iznosi 280.164,37 ha (cca 20% površine Splitsko-dalmatinska županije) od čega 99.281,840 ha morskom dijelu, a 180.882,53 ha pripada kopnenom dijelu (<https://moreikrs.hr/more-i-krs/ekoloska-mreza-natura-2000/>).

Na području Županije postoji ukupno 151 lokalitet ekološke mreže obuhvaćen u tri kategorije zaštite, i to: Najvećim dijelom ekološke mreže na području Splitsko-dalmatinske županije upravlja „Javna ustanova MORE I KRŠ“.

- POP – područja očuvanja značajna za ptice (6 lokaliteta)

- POVS – područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (144 lokaliteta),
- PPOVS – posebna područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (1. lokalitet).

Tablica 45: Područja očuvanja značajna za ptice (POP) na području Splitsko-dalmatinske županije

R.br.	Šifra područja	Naziv područja
1	HR1000030	Biokovo i Rilić
2	HR1000029	Cetina
3	HR1000028	Dinara
4	HR1000027	Mosor, Kozjak i Trogirska zagora
5	HR1000039	Pučinski otoci
6	HR1000036	Srednjedalmatinski otoci

Tablica 46: Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) i (PPOVS) na području Splitsko-dalmatinske županije

R. br.	Šifra područja	Naziv područja
1	HR3000101	Arkandel
2	HR3000340	Batista jama (Bijaka)
3	HR2000006	Bazgovača jama
4	HR2000007	Betina velika jama
5	HR5000030	Biokovo (PPOVS - Posebno područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove)
6	HR2001097	Biševo kopno
7	HR3000098	Biševo more
8	HR2001229	Bočni kanal uz Vrljiku
9	HR2000521	Brač - Baljenik
10	HR3000127	Brač - podmorje
11	HR3000475	Brač - podmorje od Rta Gališnjak do Druge vale
12	HR2001489	Brač - Stup
13	HR4000009	Brusnik
14	HR3000099	Brusnik i Svetac
15	HR2001244	Bunar kod Franjevačkog samostana u Hvaru
16	HR2001245	Bunar na Hvaru
17	HR3000133	Crni rat - o. Brač
18	HR2000934	Crveno jezero
19	HR2000018	Činjadra špilja
20	HR3000466	Čiovo od uvale Orlice do rta Čiova
21	HR5000028	Dinara
22	HR2000021	Dobra jama
23	HR2000022	Dragića špilja II
24	HR3000108	Fumija I - podmorje
25	HR3000110	Fumija II - podmorje
26	HR2000031	Golubinka kod Vučevice
27	HR2001395	Grab
28	HR3000477	Grebeni u Jabučkoj kotlini
29	HR2000038	Grota špilja
30	HR3000105	Hrid Muljica more
31	HR2001426	Hvar - Kabal
32	HR2001424	Hvar - od Križišća do Tavana špilje
33	HR2001428	Hvar - od Maslinice do Grebišća
34	HR2001423	Hvar - od Plane do Veprinove glavice

2. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA

35	HR2001425	Hvar - od Prapatna do Karnjakuše
36	HR2001429	Hvar - od Prvog boka do Lučišća
37	HR3000456	Hvar - od uvale Vitarna do uvale Maslinica
38	HR3000451	Hvar - otok Zečevo
39	HR2001427	Hvar - šume kod Starigrada
40	HR2001422	Hvar Golubiničin rat - Rat Velog Strvnja
41	HR2001421	Hvar od Pokrvenika do uvale Bristova
42	HR2001449	Izvor Dropulića vrilo
43	HR2001201	Izvor Grab
44	HR2001507	Izvor Krčevac
45	HR2001314	Izvorišni dio Cetine s Paškim i Vrličkim poljem
46	HR4000008	Jabuka
47	HR2000931	Jadro
48	HR3000331	Jama Bač II
49	HR2001241	Jama Golubinka
50	HR2001200	Jama kod Matešić stana
51	HR2001199	Jama na Dućacu
52	HR2000050	Jama na Visokoj
53	HR2000053	Jama pod Malim Kraljevcem
54	HR2001497	Jama u Bratušu
55	HR2000056	Jama za Mahrincem
56	HR2001321	Jasena ponor
57	HR2000058	Ješkalovica jama
58	HR3000096	Jl strana o. Visa
59	HR3000457	Južna obala Hvara - od rta Nedjelja do uvale Česminica
60	HR4000024	Južna obala Šolte
61	HR3000093	JZ strana Šolte - I
62	HR3000094	JZ strana Šolte - II
63	HR3000116	Kabal - podmorje
64	HR2001236	Kanjon Badnjevice
65	HR3000102	Kosmač M. i V.
66	HR2001498	Kraljevska jama
67	HR3000109	Krknjaši
68	HR2000080	Mała Birnjača jama
69	HR2001445	Maravića jama
70	HR2000084	Markova špilja
71	HR2001046	Matica-Vrgoračko polje
72	HR3000103	Merara
73	HR2000935	Modro jezero
74	HR2001352	Mosor
75	HR3000112	Mrduja
76	HR3000104	Muljica V. more
77	HR3000106	Murvica
78	HR2001276	Murvica - samostan
79	HR3000125	Osejava
80	HR3000114	Otoci Lukavci
81	HR3000107	Otoci Orud i Mačaknar
82	HR3000122	Otočić Galijula
83	HR3000135	Otok Hvar - od Uvale Dubovica do rta Nedjelja
84	HR3000100	Otok Jabuka - podmorje
85	HR2000942	Otok Vis
86	HR3000097	Otok Vis - podmorje
87	HR3000095	Pakleni otoci
88	HR2000943	Palagruža
89	HR3000121	Palagruža - podmorje I
90	HR3000430	Pantan
91	HR3000459	Pantan - Divulje
92	HR2000096	Peć u Čulinovim raljevinama
93	HR3000115	Pelegrin - podmorje

94	HR2001350	Podbiokovlje
95	HR3000113	Podmorje otočića Mrduja
96	HR3000464	Područje oko rta Tatinja - Hvar
97	HR2001376	Područje oko Stražnice
98	HR2001343	Područje oko Špilje Duboška pazuha
99	HR2001338	Područje oko špilje u uvali Piščena; Hvar
100	HR2000932	Prološko blato
101	HR2001315	Rastočko polje
102	HR3000111	Recetinovac
103	HR2000929	Rijeka Cetina - kanjonski dio
104	HR3000455	Rt Gomilica - Brač
105	HR2000936	Ruda
106	HR2001313	Srednji tok Cetine s Hrvatačkim i Sinjskim poljem
107	HR2001397	Sutina
108	HR2000941	Svetac
109	HR3000124	Sveti Petar
110	HR2000922	Svilaja
111	HR3000119	Šćedro - podmorje
112	HR3000458	Šolta od uvale Šipkova do Grčkog rata
113	HR3000349	Špilja Matijaševica
114	HR2000165	Špilja pod Kapelu
115	HR2000172	Špilja u Tankom Ratcu
116	HR2000176	Trojama
117	HR3000128	U. Ramova; u. Krvavica
118	HR3000126	Ušće Cetine
119	HR3000137	Uvala Bristova - Hvar
120	HR3000351	Uvala Drašnica - vrulja
121	HR3000129	Uvala Klokun
122	HR3000134	Uvala Lovrečina
123	HR3000140	Uvala M. Moševčica - Hvar
124	HR3000139	Uvala M. Pogorila - Hvar
125	HR3000130	Uvala V. Duba
126	HR3000141	Uvala V. Moševčica - Hvar
127	HR3000138	Uvala V. Pogorila - Hvar
128	HR3000136	Uvala Vlaška - Hvar
129	HR3000123	Uvala Vrulja kod Brela
130	HR3000142	Uvale Divlja mala i Divlja vela - Hvar
131	HR3000143	Uvale Kruševa; Pokrvenik i Zaraće - Hvar
132	HR3000149	Uvale Prapratna i Makarac - Hvar
133	HR3000131	Uvale Vira donja i Vira gornja
134	HR2000179	Velika špilja kod Antunovića
135	HR2000182	Velika špilja kod Neorića
136	HR2000937	Vidova gora
137	HR3000469	Viški akvatorij
138	HR2000194	Vranjača jama kod Trilja
139	HR2001266	Vrba
140	HR2000933	Vrljika
141	HR2001363	Zaleđe Trogira
142	HR3000120	Zlatni rat na Braču - podmorje
143	HR2000205	Zubanova jama
144	HR2000206	Žejava jama
145	HR2001251	Žužino vrelo

Javne ustanove za zaštitu prirode u Splitsko-dalmatinskoj županiji

Za upravljanje zaštićenim područjima te područjima ekološke mreže nadležne su javne ustanove za upravljanje nacionalnim parkom ili parkom prirode te javne ustanove za upravljanje

ostalim zaštićenim područjima i/ili drugim zaštićenim dijelovima prirode. Prema članku 131. Zakona o zaštiti prirode Javne ustanove obavljaju djelatnost zaštite, održavanja i promicanja zaštićenog područja u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara, nadziru provođenje uvjeta i mjera zaštite prirode na području kojim upravljaju sudjeluju u prikupljanju podataka u svrhu praćenja stanja očuvanosti prirode (monitoring).

Na području Splitsko-dalmatinske županije aktivno djeluju 3 javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i područjima ekološke mreže i to: javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Splitsko-dalmatinske županije „More i krš“, „Javna ustanova za upravljanje Park-šumom Marjan“ te Javna ustanova „Park prirode Biokovo“.

Ugroze vrijednih sastavnica prirode uzrokovane prirodnim uzrocima

U gledanom razdoblju zabilježeno je nekoliko ozbiljnih ugroza prirodnih vrijednosti kojima je narušena stabilnost ekosustava.

U Jadranskom moru zabilježen je masovni pomor zaštićene vrste školjkaša- plemenita periska (*Pinna nobilis*). Ova pojava je zamijećena 2016. godine u jugoistočnoj Španjolskoj. Od tada se ova pojava proširila cjelokupnim sredozemnim morem. Masovna smrtnost periske u hrvatskom dijelu Jadranskog mora počela se javljati 2019. godine. Prva uginuća su primijećena na jugu Jadrana u okolini Dubrovnika, da bi se do 2020. proširilo do sjevernog Jadrana gdje se tijekom ronilačkih obilazaka nije mogla evidentirati ni jedna živa jedinka. Dosadašnja istraživanja pokazala su da u većini jedinki patološke promjene uzrokuje parazit iz skupine truskovaca – haplosporidijum. Također se pretpostavlja da su u pojavu masovne smrtnosti uključeni još neki patogeni.

Putem akcije "Jeste li ih vidjeli?" koja je 2019. godine proširena i na plemenitu perisku, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja pozivalo je javnost da dojavljuje lokacije na kojima su opažene žive jedinke plemenite periske. Prijave građana se potom provjeravaju te su trenutno u hrvatskom dijelu Jadranskog mora poznate svega 23 žive jedinke plemenite periske.

Druga ozbiljna ugroza zabilježena je na Marjanu u vidu potkornjaka (*Orthotomicus erosus*). Iako je postojanje ugroze bilo poznato od 2008. stanje na Marjanu postalo alarmantno 2019. kada je za period od 2017. -2019. zabilježeno 20.000 uništenih stabala. 5. veljače 2019. Župan Splitsko-dalmatinske županije, Blaženko Boban, donio je odluku o proglašenju izravne opasnosti od nastanka elementarne nepogode uzrokovane pojavama uništenja drvenaste vegetacije tijekom 2018. i 2019. na području gradskih kotareva Meje, Varoš i Spinut, na lokalitetu Park šuma Marjan u gradu Splitu. Sječom i odstranjivanjem 30.000 zaraženih stabala, te postavljanjem feromonskih zamki 2020. degradacija alepskog bora je značajno usporena. Zdravstveno stanje je od strane Hrvatskog šumarskog instituta proglašeno boljim te je u drugom Izvješću o stanju Marjanske šume (2020. godina) koju je Gradu Splitu podnio dr.sc. Milan Pernek, potvrđeno opadanje potkornjaka i pad broja zaraženih stabala na Marjanu.

Ugroze vrijednih sastavnica prirode uzrokovane ljudskim djelovanjem

Negativan utjecaj ljudskih aktivnosti na prirodu predstavlja globalni problem. Antropogeni pritisci u Splitsko-dalmatinskoj županiji svake godine predstavljaju sve veći problem u vidu

prekomjerne izgradnje, prekomjerni ribolov, šumskih požara uzrokovanih ljudskim nemarom, odlaganje krupnog i drugog otpada u ilegalnim deponijama, te zagađenje iz industrijskih, kućanskih, poljoprivrednih i prometnih izvora. Među najznačajnijim čimbenicima koji pridonose ekološkoj degradaciji obalnih područja Splitsko-dalmatinske županije je svakako turizam. Turizam je kao gospodarska grana doživio eksponencijalni rast tijekom posljednjih nekoliko desetljeća. Međutim, usprkos neospornoj ekonomskoj koristi koju donosi, turizam istovremeno uzrokuje znatnu ekološku štetu svojim direktnim i indirektnim djelovanjem. U promatranom razdoblju zabilježen je značajan porast broja letova prema Zračnoj luci Split, glavnom ulazu za međunarodne turiste. U 2018. godini Zračna luka Split obradila je približno 3,12 milijuna putnika, a taj broj je porastao na preko 3,3 milijuna do 2019. godine. Do 2022. godine promet putnika uvelike se oporavio nakon pandemijskog usporavanja. Prema Državnom zavodu za statistiku zračna luka Split je prihvatila i otpremila 1 559 178 putnika do kraja 2021. godine. Broj noćenja je s oko 18 milijuna u 2018. godini narastao na 13 473 405 u 2021. (Državni zavod za statistiku), označavajući povratak na pretpandemijsko vrijeme. Ovaj trend pratila je i povećana izgradnja hotela i ostale turističke infrastrukture. Prema „Plan razvoja Splitsko-dalmatinske županije 2022- 2027“ Splitsko-dalmatinska županija prednjači po broju hotela (158 hotela na dan 3. siječnja 2020. godine), te je drugo rangirana po broju kreveta u hotelskom smještaju. Iako brzi rast turizma donosi ekonomske koristi, on također predstavlja značajne ekološke izazove. Izgradnja novih hotela, odmarališta i infrastrukture za smještaj turista, nasipanje plaža neadekvatnim materijalima, izgradnjom mulova, te apartmanizacija i još uvijek prisutna ilegalna gradnja dovode do uništavanja staništa i promjene krajolika. Povećana turistička aktivnost rezultira većom proizvodnjom otpada i potrošnjom vode, što opterećuje lokalne resurse. Problem naglog sezonskog povećanja broja turista je i u tome što infrastruktura ne prati naglo povećanje korisnika prostora. Porast zračnog i morskog prometa doprinosi zagađenju zraka i vode, s negativnim učincima na morske i kopnene ekosustave. Osim toga, prisutnost velikog broja turista često remeti divlje životinje i dovodi do degradacije prirodnih staništa.

Nautički turizam slijedi slične trendove rasta. Kruzerski turizam uz znatan porast, istovremeno doprinosi gospodarskom rastu i ekološkom stresu. U 2018. godini Split je razdoblju od siječnja do listopada primio 224 kruzera, a taj broj je rastao u narednim godinama (Državni zavod za statistiku). Iako je došlo do značajnog pada 2020. godine zbog globalnih ograničenja putovanja, 2021. godine bilo je 105 posjeta (razdoblje od siječnja do prosinca) s pozitivnim trendom rasta (Državni zavod za statistiku). Ovaj povratak na pred pandemijske brojke dovodi do povećanog morskog prometa, sidrenja i priveza, što sve doprinosi degradaciji staništa, zagađenju vode i poremećajima osjetljivog morskog ekosustava. Veliki problem nautičkog turizma, je uz uništavanje staništa ekološki neprihvatljivim sidrenjem i privezivanjem brodova za drveće i stijene (iako regulirano čl. 52 Pravilnika o uvjetima i načinu održavanja reda u lukama i na ostalim dijelovima unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora Republike Hrvatske), ispuštanje sivih i crnih voda direktno u more bez prethodne obrade i bez uvjeta minimalne udaljenosti od obale–pri tome su jahte, turistički izletnički brodovi i barke su puno najveći zagađivači mora (Koboević, Ž. Model of marine pollution by black waters from vessels. Diss. Faculty of Mari-Time Studies, University of Rijeka, 2015.).

Zaštita prirode u prostornim planovima i neke od mogućih smjernica za poboljšanje stanja

Prostornim planom Splitsko-dalmatinske županije planira se zaštita još 60 objekata, lokaliteta i područja zaštite prirode za koje bi u budućnosti bilo potrebno provesti postupke zaštite prirode, sukladno Zakonu o zaštiti prirode. Pojedini lokaliteti predloženi za zaštitu pokriveni su ekološkom mrežom Natura 2000. No, u praksi taj mehanizam često nije dostatan te svjedočimo da se na tim

lokalitetima događaju pojave i radnje koje narušavaju prirodne vrijednosti. Ni prostorno-planska zaštita, ni same kategorije zaštite, ne uspijevaju u potpunosti spriječiti degradirajuće aktivnosti na zaštićenim područjima no dobar su temelj za sustavno očuvanje i podizanje svijesti o važnosti očuvanja prirodnih vrijednosti.

2.5.2. Zaštita i očuvanje kulturnih dobara

Kulturna dobra su od interesa za Republiku Hrvatsku i uživaju njezinu osobitu zaštitu temeljem Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Dokumenti prostornog uređenja, u skladu s tim zakonom, ovisno o vrsti i području obuhvata obvezno sadrže podatke iz konzervatorske podloge sa sustavom mjera zaštite nepokretnih kulturnih dobara, koja se nalaze na području obuhvata plana.

Tablica 47: Broj zaštićenih kulturnih dobara po vrstama

Vrsta	Broj dobara
Gospodarske građevine	3
Industrijske građevine	2
Javna plastika	2
Javne građevine	6
Komunalna i tehnička građevina	8
Kopnena arheološka zona/nalazište	64
Kulturni krajolik	3
Kulturno-povijesna cjelina	94
Memorijalna obilježja i mjesta	3
Memorijalne građevine	2
Pojedinačno	882
Ruralna cjelina	12
Sakralne građevine	32
Sakralni kompleksi	3
Stambene građevine	8
Stambeno-gospodarske građevine	3
Stambeno-poslovne građevine	2
Urbana cjelina	1
Urbana oprema	3
Uređene zelene površine	1
Vojne i obrambene građevine	5

U Splitsko-dalmatinskoj Županiji evidentirano je trenutno 1138 kulturnih dobara podijeljenih u kategorije brojčano prikazane u nastavku:

Na prestižnom popisu UNESCO-a nalaze se sljedeća kulturna dobra u SDŽ: arheološka zona Crljivica Cista Velika, Dioklecijanovi podrumi, Split, kulturni krajolik Starogradsko polje, Stari Grad, kulturno- povijesna cjelina grada Splita, kulturno- povijesna cjelina grada Trogira.

Ministarstvo kulture RH odredilo je kao cilj 2018.- 2020. razvoj službe zaštite i očuvanja kulturne baštine Republike Hrvatske kroz Upravu za zaštitu kulturne baštine zajedno s teritorijalnim ustrojstvenim jedinicama – konzervatorskim odjelima počiva na razvoju cjelokupnog informacijskog

i dokumentacijskog sustava kulturne baštine „ISKB“. U tom razdoblju, izvršila se organizacijska analiza funkcioniranja ustroja službe zaštite i očuvanja kulturne baštine u SDŽ-i.

Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine izradila je projekt informacijskog sustava koji će obuhvatiti podatke Registra, cjelokupnu dokumentaciju kulturne baštine te podatke koji su potrebni za podršku radnim procesima u upravljanju kulturnim dobrima. U predmetnom razdoblju osigurala se dostupnost jedinstvenog informacijskog sustava kulturne baštine svim čimbenicima koji su uključeni u službu zaštite i očuvanja kulturne baštine, sustav upravljanja kulturnim dobrima te dijela javnosti.

Mjere zaštite kulturnih dobara upisanih u Registar propisane su u zasebnom Rješenju o zaštiti kulturnog dobra za svako pojedino dobro. Svaka mjera sadrži opće i posebne mjere; posebne mjere propisuju postupke i mjere obnove te metode postupanja s kulturnim dobrom, dok se opće, administrativne mjere odnose na obveze vlasnika prilikom provedbe radova na kulturnom dobru. Propisano je da je za svaki zahvat na kulturnom dobru obvezno odobrenje nadležnoga konzervatorskog odjela, a ukoliko se obavljaju zahvati na evidentiranoj baštini koju je lokalna zajednica ocijenila kao vrijednu kulturno-povijesnu ostavštinu, i koja se štiti odredbama prostorno-planske dokumentacije, potrebno je zatražiti savjetodavno konzervatorsko mišljenje nadležnog odjela. Detaljnije smjernice mjera zaštite i očuvanja kulturnih dobara razrađuju se u konzervatorskom elaboratu (pojedinačna kulturna dobra), odnosno, konzervatorskoj podlozi (kulturno-povijesne cjeline).

2018. godine Ministarstvo kulture odobrilo je sredstva za obnovu sljedećih kulturnih dobara u SDŽ u vrijednosti 11.344.237,00 kn: Bol, Dominikanski samostan sv. Marije Milosne, Brusje, Crkva sv. Jurja, Oltar Trifuna Bokanića, Cista Provo, Crkva Sv. Ante Padovanskog, Svib Cista Provo, Sklop Vuletić, Dobranje, Dol (Postira), Kaštel Gospodnetić, Dol (Postira), Ruralna cjelina naselja Dol, Interaktivni centar za posjetitelje "Kuća hrapoćuše", "Donji Proložac, Crkva sv. Mihovila, Donji Proložac, Mlinica na Perinuši, Donji Proložac, Ostaci samostana na otočiću Manastir, Duće, Crkva sv. Ante Padovanskog, Gdinj, Crkva sv. JurjaGrohote, Crkva sv. Mihovila, Šoltansko polje, Hvar, Arsenal sa fontikom i kazalištem, Hvar, Crkva sv. Duha, Hvar, Crkva sv. Ivana Krstitelja, Hvar, Crkva sv. Marije Magdalene, Hvar, Katedrala sv. Stjepana, Hvar, Loža i kula-sat, Hvar, Palača Radošević (Vukašinović-Dojmi)Imotski, Kompleks stare zdravstvene stanice, Imotski, Kompleks stare zdravstvene stanice, Imotski, Zgrada zavičajnog muzeja, Jelsa, Crkva Uznesenja Marijina (Florijana i Sebastijana)Jelsa, Crkva Uznesenja Marijina (Florijana i Sebastijana)Jelsa, Kuća Dobrović, Jelsa, Utvrda Tor, Jesenice, Crkva sv. Stjepana i sv. Antuna Opata, Kaštel Gomilica, Crkva sv. Jeronima, Kaštel Novi, Crkva sv. Jurja od Žestinja, Katuni, Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije, Klis, Srednjovjekovna tvrđava, Komiža, Crkva sv. Nikole-Muster, Komiža, Kuća Zanchi (Zonkotov paloc), Krivodol (Podbablje), Kapela sv. Mihovila sa sklopom kuća u zaselku Ujevići, Makarska, Franjevački samostan i crkva sv. Marije, Makarska, Kuća Tonoli, Zgrada Muzeja, Marina, Crkva Gospe od sniga na Dridu, kameni oltar, Maslinica, Kulturni krajolik otočića Stipanska, Milna, Crkva Gospe od Blagovijesti, Nerežišća, Pustinja Blaca, Okrug Donji, Crkva sv. Ivana Krstitelja, Omiš, Arheo. lok. Brzet, Omiš, Crkva sv. Mihovila, Omiš, Crkva sv. Petra na Priku, Omiš, Tvrđava Starigrad (Fortica)Omiš, Zgrada Gradskog muzeja Omiš, Ostrvica (Omiš), Arheološki lokalitet Miri, Poljica (Podbablje), Sklop Domljan, Postira, Arheološki lokalitet Mirje, Pučišća, Crkva Gospe od Batka, Rastovac (Zagvozd), Crkva sv. Križa, Rastovac, Seget Donji, Crkva Gospe od Konacvina s grobljem, Sinj, Tvrđava Grad, Slatine, Crkva Gospe od Prizidnica i

eremitorij, Solin, Amfiteatar, Solin, Arheološka zona Solina, lokalitet kod samostana sv. Rafaela, Solin, Arheološki kompleks antičke i starohrvatske Salone, Solin, Arheološki lokalitet Manastirine, Solin, Arheološki park Salona- EU projekt: Marusinac, basilica discoperta- sanacija i konzervacija, Solin, Porta Caesarea i bedemi, Split, Antička kanalizacija Dioklecijanove palače, Split, Crkva sv. Križa, Split, Dioklecijanova palača, Južni zid i dijelovi istočnog zida, Split, Dioklecijanova palača, mozaik (Arhiđakonova ulica)Split, Dioklecijanova palača, podni rimski mozaici (Bulićeva ulica)Split, Dioklecijanova palača-istočni zid, Split, Katedrala sv. Duje (Dioklecijanov mauzolej)Split, Mletački kaštel (kula)Split, Palača kraj Zlatnih vrata, Split, Palača Milesi, Split, Zapadna vrata Dioklecijanove palače, Stari Grad, Crkva sv. Jerolima, Stari Grad, Crkva sv. Nikole, Stari Grad, Crkva sv. Roka, Stari Grad, Crkva sv. Stjepana, Stari Grad, Crkva sv. Stjepana, Stari Grad, Dominikanski samostan sv. Petra Mučenika, Stari Grad, Kuća i mauzolej don Šime Ljubića, Stari Grad, Kulturni krajolik Starogradsko polje, Kapelica sv. Jelene, Stari Grad, Kulturni krajolik Starogradsko polje, lokalitet Mirje, Supetar, Crkva Navještenja Marijina, Supetar, Kulturno povijesna cjelina grada, Škrip, Crkva sv. Jelene, Škrip, Kaštel Cerineo, Škrip, Kaštel Cerineo, Škrip, Kaštel Radojković, Škrip, Župna kuća, Trilj, Tvrdava Nutjak, Trogir, Crkva i samostan sv. Dominika, Trogir, Crkva sv. Ivana Krstitelja, Trogir, Katedrala sv. Lovre, Trogir, Katedrala sv. Lovre, Trogir, Velika palača Cipiko, Vis, Arheološki lokalitet antička Issa, Vis, Crkva sv. Nikole u Dolu, Vis, Franjevački samostan sv. Jerolima, Vis, Franjevački samostan sv. Jerolima, Vis, Labotovo- srednjovjekovni brodolom, Vrboska, Crkva sv. Marije (crkva-tvrđava)Vrgorac, Rodna kuća Tina Ujevića, Vrljica, Tvrdava Prozor, Zadvarje, Crkva sv. Ante Padovanskog, Zadvarje, Tvrdava Zadvarje, Zaostrog, Franjevački samostan, Živogošće, Epigram u stijeni, Žrnovnica, Crkva sv. Mihovila.

2019. godine Ministarstvo kulture odobrilo je sredstva za obnovu sljedećih kulturnih dobara u vrijednosti 9.758.000,00 kn: Bol, Dominikanski samostan sv. Marije Milosne, Cista Provo, Crkva Sv. Ante Padovanskog, Svib, Cista Provo, Sklop Vuletić, Dobranje, Dol (Postira), Interaktivni centar za posjetitelje "Kuća hrpaćuše", Donji Proložac, Crkva sv. Marije, Opačac, Donji Proložac, Mlinica na Perinuši, Drvenik (Gradac), Crkva sv. Jurja Mučenika, Duće, Crkva sv. Ante Padovanskog, Dugi Rat, Arheološki lokalitet Sustipan sa crkvama sv. Stjepana i Antuna Opata u Sumpetru, Gdinj, Crkva sv. Jurja, Grohote, Crkva sv. Mihovila, Šoltansko polje, Hvar, Arsenal sa fontikom i kazalištem, Hvar, Crkva sv. Duha, Hvar, Crkva sv. Ivana Krstitelja, Hvar, Katedrala sv. Stjepana, Hvar, Loža i kula-sat, Hvar, Palača Radošević (Vukašinović-Dojmi, Imotski, Zgrada zavičajnog muzeja, Jelsa, Crkva Marijina Uznesenja, Jelsa, Crkva Uznesenja Marijina (Florijana i Sebastijana)Jelsa, Kuća Dobrović, Jelsa, Utvrda Tor, Kaštel Gomilica, Crkva sv. Jerolima (Jeronima), Kaštel Lukšić, Crkva sv. Lovrena Ostrogu, Katuni, Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije, Klis, Srednjovjekovna tvrđava, Komiža, Crkva sv. Nikole-Muster, Komiža, Kuća Zanchi (Zonkotov paloc), Krivodol (Podbablje), Kapela sv. Mihovila sa sklopom kuća u zaselku Ujevići, Makarska, Kuća Tonoli, Zgrada Muzeja, Maslinica, Kulturni krajolik otočića Stipanska, Nerežišća,, Pustinja Blaca, Okrug Gornji, Crkva sv. Tudora, Omiš, Arheo. lok. Brzet, Omiš, Crkva sv. Mihovil, Omiš, Crkva sv. Petra na Prikui, Omiš, Kuća Bilić, Donji Dolac, Omiš, Tvrdava Starigrad (Fortica)Ostrvica (Omiš), Arheološki lokalitet Miri, Poljica (Podbablje), Sklop Domljan, Postira, Arheološki lokalitet MirjePučišća, Crkva Gospe od Batka, Rastovac (Zagvozd), Crkva sv. Križa, Rastovac, Seget Donji, Crkva Gospe od Konacvina s grobljem, Sinj, Tvrdava Grad, Solin, Amfiteatar, Solin, Arheološka zona Solina, lokalitet kod samostana sv. Rafaela, Split, Antička kanalizacija Dioklecijanove palače, Split, Crkva sv. Križa, Split, Dioklecijanova palača, Južni zid i dijelovi istočnog zida, Split, Katedrala sv. Duje (Dioklecijanov mauzolej), Split, Palača kraj Zlatnih vrata, Split, Palača Milesi, Splitska, Crkva Uznesenja Marijina, Stari Grad, Crkva sv. Jerolima, Stari Grad, Crkva sv. Nikole, Stari Grad, Crkva sv. Roka, Stari Grad, Crkva sv. Stjepana, Stari Grad, Dominikanski samostan sv. Petra

Mučenika, Stari Grad, Gradski bedemi Pharosa (južni trakt) Stari Grad, Kuća i mauzolej don Šime Ljubića, Stari Grad, Kulturni krajolik Starogradsko polje, Kapelica sv. Jelene, Stari Grad, Kulturni krajolik Starogradsko polje; Obnova suhozida, Stari Grad, Starogradsko polje, lok. Maslinovik- grčka kula, Stari Grad, Starogradsko polje, lok. Mirje (rimska vila) Stari Grad, Tvrdalj sa ribnjakom Petra Hektorovića, Svirče, Crkva sv. Josipa, Škrip, Crkva sv. Jelene, Škrip, Kaštel Cerineo, Škrip, Kaštel Cerineo, Škrip, Kaštel Radojković, Trilj, Tvrdava Nutjak, Trogir, Crkva i samostan sv. Dominika, Trogir, Crkva sv. Ivana Krstitelja, Trogir, Gradska vijećnica, Trogir, Katedrala sv. Lovre, Trogir, Velika palača Cipiko, Trogir, Zgrada Rožić, Ribarska ulica, Tučepi, Crkva sv. Ante, Vis, Crkva sv. Nikole u Dolu, Vis, Franjevački samostan sv. Jerolima, Vis, Franjevački samostan sv. Jerolima, Vrboska, Crkva sv. Marije (crkva-tvrđava) Vrgorac, Rodna kuća Tina Ujevića, Vrljica, Stojića mlinica, Zadvarje, Crkva sv. Ante Padovanskog, Zadvarje, Tvrdava Zadvarje, Zaostrog, Franjevački samostan, Žrnovnica, Crkva sv. Mihovila.

2020. godine Ministarstvo kulture odobrilo je sredstva za obnovu sljedećih kulturnih dobara u vrijednosti 5.625.000,00 kn: Donji Proložac, Crkva sv. Marije, Opačac, Donji Proložac, Mlinica na Perinuši, Katuni, Crkva Uznesenja BDM Župa Uznesenja Krivodol (Podbablje), Kapela sv. Mihovila sa sklopom kuća u zaselku Ujevići, Poljica (Podbablje), Sklop Domljan, Vrgorac, Elezove i Serdarova kuća, Zagvoz, Crkva Svih Svetih Župa Gospe od Karmela, Bol, Dominikanski samostan sv. Marije Milosne, Dol (Postira), Interaktivni centar za posjetitelje "Kuća hrupoćuše", Duće, Crkva sv. Ante Padovanskog Župa sv. Ante i Gospe Snježne, Dugi Rat, Arheološki lokalitet Sustipan sa crkvama sv. Stjepana i Antuna Opata u Sumpetru, Gdinj, Crkva sv. Jurja, Grohote, Crkva sv. Mihovila, Šoltansko polje, Hvar, Crkva sv. Duha, Hvar, Crkva Zvijezda Mora, Hvar, Katedrala sv. Stjepana, Hvar, Loža i kula-sat, Hvar, Palača Radošević (Vukašinović-Dojmi), Jelsa, Crkva Uznesenja Marijina (Florijana i Sebastijana) Jelsa, Kuća Dobrović, Klis, Srednjovjekovna tvrđava, Komiža, Crkva Gospe Gusarice, Komiža, Crkva sv. Nikole-Muster, Komiža, Kuća Zanchi (Zonkotov paloc), Maslinica, Kulturni krajolik otočića Stipanska, Nečujam, Kuća Dujma Balistrilića, Nerežišća, Pustinja Blaca, Omiš, Arheološki lokalitet Brzet, Omiš, Crkva sv. Mihovila, Omiš, Tvrdava Starigrad (Fortica), Postira, Arheološki lokalitet Mirje, Sinj, Tvrdava Grad, Solin, Amfiteatar, Solin, Arheološka zona Solina, lokalitet kod samostana sv. Rafaela, Split, Dioklecijanov akvedukt na Mostinama, Split, Katedrala sv. Duje (Dioklecijanov mauzolej), Split, Palača kraj Zlatnih vrata, Stari Grad, Crkva sv. Stjepana, Stari Grad, Kuća i mauzolej don Šime Ljubića, Stari Grad, Kulturni krajolik Starogradsko polje, Stari Grad, Starogradsko polje, Arheološki lokalitet Remetin vrt Stari Grad, Tvrdalj sa ribnjakom Petra Hektorovića, Sutivan, Župna crkva Uznesenja Marijina, Svirče, Crkva sv. Josipa, Škrip, Crkva sv. Jelene, Škrip, Kaštel Cerineo, Škrip, Kaštel Cerineo, Trilj, Tvrdava Nutjak, Tučepi, Crkva sv. Ante, Vis, Crkva sv. Nikole u Dolu, Vis, Franjevački samostan sv. Jerolima, Vis, Kula Perasti, Vrboska, Crkva-tvrđava sv. Marije, Vrljica, Izvor Česma (Vrilo) i njena okolica, Zadvarje, Utvrda Zadvarje i arheološko nalazište, Zaostrog, Franjevački samostan i župna crkva, Kaštel Gomilica, Stara crkva sv. Jerolima, Okrug Gornji, Crkva sv. Karla Boromejskog, Okrug Gornji, Crkva sv. Tudora, Seget Donji, Crkva Gospe od Konacvina s grobljem, Seget Donji, Crkva Gospe od Sniga (Zvirača), Trogir, Crkva i samostan sv. Dominika, Trogir, Katedrala sv. Lovre, Trogir, Palača Garagnin-Fanfogna, Trogir, Velika palača Cipiko, Trogir, Zgrada Stafileo, Matije Gupca.

2021. godine Ministarstvo kulture odobrilo je sredstva za obnovu sljedećih kulturnih dobara: Bobovišća, Crkva sv. Martina, Bol, Dominikanski samostan sv. Marije Milosne, Dobranje, Stara crkva sv. Ivana Krstitelja, Dol (Postira), Interaktivni centar za posjetitelje "Kuća hrupoćuše", Donji Proložac, Crkva sv. Marije, Opačac, Donji Proložac, Mlinica na Perinuši Drvenik (Gradac), Crkva sv. Jurja

Mučenika, Dugi Rat, Arheološki lokalitet Sustipan sa crkvama sv. Stjepana i Antuna Opata u Sumpetru, Hvar, Arsenal sa fontikom i kazalištem, Hvar, Crkva sv. Kuzme i Damjana, Hvar, Crkva Zvijezda Mora, oltar Gospe od Pasca, Hvar, Katedrala sv. Stjepana, Hvar, Katedrala sv. Stjepana (Kapela sv. Prošpera), Hvar, Loža i kula-sat, kn Hvar, Palača Radošević (Vukašinović-Dojmi), Jelsa, Crkva Uznesenja Marijina (Florijana i Sebastijana), Kaštel Gomilica, Stara crkva sv. Jerolima, Kaštel Novi, Loža bratovštine sv. Petra i toranj sa satom, Kaštel Stari, Česma Fuležina i vodovod, Katuni, Crkva Uznesenja BDM, Klis, Srednjovjekovna tvrđava, 200.000,00 kn Komiža, Crkva Gospe Gusarice, 50.000,00 kn Komiža, Crkva sv. Andrije na otoku Svecu, 50.000,00 kn Komiža, Kuća Zanchi (Zonkotov paloc) Maslinica, Kulturni krajolik otočića Stipanska, Nečujam, Ostaci crkve sv. Petra, Nečujam, Uvala Piškera kod Nečujma, Nerežišća, Pustinja Blaca, Okrug Gornji, Crkva sv. Karla Boromejskog, zidnioslici, Okrug Gornji, Crkva sv. Tudora, Omiš, Arheološki lokalitet Brzet, Omiš, Crkva sv. Mihovila, Omiš, Crkva sv. Petra na Prikui, Omiš, Kuća Bilić, Donji Dolac, Omiš, Tvrđava Starigrad (Fortica), Ostrvica (Omiš), Arheološki lokalitet Miri, kn Pitve, Crkva i samostan dominikanaca na otoku Šćedro – istraživanje gomila (tumula), Poljica (Podbablje), Sklop Domljan, Postira, Arheološki lokalitet Mirje, Prgomet, Crkva sv. Stjepana Donji, Crkva Gospe od Sniga (Zvirača) Sinj, Tvrđava Grad Solin, Amfiteatar, Solin, Antički mozaik, Solin, Lokalitet kod samostana sv. Rafaela (Arheološka zona Solina), Solin, Utvrda Gradina (Crkva u Gradini), Split, Crkva Gospe od Zdravlja, Split, Crkva sv. Križa, Split, Dioklecijanovi podrumi, Split, Katedrala sv. Duje (Dioklecijanov mauzolej), Split, Palača kraj Zlatnih vrata, Stari Grad, Crkva sv. Jerolima, Stari Grad, Crkva sv. Stjepana, Stari Grad, Kuća i mauzolej don Šime Ljubića, Stari Grad, Kulturni krajolik Starogradsko polje, Stari Grad, Starogradsko polje, Arheološki lokalitet Remetin vrt, Stari Grad, Starogradsko polje, Obnova kulturnog krajolika, Stari Grad, Tvrđalj sa ribnjakom Petra Hektorovića, Sutivan, Zgrada općine, Svirče, Crkva sv. Josipa, Škrip, Crkva sv. Jelene, Škrip, Kaštel Cerineo, Škrip, Župna kuća (Ruralna cjelina naselja Škripa), Trogir, Crkva i samostan sv. Dominika, kn Trogir, Gradska loža, kn Trogir, Vila Filipina, Trogir, Zgrada Stafileo, Matije Gupca, Vis, Franjevački samostan sv. Jerolima, Vis, Crkva sv. Nikole u Dolu Grad Vis, Vis, Franjevački samostan sv. Jerolima Vis, Kula Perasti Vrgorac, Kula bega Cukarinovića Vrlika, Izvor Česma (Vrilo) i njena okolica Zadvarje, Utvrda Zadvarje i arheološko nalazište, Zagvozd, Crkva Svih Svetih, Zaostrog, Franjevački samostan i župna crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije, Žrnovnica, Crkva sv. Mihovila.

2022. godine Ministarstvo kulture odobrilo je sredstva za obnovu sljedećih kulturnih dobara: Bobovišća, Crkva sv. Martina, Dol (Postira), Interaktivni centar za posjetitelje "Kuća hrapoćuše", Donji Proložac, Crkva sv. Marije, Opačac, Donji Proložac, Mlinica na Perinuši, Dugi Rat, Arheološki lokalitet Sustipan sa crkvama sv. Stjepana i Antuna Opata u Sumpetru, Gdinj, Crkva sv. Jurja, Hvar, Crkva sv. Kuzme i Damjana, Hvar, Gradske zidine, Hvar, Katedrala sv. Stjepana (Kapela sv. Prošpera), Hvar, Palača Radošević (Vukašinović-Dojmi), Kaštel Novi, Loža bratovštine sv. Petra i toranj sa satom, Katuni, Crkva Uznesenja BDM, Klis, Srednjovjekovna tvrđava, Komiža, Crkva sv. Andrije na otoku Svecu, Nečujam, Ostaci crkve sv. Petra, Nerežišća, Pustinja Blaca, Okrug Gornji, Crkva sv. Tudora, Omiš, Crkva sv. Petra na Prikui, Poljica (Podbablje), Sklop Domljan, Povlja, Župna crkva sv. Ivana Krstitelja i kaštel, Ramljane (Muć), Crkva sv. Ivana Krstitelja, Seget Donji, Crkva Gospe od Sniga (Zvirača), Solin, Utvrda Gradina (Crkva u Gradini), Split, Crkva Gospe od Zdravlja, Split, Crkva sv. Križa, Split, Katedrala sv. Duje (Dioklecijanov mauzolej), Split, Palača Milesi (Barokni kamin), Stari Grad, Crkva sv. Stjepana, Stari Grad, Dominikanski samostan i crkva sv. Petra Mučenika, Stari Grad, Starogradsko polje, Arheološki lokalitet Remetin vrt, Stari Grad, Starogradsko polje, Obnova kulturnog krajolika, Stari Grad, Starogradsko polje-obnova suhozida, Stari Grad, Tvrđalj sa ribnjakom Petra Hektorovića, Sutivan, Zgrada općine, Škrip, Crkva sv. Jelene, Škrip, Kaštel Cerineo, Škrip, Župna kuća (Ruralna cjelina naselja

Škripa), Trogir, Crkva i samostan sv. Dominika, Trogir, Gradska loža, Trogir, Katedrala sv. Lovre, Vis, Kula Perasti, Vrgorac, Rodna kuća Tina Ujevića, Zadvarje, Utvrda Zadvarje i arheološko nalazište, Zaostrog, Franjevački samostan i župna crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije, Živogošće, Epigram u stijeni.

Splitsko-dalmatinska županija najbogatija je hrvatska županija po broju kulturnih spomenika. S jedne strane to je iznimna privilegija no s druge i stanoviti izazov u pogledu zaštite, prezentacije i održavanja zatečenog povijesnog blaga. Od pojedinačnih kulturnih dobara i zaštićenih cjelina najugroženije su ruralne strukture i zaseoci zbog naknadnih, često nelegalnih i krajnje nestručnih, intervencija te propadanja čitavih struktura zbog neodržavanja počesto uzrokovanog i neriješenim imovinsko-pravnim odnosima te novim arhitektonskim zdanjima, koja su u neskladu i nerazumijevanju sa zatečenim kontekstom. Počesto se kamena građa u udaljenim zaseocima čupa i prodaje čime propadaju čitavi objekti. Prapovijesne gradine i nalazišta ugrožena su devastacijama i izgradnjom vjetroparkova. Arheološki lokaliteti u građevinskim zonama počesto stradavaju uslijed nove gradnje te se izvode samo prijeko potrebni istražni i zaštitni radovi. Na posebnom je udaru suhozidna baština, koja nije valjano zaštićena niti održavana, a počesto stradava tokom građevinskih i poljoprivrednih radova kada se čitave parcele izravnavaju. Prijeko je potrebno podizanje svijesti kod lokalnog stanovništva u vezi zaštite, obnove i prezentacije svekolike kulturne baštine jer je upravo to najbolji način za njeno očuvanje za buduće generacije. Potrebno je dodatno zakonski, prostorno-planski i inspekcijski štititi postojeća kulturna dobra i sprječavati da se o kulturnim dobrima govori samo u kontekstu turističke ponude.

2.5.3. Zaštita i očuvanje okoliša

U promatranom razdoblju zaštita sastavnica okoliša i zaštita opterećenja na okoliš, zaštita prirode te upravljanje vodama nalazili su se u nadležnosti različitih upravnih tijela i ministarstava. Zaštita i očuvanje okoliša na području Splitsko-dalmatinske županije u djelokrugu je rada Upravnog odjela za zaštitu okoliša, komunalne poslove i infrastrukturu.

Zaštita zraka

Ispitivanje kakvoće zraka obuhvaća praćenje vremenske i prostorne raspodjele onečišćujućih tvari koje se imitiraju iz pokretnih i nepokretnih izvora. Obveze i mjere poboljšanja kvalitete zraka koje se odnose na područje županija Republike Hrvatske propisane su: Zakonom o zaštiti okoliša (NN 80/13, 78/15), Zakonom o zaštiti zraka (NN 130/11, 47/14), Zakonom o zdravstvenoj zaštiti (NN 150/08, 71/10, 139/10, 22/11, 84/11, 154/11, 12/12, 35/12, 70/12, 144/12, 82/13, 159/13, 22/14, 154/14, 70/16) te Planom zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2013. do 2017. godine (NN 139/13).

Prema Zakonu o zaštiti okoliša (NN 80/13, 78/15), zaštita zraka obuhvaća mjere zaštite zraka, poboljšanje kakvoće zraka u svrhu izbjegavanja ili smanjivanja štetnih posljedica za ljudsko zdravlje, kakvoću življenja i okoliš u cjelini, očuvanje kakvoće zraka te sprječavanje i smanjivanje onečišćivanja koja utječu na oštećivanje ozonskog sloja i promjenu klime. Na županijskoj razini određene su sljedeće obveze:

- obveza donošenja Programa zaštite okoliša koji sadrži dijelove koji se odnose na zaštitu zraka, dok je za potrebe praćenja ostvarivanja ciljeva programa te zbog cjelovitog uvida u stanje okoliša određena obveza osiguranja i izrade četverogodišnjih izvješća o stanju okoliša
- obveza osiguranja mjerenja imisija onečišćujućih tvari u zrak te praćenja stanja okoliša i učinaka sanacijskih mjera iz sanacijskih programa u slučaju onečišćenja okoliša na području županije, i to kada je onečišćivač nepoznat
- obveza praćenje stanja sastavnica okoliša (pa tako i zraka), prikupljanje podataka i dostava istih u informacijski sustav zaštite okoliša te informiranje javnosti, i to sve u skladu s djelokrugom propisanim ovim zakonom i drugim posebnim propisima

Prema Zakonu o zaštiti zraka (NN 130/11, 47/14) učinkovitost zaštite i poboljšanja kvalitete zraka i ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama osiguravaju hrvatski sabor i vlada republike hrvatske te predstavnička i izvršna tijela jedinica lokalne i područne; regionalne samouprave unutar svoje i ovim zakonom određene nadležnosti. Zakon o zaštiti zraka propisuje donošenje niza programskih, planskih i izvještajnih dokumenata na svim razinama. Na županijskoj razini ovim zakonom određene su sljedeće obveze:

- donijeti županijski program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama;
- donijeti izvješće o provedbi županijskog programa zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama;
- uspostaviti mjerne postaje za praćenje kvalitete zraka na svom području i to ako se procijeni da su razine onečišćenosti više od propisanih graničnih vrijednosti, odnosno ako se procijeni da za to postoje opravdani razlozi;
- odrediti lokacije mjernih postaja;
- obavljati nadzor nad provođenjem aktivnosti uspostave mjernih postaja;
- objavljivati podatke o obavljenim mjerenjima i kvaliteti zraka.
- dostavljati Hrvatskoj agenciji za okoliš i prirodu (bivša AZO) podatke vezane za kvalitetu zraka, a koji su potrebni za vođenje informacijskog sustava zaštite zraka.

Zakonom o zaštiti zraka propisano je da se prema razinama onečišćenosti, a s obzirom na propisane granične vrijednosti (GV), ciljne vrijednosti i ciljne vrijednosti za prizemni ozon utvrđuju:

(1) prva kategorija kvalitete zraka - čist ili neznatno onečišćen zrak: nisu prekoračene granične vrijednosti (GV), ciljne vrijednosti i ciljne vrijednosti za prizemni ozon

(2) druga kategorija kvalitete zraka - onečišćen zrak: prekoračene su granične vrijednosti (GV), ciljne vrijednosti i ciljne vrijednosti za prizemni ozon.

Ako u određenoj zoni razine onečišćujućih tvari u zraku prekoračuju bilo koju graničnu vrijednost ili ciljnu vrijednost nadležno predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave i grada Zagreba donosi akcijski plan za poboljšanje kvalitete zraka kako bi se osiguralo postizanje graničnih ili ciljnih vrijednosti. Zakonom je također propisano da ako u određenoj zoni postoji rizik da će razine onečišćujućih tvari prekoračiti prag upozorenja ;razina onečišćenja čije prekoračenje predstavlja opasnost za ljudsko zdravlje pri kratkotrajnoj izloženosti nadležno predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave donosi kratkoročni akcijski plan koji sadrži mjere koje se moraju poduzeti u kratkom roku kako bi se smanjio rizik ili trajanje takvog prekoračenja.

Zakonom o zdravstvenoj zaštiti (NN 150/08, 71/10, 139/10, 22/11, 84/11, 154/11, 12/12, 35/12, 70/12, 144/12, 82/13, 159/13, 22/14, 154/14, 70/16) navodi se da jedinica područne

(regionalne) samouprave ostvaruje svoja prava, obveze, zadaće i ciljeve na području zdravstvene zaštite na način da osigurava sredstva za provedbu sljedećih mjera zdravstvene ekologije: ispitivanje namirnica i predmeta opće uporabe, ispitivanje vode za piće, ispitivanje štetnih utjecaja onečišćenja zraka na zdravlje ljudi, ispitivanje komunalne buke i ispitivanje onečišćenja tla te voda namijenjenih kupanju i rekreaciji, od interesa za jedinicu područne (regionalne) samouprave.

Plan zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2013. do 2017. godine (NN 139/13) određuje ciljeve i prioritete u zaštiti zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena u Republici Hrvatskoj u petogodišnjem razdoblju. Nositelj izrade Plana RH je Ministarstvo zaštite okoliša i prirode (od 2016. godine Ministarstvo zaštite okoliša i energetike – MZOIE), u suradnji sa središnjim tijelima državne uprave nadležnim za područja zdravlja, industrije, energetike, poljoprivrede, šumarstva, znanosti, voda, mora, prometa, turizma, praćenja meteoroloških uvjeta i drugim relevantnim institucijama.

Svrha Plana RH je definiranje i razrada ciljeva i mjera po sektorima utjecaja s prioritetima, rokovima i nositeljima provedbe mjera, s glavnim ciljem zaštite i trajnog poboljšanja kvalitete zraka na području RH, posebice na područjima na kojima kvaliteta zraka nije prve kategorije, zaštite ozonskog sloja te ublažavanja klimatskih promjena. Mjere koje se donose planom RH osiguravaju provedbu hrvatskih propisa, kao i pravne stečevine europske unije prenesene u zakonodavstvo republike hrvatske. Plan RH sadržajno obuhvaća: Načela i mjerila za određivanje ciljeva i prioriteta;

- ocjenu stanja kvalitete zraka;
- ciljeve zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena;
- mjere zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena;
- redoslijed, rokove i obveznike provedbe;
- međunarodne obveze Republike Hrvatske;
- procjenu sredstava za provedbu Plana RH i redoslijed korištenja sredstava prema utvrđenim prioritetnim mjerama i aktivnostima;
- analizu troškova i koristi poboljšanja kvalitete zraka.

Plan RH polazi od načela suradnje i raspodjele odgovornosti među dionicima u sustavu državne uprave i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao i drugih tijela javne vlasti, posebice Hrvatske agencije za okoliš i prirodu (bivša AZO) i Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost (FZOEU), s ciljem planiranja, financiranja, provedbe i izvješćivanja o uspješnosti provedbe mjera za zaštitu zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena.

Planom RH predviđeno je da su jedinice područne (regionalne) samouprave nadležne za provedbu sljedećih aktivnosti i mjera:

1. jačanje kapaciteta jedinica područne (regionalne) samouprave u vođenju registra onečišćavanja okoliša u dijelu koji se odnosi na emisije u zrak;
2. osiguranje dostave podataka u bazu podataka o kvaliteti zraka kao sastavnog dijela informacijskog sustava zaštite zraka;
3. izrada registra emisija onečišćujućih tvari za male i difuzne izvore s prostornom raspodjelom u mreži visoke rezolucije,
4. jačanje kapaciteta jedinica područne (regionalne) samouprave za pripremu kratkoročnih akcijskih planova te akcijskih planova za poboljšanje kvalitete zraka;
5. primjena posebnih mjera zaštite zdravlja ljudi i okoliša te mjera pravovremenog i cjelovitog informiranja javnosti;

6. sudjelovanje u daljnjem smanjivanju emisija SO₂, NO_x i PM_{2,5} iz procesa izgaranja goriva u industriji, kućanstvu, uslugama i izvan cestovnom prometu;
7. sudjelovanje u poticanju korištenja goriva iz otpada za proizvodnju električne energije i topline, te u industriji cementa;
8. sudjelovanje u primjeni mjera vezanih na gospodarenje otpadom:
 - izbjegavanje nastajanja i smanjivanje količine komunalnog otpada
 - povećanje količine odvojeno skupljenog i recikliranog komunalnog otpada
 - spaljivanje na baklji i/ili korištenje metana iz odlagališta otpada kao goriva za proizvodnju električne energije
 - smanjenje količine odloženog biorazgradivog komunalnog otpada
 - proizvodnja goriva iz otpada
 - korištenje bioplina za proizvodnju električne energije i topline
 - povećanje obuhvata stanovništva organiziranim skupljanjem komunalnog otpada
 - termička obrada komunalnog otpada i mulja iz postrojenja za obradu otpadnih voda.

Obveze i mjere poboljšanja kvalitete zraka koje se odnose isključivo na područje Splitsko-dalmatinske županije do sada su utvrđivane u slijedećim dokumentima: Prostornom planu Splitsko-dalmatinske županije (SG SDŽ 1/03, 8/04, 5/05, 5/06, 13/07, 9/13, 145/15, 154/21, 170/21- pročišćeni tekst), Razvojnoj strategiji Splitsko-dalmatinske županije 2011. – 2013. (SG SDŽ 8A/11), Programu zaštite okoliša Splitsko-dalmatinske županije (SG SDŽ 1A/08) te Programu zaštite i poboljšanja kakvoće zraka u Splitsko-dalmatinskoj županiji (SG SDŽ 3/09).

Prostornim planom Splitsko-dalmatinske županije (SG SDŽ 1/03, 8/04, 5/05, 5/06, 13/07, 9/13, 145/15, 154/21, 170/21- pročišćeni tekst) u okviru mjera sprječavanja nepovoljnog utjecaja na okoliš propisane su i mjere zaštite zraka za područje Županije. U svrhu poboljšanja kakvoće zraka određene su sljedeće mjere i aktivnosti u člancima 236., 237. i 238.

Program zaštite okoliša Splitsko-dalmatinske županije (SG SDŽ 1A/08) kao mjere za sprečavanje i smanjivanje onečišćavanja zraka navodio je sljedeće:

- Na području I kategorije djeluje se preventivno kako se zbog građenja i razvitka područja ne bi prekoračile granične vrijednosti (GV).
- Na području II kategorije provode se mjere smanjivanja onečišćenosti zraka kako bi se postigle granične vrijednosti (GV).
- Na području III kategorije provode se sanacijske mjere kako bi se kratkoročno postigle tolerantne vrijednosti (TV), a dugoročno granične vrijednosti (GV).

Programom zaštite okoliša bili su utvrđeni i primarni ciljevi politike zaštite zraka na način kako su određeni u Nacionalnoj strategiji zaštite okoliša (NN 46/02) i Nacionalnom planu djelovanja za okoliš (NN 46/02), prilagođene za županijsku razinu.

Programom zaštite i poboljšanja kakvoće zraka u Splitsko-dalmatinskoj županiji (SG SDŽ 3/09) bila su utvrđena načela te ciljevi zaštite i poboljšanja kakvoće zraka za razdoblje od 2017. do 2020. godine.

Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama ima određene ciljeve kao što su: Izrada dokumenta ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama, izrada Akcijske planove prilagodbe klimatskim promjenama, poticanje razvoja „Zelenih gradova“, poticanje korištenje obnovljivih izvora

energije, smanjenje motoriziranog prijevoza, smanjenje količine odloženog i povećanje količine recikliranog/kompostiranog otpada, promjenu navika potrošača te primjenu „čistih“ tehnologija.

Bitnim je informiranje javnosti kroz osiguranje dostupnosti informacija javnosti o kvaliteti zraka, emisiji i projekciji emisija onečišćujućih tvari i stakleničkih plinova, potrošnji tvari koje oštećuju ozonski sloj, provedbi mjera za poboljšanje kvalitete zraka te ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama putem informacijskog sustava zaštite zraka.

Programom se slijedom prethodno utvrđenih obveza iz propisa i dokumenata iz područja zaštite zraka, ocjene postojećeg stanja kvalitete zraka na području Splitsko-dalmatinske županije i ciljeva zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena, utvrđuju mjere kao i aktivnosti za sljedeće tematske skupine.

- mjere zaštite zraka i ozonskog sloja
- mjere ublažavanja klimatskih promjena i prilagodba klimatskim promjenama.

Kvaliteta zraka

Prema razinama onečišćenosti zraka teritorij Republike Hrvatske klasificiran je u pet zona (HR 01, HR 02, HR 03, HR 04 i HR 05) i četiri aglomeracije (HR ZG, HR OS, HR RI i HR ST). Razine onečišćenosti zraka u Uredbi (NN 1/2014) određene su za sumporov dioksid (SO₂), okside dušika izražene kao dušikov dioksid (NO₂), lebdeće čestice (PM₁₀), benzen, benzo(a)piren, olovo (Pb), arsen (As), kadmij (Cd) i nikal (Ni) u PM₁₀, ugljikov monoksid (CO), ukupnu plinovitu živu (Hg) te prizemni ozon (O₃). Nova Uredba sadržavat će i razine onečišćenosti za lebdeće čestice PM_{2.5} te odvojeno razine onečišćenosti za benzen i benzo(a)piren koje su u važećoj Uredbi (NN 1/2014) prikazane zajedno.

Tablica 48: *Promatrana područja (kvalitete zraka)*

Zona/Agglomeracija	Županija
HR05	Zadarska županija
	Šibensko-kninska županija
	Dubrovačko-neretvanska županija
	Splitsko-dalmatinska županija (izuzimajući aglomeraciju HR ST)
HR ST	Grad Split, Grad Kaštela, Grad Solin, Grad Trogir, Općina Klis, Općina Podstrana, Općina Seget

Direktivom 2008/50/EK propisan je najmanji broj mjernih mjesta koji u obzir uzima pragove procjene i naseljenost određene zone te druge značajke koje mogu utjecati na onečišćenje zraka na pojedinom području. Smjernice Direktive 2008/50/EZ, Direktive 2004/107/EZ i Direktive Komisije 2015/1480 od 28. kolovoza 2015. vezano uz najmanji broj mjernih mjesta prenesene su u hrvatsko zakonodavstvo kroz Zakon o zaštiti zraka (NN 127/19, 57/22), te Pravilnik o praćenju kvalitete zraka (NN 72/2020).

Potreba za novim postajama u zonama i aglomeracijama revidira se svakih 5 godina, i može se pronaći u Ocjeni kvalitete zraka. Studija "Ocjena kvalitete zraka na području Hrvatske u razdoblju 2016.-2020. godine" se može pronaći na stranicama DHMZ-a.

(https://meteo.hr/kz/modeliranje/ocjena_kvalitete_zraka_2016_2020.pdf) i portala kvalitete zraka (<https://iszz.azo.hr/iskzl/datoteka?id=142862>).

Temeljem analize prikazane u toj studiji, zaključeno je da u Splitu, uz postaje Split-2 i Split-3 koje su u izgradnji, nedostaje jedno mjerno mjesto na kojem bi se mjerili benzo(a)piren i policiklički aromatski ugljikovodici te ozon.

Najmanji obavezni broj mjernih mjesta mjerenja po zonama i aglomeracijama za ocjenu kvalitete zraka prema uvjetima iz Pravilnika o praćenju kvalitete zraka (NN/72/2020).

Tablica 49: Broj potrebnih mjernih mjesta u odnosu na broj trenutno raspoloživih mjernih mjesta
(izvor: DHMZ, ocjena kvalitete zraka na području RH u razdoblju 2016. – 2020.)

Zona / Agl.	SO ₂	NO ₂	PM ₁₀ +PM _{2.5}	C ₆ H ₆	Pb	CO	O ₃	BaP+PAU	Ni, Cd, As	PPI PM _{2.5}	Kem. PM _{2.5}	Hg	HOS
HR05	0/2	2/2	0/8	0/0	0/1	0/1	2/4	1/0	0/1	0/0	0/1	0/0	1/1
HR ST	0/2	1/2	2/4	0/0	0/0	0/1	1/2	1/1	0/0	1/1	0/0	0/0	0/0

Podaci o emisijama onečišćujućih tvari dostupne su na web stranicama DHMZ-a.
https://meteo.hr/kz/modeliranje/ocjena_kvalitete_zraka_2016.-2020.pdf
https://meteo.hr/proizvodi.php?section=publikacije¶m=publikacije_publicacije_dhmz i portalu Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja
<https://iszz.azo.hr/iskzl/godizvrpt.htm?pid=0&t=1> pod nazivom "Izvješće o praćenju kvalitete zraka na postajama Državne mreže za trajno praćenje kvalitete zraka za 2023. godinu".

U Splitsko-dalmatinskoj županiji nalaze se tri postaje državne mreže za trajno praćenje kvalitete zraka, Split-2, Split-3 i Hum (otok Vis), a kojima upravlja DHMZ, sukladno Programu mjerenja razine onečišćenosti zraka u državnoj mreži za trajno praćenje kvalitete zraka (NN 12/23) i Uredbi o utvrđivanju popisa mjernih mjesta za praćenje koncentracija pojedinih onečišćujućih tvari u zraku i lokacija mjernih postaja u državnoj mreži za trajno praćenje kvalitete zraka (NN 107/22). Uz prethodno spomenute tri postoje još 42 mjerne postaje lokalne mreže, od čega se praćenje na njih 18 obavlja prema ugovoru sa Splitsko-dalmatinskom županijom dok su ostale 24 postaje uspostavljene kao postaje mjerenja posebne namjene.

Tablica 50: *Datumi sa prekoračenjem ciljane vrijednosti na mjernoj postaji Hum, Vis*
(izvor: DHMZ, Izvješće o praćenju kvalitete zraka na postajama državne mreže za trajno praćenje kvalitete zraka u 2021.)

Hum (otok Vis)																				
SIEČANJ							VELJAČA							OŽUJAK						
1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14	8	9	10	11	12	13	14	8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21	15	16	17	18	19	20	21	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	22	23	24	25	26	27	28	22	23	24	25	26	27	28
29	30	31												29	30	31				
TRAVANJ							SVIBANJ							LIPANJ						
1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14	8	9	10	11	12	13	14	8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21	15	16	17	18	19	20	21	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	22	23	24	25	26	27	28	22	23	24	25	26	27	28
29	30						29	30	31					29	30					
SRPANJ							KOLOVOZ							RUJAN						
1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14	8	9	10	11	12	13	14	8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21	15	16	17	18	19	20	21	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	22	23	24	25	26	27	28	22	23	24	25	26	27	28
29	30	31					29	30	31					29	30					
LISTOPAD							STUDENI							PROSINAC						
1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14	8	9	10	11	12	13	14	8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21	15	16	17	18	19	20	21	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	22	23	24	25	26	27	28	22	23	24	25	26	27	28
29	30	31					29	30						29	30	31				

Temeljem izmjerenih podataka, a s obzirom na vrijednosti koncentracija SO₂; NO₂; CO; UTT; As, Cd, Hg, Ni, Pb, Tl u UTT; dima; PM_{2,5}; PM₁₀; Pb, Cd, Ni, As, Tl, Mn, Hg i PAU u PM₁₀; benzena; H₂S; Ca²⁺; Cl⁻; SO₄²⁻ i O₃, može se zaključiti kako je zrak u najvećem dijelu Splitsko-dalmatinske županije – I. kategorije. Područja na kojima je kvaliteta zraka narušena (II/III kategorije) utvrđena su na području grada Splita (postaje Split – Poljud i Split – Gripe s obzirom na NO₂ i SO₂ te postaja Karepovac s obzirom na H₂S) i na otoku Visu (postaja Hum s obzirom na O₃).

Tijekom 2022. godine je obavljena modernizacija postaje Hum (uz uvođenje mjerenja koncentracija novih onečišćujućih tvari, sumporov dioksid i dušikovi oksidi) pa je obuhvat podataka uglavnom nedostatan jer je postaja, za to vrijeme, prestala s radom. Kategorizacija zraka obavljena je samo za ozon, jer se vidjelo da i u tom smanjenom opsegu mjerenja postoji prekoračenje učestalosti prekoračenja ciljane vrijednosti (II. kategorija s obzirom na zaštitu zdravlja ljudi i zaštitu vegetacije) i za lebdeće čestice aerodinamičkog promjera 2,5 µm (I. kategorija s obzirom na zaštitu zdravlja ljudi). Tako je, većinom, bilo i proteklih godina, uz dodatak da je proteklih godina zrak bio, vezano na lebdeće čestice aerodinamičkog promjera 10 µm, I. kategorije s obzirom na zaštitu zdravlja ljudi. Na području Splitsko-dalmatinske županije smješteno je nekoliko postrojenja koji su veliki izvori emisija onečišćujućih tvari u zrak. Ta su velika postrojenja ujedno obveznici ishođenja rješenja o objedinjenim uvjetima zaštite okoliša, tj. okolišne dozvole i uvođenja najbolje raspoloživih tehnika (NRT), s ciljem smanjenja utjecaja na okoliš.

Tablica 51: Onečišćivači zraka za područje Splitsko-dalmatinske županije, 2022.²¹

Operater	Naziv organizacijske jedinice na lokaciji	Naziv onečišćujuće tvari	Ukupna količina (kg/god)
ASFALT AB društvo s ograničenom odgovornošću za graditeljstvo	Asfaltna baza Osoje	Čestice (PM ₁₀)	336.521
	Asfaltna baza Osoje	Ugljikov dioksid (CO ₂)	672585.634
	Asfaltna baza Osoje	Ugljikov monoksid (CO)	336.3
CEMEX HRVATSKA D.D.	TVORNICA CEMENTA "SVETI JURAJ"	Amonijak (NH ₃)	15590
		Benzen (C ₆ H ₆)	385.82
		Cink i spojevi (kao Zn)	2146.22
		Čestice (PM ₁₀)	18308.031
		Oksidi dušika izraženi kao dušikov dioksid (NO ₂)	771080
		Oksidi sumpora izraženi kao sumporov dioksid (SO ₂)	3810
		Policiklički aromatski ugljikovodici (PAU) ((PAHs))	32.19
		Spojevi fluora izraženi kao fluorovodik (HF)	231.55
		Spojevi klora izraženi kao klorovodik (HCl)	610
		Ugljikov dioksid (CO ₂)	610702680.5
		Ugljikov monoksid (CO)	773500
		Živa i spojevi (kao Hg)	20
		Amonijak (NH ₃)	16950
		Čestice (PM ₁₀)	3663.01
		Oksidi dušika izraženi kao dušikov dioksid (NO ₂)	81011.751
		Policiklički aromatski ugljikovodici (PAU) ((PAHs))	7.442
		Ugljikov dioksid (CO ₂)	48547203.58
	TVORNICA CEMENTA "SVETI KAJO"	Ugljikov monoksid (CO)	73170.094
Galeb dalmatinska trikotaža d.d.	Pogon Priko - Lisičina	Čestice (PM ₁₀)	303.265
	Pogon Priko - Lisičina	Oksidi dušika izraženi kao dušikov dioksid (NO ₂)	758.163
	Pogon Priko - Lisičina	Ugljikov dioksid (CO ₂)	561799.21
	Pogon Priko - Lisičina	Ugljikov monoksid (CO)	303.265
Klinički bolnički centar Split	FIRULE	Oksidi dušika izraženi kao dušikov dioksid (NO ₂)	1980.827
		Ugljikov dioksid (CO ₂)	2813518.015
		Ugljikov monoksid (CO)	378.931
	KRIŽINE	Oksidi dušika izraženi kao dušikov dioksid (NO ₂)	715.504
		Ugljikov dioksid (CO ₂)	1020763.375
Omial novi d.o.o.	OMIAL NOVI d.o.o.	Oksidi dušika izraženi kao dušikov dioksid (NO ₂)	1177.803
Omial novi d.o.o.	OMIAL NOVI d.o.o.	Ugljikov dioksid (CO ₂)	4653964.375
Omial novi d.o.o.	OMIAL NOVI d.o.o.	Ugljikov monoksid (CO)	465.921

²¹ Izvor: Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije - Zavod za zaštitu okoliša i prirode, <https://roo.azo.hr>

Pekara Babić d.o.o.	Pogon Babić Split	Ugljikov dioksid (CO ₂)	506673.4
Pekara Babić d.o.o.	Pogon Babić Split	Ugljikov monoksid (CO)	475.16
PRAONA d.o.o.	Pogon praonice rublja	Ugljikov dioksid (CO ₂)	1326809.23
REPUBLIKA HRVATSKA MINISTARSTVO OBRANE	Pomorska baza - Split, vojarna "af Sveto Letica- Barba" Split	Čestice (PM ₁₀)	552.269
	Pomorska baza - Split, vojarna "af Sveto Letica- Barba" Split	Oksidi dušika izraženi kao dušikov dioksid (NO ₂)	3921.478
	Pomorska baza - Split, vojarna "af Sveto Letica- Barba" Split	Ugljikov dioksid (CO ₂)	2146164.8
Sardina d.o.o.	Sardina d.o.o.	Oksidi dušika izraženi kao dušikov dioksid (NO ₂)	1975.2
		Ugljikov dioksid (CO ₂)	1495628.15
		Ugljikov monoksid (CO)	6086.62
STRABAG d.o.o.	ASFALTNA BAZA KRIŽICE	Ugljikov dioksid (CO ₂)	1541440.186
		Ugljikov monoksid (CO)	1767.161
SUNČANI HVAR d.d.	PRAONICA RUBLJA	Ugljikov dioksid (CO ₂)	470218.8

Zaštita voda

Analiza stanja vodnih tijela površinskih voda (kopnenih i priobalnih voda) u ovom je Izvješću prikazan na osnovi podataka iz „Izvješća o stanju površinskih voda u RH“ za promatrano razdoblje (Hrvatske vode). Također je korišteno „Izvješće o provedbi monitoringa radioaktivnih tvari u vodi za ljudsku potrošnju na području Splitsko- dalmatinske županije“ izrađeno od strane Nastavnog zavoda za javno zdravstvo splitsko-dalmatinske županije, Služba za zdravstvenu ekologiju.

Površinske vode (kopnene, prijelazne i priobalne)

Osnovni pritisak na stanje površinskih voda je hidromorfološko opterećenje zbog fizičkih zahvata u koritu i obali vodotoka radi zaštite od poplava; zbog izgradnje objekata za hidroenergetske potrebe (brane i akumulacije HE Peruća, GHE Zakućac, GHE Orlovac) i zahvaćanja vode za vodoopskrbu. Pritisak onečišćenja je izražen, a potječe prvenstveno zbog ispuštanja otpadnih voda manjih naselja smještenih uz vodotoke te ispuštanje komunalnih voda u površinske priobalne vode. Stanje površinskih kopnenih voda prikazuje se na osnovi procjene njihovoga ekološkog stanja koje uključuje biološke, fizikalno-kemijske i hidromorfološke elemente i kemijskog stanja koje se ocjenjuje na osnovi koncentracije prioritarnih tvari i ostalih onečišćujućih tvari u vodi, bioti i sedimentu. Prema ekološkom stanju, vode se klasificiraju u pet klasa: vrlo dobro, dobro, umjereno, loše i vrlo loše. Prema kemijskom stanju klasificiraju se u dobro i nije dostignuto dobro stanje. Ukupnu ocjenu stanja nekoga vodnog tijela određuje njegovo ekološko i kemijsko stanje i ona je jednaka nižoj od te dvije ocjene.

2018. Na jadranskom vodnom području su u 2018. godini svi odsječci rijeka bili pogodni za život slatkovodnih riba, dok je na okvirno 50 % odsječaka utvrđena vrlo dobra kakvoća voda.

Jadro, donji tok: Biološki elementi kakvoće-umjereno, ekološko stanje-umjereno.

Gornji desni lateralni kanal, pritok Cetine kod Trilja: Fizikalno- kemijski elementi kakvoće-umjereno, Hidro- morfološki elementi kakvoće-loše, ekološko stanje-umjereno.

U izvješću iz 2018. ekološka analiza pokazala je loše stanje zabilježeno na 1 mjernoj postaji prema makroalgama (vodno tijelo luke Split). Analiza kemijskog stanja pokazala je prisutnost tributilkositra u vodi na mjernim postajama priobalnih voda: vodno tijelo Kaštelanskog zaljeva, te vodnog tijela luke Split).

2019. Na jadranskom vodnom području u 2019. godini svi odsječci rijeka su bili pogodni za život slatkovodnih riba, a na nešto više od 50 % odsječaka utvrđena je vrlo dobra kakvoća voda.

Jadro, donji tok: Biološki elementi kakvoće-umjereno, ekološko stanje-umjereno.

Cetina, Čikotina Lađa: Biološki elementi kakvoće-umjereno, ekološko stanje-umjereno.

Cetina, Nejašmić: Fizikalno - kemijski elementi kakvoće- umjereno, ekološko stanje-umjereno.

Gornji kanal, pritok Cetine kod Trilja: Fizikalno - kemijski elementi kakvoće- vrlo loše, ekološko stanje- vrlo loše.

Donji kanal, pritok Cetine kod Trilja: Biološki elementi kakvoće-umjereno, ekološko stanje-umjereno.

2020. Na prijelaznim vodnim tijelima je tijekom 2020. godine proveden nadzorni monitoring ekološkog stanja na 28 mjernih postaja (svih 25 vodnih tijela) za prateće fizikalno - kemijske pokazatelje i fitoplankton, monitoring riba na 37 mjernih postaja (svih 25 vodnih tijela), dok se za biološke elemente kakvoće makrofita (morske cvjetnice) i bentičke beskralježnjake monitoring proveo na po 4 mjerne postaje. Tijekom 2020. godine monitoring prioriternih tvari u vodi je proveden na 26 mjernih postaja (na svim prijelaznim vodnim tijelima), dok su prioriterni tvari u bioti praćene na 21 mjernoj postaji. U vodi je praćeno 30, a u bioti 11 prioriternih tvari. Za područje Splitsko-dalmatinske županije sumarno stanje pojedinih elemenata ekološkog stanja prema općim fizikalno - kemijskim elementima kakvoće pokazalo je prisutnost ortofosfata na uzvodnim vodnim tijelima Jadra, ukupni fosfor također na uzvodnim vodnim tijelima Jadra, te prozirnost kao kritični element na uzvodnim tijelima Cetine. Na jadranskom vodnom području u 2020. godini svi su odsječci rijeka bili pogodni za život slatkovodnih riba, a na 8 od 24 mjerne postaje ustanovljena je vrlo dobra kakvoća voda.

Cetina, Čikotina Lađa: Biološki elementi kakvoće-umjereno, ekološko stanje-umjereno.

2021. Na jadranskom vodnom području u 2021. godini je na devet od 24 mjerne postaje ustanovljena vrlo dobra kakvoća voda. Na 14 mjernih postaja koje se nalaze u 12 odsječaka kakvoća voda je bila pogodna za život riba, no bile su premašene preporučene vrijednosti za nitrite, amonij i/ili ukupni fosfor. Umjereno stanje je zabilježeno na mjernoj postaji prema otopljenom anorganskom dušiku (nizvodna vodna tijela Jadra) i na mjernoj postaji prema ukupnom dušiku, ortofosfatima i ukupnom fosforu (nizvodna vodna tijela Jadra). Loše stanje je zabilježeno prema ortofosfatima (u vodnom tijelu Jadra). Prema morskim cvjetnicama umjereno stanje je zabilježeno u vodnom tijelu Jadra. Također, utvrđeni su spojevi tributil kositra u vodnom tijelu Jadra.

Cetina, Čikotina Lađa: Biološki elementi kakvoće-umjereno, Hidromorfološki elementi kakvoće - vrlo loš, Ekološko stanje / potencijal: vrlo loš.

Tablica 52: *Onečišćivači voda za područje Splitsko-dalmatinske županije*
(Registar onečišćavanja okoliša, ispuštanje industrijskih otpadnih voda, 2022.)²²

Operater	Naziv organizacijske jedinice na lokaciji	Grad/naselje organizacijske jedinice	Naziv pokazatelja/ onečišćujuće tvari	Ukupna količina (kg/god)
ACI d. d.	ACI marina MILNA	Milna	Cink i spojevi (kao Zn)	0.005
			Kemijska potrošnja kisika-dikromatom (kao O ₂) (KPKCr)	1.98
			Krom 6 ⁺ (Cr ⁶⁺)	0.002
			Olovo i spojevi (kao Pb)	0
			Ukupna suspendirana tvar	0.165
	ACI marina PALMIŽANA	Hvar	Biokemijska potrošnja kisika nakon pet dana (BPK ₅)	1531.867
			Detergenti, anionski	15.458
			Kemijska potrošnja kisika-dikromatom (kao O ₂) (KPKCr)	3527.935
			Ukupna suspendirana tvar	866.51
			Ukupni ugljikovodici	6.189
	ACI marina SPLIT	Split	Bakar i spojevi (kao Cu)	0.028
			Cink i spojevi (kao Zn)	0.006
			Detergenti, anionski	0.016
			Detergenti, neionski	0.027
			Krom i spojevi (kao Cr)	0.001
			Olovo i spojevi (kao Pb)	0.001
			Ukupna suspendirana tvar	0.392
			Ukupni ugljikovodici	0.101
	ACI marina TROGIR	Trogir	Bakar i spojevi (kao Cu)	0.005
			Cink i spojevi (kao Zn)	0.003
			Detergenti, anionski	0.133
			Krom 6 ⁺ (Cr ⁶⁺)	0.004
			Olovo i spojevi (kao Pb)	0
			Ukupna suspendirana tvar	4.695
			Ukupni ugljikovodici	0.207
	ACI marina VRBOSKA	Vrboska	Bakar i spojevi (kao Cu)	0.003
			Biokemijska potrošnja kisika nakon pet dana (BPK ₅)	380.926
			Cink i spojevi (kao Zn)	0.001
			Detergenti, anionski	1.201
			Kemijska potrošnja kisika-dikromatom (kao O ₂) (KPKCr)	496.669
			Krom 6 ⁺ (Cr ⁶⁺)	0.001
			Olovo i spojevi (kao Pb)	0
			Ukupna suspendirana tvar	86.56
			Ukupni ugljikovodici	2.099
ANTIPIROS d.o.o.	ANTIPIROS servis A	Split	Biokemijska potrošnja kisika nakon pet dana (BPK ₅)	2.093
			Detergenti, anionski	0.157
			Detergenti, neionski	0.304
			Kemijska potrošnja kisika-dikromatom (kao O ₂) (KPKCr)	4.716
			Teskohlapljive lipofilne tvari (ukupna ulja i masti)	0.897
			Ukupna suspendirana tvar	2.31
			Ukupni ugljikovodici	0.272
AUTO LINE DOMIĆ društvo s	AUTOPRAONICA	Split	Biokemijska potrošnja kisika nakon pet dana (BPK ₅)	93.128

²² Izvor: Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije - Zavod za zaštitu okoliša i prirode, <https://roo.azo.hr>

2. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA

ograničenom odgovornošću, za održavanje i popravak motornih vozila			Detergenti, anionski	10.164
			Detergenti, neionski	8.412
			Kemijska potrošnja kisika-dikromatom (kao O ₂) (KPKCr)	210.789
			Ukupna suspendirana tvar	25.034
			Ukupni ugljikovodici	7.31
BRODOGRAĐEVNA INDUSTRIJA SPLIT, dioničko društvo	Brodograđevna industrija Split d.d.	Split	Biokemijska potrošnja kisika nakon pet dana (BPK ₅)	306.058
			Detergenti, anionski	7.252
			Kemijska potrošnja kisika-dikromatom (kao O ₂) (KPKCr)	674.723
			Teskohlapljive lipofilne tvari (ukupna ulja i masti)	5.088
			Ukupna suspendirana tvar	98.001
			Ukupni ugljikovodici	5.088
Brodotrogir d.d.	Brodotrogir d.d.	Trogir	Biokemijska potrošnja kisika nakon pet dana (BPK ₅)	240
			Detergenti, anionski	1.248
			Kemijska potrošnja kisika-dikromatom (kao O ₂) (KPKCr)	19.52
			Teskohlapljive lipofilne tvari (ukupna ulja i masti)	14.4
			Ukupna suspendirana tvar	44
			Ukupni dušik	192.8
			Ukupni fosfor	15.248
CEMEX HRVATSKA D.D.	TVORNICA CEMENTA "SVETI JURA"	Kaštel Sućurac	Ukupni ugljikovodici	4
			Biokemijska potrošnja kisika nakon pet dana (BPK ₅)	611.084
			Detergenti, anionski	16.399
			Kemijska potrošnja kisika-dikromatom (kao O ₂) (KPKCr)	3679.237
			Teskohlapljive lipofilne tvari (ukupna ulja i masti)	1196.707
CEMEX HRVATSKA D.D.	TVORNICA CEMENTA "SVETI KAJO"	Solin	Ukupna suspendirana tvar	366.768
			Ukupni ugljikovodici	101.391
			Biokemijska potrošnja kisika nakon pet dana (BPK ₅)	61.079
			Detergenti, anionski	0.362
			Kemijska potrošnja kisika-dikromatom (kao O ₂) (KPKCr)	533.252
HOTELI ŽIVOGOŠĆE, dioničko društvo HOTELI ŽIVOGOŠĆE, dioničko društvo HOTELI ŽIVOGOŠĆE, dioničko društvo HOTELI ŽIVOGOŠĆE, dioničko društvo HOTELI ŽIVOGOŠĆE, dioničko društvo	HOTEL SENSIMAR ADRIATIC BEACH RESORT	Igrane	Teskohlapljive lipofilne tvari (ukupna ulja i masti)	14.22
			Ukupna suspendirana tvar	71.1
			Ukupni ugljikovodici	14.22
			Biokemijska potrošnja kisika nakon pet dana (BPK ₅)	355.923
			Detergenti, anionski	24.581
Hrvatske autoceste, društvo s ograničenom odgovornošću, za	TJO Split	Split	Kemijska potrošnja kisika-dikromatom (kao O ₂) (KPKCr)	1609.954
			Teskohlapljive lipofilne tvari (ukupna ulja i masti)	67.886
			Ukupna suspendirana tvar	306.422
			Biokemijska potrošnja kisika nakon pet dana (BPK ₅)	0.45
			Detergenti, anionski	1.767
			Teskohlapljive lipofilne tvari (ukupna ulja i masti)	0.004

upravljenje, građenje i održavanje autocesta			Ukupna suspendirana tvar	51.042
			Ukupni dušik	0.105
			Ukupni ugljikovodici	1.019
	TJO Vrgorac	Vrgorac	Biokemijska potrošnja kisika nakon pet dana (BPK ₅)	13.3
			Detergenti, anionski	0.044
			Kemijska potrošnja kisika-dikromatom (kao O ₂) (KPKCr)	14.292
			Teskohlapljive lipofilne tvari (ukupna ulja i masti)	1.276
			Ukupna suspendirana tvar	0.794
			Ukupni dušik	1.028
			Ukupni fosfor	0.091
			Ukupni ugljikovodici	0.04
	TJO Zagvozđ	Zagvozđ	Biokemijska potrošnja kisika nakon pet dana (BPK ₅)	71.808
			Detergenti, anionski	1.211
			Detergenti, neionski	1.631
			Kemijska potrošnja kisika-dikromatom (kao O ₂) (KPKCr)	241.86
			Teskohlapljive lipofilne tvari (ukupna ulja i masti)	16.723
			Ukupna suspendirana tvar	80.716
			Ukupni ugljikovodici	0.07
INA-Industrija nafte, d.d.	Logistika, Terminali, Terminali Dalmacija, Terminal Solin, Sveti Kajo	Solin	Biokemijska potrošnja kisika nakon pet dana (BPK ₅)	34.424
			Kemijska potrošnja kisika-dikromatom (kao O ₂) (KPKCr)	344.241
			Ukupna suspendirana tvar	53.357
			Ukupni ugljikovodici	5.737
	Logistika, Terminali, Terminali Dalmacija, Terminal Solin, Vranjičko Blato	Vranjic	Biokemijska potrošnja kisika nakon pet dana (BPK ₅)	64.864
			Kemijska potrošnja kisika-dikromatom (kao O ₂) (KPKCr)	486.48
			Ukupna suspendirana tvar	86.756
			Ukupni ugljikovodici	8.108
	Logistika, Terminali, UNP terminali, UNP terminal Kaštel Sućurac	Kaštel Sućurac	Biokemijska potrošnja kisika nakon pet dana (BPK ₅)	43.186
			Detergenti, anionski	1.851
			Kemijska potrošnja kisika-dikromatom (kao O ₂) (KPKCr)	370.164
			Teskohlapljive lipofilne tvari (ukupna ulja i masti)	61.694
			Ukupna suspendirana tvar	67.863
			Ukupni ugljikovodici	61.694
JAHTING SPORT AGANA d.o.o.	MARINA AGANA	Marina	Bakar i spojevi (kao Cu)	0.15
			Biokemijska potrošnja kisika nakon pet dana (BPK ₅)	3.003
			Cink i spojevi (kao Zn)	0.122
			Detergenti, anionski	0.152
			Kemijska potrošnja kisika-dikromatom (kao O ₂) (KPKCr)	14.451
			Krom i spojevi (kao Cr)	0.003
			Olovo i spojevi (kao Pb)	0
			Teskohlapljive lipofilne tvari (ukupna ulja i masti)	0.359
			Ukupna suspendirana tvar	8.77
			Amonij ion (kao N) (NH ₄ ⁺)	29.246
		Hrvace		

2. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA

MeL - Jakov Lovrić, trgovac pojedinac, proizvodnja, trgovina, usluge i ugostiteljstvo	MeL - Klaonica i proizvodni pogon Hrvace	Hrvace	Biokemijska potrošnja kisika nakon pet dana (BPK ₅)	443.19
		Hrvace	Halogenirani organski spojevi (kao AOX)	0.569
		Hrvace	Kemijska potrošnja kisika- dikromatom (kao O ₂) (KPKCr)	1113.9
		Hrvace	Kloridi (Cl ⁻) (Cl)	0.237
		Hrvace	Teskohlapljive lipofilne tvari (ukupna ulja i masti)	62.947
		Hrvace	Ukupna suspendirana tvar	188.415
		Hrvace	Ukupni dušik	363.179
		Hrvace	Ukupni fosfor	7.063
NAUTIČKI CENTAR TROGIR d.o.o za nautički turizam	Marina	Seget Donji	Biokemijska potrošnja kisika nakon pet dana (BPK ₅)	0
		Seget Donji	Cink i spojevi (kao Zn)	0
		Seget Donji	Detergenti, anionski	0
		Seget Donji	Detergenti, neionski	0
		Seget Donji	Kemijska potrošnja kisika- dikromatom (kao O ₂) (KPKCr)	0
		Seget Donji	Krom i spojevi (kao Cr)	0
		Seget Donji	Olovo i spojevi (kao Pb)	0
		Seget Donji	Ukupna suspendirana tvar	0
		Seget Donji	Ukupni dušik	0
Omial novi d.o.o.	OMIAL NOVI d.o.o.	Omiš	Aluminij (Al)	104.144
		Omiš	Biokemijska potrošnja kisika nakon pet dana (BPK ₅)	370.291
		Omiš	Detergenti, anionski	8.332
		Omiš	Djelotvorni klor (Cl ₂)	19.672
		Omiš	Fenoli (kao ukupni C)	0.116
		Omiš	Fluoridi (F ⁻)	219.86
		Omiš	Kemijska potrošnja kisika- dikromatom (kao O ₂) (KPKCr)	1660.525
		Omiš	Krom 6 ⁺ (Cr ⁶⁺)	0.405
		Omiš	Krom i spojevi (kao Cr)	2.083
		Omiš	Ukupna suspendirana tvar	462.864
		Omiš	Ukupni fosfor	2.314
		Omiš	Ukupni ugljikovodici	169.698
		Omiš	Željezo (Fe)	2.546
PETROL društvo s ograničenom odgovornošću za trgovinu i prijevoz naftne i naftnih derivata	BP K. ŠTAFILIĆ SJEVER	Kaštel Stari	Detergenti, anionski	1.803
			Kemijska potrošnja kisika- dikromatom (kao O ₂) (KPKCr)	287.547
			Ukupna suspendirana tvar	61.163
			Ukupni ugljikovodici	1.424
	BP MOSOR JUG	Blato na Cetini	Biokemijska potrošnja kisika nakon pet dana (BPK ₅)	117.994
			Detergenti, anionski	1.17
			Kemijska potrošnja kisika- dikromatom (kao O ₂) (KPKCr)	430.63
			Teskohlapljive lipofilne tvari (ukupna ulja i masti)	34.894
			Ukupna suspendirana tvar	130.218
			Ukupni dušik	52.805
			Ukupni fosfor	5.486
	BP MOSOR SJEVER	Blato na Cetini	Biokemijska potrošnja kisika nakon pet dana (BPK ₅)	122.109
			Detergenti, anionski	0.591
			Kemijska potrošnja kisika- dikromatom (kao O ₂) (KPKCr)	318.402

			Teskohlapljive lipofilne tvari (ukupna ulja i masti)	22.715
			Ukupna suspendirana tvar	68.88
			Ukupni dušik	53.308
			Ukupni fosfor	4.464
Purex d.o.o.	Klaonica	Hrvace	Amonij ion (kao N) (NH_4^+)	67.054
			Biokemijska potrošnja kisika nakon pet dana (BPK_5)	415.145
			Detergenti, neionski	292.178
			Djelotvorni klor (Cl_2)	1.261
			Kemijska potrošnja kisika-dikromatom (kao O_2) (KPKCr)	898.605
			Teskohlapljive lipofilne tvari (ukupna ulja i masti)	47.295
			Ukupna suspendirana tvar	199.69
			Ukupni dušik	213.773
			Ukupni fosfor	24.173
STRABAG d.o.o.	ASFALTN BAZA KRIŽICE	Dugopolje	Detergenti, anionski	0.373
			Kemijska potrošnja kisika-dikromatom (kao O_2) (KPKCr)	82.064
			Ukupna suspendirana tvar	15.711
			Ukupni ugljikovodici	2.458
TEHNIČKI SERVISI ŽELJEZNIČKIH VOZILA D.O.O.	RJ JUG Centar Split	Solin Solin Solin Solin Solin Solin Solin Solin Solin Solin	Biokemijska potrošnja kisika nakon pet dana (BPK_5)	1.52
			Cink i spojevi (kao Zn)	0.021
			Detergenti, anionski	0.052
			Detergenti, neionski	0.08
			Fenoli (kao ukupni C)	0.001
			Kemijska potrošnja kisika-dikromatom (kao O_2) (KPKCr)	6
			Sulfiti (SO_3^{2-})	0.56
			Teskohlapljive lipofilne tvari (ukupna ulja i masti)	0.16
			Ukupna suspendirana tvar	0.8
			Ukupni fosfor	0.444
			Ukupni ugljikovodici	0.16

Područja posebne zaštite voda

Zone sanitarne zaštite izvorišta vode za piće

Prema Zakonu o vodama određeno je da sva postojeća i potencijalna izvorišta za javnu vodoopskrbu moraju biti zaštićena od namjernog ili slučajnog onečišćenja i od ostalih utjecaja koji mogu nepovoljno djelovati na zdravstvenu ispravnost vode ili na njezinu izdašnost. Za sva izvorišta na području Županije donesene su odluke temeljem Pravilnika o utvrđivanju zona sanitarne zaštite izvorišta. Određivanje zona sanitarne zaštite područja u kojima se nalazi izvorište vode za piće utvrđuju se za krške vodonosnike prema stupnju opasnosti od mogućeg zagađenja u pravilu kroz četiri zone i to:

- I. zona (zona izvorišta, ponora kaptaže crpilišta i vodoopskrbnih objekata) zona strogog režima zaštite,
- II. zona (zona užeg vodozaštitnog područja) zona strogog ograničenja,
- III. Zona (zona šireg vodozaštitnog područja) zona ograničenja i kontrole,
- IV. Zona (zona sanitarno-epidemiološkog opažanja, promatranja i istraživanja) zona ograničene zaštite.

Obalno područje i more

Zaštita morskog okoliša zasebna je pravna disciplina, koja se odnosi na proučavanje pravnog režima i zaštite mora kao dijela okoliša s ciljem osiguranja zaštite nacionalnog korištenja mora na način održavanja njegove prirodne ekološke stabilnosti, kao i kakvoće žive i nežive prirode. Najčešće korištena definicija onečišćenja morskog okoliša definirana je Konvencijom UN-a o pravu mora 1982. godine (čl. 1., st. 1., toč. 4) kao i čl. 2., st. A. Konvencije o zaštiti morskog okoliša i obalnih područja Sredozemlja (Barcelonska konvencija, 1995.):

„Onečišćenje morskog okoliša označava čovjekovo izravno ili neizravno unošenje u morski okoliš, uključujući estuarije, tvari ili energije koje uzrokuju ili mogu prouzročiti pogubne posljedice kao što su štete živim bogatstvima i životu u moru, ugrožavaju ljudsko zdravlje, ometaju pomorske djelatnosti uključujući ribolov i druge zakonite upotrebe mora, pogoršavaju uporabnu kakvoću morske vode i smanjuju privlačnost obalnog i morskog ambijenta.“

Provođenje Programa praćenja stanja kakvoće mora za kupanje temelji se na:

- Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18) – definirani su morski okoliš, standard kakvoće okoliša, stanje morskog okoliša i zaštita mora i obalnog područja od onečišćenja;
- Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19)
- Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19)
- Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama (NN 158/03, 100/04, 141/06, 38/09, 123/11, 56/16, 98/19)
- Zakon o koncesijama (NN 69/17, 107/20)
- Uredba o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru (NN 23/04, 101/04, 39/06, 63/08, 125/10, 102/11, 83/12, 10/17)
- Pravilnik o vrstama morskih plaža i uvjetima koje moraju zadovoljavati (NN 50/95)
- Uredba o kakvoći mora za kupanje (NN 73/08)
- Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine (13/21)
- Nacionalni program upravljanja i uređenja morskih plaža (Akcijski plan), Ministarstvo turizma RH i Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu; prosinac, 2014.
- Uredba o izradi i provedbi dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem (NN 112/14, 39/17; zamijenila Uredbu o uspostavi okvira za djelovanje Republike Hrvatske u zaštiti morskog okoliša NN 136/11)
- Uredba o izmjenama Uredbe o izradi i provedbi dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem (NN 112/18)
- Akcijski program Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem: Sustav praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora (NN 153/14)
- Akcijski program Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem: Sustav praćenja i promatranja za stalnu procjenu stanja Jadranskog mora 2021.-2026. (28/21)
- Program mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem Republike Hrvatske (NN 97/17).
- Direktiva EU o vodi za kupanje (Council Directive of EEC concerning the Quality of bathing waters 76/160/EEC, Official Journal of EEC No L281/47-52), izvan snage
- Direktiva EU o upravljanju vodom za kupanje (Directive of the European Parliament and of the Council concerning the management of bathing water quality 2006/7/EC)

- Odluka Komisije EU od 1. rujna 2017. o normi EN ISO 17994:2014 koja se na temelju Direktive 2006/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća određuje kao norma za ekvivalentnost mikrobioloških metoda
- WHO/UNEP: Guidelines for Health Related Monitoring of Coastal Water Quality – WHO Regional Office for Europe, Copenhagen, 1979.
- Konvencija o zaštiti morskog okoliša i obalnog područja Sredozemlja – potpisana u Barceloni 1976., izmijenjena i dopunjena 1995., tzv. Barcelonska konvencija (NN-MU, 12/93, 17/98)
- Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora (Montego Bay, 1982, NN-MU 11/95, 9/00)
- Protokol o sprječavanju onečišćavanja Sredozemnog mora potapanjem otpadnih i drugih tvari s brodova i zrakoplova, potpisan u Barceloni 1976., izmijenjen i dopunjen 1995. s Barcelonskom konvencijom (NN-MU, 12/93, 17/98)
- Protokol o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćavanja iz izvora i djelatnosti na kopnu, potpisan 1980. Ateni te izmijenjen i dopunjen u Siracusi 1996. (NN-MU, 12/93, 3/06).

Splitsko-dalmatinska županija je površinom najveća hrvatska županija s nešto >14000 km², od čega morska površina čini 30,8% udjela ukupne morske površine RH. Otočnom dijelu županije pripada samo 19% površine, a sastoji se od 74 otoka i 57 hridi i grebena. Veličinom i naseljenošću se izdvaja 5 otoka, i to: Brač, Hvar, Vis, Čiovo i Šolta.

Odlukom Skupštine Županije od 28. 3. 2018. g. definirane su plaže (u 56 JLS) na kojima se provodio Program praćenja kakvoće mora za kupanje u 2018. g. te je odlučeno da se uz dosadašnjih 157, monitoringom obuhvate i 3 nove plaže prema kriteriju velikog broja kupaca u sezoni, i to: Plaža kraj spomenika u Kaštel Novom (sa 6 ispitivanja kakvoće mora), Plaža Mimice i Plaža Marušići na omiškom području, odnosno ukupno 160 točaka, kojima je (temeljem zasebnog ugovora) priključena i plaža hotela TUI Blue Jadran, u Tučepima, što zajedno čini 161 mjernu točku (od kojih ih je 105 u obalnom pojasu, a 56 na otocima).

Odlukom Skupštine Županije od 26. 3. 2019. g. definirane su plaže (u 56 JLS) na kojima se provodio Program praćenja kakvoće mora za kupanje u sezoni 2019. g. tako da je monitoringom obuhvaćeno 180 (179) lokacija. Nove lokacije uključene u monitoring su: plaža Viskovića vala i Gradac-Vodice na području Gradaca te Mala Lozna i Uvala Lovrečina na području Postira (o. Brač). Istovremeno je, u sezoni 2019., na plaži ispred Hotela Park (Postira, o. Brač), koji je u privatnom vlasništvu te zbog malog broja kupaca, točka uklonjena iz monitoringa kakvoće mora za kupanje.

U Splitsko-dalmatinskoj županiji je, prema podacima iz Baze podataka o kakvoći mora za kupanje, u sezoni 2021., ispitivanje provedeno na 174 točke uzorkovanja. Ukupno je obrađeno 1767 pojedinačnih uzoraka, od kojih je 1718 (ili 97,23%) ocijenjeno izvrsnom ocjenom, 32 (ili 1,81%) uzorka dobrom ocjenom, 14 uzoraka (ili 0,79%) ocijenjeno je zadovoljavajuće, a 3 su (ili 0,17%) uzorka dobila nezadovoljavajuću ocjenu. Iz Izvješća Nastavnog zavoda za javno zdravstvo se doznaje da su 162 mjerne točke praćene u redovitom županijskom monitoringu te na 13 plaža temeljem inicijative koncesionara. Obrada podataka u županijskom izvješću o kakvoći mora prikazana je kroz *zasebne obrade* redovitog monitoringa od onog po zahtjevima koncesionara. Monitoring se Broj točaka ispitivanja i broj uzoraka po jedinicama lokalne samouprave u Splitsko-dalmatinskoj županiji, u 2021. g. Broj točaka ispitivanja i broj uzoraka po jedinicama lokalne samouprave u Splitsko-dalmatinskoj županiji, u 2021. g. provodio u periodu od 17. svibnja do 3. listopada u razmacima od po petnaest dana.

Tablica 53: Broj točaka ispitivanja i broj uzoraka po jedinicama lokalne samouprave u 2021. g

LOKACIJA	BROJ TOČAKA	BROJ UZORAKA
ARBANIJA	2	20
BAŠKA VODA	5	50
BOL	7	70
BRATUŠ	1	10
BRELA	6	60
BRIST	1	10
DRAŠNICE	1	10
DRVENIK	2	20
DUĆE	4	34
DUGI RAT	5	50
GRADAC	2	20
GRADAC/PODACA	1	10
HVAR	11	110
IGRANE	1	10
JELSA	2	20
KAŠTEL GOMILICA	2	20
KAŠTEL KAMBELOVAC	1	10
KAŠTEL LUKŠIĆ	3	32
KAŠTEL STARI	2	22
KAŠTEL SUĆURAC	1	10
KAŠTEL ŠTAFILIĆ	1	10
KOMIŽA	3	30
KRVAVICA	1	10
LOKVA ROGOZNICA	1	10
MAKARSKA	4	40
MARINA	3	30
MARUŠIĆI	1	10
MASLINICA	1	10
MILNA	2	20
MIMICE	1	10
NEČUJAM	1	10
OKRUG DONJI	2	20
OKRUG GORNJI	5	50
OMIŠ	6	60
PISAK	2	20
PODGORA	2	20
PODSTRANA	4	40
POSTIRA	4	40
POVLJA	2	20
PROMAJNA/BAŠKA VODA	1	10
PUČIŠĆA	3	30
RESNIK	1	10
ROGAČ	1	10
SALDUN	1	10
SEGET	5	50

SEGET DONJI	1	10
SELCA	1	10
SPLIT	21	210
SPLITSKA	1	10
SPLIT/SLATINE	1	10
STARI GRAD	3	30
STARIGRAD	1	10
SUĆURAJ	1	10
SUMARTIN	2	20
SUPETAR	7	70
SUTIVAN	2	20
TROGIR	4	32
TUČEPI	4	40
VIS	4	40
VRANJIC	1	10
VRBOSKA	1	10
ZAOSTROG	1	12
ZAVALA	2	18
ŽIVOGOŠĆE	2	20

U razdoblju od 2018. do 2022. godine more je temeljem Nacionalnih izvješćima o godišnjoj i konačnoj ocjeni kakvoće mora na plažama hrvatskog Jadrana na pretežnom broju ispitivanih točaka zadovoljavalo kriterije za more izvrsne kakvoće. Prema godišnjim ocjenama more je određenim plažama ocijenjeno kao:

- Nezadovoljavajuće: Gojača, Kaštel Sućurac; Soline-istok, Brela; Ćardin, Kaštel Stari.
- Zadovoljavajuće: Hvarska Milna-istok; Torac u Kaštel Gomilici; Brist; Plaža Brigi, Trogir.
- Dobre kakvoće: Stobreč; Banj 1, Banj 2 i Banj-sredina, u gradu Supetru; Lučica i Prirovo, Vis; Glavna plaža Nečujam; Uvala Mina, Jelsa; Baletna škola, Kaštel Kambelovac; Bačvice – ulaz, Split; Hotel Alga, Tučepi; Kupalište Soline, Vrbovska.

Bez obzira što pretežan broj ispitivanih točaka zadovoljava kriterije za more izvrsne kakvoće, povećan broj dojava građana o onečišćenju i sve veća potreba za dodatnim monitoringom i uzimanjem izvanrednih uzoraka u svrhu kontrole onečišćenja upućuje na pritiske uslijed sezonski povećanog broja korisnika prostora, kako na kopnu tako i na moru. Iako kanalizacija s kopna, osobito izlivanje septičkih jama direktno u more ili rijeku, zagađuje najviše, iz sezone u sezonu broj prijava građana o onečišćenju mora i ilegalom ispuštanju sadržaja septičkih tankova u lučicama i drugim uvalama (<https://www.morski.hr/video-snimili-brod-na-peljescu-dok-ispusta-smedu-tvar-ovdje-se-djeca-kupaju-ovo-je-sramota/>) govori o potrebi za boljom regulacijom zbrinjavanja smeća, fekalija i ulja s plovila.

Problematika ispuštanja, skladištenja i obrade otpadnih voda na brodu, te oprema i certifikati koje je potrebno pribaviti za plovila regulirana su međunarodnim i, u nekim pomorskim zemljama-nacionalnim propisima. Međunarodna konvencija o sprječavanju onečišćenja iz brodova, 1973/78 (MARPOL 73/78) koju donosi Međunarodna Pomorska Organizacija (IMO), najvažniji je međunarodni propis kojim se uređuju pitanja koja se odnose na onečišćenje mora posude. Konvencija ima niz dodataka. Prilog IV sadrži odredbe kojima se uređuje sprječavanje i nadzor nad onečišćenje mora otpadnim vodama s brodova, uključujući putem: zabrane ili ograničenja

ispuštanja, izdavanja potvrda i inspekcije, oprema i nadzor ispuštanja, prihvatni objekti na obali. Dodatak IV MARPOL-u primjenjiv je na sve brodove na međunarodnim putovanjima certificiranim za prijevoz više od 12 osoba i koja su 200 GT i više. Aneks IV MARPOL-a zabranjuje ispuštanje otpadnih voda u more, osim kada se sirove otpadne vode ispuštaju na udaljenosti većoj od 12 nautičkih milja od najbliže kopno, ili mjesto gdje brod ispušta usitnjeno i dezinficirana kanalizacija obrađena odobrenim sustavom, na udaljenost veća od 3 nautičke milje od najbližeg kopna, ili gdje brod ispušta otpadnu vodu koristeći odobrenu kanalizaciju postrojenje za pročišćavanje; rezultati učinkovitosti postrojenja navedeni su u brodskoj međunarodnoj svjedodžbi o sprječavanju onečišćenja otpadnim vodama a otpadna voda ne smije sadržavati vidljive plutajuće čvrste tvari niti uzrok promjena boje okolne vode. Iscjedak ove vrste je dopušteno na bilo kojem mjestu.

Kruzeri imaju uređaje za pročišćavanje fekalnih voda, a imaju i mogućnost zadržavanja tanka i do 36 sati, bez pražnjenja, te podliježu MARPOL konvenciji što znači da neobrađenu fekalnu vodu ne smiju ispuštati na udaljenosti manjoj od 12 nautičkih milja od obale. Takvi brodovi također i podliježu strožoj kontroli. Ako brod ispušta obrađenu vodu u luci ili uz obalu, ona mora biti testirana, a kriteriji kojima treba udovoljavati dvostruko su stroži od onih koji se dozvoljavaju na plažama, prema Uredbi o kvaliteti vode za kupanje. Na Jadranu postoji problem neadekvatne opremljenosti luka za prihvrat otpadnih voda sa brodova. Stoga su luke dužne osigurati koncesionara koji će se pobrinuti za prihvrat i odlaganje otpadnih voda. Međutim, brodovi u nacionalnom prijevozu ne podliježu Marpol konvenciji (Koboević i Milošević-Pujo, 2018., <https://hrcak.srce.hr/file/293109>). Iako su nautičari i pomorci dužni pridržavati se Pomorskog zakonika čiji članak 49. a), b), c), d), e), f), g) i h) određuje zaštitu od onečišćenja s pomorskih objekata te zabranjuje ispuštanje fekalnih voda u more, u praksi se te provođenje Pravilnika slabo kontrolira. Manji putnički brodovi, jahte, jedrilica i manje brodice prema hrvatskim propisima neobrađene fekalije stoga ispuštaju bilo gdje i bilo kad što u sezoni kada je prisutan veliki broj plovila, koncentracija istih u pojedinim uvalama uzrokuje značajna onečišćenja koja ugrožavaju zdravlje ljudi. Iako čl. 49 Pomorskog zakonika regulira pitanje ispuštanja fekalija i drugog otpada u more "Zabranjuje se u more i na morsku obalu ispuštati i odbacivati kruti i tekući otpad, zauljene vode, fekalije i ostatke tereta s pomorskog objekta, kao i sve druge tvari koje onečišćuju more, zrak ili obalu." i "Plovni i plutajući objekti mogu prazniti spremišta krutog i tekućeg otpada, zguljenih voda, fekalija i ostataka tereta s broda, kao i svih drugih tvari koje onečišćuju more i obalu samo na mjestima u luci ili izvan nje gdje postoje uređaji za prihvrat ovih tvari.", praksa i zakon odudaraju. Usprkos tome što je definirana obveza ugradnje sustava za zbrinjavanje otpadnih voda regulirana zakonima i konvencijama, infrastruktura ne prati te propise. Potrebno je da nadležna tijela obvežu koncesionare luka na promjenu ekoloških standarda.

2.6. OBVEZNI PROSTORNI POKAZATELJI

Tablični prikazi pod nazivom „Obvezni prostorni pokazatelji“ obvezan su sadržaj ovog Izvješća, U skladu s Pravilnikom o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru („Narodne novine“, broj 48/14 i 19/15). Pravilnikom je određeno koje podatke trebaju sadržavati tablični prikazi, razina obrade i izvor podataka. U nastavku se daje pregled osnovnih prostornih podataka za područje Splitsko-dalmatinske županije.

Tablica 54: Pregled osnovnih prostornih podataka za područje Splitsko-dalmatinske županije
(zaključno sa stanjem 31.12. 2022.)

R. broj	Osnovna cjelina	tematska	Skupina pokazatelja	Pokazatelj		Način prikaza	Izvor podataka
1.	OPĆI POKAZATELJI RAZVOJNIH KRETANJA						
1.1.	DEMOGRAFSKA STRUKTURA	A. Razmještaj i struktura stanovništva	1.	Broj stanovnika	423.407	DZS, Popis 2021.	
			2.	Indeks kretanja broja stanovnika	broj		
			3.	Prirodni prirast stanovništva	-6,9 % (2011./2021.)		
		B. Razmještaj i struktura kućanstava	1.	Broj kućanstava	152.095	DZS Popis 2021.	
			2.	Indeks rasta broja kućanstava	broj		
			3.	Prosječna veličina kućanstva	2,76		
1.2.	SOCIJALNO-GOSPODARSKA STRUKTURA	Ekonomski razvoj	1.	Indeks razvijenosti	103,93	MRRFEU	
			2.	Stupanj razvijenosti	3		
2.	STRUKTURA NASELJA I PODRUČJA ZA RAZVOJ NASELJA						
2.1.	OBILJEŽJA SUSTAVA NASELJA	Razmještaj, gustoća naselja i naseljenosti	1.	Broj naselja	382	DZS	
			2.	Gustoća naselja	84 (br. naselja/ 1000 km ²)		
			3.	Gustoća naseljenosti	93,26 st./km ²		
2.2.	KORIŠTENJE ZEMLJIŠTA U NASELJIMA	A. Površina naselja	1.	Površina naselja	(-) ha	PPUG/O, GUP, UPU PPUG/O, GUP, UPU	
		B. Građevinska područja (GP)	1.	Površina GP naselja – ukupno planirana	33.763,44 ha		
			2.	Udio GP u odnosu na ukupnu površ. JLS	8,96 %		
			3.	Udio izgrađenog GP u odnosu na ukupnu površinu JLS	4,35 %		
			4.	Udio neizgrađenog GP u odnosu na ukupno GP	27,4 %		
			5.	Udio neuređenog GP u odnosu na ukp. GP	24,0 %		
			6.	Broj stanovnika/	12,54		

2. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA

				ukupna površina GP	st./ha	
			7.	Broj stanovnika/ izgrađena površina GP	25,8 st./ha	
			8.	Broj stanovnika/ uređena površina GP	52,25 st./ha	
			1.	Površina izdvojenog građevinskog područja izvan naselja – ukupno planirana	6.531,58 ha, ha/st.	
			2.	Površina i udio površine IGP pojedine namjene u odnosu na ukupnu površinu IGP :		
			2.a	Ugostiteljsko- turistička namjena	1.458 ha 22,3 %, 0,015ha/st	PPUG/O, GUP, UPU PPUG/O, GUP, UPU
			2.b	Gospodarska namjena – ukupna (proizvodna, poslovna, infrastrukturna, OIE i dr.)	9.429,5 ha 0,022 ha/st	
			2.c	Sport i rekreacija	1.918,32 ha 22,3 %, 0,005 ha/st	
			2.d	Područja posebne namjene	152 ha %	
			2.e	Površina groblja	ha%	
			3.	Ukupni planirani smještajni kapacitet u TRP	97.420 broj postelja	
			4.	Broj turističkih postelja po km' obalne crte	83,57 broj/km'	
2.3.	IZDVOJENA GRAĐE- VINSKA PODRUČJA (IZVAN NASELJA)	Izdvojena građevinska područja (IGP)				

R. broj	Osnovna tematska cjelina	Skupina pokazatelja	Pokazatelj	Način prikaza	Izvor podataka
3.	POSTOJEĆA INFRASTRUKTURNA OPREMLJENOST				
3.1.	PROMETNA INFRASTRUKTURA	A. Cestovni promet	1. Duljina cesta po vrstama	2.625 km	HAC, HC, ŽUC, UO za promet
			2. Udio pojedinih vrsta cesta		
			- A1	137 km 5,2%	
			- državne	756 km, 28,8%	
			- županijske	830 km 31,5%	
			- lokalne	902 km	

				3.	Cestovna gustoća (duljina cesta/ površina područja)	34,5 %	
						17,12 km/km ²	
		B. Željeznički promet		1.	Duljina pruge prema vrsti	magistralne 106,84 (km) industrijske 6,7 km	HŽ
				2.	Udio pojedinih vrsta željezničkih pruga	magistralne 94,10 % industrijske 5,90 %	
				3.	Gustoća željezničkih pruga (duljina/ površina područja)	0,024 (km/km ²)	
		C. Zračni promet		1.	Broj zračnih luka prema vrstama	2	PPŽ MPPI
				2.	Površina zračnih luka	165 ha	
		D. Pomorski promet		1.	Broj luka prema vrsti	j	PPŽ, MPPI
					- luke otvorene za javni promet	74	
					- vojne luke	7	
					- industrijske luke	1	
					- brodogradilišne	4	
					- ribarske	2	
					- nautičkog turizma	49	
					- športske	74	
				2.	Površina kopnenog dijela luke	(-) ha	
				3.	Luke nautičkog turizma prema broju vezova	16 (D) 33 (Ž)	
		E. Riječni promet		1.	Broj riječnih luka prema veličini i rijeci	0	MPPI
				2.	Klasa i duljina plovnih putova	- klasa, km	
		F. Elektroničke komunikacije		1.	Broj postojećih baznih stanica na 100 stanovnika	62 0,15 br./100 st.	HAKOM
3.2.	ENERGETSKA INFRASTRUKTURA	A. Opskrba električnom energijom	1.		Duljina elektro-opskrbnih vodova	1890,17 km	HEP
					- 400 kV	169,4 km	
					- 220 kV	427,71 km	

2. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA

				- 110 kV	1293,06 km	
				Duljina elektro-opskrbnih vodova	(-)	
				- 10 kV,	(-)	
				- 20 kV	(-)	
				- 35 kV	(-)	
			2.	Udio i duljina elektroopskrbnih vodova prema vrsti	(-) % (-) km	PLINACRO , Lok. Distr.
		B. Opskrba plinom	1.	Duljina plinovoda	km	
				- magistralni	165	
				- distribucijski	336	
			2.	Udio prema vrsti plinovoda	%	
				- magistralni	33,7	
				- distribucijski	66,3	
		C. Opskrba naftom	1.	Duljina naftovoda	0 km	JANF, INA
3.3.	OPSKRBA VODOM I ODVODNJA OTPADNIH VODA	A. Opskrba pitkom i tehnološkom vodom	1.	Duljina javne vodoopskrbne mreže	km	HRV. VODE, lok. dist.
			2.	Potrošnja pitke vode	l/st.	
		B. Pročišćavanje otpadnih voda	1.	Duljina kanalizacijske mreže	km	HRV. VODE, lok. dist.
			2.	Uređaji za pročišćavanje otpadnih voda – broj i kapacitet	broj broj ES	
3.4.	GOSPODARENJE OTPADOM	Odlagališta otpada	1.	Broj i površina odlagališta prema vrsti	broj, ha	AZO
			2.	Sanacija neuređenih odlagališta (broj, površina)	broj, ha	

...

R. broj	Osnovna tematska cjelina	Skupina pokazatelja	Pokazatelj	Način prikaza	Izvor podataka
4.	KORIŠTENJE I ZAŠTITA ZNAČAJNIH PROSTORA				
4.1.	KORIŠTENJE PRIRODNIH RESURSA	A. Poljoprivreda	1. Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta	102.508 ha	PPŽ, PPUG/O, GUP, UPU
			2. Udio poljoprivrednog zemljišta	22,6 %	
			3. Površina poljoprivrednog zemljišta po stanovniku	0,24 ha/stanovniku	
		B. Šumarstvo	1. Ukupna površina šumskog zemljišta	233.151 ha	
			2. Udio šumskog zemljišta	51,4 %	
			3. Površina šumskog zemljišta po stanovniku	0,55 ha/stanovniku	
		C. Vode	1. Površine površinskih voda prema vrsti (jezero, ribnjak, umjetni bazeni, more ...)	907.690 ha	
			2. Udio površina površinskih voda u odnosu na površinu JLS/županije/države	66,6 %	
			3. Duljina vodotoka	132,6 km	
		D. Morska obala	1. Morska obala – dužina obalne crte	1.163 km	
		E. Mineralne sirovine	1. Broj i površina eksploatacijskih polja po vrstama mineralnih sirovina	76 2.895,58 ha	
			-AGK, TGK	(64), 2228,49	
			- lapor	(1), 179,69 ha	
			- sadra	(5), 170,52	
			- boksit	(5), 399,26	
			- bitumen	(1), 17,62	
4.2.			1. Broj i površina zaštićenih područja	41 (-) ha	MGOR

2. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA

	ZAŠTIĆENE PRIRODNE VRIJEDNOSTI	Zaštićena područja prirode	2.	Područja ekološke mreže, prema vrsti	(POP) 6 (POVS) 143	ZZOP
4.3.	KULTURNA DOBRA	Struktura registriranih kulturnih dobara	1.	Broj zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara	1131	MK
			2.	Broj ili udio obnovljenih kulturnih dobara	(-), %	
			3.	Broj ili udio ugroženih kulturnih dobara	(-), %	
4.4.	PODRUČJA** POSEBNIH KARAKTERISTIKA	Područja potencijalnih prirodnih i drugih nesreća		** opisati u tekstualnom dijelu Izvješća		
5. DOKUMENTI PROSTORNOGA UREĐENJA						
5.1.	POKRIVENOST PROSTORNIM PLANOVIMA	Pokrivenost PP prema razini planova i izvješća	1.	Broj donesenih PP	55	ZPU
			2.	Broj donesenih izmjena i dopuna PP	29	
			3.	Broj PP u izradi	6	
5.2.	PROVEDBA PROSTORNIH PLANOVA		1.	Broj izdanih pojedinačnih akata prostornog uređenja po vrstama	broj	UO za prostorno uređenje
5.3.	URBANA PREOBRAZBA		1.	Broj PP ili pojedinačnih zahvata	(-) broj	
			2.	Površina	(-) ha	
5.4.	URBANA SANACIJA		1.	Broj izdanih rješenja o ozakonjenju	91.427 broj zahtjeva	UO za prostorno uređenje ZPU
			2.	Planovi sanacije, izmjene i dopune PP	0	

3. ANALIZA PROVEDBE PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA

3.1. IZRADA PROSTORNIH PLANOVA

Prostorni planovi (bez obzira na razinu; državni, regionalni ili lokalni) izrađuju se i donose na temelju Zakona o prostornom uređenju.²³ Izrada i donošenje izmjena i dopuna prostornih planova te njihovo stavljanje izvan snage na odgovarajući način se primjenjuje kao izrada i donošenje prostornih planova, što se odnosi i na prostorne planove donesene temeljem Zakona o prostornom uređenju i gradnji.²⁴ Izrada prostornih planova nove generacije kao i transformacija prostornih planova odvijat će se prema Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prostornom uređenju.²⁵

U razdoblju koje je prethodilo izvještajnom razdoblju donesena je Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske,²⁶ kao novi dokument prostornog uređenja na državnoj razini. Strategija je temeljni državni dokument za usmjerenje razvoja u prostoru i osnova za izradu Državnog plana prostornog razvoja i prostornih planova tzv. „nove generacije”.

Nadležnost županije, velikih gradova, gradova i općina

Sukladno članku 81. Zakona o prostornom uređenju stručne poslove u vezi s izradom nacрта prijedloga i nacрта konačnih prijedloga prostornih planova, osim same izrade tih nacрта, te administrativne poslove u vezi s izradom i donošenjem prostornih planova obavljaju nositelji izrade prostornih planova.

Nositelj izrade prostornih planova **županijske razine** jest Upravni odjel za graditeljstvo i prostorno uređenje Splitsko-dalmatinske županije.

Prostorni planovi županijske razine su:

- prostorni plan županije (PPŽ),
- urbanistički plan uređenja županijskog značaja (UPUŽ) koji se donosi za izdvojeno građevinsko područje izvan naselja za gospodarsku i/ili javnu namjenu županijskog značaja.

Nositelj izrade prostornih planova **lokalne razine** jest stručno upravno tijelo jedinice lokalne samouprave. U pogledu obavljanja navedenih poslova jedinice lokalne samouprave na području Splitsko-dalmatinske županije ustrojene su na sljedeći način: Općine imaju ustrojene jedinstvene upravne odjele od kojih 6 općina imaju zaseban odsjek, odnosno referenta zaduženog za poslove prostornog uređenja. Veći gradovi imaju ustrojene zasebne upravne odjele zadužene za obavljanje poslova prostornog uređenja (Split, Kaštela, Solin, Makarska, Trogir), a u tri slučaja unutar njih oformljen je odsjek za prostorno uređenje.

Prostorni planovi lokalne razine su:

- prostorni plan uređenja grada, odnosno općine (PPUG/O),
- generalni urbanistički plan (GUP),
- urbanistički plan uređenja (UPU) koji nisu državne i regionalne (područne) razine.

²³ NN 153/13, NN 65/17, NN 114/18, NN 39/19 i NN 98/19

²⁴ NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11, 50/12 i 55/12

²⁵ NN 67/23.

²⁶ NN 106/17

3.1.1. Prostorni planovi na snazi

Prostorni planovi izrađuju se i donose u postupcima određenima Zakonom o prostornom uređenju. Zakonom se određuje i mogućnost izrade i donošenja u skladu s člankom 198. Zakona, izmjena i dopuna odnosno stavljanja izvan snage dokumenata prostornog uređenja donesenih na temelju Zakona o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“, broj 76/07, 38/09, 55/11, 90/11, 50/12 i 55/12).

Podaci o prostornim planovima vode se i ažuriraju u Zavodu za prostorno uređenje Splitsko-dalmatinske županije, prikupljanjem i obradom iz različitih izvora, te se unose i u Informacijski sustav prostornog uređenja (ISPU) kojeg objedinjava Ministarstvo prostornoga uređenja i graditeljstva po propisanoj metodologiji.

Na području Splitsko-dalmatinske županije primjenjuju se slijedeći dokumenti prostornog uređenja:

Dokumenti prostornog uređenja Državne razine:

- Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske (donesena u Hrvatskom saboru 13. listopada 2017. godine, objavljena u „Narodnim novinama“, br. 106/17.)
- Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (donesen 07. svibnja 1999. godine, objavljen u „Narodnim novinama“, br. 50/99., a 26. lipnja 2013. godine Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o izmjeni i dopuni Programa, koja je objavljena u „Narodnim novinama“, br. 84/13.). Program prostornog uređenja Republike Hrvatske važeći je do donošenja Državnog plana prostornog razvoja.

Prostorni planovi Državne razine:

- Prostorni plan Parka prirode Biokovo („Narodne novine“ broj 108/2015)

Prostorni planovi područne (regionalne) razine:

Prostorni plan Splitsko-dalmatinske županije

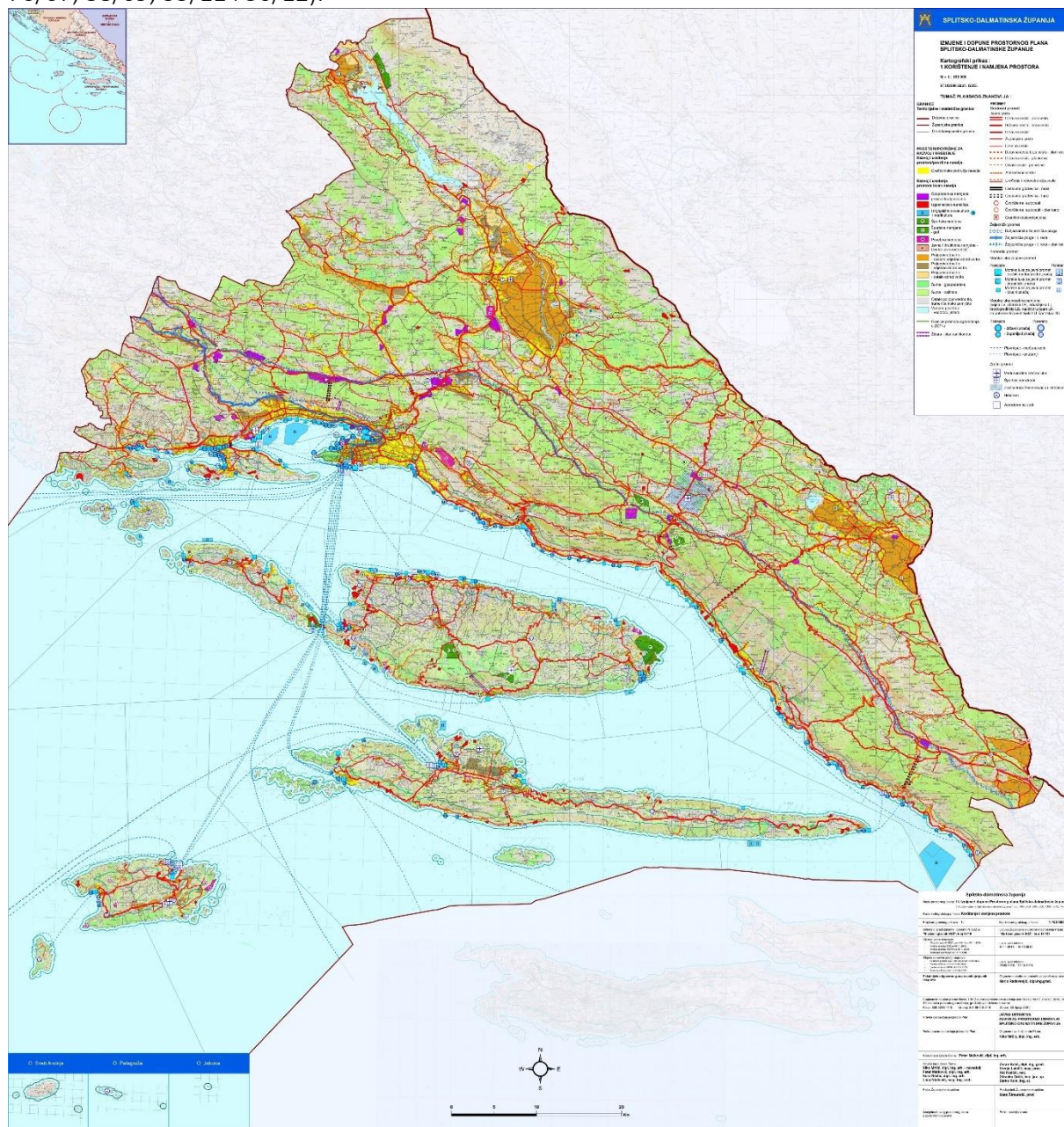
(Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije br. 1/03, 8/04, 5/05, 5/06, 13/07, 9/13, 147/15)

Prostorni plan Splitsko-dalmatinske županije donesen je odlukom Županijske skupštine Splitsko-dalmatinske županije na 13. sjednici održanoj 24. listopada 2002. godine („Službeni glasnik Splitsko dalmatinske županije“ broj 1/03 te je izvršen ispravak iste Odluke („Službeni glasnik Splitsko dalmatinske županije“ broj 8/04).

Usklađenje PP SDŽ s „Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora“ (NN 128/04), izvršen je 2005. i 2006. godine te su ista objavljena u „Službenom glasniku Splitsko dalmatinske županije“ broj: 5/05 i 5/06.

I. Izmjene i dopune PP SDŽ do sada su izrađene i donesene tijekom 2007. godine temeljem Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02. i 100/04) i objavljene u „Službenom glasniku Splitsko-dalmatinske županije“ broj: 13/07,

II. izmjene i dopune PP SDŽ donesene su 2013. godine i objavljene u „Službenom glasniku Splitsko dalmatinske županije“ broj: 9/13 u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11 i 50/12).

Slika 12. Izmjene i dopune PPSDŽ-e (154/21) Korištenje i namjena prostora

Posljednje III. izmjene i dopune PP SDŽ donesene su 2021. godine temeljem Zakona o prostornom uređenju („Narodne novine“, broj 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19 i 67/23) i objavljene u „Službenom glasniku Splitsko dalmatinske županije“ broj: 154/21 s objavljenim pročišćenim tekstem u „Službenom glasniku Splitsko dalmatinske županije“ broj: 170/21.

3. ANALIZA PROVEDBE PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA*Prostorni planovi lokalne razine:*

Prostorni plan uređenja grada, odnosno općine (PPUG/O) jest plan lokalne razine i obvezno se donosi za područje grada, odnosno općine.

Tablica 55: *Prostorni planovi uređenja grada/općine na snazi 31. 12. 2022. godine*

Grad	PPUG
Hvar	"Službeni glasnik Grada Hvara", broj 2/07, 9/10, 5/16, 3/19 (pročišćeni tekst), 6/22
Imotski	Službeni glasnik Grada Imotskog", broj 2/08, 2/15
Kaštela	"Službeni glasnik Grada Kaštela", broj 2/06, 2/09, 2/12, 14/19, 16/19 (ispravak), 17/19 (pročišćeni tekst)
Komiža	"Službeni glasnik Grada Komiže", broj 10/06, 2/08 (ispravak greške), 2/15, 1/17 (ispravak greške), 4/19 (pročišćeni tekst)
Makarska	"Službeni glasnik Grada Makarske", broj 8/06, 16/07 (ispravak granice), 17/08, 19/09, 3/16, 9/20, 19/23 (pročišćeni tekst)
Omiš	"Službeni glasnik Grada Omiša", broj 4/07, 8/10, 3/13, 2/14 (ispravak greške), 7/14 (ispravak greške), 5/15, 10/15, 15/15, 7/16 (ispravak greške), 9/16
Sinj	"Službeni glasnik Grada Sinja", broj 2/06, 8/14, 1/16, 8/17, 8/23, 10/23,
Solin	"Službeni glasnik Grada Solina", broj 4/06, 4/08 - usklađenje (izvan snage), 6/10, 5/14, 6/15, 5/17, 12/17 (pročišćeni tekst), 4/22
Split	"Službeni glasnik Grada Splita", broj 31/05, 38/20
Stari Grad	"Službeni glasnik Grada Starog Grada", broj 4/07, 8/12, 2/13 (ciljane), 9/18
Supetar	"Službeni glasnik Grada Supetra", broj 3/09, 4/17, 13/17 (pročišćeni tekst)
Trilj	"Službeni glasnik Grada Trilja", broj 1/05, 7/08, 4/11 (zaključak Gradskog vijeća), 2/13, 6/18
Trogir	"Službeni glasnik Grada Trogira", broj 3/06, 7/08, 9/09, 11/09, 8/10, 5/13, 4/14 (ciljane), 13/20
Vis	"Službeni glasnik Grada Visa", broj 1/10, 2/17, 6/17 (pročišćeni tekst)
Vrgorac	"Vjesnik" Službeno glasilo Grada Vrgorca, broj 9/06, 2/07 (ispravak), 5/08 (tumačenje članka 40.), 7/10, 1/11 (ispravak), 21/16, 26/16 (pročišćeni tekst), 18/17, 21/17 (pročišćeni tekst), 25/19
Vrlika	"Službeni glasnik Grada Vrlike", broj 16/06, 5/14, 6/15 (ispravak greške), 3/16, 7/18 (ispravak grafike), 11/18 (ispravak teksta i grafike)
Općina	PPUO
Baška Voda	"Glasnik" Općine Baška Voda, broj 4/09, 9/12, 16/13 (dopuna Odluke po nalazu inspekcije), 8/17, 11/17 (zaključak o ispravci tiskarske greške), 11/17 (pročišćeni tekst)
Bol	"Službeni glasnik Općine Bol", broj 8/07, 7/13, 6/15, 11/18
Brela	"Glasnik - službeno glasilo Općine Brela", broj 1/08, 5/16, 6/16 (pročišćeni tekst), 2/17, 5/17 (ispravak greške), 6/17 (pročišćeni tekst), 2/21, 9/21 (pročišćeni tekst)
Cista Provo	"Službeni glasnik Općine Cista Provo", broj 2/07
Dicmo	"Službeni glasnik Općine Dicmo", broj 2/06, 2/08, 2/16
Dugi Rat	"Službeni glasnik" - Službeno glasilo Općine Dugi Rat, broj 2/09, 9/09, 2/10 (ispravak greške), 10/14, 3/15, 7/16, 11/17 (pročišćeni tekst i grafika), 7/18
Dugopolje	"Službeni vjesnik Općine Dugopolje", broj 6/04, 6/07, 3/14, 4/14 (pročišćeni

	tekst), 3/17, 7/17 (pročišćeni tekst), 13/19, 14/19 (pročišćeni tekst)
Gradac	"Službeni glasnik Općine Gradac", broj 59/07, 61/07 (ispravak), 75/09, 8/14, 6/16, 15/16-1 (pročišćeni tekst), 4/18, 20/19, 19/22
Hrvace	"Službeni glasnik Općine Hrvace", broj 5/05, 5/09, 1/13, 3/13 (ispravak), 3/15, 6/15 (pročišćeni tekst), 8/18
Jelsa	"Službeni glasnik Općine Jelsa", broj 5/08, 3/15 (ciljane), 5/18, 7/18 (pročišćeni tekst)
Klis	"Službeni vjesnik Općine Klis", broj 4/00, 2/09, 5/17, 8/17 (pročišćeni tekst)
Lećevica	"Službeni glasnik Općine Lećevica", broj 5/08, 23/15, 1/16 (pročišćeni tekst)
Lokvičići	"Službeni glasnik Općine Lokvičići", broj 2/07, 3/07 (ispravak), 2/14
Lovreć	"Službeni glasnik Općine Lovreć", broj 1/07, 1/15, 2/15 (pročišćeni tekst), 3/15 (ispravak greške)
Marina	"Službeni glasnik Općine Marina", broj 5/02, 7/07 (usklađenje sa ZPUG), 3/12, 17/15 (ciljane), 20/17, 43/18 (pročišćeni tekst)
Milna	"Službeni glasnik Općine Milna", broj 5/07, 2/13 (ispravak tehničke greške), 4/19 (dopuna)
Muč	"Službeni glasnik Općine Muć", broj 2/99, 2/08, 9/10, 5/18, 6/18 (pročišćeni tekst)
Nerežišća	"Službeni glasnik Općine Nerežišća", broj 4/07, 3/11, 4/15, 7/15 (rješenja o ispravcima grešaka)
Okrug	"Službeni glasnik Općine Okrug", broj 10/06, 5/08, 3/09, 4/09 (pročišćeni tekst), 9/10, 18/12, 8/15, 3/17, 4/17 (ispravak greške), 5/17 (pročišćeni tekst), 1/21
Otok	"Službeni glasnik Općine Otok", broj 3/06, 3/10, 1/15, 1/16, 2/16 (pročišćeni tekst)
Podbablje	"Službeni glasnik Općine Podbablje", broj 2/11, 5/15, 2/19
Podgora	"Glasnik" Općine Podgora, broj 4/07, 1/10, 7/11, 7/13, 7/14, 13/15, 8/16 (usklađenje sa ZPU), 6/17, 6/18 (pročišćeni tekst), 18/19
Podstrana	"Službeni glasnik Općine Podstrana", broj 3/06, 8/08, 3/11 (pročišćeni tekst), 12/17, 14/17 (pročišćeni tekst), 13/19, 4/21
Postira	"Službeni glasnik Općine Postira", broj 4/08, 2/16, 3/16 (pročišćeni tekst), 5/18, 5a/18 (pročišćeni tekst)
Prgomet	"Službeni glasnik Općine Prgomet", broj 10/07
Prim. Dolac	"Službeni glasnik Općine Primorski Dolac", broj 7/06, 8/16, 36/23, 39/23 (pročišćeni tekst)
Proložac	"Službeni glasnik Općine Proložac", broj 5/06, 4/14, 5/22
Pučišća	"Službeni glasnik Općine Pučišća", broj 1/09, 2/16, 1/23 (pročišćeni tekst)
Runovići	"Službeni glasnik Općine Runovići", broj 1/07, 1/13
Seget	"Službeni glasnik Općine Seget", broj 1/04, 7/05 (usklađenje - ZOP), 3/16, 4/16 (pročišćeni tekst), 6/18, 7/18 (pročišćeni tekst)
Selca	"Službeni glasnik Općine Selca", broj 4/07, 2/11, 3/11 (pročišćeni tekst), 5/11 (ispravak), 5/15, 6/15 (pročišćeni tekst), 1/17, 2/17 (pročišćeni tekst), 5/18 (ispravak grešaka), 5/21
Sućuraj	"Službeni glasnik Općine Sućuraj", broj 1/03, 4/08, 6/12, 3/15, 4/15 (pročišćeni tekst)
Sutivan	"Službeni glasnik Općine Sutivan" 7/06, 3/14 (ciljane), 3/17, 2/19 (ispravak greške)
Šestanovac	"Službeni glasnik Općine Šestanovac", broj 1/08, 3/12 (ispravak greške), 6/13, 2/15, 2/16 (usklađenje sa ZPU)

3. ANALIZA PROVEDBE PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA

Šolta	"Službeni glasnik Općine Šolta", broj 6/06, 5/10, 9/10 (ispravak), 2/12, 9/15, 26/15, 23/16, 3/17 (pročišćeni tekst), 17/17 (ispravak greške), 9/18, 11/19
Tučepi	"Glasnik Općine Tučepi", broj 3/04, 4/05, 1/09, 5/12, 7/12 (pročišćeni tekst), 7/14, 11/16
Zadvarje	"Službeni glasnik Općine Zadvarje", broj 2/06, 1/12, 5/16
Zagvozd	"Službeni glasnik Općine Zagvozd", broj 3/12, 2/15
Zmijavci	"Službeni glasnik Općine Zmijavci", broj 2/07, 3/21

U razdoblju Izvješća objavljeno je 39 različitih odluka za donošenje Izmjena i dopuna PPUG/O-a.

Generalni urbanistički plan (GUP) je plan lokalne razine donosi se obvezno za građevinsko područje naselja i izdvojeno građevinsko područje izvan naselja središnjeg naselja velikog grada. Generalni urbanistički plan propisuje uvjete provedbe svih zahvata u prostoru unutar dijela svog obuhvata za koji se ne donosi urbanistički plan uređenja i smjernice za izradu urbanističkih planova uređenja čiji je obuhvat određen generalnim urbanističkim planom

Tablica 56: *Generalni urbanistički planovi na snazi 31. 12. 2022. godine*

Grad	GUP (generalni urbanistički plan)
Kaštela	"Službeni glasnik Grada Kaštela", broj 2/06, 2/09, 2/12, 14/19, 16/19 (ispravak), 17/19 (pročišćeni tekst)
Sinj	"Službeni glasnik Grada Sinja", broj 2/06, 8/14, 1/16, 8/17,
Solin	"Službeni glasnik Grada Solina", broj 4/06, 4/08 - uskl. (izvan snage), 6/10, 5/14, 6/15, 5/17, 12/17 (pročišćeni tekst), 4/22
Split	"Službeni glasnik Grada Splita", broj 31/05, 38/20

Urbanistički plan uređenja (UPU) lokalnog značaja donosi se obvezno za neuređene dijelove građevinskog područja i za izgrađene dijelove tih područja planiranih za urbanu preobrazbu ili urbanu sanaciju.

Prema Registru prostornih planova za područje Splitsko-dalmatinske županije, do kraja 2022. godine na snazi je bilo sveukupno 258 urbanističkih planova uređenja. U izvještajnom razdoblju doneseno je 24 novih urbanističkih planova uređenja i 43 izmjene i dopuna važećih, a 15 urbanističkih plana uređenja stavljeno je izvan snage.

Tablica 57: *Urbanistički planovi uređenja na snazi 31. 12. 2022. godine - Gradovi*

Grad	UPU	Službeni glasnik
Hvar	UPU Dio zone Gromin Dolac	9/01
	UPU Etno-eko selo Malo Grablje	12/09
	UPU	5/11
	UPU Etno-eko selo Zračće	11/14
	UPU Velo Grablje	11/14
	UPU Sportsko-rekreacijska zona Šamoreta dolac	7/18
	UPU Stanišće Martinovik	2/19
	UPU Zona stanovanja u zelenilu	6/19, 2/22
	UPU Opuzena Glavica (Izmjene i dopune)	6/19
	UPU Stanišće Martinovik	7/19
	UPU Dolac	11/22

Imotski	UPU Poduzetnička zona Vinjani Gornji	4/09
Komiža	UPU Ribarska luka Komiža	3/09
	UPU Naselje Komiža	3/15
	UPU Radna zona Ravno	10/17
	UPU Ribarska luka Komiža (Izmjene i dopune)	10/17
	UPU Naselje Podhumlje – sjever	9/18
	UPU Naselje Podhumlje – jug	11/18
Makarska	UPU Ugostiteljsko-turistička zona Makarska-Zapad 1	12/08, 7/20
	UPU Program poticane stambene izgradnje	8/09
	UPU Program poticane stambene izgradnje	8/09
	UPU Peškera	12/11
	UPU Sportsko-rekreativna zona Platno	12/11
	UPU Ugostiteljsko-turistička zona Makarska-Zapad 3	12/11
	UPU Volicija 2	12/11
	UPU Zelenka 2	12/11
	UPU Naselje Bilaje 1	5/12
	UPU Naselje Glavica	8/12, 8/18
	UPU Svetište Vepric	8/12
	UPU Ugostiteljsko-turistička zona Makarska-Zapad 2	8/12, 6/20
	UPU Ugostiteljsko-turistička zona Biloševac 4	7/20
	UPU Garma – Ravnice	7/10
Omiš	UPU Marušići	12/15, 1/19
	UPU Naselje Pisak (Izmjene i dopune)	12/15
	UPU Ribnjak	12/15, 3/19, 2/22
	UPU Vojskovo (Izmjene i dopune)	12/15
	UPU Punta (Izmjene i dopune)	4/17
	UPU Čelina (Izmjene i dopune)	11/17
	UPU Mimice (Izmjene i dopune)	11/17
	UPU Gospodarska zona Kukuzovac u Sinju (Izmjene i dopune)	12/14
Sinj	UPU Gospodarska zona Kukuzovac u Sinju (Izmjene i dopune)	12/14
Solin	UPU Sv.Kajo – Bunje 1	4/07, 6/11
	UPU Blaca 2	4/09, 12/11
	UPU Sv.Kajo – Marusinac 1	4/09
	UPU Naselje Mravince 1	6/12
	UPU Ušće Jadra – marina	11/12, 12/19
	UPU Naselje Mravince 2	3/13
	UPU Rupotina	10/13
	UPU Gornja Rupotina	3/15
	UPU Područje Gašpini	6/16
	UPU Bilice II Mostina	12/98
Split	UPU Stambeno naselje Vrh Sućidra	10/03
	UPU Kampus Sveučilišta u Splitu	14/03,36/18,53/20,68/20
	UPU Zona poslovnih sadržaja južno od Solinske ceste na području Brda	21/06
	UPU Područje dijela Mejaša i Dragovoda	21/06
	UPU Područje Sirobuja	17/07
	UPU Dujmovača - Smokovik	27/07
	UPU Bilice sjever	7/09
	UPU Korešnica 3	12/09
	UPU Uvala Duboka garma	1/11

3. ANALIZA PROVEDBE PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA

	UPU Stambeno naselje Stobreč	5/11
	UPU Šine - Vidovac	23/11
	UPU Središnji dio naselja Slatine 3	18/13
	UPU Slatine 1	32/13
Stari Grad	UPU Izdvojeno građevinsko područje izvan naselja – ugostiteljsko-turističke namjene Široki rat	7/10, 5/16
	UPU Gospodarska zona Vrbanj	1/11
	UPU Maslinica	1/11, 1/15
	UPU Naselje Mala Rudine	1/11
	UPU Naselje Ivanje Gomile	7/12
	UPU Zogonke – dio naselja Stari Grad	7/12
	UPU Izdvojeno građevinsko područje izvan naselja – ugostiteljsko-turističke namjene Zogonke	11/15
	UPU Naselje Selca	4/16
	UPU Račice-Vratenjica-dio naselja Starog Grada	4/16
	UPU Zona poslovne namjene na području Priko	4/18
	UPU Gradsko groblje Stari Grad	9/22
Supetar	UPU Ugostiteljsko-turistička zona kamp/autokamp (T3) „Babin Laz“	10/16
	UPU Gospodarsko-poslovna zona „Žedno – Drage“ (Izmjene i dopune)	4/21
Trogir	UPU Poslovna zona – POS3	9/09
	UPU Ugostiteljsko-turistička zona „Sveti Križ“	12/09
	UPU Naselje Plano	10/10
	UPU Poslovna zona – POS2	11/10
	UPU Proizvodna zona Plano 3	3/12
	UPU Poslovna zona – POS4	9/12
	UPU Naselje Žedno	4/21
Vis	UPU Ruralno naselje Rukavac	3/13, 4/18
	UPU Poslovna zona Zlopolje	4/13
	UPU Ugostiteljsko-turistička zona T1 Češka vila	5/16
	UPU Ugostiteljsko-turistička zona T2 Samogor i športska zona Samogor	6/18
	UPU Ruralna naselja Podstražje i Brgujac	12/20
Vrgorac	UPU Gospodarska zona Ravča	7/08, 12/20, 1/21
	UPU Sjeverni dio Vrgorca	9/10, 10/20, 12/20
	Područje ispod Doma	4/12
	UPU Etno-eko selo Kokorići	6/12
	UPU Etno-eko selo Veliki Godinj	6/12
	UPU Ugostiteljsko-turistička zona, turističko naselje T – Zavojane	4/21
Vrlika	UPU Radna zona Kosore	3/08, 1/13, 11/18
	UPU Dio turističke zone "Tabela"	4/13
	UPU Lelasi	3/16
	UPU Kamp "Tabela"	6/19, 3/21

Tablica 58: *Urbanistički planovi uređenja na snazi 31. 12. 2022. godine - Općine*

Općina	UPU	Službeni glasnik
Baška Voda	UPU Bast sjever I1	4/13, 3/22
	UPU Luka nautičkog turizma i luka otvorena za javni promet Baška Voda	3/13, 8/20
	UPU Luka nautičkog turizma Promajna	6/15
Bol	UPU Etno-eko selo Murvica	4/15
	UPU Naselje Bol	6/15, 12/18
	UPU Športsko-zabavni centar R3 – I. faza	3/16
Brela	UPU Groblje kod crkve Sv. Jurja – Brela	4/17, 4/19
Dicmo	UPU Centar – Kraj	11/16
	UPU Radna zona Dicmo	12/18
	UPU Groblje Osoje	2/19
	UPU Poslovna zona Čemernica 1, br. 13	8/09
	UPU Poslovna zona Čemernica 2, br. 14	8/09
	UPU poteza uz D1 (crkva sv. Jakova - Butige), br. 7	8/09
Dugi Rat	UPU Bajnice	8/15
	UPU Istočni dio obalnog pojasa naselja Duće	10/19
	UPU Luka Krilo	9/14
	UPU Obalni pojas naselja Bajnice	10/21
	UPU Obalni pojas naselja Dugi Rat	7/18
	UPU Turistička zona Dalmacija s lukom nautičkog turizma	7/12, 7/18, 3/19
	UPU Zapadni dio obalnog pojasa naselja Duće	3/19
Dugopolje	UPU Naselje Dugopolje (Izmjene i dopune)	12/17, 5/22
	UPU Podi zapad (Izmjene i dopune)	7/16, 9/17, 5/19
	UPU Proizvodno-poslovna zona Podi – Zapad 2	6/16
	UPU Naselje Perići	05/22
	UPU Naselje Punde	05/22
Gradac	UPU Gradac 1	3/16
	UPU Gradac 2	3/16
	UPU Gradac 3	3/16
	UPU Naselje Gradac	5/15
	UPU Ugostiteljsko turističke zone Borova, hotel Morenia, Podaca	1/18
Hrvace	UPU Gospodarska zona „Vukove stine“	10/06, 3/09
	UPU Alebića kula	6/12
	UPU Šiljovine	2/13
	UPU Dio naselja Bitelić	3/13
	UPU Dio naselja Potravlje	3/13
	UPU Dio naselja Vučipolje	3/13
Jelsa	UPU Autokamp Soline 2 –	1/22
	UPU Ivan Dolac – Ivanković T2, br. 17	8/17
	UPU Naselje Humac	3/11
	UPU Poslovna zona Vrboska – Jug	12/14
	UPU Zastražišće Raskovica - T2	15/21
Klis	UPU Gospodarska zona Kurtovići – sjever	1/11, 11/17
	UPU Radna zona Vučevica, br.22	4/12
	UPU Tehnološki park Vučevica, br.25	11/10
	UPU Radna zona Vučevica, br.26	4/12
Lovreć	UPU Dijela građevinskog područja naselja Opanci-	06/22

3. ANALIZA PROVEDBE PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA

	Dumančići	
Marina	UPU Barbašnjevica-Banovi	1/13, 23/14, 17/15 (ispravak), 23/15
	UPU Dobrečevo	11/13
	UPU Naselje Marina	10/21
	UPU Obalni pojas u naselju Poljica	7/20
	UPU Oštrica (Miline)	5/20
	UPU Radna zona Vinovac	7/15
	UPU Tunjara	1/15
	UPU Turističko naselje Ošljak	7/18
	UPU Turističko naselje Vela Borovica	2/15
	UPU Vrh Oštrice	12/19
	UPU Zastražišće Raskovica – T2	10/21
Milna	UPU „Bijaka“	7/14
Muć	UPU Dio naselja Gizdovac	10/08
	UPU Gospodarska zona Gornji Muć-Sutina	8/08
Nerežišća	UPU Gospodarska zona „Dumanići“	2/14
	UPU Područje Pletenik, Jerkovic i Prajca	8/15
	UPU „Smrka“ - luka nautičkog turizma – marina	2/14, 9/16
	UPU Ugostiteljsko-turistička zona „Smrka“	8/15
	UPU Vela Farska – istok I.	5/19
	UPU Vela Farska – istok II.	2/21
	UPU Zona turističkog naselja Zamirje – Gustirna Rat	8/11
	UPU Gospodarsko-poslovna zona Balun-Vrpovje	5/08
Okrug	UPU Predjela južno i zapadno od groblja u Okrug Gornjem	3/13
	UPU Poslovne zone Rasove	11/09
	UPU Obalnog pojasa od Rošca do uvale Toć	7/16
	UPU Turistička zona uvala Široka	17/10, 17/19, 19/19 (ispravak grešaka), 20/19 (pročišćeni tekst)
	UPU Turistička zona Racetinovac	4/10
	UPU Područja sjeverno od županijske ceste - Okrug Gornji	5/13
	UPU Poslovne zone južno od uvale Kancelirovac - Okrug Gornji	5/13, 4/22
	UPU Područja od uvale Toć do Kancelirovca	14/17
	UPU Turističke zone uvala Duboka	7/11
	UPU Uvala Mavarčica	7/15
	UPU Predio Rastići	5/13
	UPU Predio Liveli u Okrug Gornjem	12/12
Otok	UPU Centra naselja Otok	4/14, 8/19
Podgora	UPU Naselje Živogošće - Blato	20/20
	UPU Neizgrađen dio naselja Podgora - Veliko Brdo	7/13, 20/13 (ciljane izmjene), 14/21
	UPU Naselje Živogošće – Porat, br. 20b	20/20
	UPU Dio naselja Podgora - sjeverno od magistrale	7/13
Podstrana	UPU Obalni dio pojasa od HC Lav do Mutograda	7/08
	UPU Strožanac II	4/13
	UPU Petrićevo - Sveti Martin	2/12
	UPU Šćadin – sjever	8/13
	UPU one u zelenilu i zone sportskih igrališta	8/11
	UPU Sjeverni dio Grljevac	21/14

	UPU Dijela područja Grbavac	2/12, 13/14
	UPU Područja Mutogras	28/13
	UPU Ugostiteljsko-turističke zone uz rijeku Žrnovnicu	6/08
	UPU Obalnog pojasa od ušća rijeke Žrnovnice do HC "Lav"	4/08, 4/21
Postira	UPU Postira - istok: Crna i Bila Ploča - Mala Lozna	6/17, 6/19 (Odluka o donošenju i pročišćeni tekst)
	UPU Gospodarsko-poslovne zone Ratac	1/10, 6/14, 4/19, 4a/19 (pročišćeni tekst)
	UPU Postira - centar	4/11, 3/19
	UPU TZ Lovrečina	8/16
	UPU Naselje Dol	4/99, 2/07 i 5/11
	UPU Postira - zapad: Prvja - Punta - Vrilo	1/17, 6/19 (Odluka o donošenju i pročišćeni tekst), 9/20, 1/21 (pročišćeni tekst i grafika)
Prgomet	UPU Gospodarska zona Labin (Podošljak)	10/08
Prim. Dolac	UPU Mješovite zone Borika	5/09, 21/14, 37/15
	UPU Gospodarske zone Bristovača-Trištenica	17/06 i 16/09
Proložac		
Pučišća	UPU Veselje - izdvojena površina za trgovačko-industrijsku luku u uvali Veselje	4/11
	UPU "Luka" - izdvojena površina ugostiteljsko-turističke namjene (T2) s akvatorijem	4/17
Runovići		
Seget	UPU Hotel Jadran - rekonstrukcija	7/08, 5/16, 4/19
	UPU Privezište Kuštalovac-Pećine	1/07, 5/16 i 4/19
	UPU Istok Barbušinac - Seget Donji	1/06, 3/14, 5/19
	UPU Mićine - dio Seget Vranjice	4/07, 5/16, 5/19
	UPU Centar Seget Vranjica	3/08, 2/11 (ispravak greške), 5/16, 1/17 (ispravak greške), 1a/17 (pročišćeni tekst), 2/20
	UPU Sv. Danijel - dio Seget Donji	8/18, 7/21
	UPU Pećine - dio Seget Donji	6/08, 5/16, 1a/17 (pročišćeni tekst), 3/20
	UPU Centar Seget Donji - Stari Seget	6/10, 5/16, 1/17 (ispravak greške), 1a/17 (pročišćeni tekst), 2/20
	UPU Proizvodno-poslovna zone Ljutine - dio Ljubitovica	6/17
	UPU Grge-Čarije - dio Seget Vranjice i Seget Donjeg	8/17
Selca	UPU Pod Spilom - Sumartin	2/10
	UPU Konopice - Selca	5/15, 1/19
Sućuraj	UPU Mrtinović (T1, T2)	3/16
	UPU Blaca	3/17
	UPU Solotiša - Zavala	2/13
	UPU Mala Pogorila	2/13
	UPU Perna	3/19
	UPU Stara - Vele Gačice	2/13
	UPU Vinogradine	5/19
	UPU Prapratna	4/19

3. ANALIZA PROVEDBE PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA

	UPU Duboka	5/09
	UPU Sućuraj	2/17
Sutivan	UPU Sportski centar Jug	4/09
	UPU Sutivan Istok	4/08, 6/20
	UPU Poslovna zona Paklenica	3/09
	UPU Likva	3/09
	UPU Majakovac	7/11, 7/22
	UPU Dekleva	4/09, 7/09 (ispravak greške), 9/09 (ispravak greške), 6/10 (ispravak greške), 5/18
	UPU Sveti Roko	7/09
	UPU Povijesne jezgre Sutivana - Bunta	8/21
Šestanovac	UPU Žeževica - naselje	1/10
	UPU Gospodarska zona Šestanovac - zapad	1/10
Šolta	UPU Naselje Grohote - Rogač	8/11, 4/13 (ciljane), 11/16, 17/21
	UPU Naselje Stomorska	8/12, 15/14, 25/15, 2/18, 4/18 (ispravak), 7/18 (ispravak), 9/18 (pročišćeni tekst)
	UPU Naselje Maslinica	1/13, 8/15, 8/20
	UPU Livka	2/08 i 2/12-ispravak
	UPU Dio naselja Nečujam	2/12
	UPU Donja Krušica	10/13
	UPU Ugostiteljsko-turističke zone Šipkova	2/11
	UPU Ugostiteljsko-turistička zona Šešula i luke nautičkog turizma	17/14
	UPU Ugostiteljsko-turistička zona Nečujam-centar	4/13
	UPU Naselje Nečujam	1/12
Tučepi	UPU Naselja Tučepi sjeverno i južno od D8	8/12, 9/12 (odluka o tumačenju Plana), 8/14, 5/15, 1/17, 12/20
	UPU Ugostiteljsko-turistička zona T1 (zone hotela Jadran) na zapadnom dijelu naselja	1/13, 2/16, 14/16
	UPU Luka otvorena za javni promet, luke nautičkog turizma - marine i športske luke LN i LS	6/14
	UPU Neizgrađen dio naselja Slatina	5/17
Zadvarje	UPU Gospodarska zona Zadvarje	6/06, 2/12
	UPU Naselje Zadvarje	3/08, 6/16, 8/20
Zagvozd	UPU Gospodarske zone proizvodno-poslovne (I, K) Zagvozd - Brlozi	4/14
	UPU Zagvozd centar	2/17

Detaljni plan uređenja (DPU), (doneseni na temelju propisa koji su važili prije stupanja na snagu Zakona smatraju se urbanističkim planom uređenja u smislu Zakona). Prema Zakonu o prostornom uređenju i gradnji, koji je prethodio sada važećem Zakonu, postojala je obaveza izrade detaljnih planova uređenja (DPU).

Detaljni planovi uređenja donosili su se obvezno za dijelove naselja na kojima je bilo određeno provoditi urbanu komasaciju odnosno temeljem posebnih propisa o grobljima, donosili su se za područja novih groblja ili proširenja postojećih groblja.

Prema Registru prostornih planova za područje Splitsko-dalmatinske županije, do kraja 2022. godine na snazi je bilo sveukupno 132 Detaljna plana uređenja. U izvještajnom razdoblju sukladno Zakonu nisu se mogli donositi novi DPU-ovi, a tijekom izvještajnog razdoblja doneseno je 8 izmjene i dopuna važećih DPU-a.

Tablica 59: *Detaljni planovi uređenja na snazi 31. 12. 2022. godine - Gradovi*

Grad	DPU	Službeni glasnik
Hvar	DPU Biskupija u Hvaru	9/08
	DPU Novo groblje Kruvenica	12/10
Kaštela	DPU Brca u Kaštel Lukšiću	3/08
	DPU Đardin u Kaštel Starom	3/04
	DPU Sokolana u Kaštel Sućurcu	7/03
Makarska	DPU Gradsko groblje u Makarskoj	3/05
Sinj	DPU "Ex vojarna Ivaniša Nelipića" (Ciljane izmjene i dopune)	8/13
	DPU mješovita – pretežito poslovna zona Trnovača – Sinj	2/18, 6/19
Solin	DPU Arheološki park	6/13
	DPU Bašini jug	5/07
	DPU Bilankuša	4/09, 12/15, 6/18
	DPU Centar 2	11/09
	DPU Centar 3	8/11, 6/19
	DPU Centar Sv.Kajo	5/99, 12/06
	DPU Ispod Gašpini 1	10/06, 3/10
	DPU Ispod Gašpini 2	10/09, 10/12
	DPU Japirko	4/17
	DPU Karabaš III	3/04, 10/06
	DPU Kod groblja u Mravincima	8/07, 11/08 (stavljanje izvan snage dijela), 7/10, 2/16
	DPU „Kula“	4/09, 12/15
	DPU Mordžin I	4/06, 5/07, 10/13
	DPU Ribnjak	2/13
	DPU Sportsko rekreacijski centar – Arapovac I	9/09, 12/15
	DPU Škola Ninčevići	5/08
	DPU Vranjic-Kosica	11/12
	DPU Zeleni Kuk – sjever	8/04, 11/04 (Ispravak), 12/06, 12/11
	DPU Zona uz Jadro 1	2/07
Split	DPU Dio Lovreta između Lovretske, trga Hrv.bratske zajednice i Gundulićeve	3/01
	DPU Dio obuhvata pojedinačnog zahvata P26 – južno od križanja ulica Domovinskog rata i Zbora narodne garde	12/12
	DPU Dio obuhvata pojedinačnog zahvata P26 – sjeverno od križanja ulica Domovinskog rata i Zbora narodne garde	9/14
	DPU Dio područja Dračevac	12/04
	DPU Dio područja Kila sjeveroistočno od TS Vrboran (pojedinačni zahvat P23A)	4/13

3. ANALIZA PROVEDBE PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA

	DPU Dio područja Trstenik	10/02, 8/07
	DPU Istočni dio obuhvata pojedinačnog zahvata P26 – istočno od ulice Zbora narodne garde	12/13
	DPU Istočni dio područja Duilovo	11/13
	DPU Jugoistočni dio područja Visoke	7/08, 12/12
	DPU Obrtna tehnička škola i športski sadržaji u Špinutu	7/02, 8/22
	DPU Područje istočno od potoka Radoševac	3/08
	DPU Područje između Tolstojeve ulice i usjeka pruge	7/16
	DPU Područje jugoistočno od raskrižja Bračke i Velebitske	11/02
	DPU Područje jugoistočno od raskrižja Bračke i Velebitske	11/06
	DPU Područje oko crkvice Gospe od Žnjana	12/07, 10/11, 11/16
	DPU Područje Zenta	2/98, 12/06
	DPU Potez uz Poljičku (sjeverno od kompleksa bolnice Firule)- pojedinačni zahvat P21	10/08
	DPU Potez uz Poljičku (sjeverno od kompleksa bolnice Firule)- pojedinačni zahvat P21	5/12, 8/13, 5/15
	DPU Potez sjeveroistočno od raskrižja ulica B.Bušića i Poljičke ceste	12/08
	DPU Priobalno područje Trstenik-Radoševac	7/00, 3/07, 6/10, 9/14, 11/16, 1/19
	DPU Prostor Žnjana – sjeverno od Bračke ulice	4/09
	DPU Radna zona Dračevac	4/09, 12/18
	DPU Sjeverozapadni dio područja Pazdigrad	6/01
	DPU Svačićeva ulica	5/07
	DPU Tenis centar i javni sadržaji u Stobreču	3/11
	DPU Trg Hrv.bratske zajednice	7/06
	DPU Za sadržaje zdravstvene škole na području Firula	9/08, 8/18
	DPU Zona poslovne namjene i stanovanja – K5 sjeverno od Vukovarske ulice	8/13
Stari Grad	DPU Zona oko trajektnog pristaništa u Starom Gradu	11/06, 12/11
	DPU Vojalo	2/97
	DPU Žedno Drage vode*	5/96, 7/97, 3/98, 4/01
	DPU Gospodarska zona Žedno-Drage	2/10, 8/21, 9/21 (pročišćeni tekst)
	DPU Vrilo-Gustirna- luka Supetar*	4/94, 2/96, 4/96, 5/96, 4/97, 6/97, 2/98, 5/98, 3/02, 10/03, 5/05
Supetar	DPU Vlačica I faza	4/02
	DPU Veli plac	8/01
	DPU Punta	3/98, 1/00
	DPU Malačnica	3/99
	DPU Zeleni Grm-Splitska	8/03, 4/06
Trilj	DPU Poslovna zona Čaporice	3/05
Trogir	DPU Brigi-Lokvice, br. 5	3/10, 5/13, 13/15 (Ispravak)

	DPU 1. faza obale od Madiracinog mula do Duhanke (Knjige 1, 2)	3/12
Vrlika	DPU Vrlika- Kosore	3/02, 3/02, 3/07

* Detaljni planovi uređenja koji su stavljeni izvan snage, ali bez objave Odluke u službenom glasniku

Tablica 60: *Detaljni planovi uređenja na snazi 31. 12. 2022. godine - Općine*

Općina	DPU	Službeni glasnik
Bol	DPU Gospojica-Muškat	5/08
Brela	DPU Groblje kod crkve Sv.Stjepana	4/10
Dicmo	DPU Radna zona Dicmo	3/95, 6/07, 6/10
Dugopolje	DPU Bani sjever	3/18, 9/20
	DPU Podi	7/15, 7/16, 4/17, 9/17(pročišćeni tekst), 11/19 (pročišćeni tekst), 10/21
	DPU Stambeno naselje Koprivno	11/20
	DPU Stambeno naselje Kute	5/98, 3/08
	DPU Stambeno naselja Drage	5/05, 3/08
	DPU Radna zona Krč	5/98, 4/04
	DPU Naselje Dugopolje	3/06
	DPU Dugopolje - Zapad	3/06
Jelsa	DPU Groblje Vrboska	3/13
Klis	DPU Proširenje groblja Klis, br.19	12/10, 11/15
	DPU Potok - Kamenica	4/02
Marina	DPU Obalni pojas naselja Vinišće	5/03
	DPU Luka i nautički centar s obalnim pojasom u Marini	12/11, 12/20
Milna	DPU Područje Mihojev Dolac-Bobovišće na moru	3/04, 9/04
	DPU Bijaka-Lantern	2/01
	DPU Plaža hotela Milna - Milna	3/02
	DPU Brdo	12/02
	DPU Makarac	1/01
	DPU Osibova istok	2/03
	DPU č.zem. 1238/42 k.o. Milna	18/02
	DPU Mlini za k.č. 2411/5/6	2/04
	DPU č.zem. 2422/8 - Milna	1/03
	DPU Kalina - Milna	6/02, 12/02
	DPU Brdo za č.z. 1662/6/10/13 k.o. Milna	1/01
	DPU Duboka	11/01, 11/02
	DPU Vlačka	2/01, 16/02
	DPU Celca	13/02
	DPU Osibova	4/02, 10/02, 12/04
	DPU Pasike Gomile	12/01
	DPU č.z. 2112/6/7	3/02
	DPU Gomilica	5/04
	DPU Šepurine - Bobovišća	8/02
	DPU Donja Bijaka	5/02
	DPU Kuk	3/02
	DPU Škver	3/01

3. ANALIZA PROVEDBE PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA

	DPU Brdo za 1589/2	12/01
	DPU Vlačka za č.zem. 2391/4 k.o. Milna	16/02
	DPU Vičja Luka	1/04
	DPU Celca	6/04
	DPU Njivina - Strana za č.z. 1666/1	4/01
	DPU Osibova - jug	10/02
	DPU Strana	10/01
	DPU Njivine za č.z. 1941/5	7/02
	DPU Nadosibova	14/02
	DPU č.zem. 2378/26/27 k.o. Milna	17/02
Muć	DPU Radna zona Prisike	3/02, 4/08
	DPU Radna zona Prisike 1	4/08, 11/06
Podstrana	DPU Groblje Ban	7/11, 6/17
	DPU Područja OŠ Strožanac	11/05
	DPU Strožanac (ex Kula)	6/02
	DPU Zona komercijalnog turizma HC „Lav“ Podstrana	10/06, 12/18
Seget	DPU Hotel Jadran – rekonstrukcija	12/08, 11/16, 8/19
Sutivan	DPU Zvaniška	4/99
	DPU Zvaniška - Bunta	3/99
	DPU Majakovac	6/02
	DPU Grlica	1/02
	DPU Dekleva	8/02
	DPU Bistrica	1/01
Šolta	DPU Obala Maslinica	4/05, 10/10
	DPU Turistička zona Maslinica	

Provedbeni urbanistički plan (PUP) je plan stare generacije. Temeljem Zakona postojeći se provedbeni urbanistički planovi (PUP) smatraju urbanističkim planovima uređenja. Potkraj 2022. godine bilo je na snazi 18 PUP-a, a u izvještajnom razdoblju donesena je samo jedna izmjene i dopuna PUP-a.

Tablica 61: Provedbeni urbanistički planovi na snazi 31. 12. 2022. godine

Grad	PUP	Službeni glasnik
Komiža	Uvala Pritiščina na otoku Visu	1/93
Omiš	PUP Ribnjak	12/08
	PUP Mala luka	4/92
	PUP Vrisovci	2/94
	PUP Punta	8/94, 6/00
	PUP Turistička zona Garma - Ravnice	2/94
	PUP Ruskamen	1/96
Split	PUP Kupina II - I faza	02/90
	PUP Područje Dobri u Splitu	3/93, 9/97, 15/99, 21/06
	PUP Povijesna jezgre Grada Splita	6II/90, 10/90, 10/93, 9/97, 8/07, 73/14
	PUP Pazdigrad u Splitu	3/85, 9/85 (ispravak), 37/87, 6-II/90, 7/96 (stavljanje izvan snage dijela

		PUP-a)
Vrgorac	PUP istočnog dijela Vrgorca	2/91, 5/95, 2/99 (odredbe za provođenje), 5/05, 2/07, 7/10, 5/14, 8/17, 18/17, 21/17 (pročišćeni tekst), 11/21, 23/21 (pročišćeni tekstualni i grafički dio)
Općina	PUP	Službeni glasnik
Baška Voda	PUP naselja Promajna	2/99
Bol	PUP Kupina II - I faza	3/02
	PUP Kupina II - II. faza	3/92
Brela	PUP Soline	10/90, 2/99
	PUP Dominovića draga	5/02
Sutivan	PUP Sutivan	4/03

3.1.2. Prostorni planovi u postupku izrade i donošenja

Državni plan prostornog razvoja

Vlada Republike Hrvatske donijela je u travnju 2018. godine, Odluku o izradi Državnog plana prostornog razvoja („Narodne novine“, broj 39/18), čime je započeo postupak izrade i donošenja istog. Odlukom o izradi utvrđeno je da će se izrada plana provesti u tri faze.

Na temelju zahtjeva Hrvatskog zavoda za prostorni razvoj i nadležnog Ministarstva, Zavod je, u promatranom izvještajnom razdoblju provodio ažuriranje već ranije obrađenih podataka iz prostornih planova s područja Splitsko-dalmatinske županije u GIS, za potrebe izrade Državnog plana prostornog razvoja. Podaci su, iz formata u kojem su izrađeni (AutoCad), implementirani u GIS sustav, uz popunu zadanih atributnih tablica i drugih podataka potrebnih za izradu prostornog plana državne razine. Obrađena su sva građevinska područja kao i šumske, poljoprivredne i vodne površine, sustav gospodarenja otpadom i infrastruktura.

Prostorni plan Splitsko-dalmatinske županije

III. izmjene i dopune PP SDŽ donesene su 2021. godine i objavljene u „Službenom glasniku Splitsko dalmatinske županije“ broj: 154/21. Istovremeno, na istoj sjednici donesen je Zaključak Županijske skupštine o početku pristupanja izrade Odluke o izradi IV. Izmjena i dopuna Prostornog plana Splitsko-dalmatinske skupštine, Klasa: 021-04/21-02/139, Ur. broj: 2181/1-01-21-01 od 6. studenoga 2021.

Županijska skupština Splitsko-dalmatinske županije, na 25. sjednici, održanoj 11. prosinca 2023., donijela je Odluku o izradi IV. Izmjena i dopuna Prostornog plana Splitsko-dalmatinske županije (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije broj 163/23).

Prostorni planovi uređenja gradova i općina

Prostorni plan uređenja grada, odnosno općine jest plan lokalne razine i obvezno se donosi za područje grada, odnosno općine. U izvještajnom razdoblju objavljeno je 39 Odluka o izradama prostornih planova gradova i općina.

Odluke o Izradi Izmjena i dopuna prostornog plana uređenja grada/općine u razdoblju 2018. – 2022. donijeli su:

Gradovi – Hvar, Imotski, Kaštela, Makarska, Omiš, Sinj, Solin, Split, Supetar, Trilj i Vrlika.
Općine – Baška Voda, Brela, Dugi Rat, Dicmo, Dugopolje, Gradac, Hrvace, Jelsa, Lećevica, Lokvičići, Marina, Milna, Nerežišća, Otok, Podbablje, Podstrana, Podgora, Primorski Dolac, Proložac, Pučišća, Seget, Selca, Sutivan, Šestanovac, Šolta, Tučepi, Zagvozd i Zmijavci.

U razdoblju do kraja 2022. od 39 JLS-e koje su donijele Odluke o Izradi Izmjena i dopuna prostornog plana uređenja grada/općine njih 29 završilo je postupak donošenja čije su Odluke objavljene u službenom glasniku JLS-e.

Generalni urbanistički plan

Generalni urbanistički plan donosi se obvezno za građevinsko područje naselja i izdvojeno građevinsko područje izvan naselja središnjeg naselja velikog grada. U odnosu na prostorni plan uređenja grada koji je u osnovi pretežito strateški, konceptijski i općenitijeg karaktera, GUP se detaljnije bavi svim problemima raspolaganja prostorom unutar građevinskog područja naselja, osobito javnim prostorima u cijelosti te definiranjem mreža društvenih djelatnosti.

U izvještajnom razdoblju donesene su Odluke donošenju Izmjena i dopuna GUP-a Kaštela (16/19), Solina (4/22) i Splita (38/20) te Odluke o izradi Izmjena i dopuna GUP-a Sinja (donesen 2023.).

Urbanistički planovi uređenja lokalnog značaja

Urbanistički plan uređenja donosi se obvezno za neuređene dijelove građevinskog područja i za izgrađene dijelove tih područja planiranih za urbanu preobrazbu ili urbanu sanaciju unutar građevinskog područja.

Krajem 2022. godine za područje Splitsko-dalmatinske županije bilo je 258 planova na snazi i 11 planova u postupku izrade ili izrade izmjena i dopuna. Precizniji podaci nisu dostupni jer iste nisu dostavile po pozivu Jedinice lokalne samouprave, a dio Odluka o izradi Izmjena i dopuna UPU-a nije objavljen na mrežnim stranicama JLS-e. Usporedni podaci navedeni su u tablicama 57. i 58.

Temeljem ZPU-a više se ne donose novi Detaljni planovi uređenja (DPU), niti Provedbeni urbanistički planovi (PUP), a postojeći se smatraju urbanističkim planovima uređenja (UPU). U ovom su se razdoblju donosile samo izmjene i dopune postojećih DPU-a.

3.1.3. Prostorni planovi izvan snage

Zakon o prostornom uređenju propisuje iste postupke za donošenje prostornih planova kao i njihovo stavljanje izvan snage (članak 113.). U Registru prostornih planova Zavoda registrirana su 467 planova (PPUO/G, GUP, UPU, DPU i PUP) zajedno s njihovim izmjenama i dopunama.

U izvještajnom razdoblju stavljeno je 15 UPU-a i 2 DPU-a izvan snage donošenjem i objavom Odluke o stavljanju izvan snage u službenom glasniku JLS-e. Stavljena su izvan snage i dva Detaljna plana uređenja (Grad Supetar), ali nije objavljena Odluka o stavljanju izvan snage u službenom glasniku.

Tablica 62: Urbanistički planovi uređenja izvan snage 31. 12. 2022. godine

R.br.	Grad	UPU	Službeni glasnik
1.	Kaštela	UPU Kaštel Kambelovac - centar	26/19
2.		UPU Radun	26/19
3.		UPU Kaštel Kambelovac - sjever	26/19
4.		UPU Krtine	26/19
5.		UPU Brižine II	26/19
6.		UPU Giričić	26/19
7.		UPU Kaštel Gomilica - Kaštel Sućurac jug	26/19
8.		UPU Kaštel Novi - Kaštel Stari	26/19
9.		UPU Kaštel Lukšić - Kaštel Kambelovac 2	26/19
10.		UPU Kaštel Gomilica - sjever	26/19
11.		UPU Kaštel Kambelovac - centar 2	26/19
12.		UPU Rudine	26/19
	Općina	UPU	Službeni glasnik
1.	Marina	UPU naselja Marina	27/19
2.	Podstrana	UPU Strožanac I	20/19
3.		UPU Strožanac II	20/19

Tablica 63: Detaljni planovi uređenja stavljeni izvan snage u gledanom periodu – Općine

R.br.	Općina	DPU	Službeni glasnik
1.	Podstrana	DPU područja OŠ Strožanac	4/20
2.	Šolta	DPU Obala Maslinica - luka otvorena za javni promet	8/20
3.	Supetar	DPU Žedno Drage vode*	5/96, 7/97, 3/98, 4/01
4.		DPU Vrilo-Gustirna- luka Supetar*	4/94, 2/96, 4/96, 5/96, 4/97, 6/97, 2/98, 5/98, 3/02, 10/03, 5/05

* Detaljni planovi uređenja koji su stavljeni izvan snage, ali bez objave Odluke u službenom glasniku

3.2. PROVEDBA PROSTORNIH PLANOVA

3.2.1. Provedba prostornih planova županijske razine

Prostorni plan Splitsko-dalmatinske županije (PPŽ), je osnovni, strateški, a ujedno i provedbeni dokument prostornog uređenja županije. Provodi se na način da se temeljem uvjeta i smjernica propisanih PPSDŽ-om izrađuju prostorni planovi uređenja općina i gradova, kojima se utvrđuju elementi i uvjeti provedbe za gotovo sve zahvate u prostoru.

Za zahvate koji su od interesa za Državu i Županiju propisana je neposredna provedba temeljem PPŽ-a, a obzirom da su se i te građevine uglavnom detaljnije određivale u PPUO/G-ovima (osobito one unutar naselja) iste su se i realizirale temeljem tih planova. PPŽ-om je i određeno da se izdavanje dozvole za takve građevine može temeljiti na PPŽ-u do donošenja PPUO/G-a, te da se građevine od važnosti za Državu i Županiju koje se grade ili rekonstruiraju unutar naselja planiraju PPUO/G-ovima, te drugim dokumentima prostornog uređenja ukoliko se takvi dokumenti izrađuju.

Temeljem PPŽ-a uglavnom su se izdavali akti za građenje linijske prometne infrastrukture, elektroenergetske građevine (vjetroelektrane i solarne elektrane) građevine elektroničke komunikacijske infrastrukture, poglavito antenske stupove u pokretnoj mreži, a za ostale građevine državnog i županijskog značaja temeljem PPUO/G-ova (primjerice: zahvati i građevine za eksploataciju mineralnih sirovina, te druge prometne, energetske i vodne građevine).

Kroz izradu i donošenje PPUO/G-ova može se potvrditi da su se osnovne smjernice i uvjeti definirani PPŽ-om respektirali i ugrađivali u PPUO/G-ove, o čemu su sukladno propisima u postupcima donošenja PPUO/G-ova izdavana pozitivna mišljenja Zavoda za prostorno uređenje Splitsko-dalmatinske županije.

U slučajevima kad su Gradovi i Općine imali nešto drugačije prijedloge za razvoj svog područja, ili ukoliko su se izmijenile zakonske i druge okolnosti nakon donošenja PPŽ-a, takva rješenja su se, uz poštivanje rješenja iz PPŽ-a, usklađivala u postupcima kako je to propisano Zakonom.

3.2.2. Provedba prostornih planova lokalne razine i izdavanje akata za provedbu prostornih planova

Na području Splitsko-dalmatinske županije akte za provedbu izdaju upravna tijela Splitsko-dalmatinske županije i velikih gradova: Split, Makarska Kaštela i Trogir, putem sustava "eDovola".

Upravno tijelo u SDŽ-i je Upravni odjel za graditeljstvo i prostorno uređenje sa sjedištem u Splitu: Ispostave županijskih ureda nalaze se u Hvaru, Imotskom, Omišu, Sinju, Solinu, Supetru, Visu i Vrgorcu. Podaci o izdanim upravnim aktima u izvještajnom razdoblju nisu poznati jer nema točne i vođene evidencije navedenih upravnih tijela.

Temeljem odredbi Zakona o prostornom uređenju i Zakona o gradnji („Narodne novine“, broj 153/13, 20/17, 39/19 i 125/19) prostorni planovi se provode izdavanjem akata za svaki zahvat u prostoru. Akti za provedbu prostornih planova su:

- lokacijska dozvola,
- dozvola za promjenu namjene i uporabu građevine,
- rješenje o utvrđivanju građevne čestice,

- potvrda parcelacijskog elaborata,
- potvrda glavnog projekta,
- građevinska dozvola,
- uporabna dozvola.

Navedenim centraliziranim sustavom, koji je u upotrebi zadnjih 5 godina, podignuta je razina kvalitete usluga vođenja upravnih i neupravnih postupaka kroz jednostavan i brz postupak.

Tako je, na jednom mjestu dostupan podatak o svim građevinskim zahvatima u Državi, bilo da su za njih izdana odobrenja ili su postupci izdavanja u tijeku. Tijekom 2018. godine učinjene su značajne dopune sustava, prvenstveno objavom podataka iz „eDozvole“ na Geoportalu Informacijskog sustava prostornog uređenja Republike Hrvatske (ISPU), čime je učinjen veliki napredak u stvaranju jedinstvenog sustava podataka na području čitave Države.

3.2.3. Postupanje s nezakonitom izgradnjom

Postupak ozakonjenja nezakonite gradnje započeo 2012. godine donošenjem Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama („Narodne novine“, broj 86/12), a završio je 2019. godine. Hrvatski sabor je donio Odluku o proglašenju Zakona o izmjenama Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama („Narodne novine“, broj 14/19) kojim se određuje prestanak rada Agencije za ozakonjenje nezakonito izgrađenih zgrada sa 1. srpnjem 2019. godine. Do tada je Agencija zajedno sa nadležnim upravnim odjelima završila sa rješavanjem zaprimljenih zahtjeva čime je završio i postupak ozakonjenja nezakonite gradnje. Prethodnim izmjenama navedenog propisa iz 2017. godine bio je pomaknut krajnji rok za podnošenje zahtjeva za ozakonjenje sa 30. lipnja 2013. godine na 30. lipanj 2018. godine. Upravni odjel Splitsko-dalmatinske županije nastavio je rad na dovršenju započetih postupaka ozakonjenja nezakonite gradnje, tzv. „legalizacije“ sve do kraja ovog izvještajnog razdoblja.

Sam problem nezakonite gradnje ne odnosi se samo na omogućavanje i stvaranje uvjeta za izdavanje rješenja o izvedenom stanju izgrađenih zgrada, već i na potrebu utvrđivanja aktivnosti u srhu sanacije prostora nezakonitom gradnjom. Zakonom o prostornom uređenju utvrđena je potreba urbane sanacije područja nezakonite gradnje koja podrazumijeva izradu planova sanacije i utvrđivanje detaljnih mjera sanacije ozakonjene gradnje u cilju postizanja zadovoljavajućeg urbanističkog standarda.

Gradnja bez dozvole trajno devastira prostor. Pravne i fizičke osobe koje su gradile bez valjanih akata za gradnju mogli su zahtjev za ozakonjenje te građevine, sukladno Zakonu o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama, predati u nadležni upravni gradski ili županijski odjel koji obavlja poslove prostornog uređenja i gradnje na području na kojem se građevina nalazi. Građani koji zahtjev za ozakonjenje nisu predali do 30. lipnja 2018. do kada je bio zakonski rok za produljeno podnošenje zahtjeva, nadležnom upravnom odjelu mogu se obratiti radi provjere mogućnosti reguliranja statusa građevine prema Zakonu o gradnji u sklopu građevinske dozvole.

Na području Splitsko-dalmatinske županije zahtjevi za ozakonjenjem bespravne gradnje mogli su se podnositi u nadležnim upravnim odjelima Splitsko-dalmatinske županije te gradova Kaštela, Splita, Trogira i Makarske. Godine 2011. zaprimljeno je 82.143 zahtjeva, a 2018. još dodatnih

9.284 zahtjeva. Sveukupno je, dakle, zaprimljeno 91.427 zahtjeva. Postotak riješenih predmeta razvidan je iz tablice u nastavku.²⁷

Tablica 64: Broj zaprimljenih predmeta za ozakonjenjem bespravne gradnje

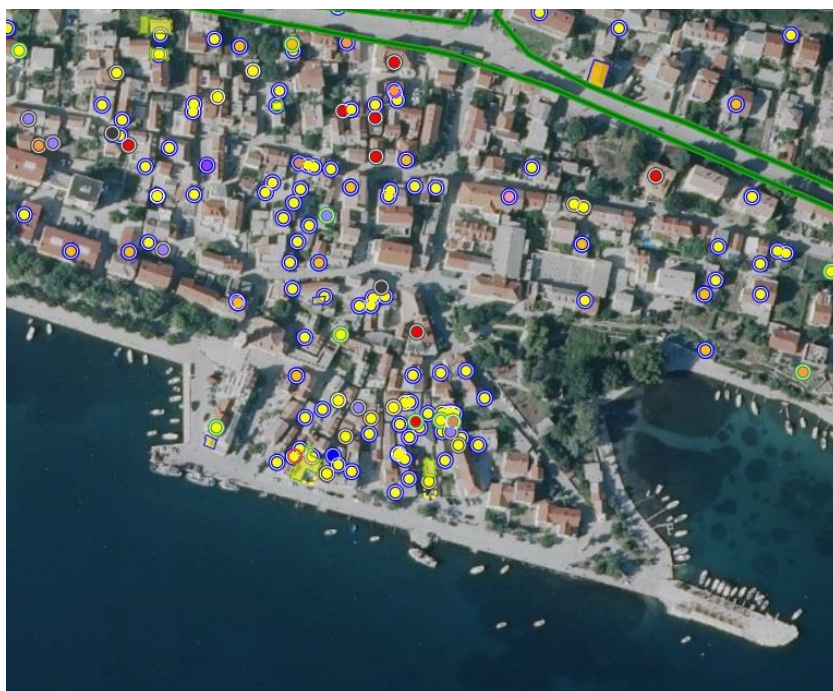
Županija/ grad	Zaprimljenih zahtjeva 2011.	Postotak riješenosti (%)	Zaprimljenih zahtjeva 2018.	Postotak riješenosti (%)
Splitsko-dalmatinska županija	54.656	82,92	6.522	12,22
Grad Kaštela	8.380	75,94	561	12,12
Grad Split	13.608	74,95	1.542	18,29
Grad Trogir	3.181	65,03	372	6,99
Grad Makarska	2.318	65,23	287	9,41

Ne mogu se legalizirati građevine koje se nalaze: izvan građevinskog područja ili izvan tradicijske naseobine u nacionalnom parku, parku prirode, regionalnom parku, park-šumi, strogom rezervatu, posebnom rezervatu, spomeniku prirode i spomeniku parkovne arhitekture, unutar koridora energetskih i vodnih građevina. Unutar koridora prometne građevine ozakonjenje je moguće jedino ako javnopravno tijelo nadležno za upravljanje tom građevinom izda potvrdu da je nezakonita građevina izgrađena u skladu s posebnim uvjetima, unutar koridora komunikacijskih građevina osim ako javnopravno tijelo nadležno za upravljanje tom građevinom ne izda potvrdu da je građevina izgrađena u skladu s posebnim uvjetima, na površini na kojoj je planirana javna i društvena namjena unutar građevinskih područja naselja za sadržaje upravnih, socijalnih, zdravstvenih, predškolskih, obrazovnih (osnovno, srednjoškolsko, visoko obrazovanje), komunalnih, sportskih, kulturnih i vjerskih funkcija, unutar građevinsko područje izvan naselja koje je prostornim planom predviđeno za gospodarsku namjenu (proizvodnja, ugostiteljstvo i turizam, sport) i groblja, na području posebne zaštite voda – zona sanitarne zaštite vode za piće u kojoj je prema posebnim propisima zabranjeno građenje zgrada za kakvu je podnesen zahtjev unutar eksploatacijskog polja mineralne sirovine, osim zgrada izgrađenih na eksploatacijskom polju nafte, plina ili geotermalnih voda, unutar arheološkog nalazišta ili zone, prostornih međa nepokretnog kulturnog dobra ili kulturno-povijesne cjeline koja je upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske osim ako javnopravno tijelo nadležno za poslove zaštite kulturne baštine ne izda potvrdu da je izgrađena u skladu s posebnim uvjetima, na području upisanom u listu svjetske baštine UNESCO-a, na postojećoj površini javne namjene, pomorskom dobru ili vodnom dobra.

Veći dio zahtjeva za ozakonjenjem nelegalne gradnje u navedenim područjima je odbijen uz iznimku zaštićenih povijesnih cjelinama gdje su zahtjevi uglavnom pozitivno riješeni što predstavlja de facto trajnu devastaciju ovih vrijednih starih cjelina.

Nažalost, ne postoje pouzdani podaci o broju građevina koje su nelegalno izgrađene, a za koje nije podnesen zahtjev za ozakonjenjem. Što se tiče odbijenih zahtjeva za legalizacijom samo manji dio njih je uklonjen.

²⁷ Izvor: <https://legalizacija.mgipu.hr/izvjesce>

Slika 13. Povijesna jezgra Kaštel Sućurca s prikazima akata za gradnju (primjer).

3.3. PROSTORNI PLANOWI U ODNOSU NA DRUGE DOKUMENTE KOJI UTJEČU NA PROSTOR

3.3.1. Ostali dokumenti bitni za prostor Splitsko-dalmatinske županije izrađeni u proteklom razdoblju

U proteklom razdoblju izrađeni su brojni strateški, razvojni i programski dokumenti na državnoj i regionalnoj razini. Dokumentacija bitna za prostor Splitsko-dalmatinske županije izrađena u razdoblju do 2022. godine.

- Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 106/17),
- Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2017. - 2030. („Narodne novine“, broj 84/17),
- Strategija energetskeg razvoja Republike Hrvatske do 2030. godine s pogledom na 2050. godinu (NN 25/20),
- *Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine („Narodne novine“ broj 2/23),*
- *Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske, („Narodne novine“, broj 130/05.),*
- *Plan gospodarenja otpadom RH za razdoblje 2017. – 2022. godine („Narodne novine“, 3/17),*
- *Strategija regionalnog razvoja Republike hrvatske za razdoblje do 2020. (Zagreb, 2017), („Narodne novine“, broj 75/17.),*
- Plan upravljanja vodnim područjima za razdoblje 2016. – 2021. („Narodne novine“, NN 66/16), koji sadrži i Plan upravljanja rizicima od poplava za razdoblje 2016. – 2021.
- Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017. – 2022. („Narodne novine“, 3/17),
- Nacionalni strateški plan razvoja akvakulture 2014. – 2020., veljača 2015.
- Nacionalni plan razvoja luka od osobitoga (međunarodnoga) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku, 2017.,
- Nacionalni plan razvoja širokopojasnog pristupa internetu u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2021. do 2027. godine, prosinac 2019.
- Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. – 2020.
- Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20),
- Strategija razvoja širokopojasnog pristupa internetu u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2016. do 2020. godine („Narodne novine“ broj 68/16),
- Program mjera zaštite i upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem, 2017.
- Strategija niskougličnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do 2030. s pogledom do 2050., ožujak 2020.
- Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do kraja 2020., lipanj 2017.
- Operativni program za pomorstvo i ribarstvo RH za programsko razdoblje 2014. – 2020.

- *Izvešće o provedbi Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017. – 2022. godine na području Splitsko-dalmatinske županije i objedinjena izvješća jedinica lokalne samouprave („Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije“, br. 84/23),*
- *Prijedlog Master plana prometnog razvoja funkcionalne regije Srednja Dalmacija, (doneseno 2023., Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije 163/23)*
- *Plan razvoja Splitsko-dalmatinske županije za razdoblje 2022.– 2027. („Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije“ br. 105/22),*
- *Plan rasporeda nautičkih sidrišta Splitsko-dalmatinske županije („Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije“, br. 59/24),*
- *Strateška studije o utjecaju na okoliš Izmjena i dopuna Prostornog plana Splitsko-dalmatinske županije (2019) - Ires ekologija d.o.o.*
- *Plan navodnjavanja za područje splitsko-dalmatinske županije („Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije“, br. 12/06)*
- *Strategija razvoja Urbane aglomeracije Split za razdoblje do kraja 2027.*
- *Program zaštite okoliša Splitsko-dalmatinske županije („Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije“, br. 1A/08)*
- *Plan gospodarenja otpadom u splitsko - dalmatinskoj županiji za razdoblje 2007. - 2015. godine („Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije“, br. 1B/08).*
- *Program poticanja izgradnje poduzetničkih zona u splitsko – dalmatinskoj županiji za razdoblje 2021. – 2025. („Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije“, br. 165/21).*
- *Glavni plan razvoja turizma splitsko-dalmatinske županije (2017 – 2027) sa strateškim i operativnim planom marketinga*
- *Glavni plan razvoja turizma Splitsko dalmatinske županije, 2007 – 2017.*
- *Studija prihvatnih kapaciteta turizma na području Splitsko-dalmatinske županije, Zagreb svibanj 2018.*

Navedeni dokumenti koristit će se kod izrade novog Prostornog plana Splitsko-dalmatinske županije, koji će se izrađivati sukladno Zakonu o prostornom uređenju.

Zavod za prostorno uređenje sudjelovao je u izradi mnogih od gore navedenih dokumenata na način da je sudjelovao u županijskim radnim skupinama za izradu istih.

3.3.2. Studije o utjecaju na okoliš za zahvate na području Splitsko-dalmatinske županije 2018. – 2022.

U državni zakonodavni sustav (Zakonom o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15)) usvojene su direktive Europske unije te je uvedena potreba izrade Strateške procjene utjecaja na okoliš (SPUO) i Procjene utjecaja zahvata na okoliš (PUO).

Strateška procjena utjecaja na okoliš (SPUO) je postupak kojim se procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš koji mogu nastati provedbom strategije, plana ili programa. Postupak strateške procjene obvezno se provodi za strategije, planove i programe, uključujući njihove izmjene i dopune koji se donose na državnoj, područnoj (regionalnoj) te na lokalnoj razini, iz područja: poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, energetike, industrije, rudarstva, prometa, elektroničkih komunikacija, turizma, prostornog planiranja, regionalnog razvoja, gospodarenja otpadom i vodnog

gospodarstva kada daju okvir za zahvate koji podliježu ocjeni o potrebi procjene utjecaja na okoliš, odnosno procjeni utjecaja na okoliš.

Zakonom i Uredbom o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 64/08) i Pravilnikom o povjerenstvu za stratešku procjenu (NN 70/08) propisana je provedba postupka strateške procjene strategije, plana i programa na okoliš te se, shodno navedenom, pristupilo i izradi Strateške studije utjecaja na okoliš za potrebe Izmjena i dopuna prostornog plana Splitsko-dalmatinske županije. IDPPIŽ, te Strateška studija utjecaja na okoliš IDPPIŽ usvojeni su tijekom lipnja u prosincu 2021. (Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije 154/21).

Procjena utjecaja zahvata na okoliš (PUO) je postupak ocjenjivanja prihvatljivosti namjeravanog zahvata s obzirom na okoliš i određivanje potrebnih mjera zaštite okoliša, kako bi se utjecaji sveli na najmanju moguću mjeru i postigla najveća moguća očuvanost kakvoće okoliša. Postupak procjene provodi se već u ranoj fazi planiranja zahvata i to prije izdavanja lokacijske dozvole ili drugog odobrenja za zahvat za koji izdavanje lokacijske dozvole nije obvezno.

Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 61/14) propisana je provedba postupka procjene utjecaja zahvata na okoliš. U Uredbi o procjeni utjecaja zahvata na okoliš, navedeni su zahvati za koje je obavezna procjena utjecaja zahvata na okoliš, zahvati za koje se provodi ocjena o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš, a za koje je nadležno Ministarstvo; zahvati za koje se provodi ocjena o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš, a za koje je nadležno upravno tijelo u županiji (u Splitsko-dalmatinskoj županiji, Upravni odjel za zaštitu okoliša, komunalne poslove i infrastrukturu) te kriteriji na temelju kojih se odlučuje o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš.

Ocjena o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš (OPUO) je postupak koji prethodi PUO-u u kojim se utvrđuje može li planirani zahvat imati značajne utjecaje na okoliš i odlučuje o potrebi provedbe procjene. Postupci PUO i OPUO uređeni su Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš, koja sadrži i priloge kojima su određene vrste zahvata za koje je obavezna izrada PUO-a, odnosno zahvate za koje je obavezna izrada prethodnog OPUO-a u nadležnosti Ministarstava ili za koje je nadležno tijelo u županiji.

Ukoliko određeni zahvat ili plan, program ili strategija uključuje i područje ekološke mreže, potrebno je provesti i **Ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu (OPEM)**, odnosno postupak kojim se ocjenjuje utjecaj strategije, plana, programa ili zahvata, na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže. Ovaj je postupak reguliran Zakonom o zaštiti prirode te Uredbom o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže.

Za planove, programe i zahvate za koje se provodi Procjena utjecaja na okoliš (PUO) i Strateška procjena utjecaja zahvata na okoliš (SPUO), objedinjuje se postupak OPEM-a s postupkom PUO-a, odnosno SPUO-a.

Prema podacima Upravnog odjela za zaštitu okoliša, komunalne poslove i infrastrukturu Splitsko-dalmatinske županije i podacima Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja postupci strateške procjene utjecaja na okoliš (SPUO), Procjena utjecaja zahvata na okoliš (PUO) i Ocjena o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš (OPUO) donose se podaci o broju istih u izvještajnom razdoblju:

Tablica 65: *Broj postupaka SPUO-va, PUO-va, OPUO-va i OPEM-ova na području SDŽ-e*

Godina	Upravni odjela za zaštitu okoliša, komunalne poslove i infrastrukturu SDŽ				Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja		
	SPUO	PUO	OPUO	OPEM	SPUO	PUO	OPUO
2018.	4	0	2	76	0	4	48
2019.	6	0	0	157	0	6	44
2020.	5	0	0	136	1	3	68
2021.	3	0	7	155	0	2	48
2022.	0	0	6	269	0	3	69
UKUPNO:	18	0	15	793	1	18	277

3.4. PROVOĐENJE ZAKLJUČAKA, SMJERNICA PRIJEDLOGA ZA UNAPREĐENJE, PREPORUKA, AKTIVNOSTI ODNOSNO MJERA IZ PRETHODNOG IZVJEŠĆA O STANJU U PROSTORU ŽUPANIJE

3.4.1. Pregled usvojenih Izvješća o stanju u prostoru za područje županije i jedinica lokalne samouprave

U ovom izvještajnom razdoblju (2018.-2022.) manji dio Jedinica lokalne samouprave usvojio je Izvješća o stanju u prostoru, dok veći broj Jedinica lokalne samouprave nije usvojio ni razmatrao Izvješća u navedenom razdoblju.

Tablica 66: *Izvješća o stanju u prostoru (izvještajno razdoblje 2018. – 2022.)*

Grad	Izvješće za razdoblje	Službeni glasnik
Hvar	2015.-2019.	Službeni vjesnik Grada Hvara 8/XXVI
Imotski	2016.-2020.	-
Kaštela	2014.-2019.	Službeni vjesnik Grada Kaštela 16/21
Komiža	2014.-2018.	Službeni vjesnik Grada Komiže 4/19
Makarska	Nije izrađeno	
Omiš	2016.-2020.	Službeni vjesnik Grada Omiša 9/2021
Sinj	2014.-2018.	Službeni vjesnik Grada Sinja 4/20
Solin	2015.-2019.	-
Split	2015.-2019.	-
Stari Grad	Nije izrađeno	-
Supetar	2013.-2016.	Službeni vjesnik Grada Supetra 18/18
Trilj	Nije izrađeno	
Trogir	2018.-2021.	Službeni vjesnik Grada Trogira 31/23
Vis	Nije izrađeno	
Vrgorac	2008.-2012.	Službeni vjesnik Grada Vrgorca 4a/12
Vrlika	Nije izrađeno	
Grad	Izvješće za razdoblje	Službeni glasnik
Baška Voda	Nije izrađeno*	
Bol	2014.-2018.	Službeni vjesnik Općine Bol 6/2014
Brela	2011.-2014.	Službeni vjesnik Općine Brela 1/01
Cista Provo	Nije izrađeno	
Dicmo	2003.-2006.	Službeni vjesnik Općine Dicmo 8/XIII (2006.)
Dugi Rat	Nije izrađeno*	
Dugopolje	Nije izrađeno	
Gradac	Nije izrađeno	
Hrvace	Nije izrađeno	
Jelsa	Nije izrađeno	
Klis	2016.-2020.	Službeni vjesnik Općine Klis 10/20
Lećevica	Nije izrađeno*	
Lokvičići	Nije izrađeno*	
Lovreć	Nije izrađeno	

Marina	Nije izrađeno	
Milna	2018-2021.	Službeni vjesnik Općine Milna 4/2022
Muč	- nema podataka	
Nerežišća	- nema podataka	
Okrug	2018.-2021.	Službeni vjesnik Općine Okrug 20/22
Otok	Nije izrađeno	
Podbablje	Nije izrađeno	
Podgora	Nije izrađeno*	
Podstrana	Nije izrađeno	
Postira	Nije izrađeno	
Prgomet	Nije izrađeno*	
Prim. Dolac	Nije izrađeno	
Proložac	Nije izrađeno	
Pučišća	Nije izrađeno	
Runovići	Nije izrađeno	
Seget	- nema podataka	
Selca	Nije izrađeno	
Sućuraj	Nije izrađeno	
Sutivan	Nije izrađeno	
Šestanovac	Nije izrađeno	
Šolta	Nije izrađeno	
Tučepi	Nije izrađeno*	
Zadvarje	Nije izrađeno	
Zagvozd	Nije izrađeno	
Zmijavci	Nije izrađeno	

Vidljivo je iz tablice da je u izvještajnom razdoblju samo 14 jedinica lokalne samouprave razmatralo i objavilo Izvješće u službenom glasniku. 4 jedinice lokalne samouprave donijelo je Izvješće, ali ga nije objavilo u službenom glasniku, 33 jedinica lokalne samouprave nije razmatralo izvješće, dok za 3 JLS nema dostupnih podataka. Za potrebe ovog Izvješća 7 općina (označenih zvjezdicom) koje nisu izradile svoja Izvješća, dostavilo je podatke o obveznim prostornim pokazateljima.

3.4.2. Provedba mjera kojima se utvrđuje obveza Zavoda u procesu praćenja stanja u prostoru

Županijski zavod za prostorno uređenje prati provedbu prostornog plana Splitsko-dalmatinske županije radi učinkovitog korištenja, gospodarenja i zaštite prostora županije, prvenstveno zbog ispunjenja zakonske obveze da prostorni planovi općina i gradova moraju biti usklađeni sa odredbama i smjernicama županijskog plana, kao plana višeg reda. Provedbu mjera kojima su utvrđene obaveze zavoda provode se u sljedećim postupcima:

- Pružanjem stručne savjetodavne pomoći pri izradi prostornih planova općina i gradova, nosiocima izrade plana i stručnim izrađivačima.
- Davanjem mišljenja o usklađenosti prostornih planova uređenja općina i gradova sa prostornim planom županije.
- Izradom ID Prostornog plana županije i prostornih planova uređenja općina i gradova.

- Pružanjem stručne savjetodavne pomoći pri izradi izvješća o stanju u prostoru općina i gradova.
- Vođenjem evidencije dokumenata prostornog uređenja.
- Vođenjem informacijskog sustava prostornog uređenja.
- Sudjelovanjem zavoda pri izradi strateških dokumenata regionalne razine.

U poslovima pružanje stručne savjetodavne pomoći Zavod je u razdoblju predmetnog izvješća velik broj konzultativnih sastanaka, za koje potrebno vrijeme i broj se ne mogu kvantitativno iskazati. Stručne i savjetodavne pomoći prvenstveno se odnose na jedinice lokalne samouprave kao nositelje izrade prostornih planova uređenja općina i gradova generalnih i urbanističkih planova uređenja, kao i na stručne izrađivače tih dokumenata prostornog uređenja. Stručne pomoći odnosile su se najvećim dijelom u smislu tumačenja zakonskih odredbi te odredbi prostornog plana županije. Posebno zahtjevan i obiman posao ovog karaktera s obzirom na ulogu Zavoda, nastao je nakon što 21. travnja 2018. g. županijska skupština donijela „Odluku o izradi III. izmjena i dopuna prostornog plana. Sukladno odredbama zakona održane su javne i ponovne javne rasprave raspravne. Odluka o donošenju III. izmjena i dopuna PPŽ-a donesena je na sjednici županijske skupštine u prosincu 2021. godine. U tom triipolgodishnjem periodu održano je bezbroj konzultativnih sastanaka u smislu pružanja savjetodavne i stručne pomoći sa svim jedinicama lokalne samouprave u smislu formiranja njihovih primjedbi, prijedloga zahtijeva za izmjenu i dopuna PPŽ-a, s tijelima državne uprave, državnim javnim poduzećima i agencijama, upravnim tijelima regionalne samouprave, županijskim javnim ustanovama, trgovačkim društvima u vlasništvu županije, komunalnim poduzećima, pravnim osobama i dr. pod ovim poslovima podrazumijevaju se i poslovi u svezi izrade i donošenja studije strateške procjene utjecaja na okoliš, Zavoda kao stručnog izrađivača plana.

U postupcima donošenja prostornih planova uređenja općina i gradova i generalnih urbanističkih planova Zavod daje mišljenje o usklađenosti konačnih prijedloga tih planova sa prostornim planom županije. U ovom razdoblju bilježi se nešto manji broj izrade i donošenja dokumenata prostornog uređenja jedinica lokalne samouprave, što se tumači činjenicom da je polovicom 2018. godine donesena Odluka o izradi izmjena i dopuna prostornog plana županije.

Tablica 67: Pregled izdanih mišljenja na Konačne prijedloge (Izmjena i dopuna) prostornih planova

Godina	Naziv plana
2019.	ID PPU Grada Kaštela
	ID GUP Grada Kaštela
	ID PPU Grada Vrgorca
	ID PPU Općine Dugopolje
	ID PPU Općine Milna
	ID PPU Općine Podbablje
	ID PPU Općine Podgora
	ID PPU Općine Podstrana
	ID PPU Općine Šolta
	ID PPU Općine Bol
	ID PPU Općine Zmijavci
2020.	ID PPU Grada Makarske
	ID PPU Grada Splita
	ID PPU Grada Trilja

	ID PPU Grada Trogira
	ID PPU Općine Zmijavci
	ID PPU Općine Okrug
2021.	ID GUP Grada Sinja
	ID PPU Općine Brela
	ID PPU Općine Okrug
	ID PPU Općine Podstrana
	ID PPU Općine Selca
2022.	ID PPU Grada Hvara
	ID PPU Grada Solina
	ID GUP Grada Solina
	ID PPU Općine Dugi Rat
	ID PPU Općine Gradac
	ID PPU Općine Hrvace
	ID PPU Općine Lokvičići
	ID PPU Općine Marina
	ID PPU Općine Postira
	ID PPU Općine Proložac
	ID PPU Općine Seget
	ID PPU Općine Šestanovac
	ID PPU Općine Tučepi

U preglednoj tablici izdanih mišljenja na prostorne planove općina i gradova navedena su samo izdana pozitivna mišljenja Zavoda. U istom razdoblju izdato je XX „negativnih „ mišljenja.

U obimu poslova izrade prostornih planova uređenja županije, gradova i općina u predmetnom razdoblju ovog izvješća Zavod je obavljao poslove na izradi i donošenju III. izmjena i dopuna prostornog plana županije, izradi i donošenju PPU općina i urbanističkih planova uređenja. Temeljem odluke Županijske skupštine o izradi III. izmjena i dopuna PPŽ-a od travnja 2018. godine Zavod je započeo na izradi plana. Do ožujka 2019. g. izrađen je nacrt prijedloga plana te u studenom 2019. g. Prijedlog plana. Odlukom Župana od 04. studenog 2019. g. održan je javni uvid i javna rasprava o prijedlogu III. ID PPŽ-a i strateške studije utjecaja na okoliš. Ponovljena javna rasprava održana je u Rujnu i Listopadu 2020. g. Nacrt konačnog prijedloga plana izrađen je u studenom 2020. g. konačni prijedlog plana izrađen je u travnju 2021. g. nakon ishođene suglasnosti Ministarstva prostornog uređenja graditeljstva i državne imovine. Plan je donesen na sjednici Županijske skupštine 6. studenog 2021. g. te pročišćeni tekst plana 12. prosinca 2021. godine.

Tijekom 2019. g. Zavod je temelju pravodobno obavljenih poslova izradio konačne prijedloge za tri urbanistička plana uređenja na području i to:

- UPU izdvojenog građevinskog područja izvan naselja ugostiteljsko turističke namjene „Vinogradine“, općina Sućuraj.
- UPU izdvojenog građevinskog područja izvan naselja ugostiteljsko turističke namjene „Perna“, općina Sućuraj.
- UPU izdvojenog građevinskog područja izvan naselja športsko-rekreacijske namjene „Prapatna“, općina Sućuraj.

Isti planovi su doneseni krajem 2019. g. na sjednici općinskog vijeća.

Početkom 2022. godine Zavod je na temelju zaključka župana kojim se povjerava izrada prostornog plana uređenja općine započeo izradu sljedećih prostornih planova:

- Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Općine Lećevica.
- Izmjene i dopune Prostornog plana Općine Primorski Dolac.

Vođenje dokumentacije dokumenata prostornog uređenja je važna zadaća zavoda. Sukladno odredbama Zakona o prostornom uređenju, općine i gradovi dužni su dostaviti primjerke svih donesenih prostornih planova u analognom i digitalnom obliku te objavljenu odluku o njegovom donošenju. Osim navedenih dokumenta prostornog uređenja, ovi poslovi Zavoda odnose se na dokumentaciju praćenja stanja u prostoru, studije, stručne podloge i drugu prostorno plansku dokumentaciju relevantnu za prostor županije. Tijekom promatranog razdoblja sva spomenuta dokumentacija je popisana i arhivirana u Županijskom arhivu i u eKatalogu.

U poslovima vođenja Informacijskog sustava prostornog uređenja Zavod je u promatranom razdoblju kontinuirano i ažurno provodio obradu prostornih planova s područja Splitsko-dalmatinske županije za Geoportal prostornih planova, objavljen u okviru informacijskog sustava prostornog uređenja Republike Hrvatske. Ova aktivnost provodi se kontinuirano od 2014. godine. Prostorni planovi transformiraju se iz raznih dostupnih formata u kojima su izrađeni od strane stručnih izrađivača, u georeferencirani rasterski oblik (TIFF format, HTRS 96/TM koordinatni sustav) u kojem formatu se objavljuju na Geoportalu u eKatalogu prostornih planova.

4. PRIJEDLOZI ZA UNAPREĐENJE PROSTORNOG RAZVOJA S OSNOVNIM PREPORUKAMA MJERA ZA IDUĆE RAZDOBLJE

4.1. POTREBE, MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA DALJNJEG PROSTORNOG RAZVOJA ŽUPANIJE, OBZIROM NA OKOLNOSTI, SEKTORSKA OPTEREĆENJA I IZAZOVE

Temeljna razvojna opredjeljenja utvrđena su planovima razvoja Splitsko-dalmatinske županije: Razvojna strategija Splitsko-dalmatinske županije 2011. – 2013. (2019.), Plan razvoja Splitsko-dalmatinske županije za razdoblje 2022.– 2027. („Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije“ br. 105/22). Razvojna opredjeljenja i prostorni razvoj daje posebni prioritet razvoju turizma, prometa, male privrede i obrtništva, poljoprivrede, očuvanje prirodne i kulturne baštine, strukturne i tehnološke promjene u gospodarskom Razvojna politika ide u smjeru suvremenog oblikovanja naselja i podizanje komunalnog standarda, demografske revitalizacije (naročito ruralnih područja), revitalizacija pograničnih područja te očuvanje prirodnih resursa od značaja za Republiku Hrvatsku) uz opći rast gospodarstva prilagođen načelima održivog razvoja.

Pri utvrđivanju temeljnih pretpostavki za daljnji prostorni razvoj Županije, potrebno je objektivno sagledati potrebe, mogućnosti i ograničenja na temelju provedene analize svih sastavnica prostora, društvene i komunalne infrastrukture uz zaštitu i očuvanje prostora. U nastavku se navode one prostorne strukture, koje imaju veći ili manji utjecaj na daljnji prostorni razvoj Splitsko-dalmatinske županije:

- prostorne strukture u kontaktnom području Splitsko-dalmatinske županije sa susjednim županijama (Šibensko-kninskom županijom, Dubrovačko-neretvanskom županijom i Republikom Bosnom i Hercegovinom) većim dijelom prilagoditi geostrateškom značaju županije u odnosu na nacionalni prostor i okolne regionalne strukture,
- urbana, prijelazna i ruralna područja pogodna su za razvoj s obzirom na prostorni razmještaj i relativno dobru opremljenost infrastrukturom, iako postoje značajne resursne razlike u segmentu demografije,
- neantropogenizirana područja županije trebaju zadržati visoku kakvoću okoliša, ekosustava kao i visoki stupanj biološke raznolikosti,
- uravnotežiti neravnomjerni razvoj značajnih infrastrukturnih zahvata,
- stanje morskih resursa te poljoprivrednih i šumskih resursa relativno stabilno i kontrolirano.

Prostorni plan Splitsko-dalmatinske županije dao je stratešku osnovu za prostorni razvoj Županije te utvrdio županijski interes za građevine od važnosti za Županiju, a za dio građevina od županijskog interesa propisao je uvjete za neposrednu provedbu. Isto tako do donošenja Državnog plana prostornog razvoja, PPSDŽ-om su određene građevine, zahvati i površine državnog značaja kao i uvjete za njihovu neposrednu provedbu.

Ne predviđaju se radikalni zahvati i promjene u odnosima pojedinih struktura, već uravnoteženje u cilju održivog razvoja, dok je jedini otežavajući faktor u demografskim procjenama

(s trendom pada broja stanovnika), a procjenama trendova u gospodarstvu Splitsko-dalmatinske županije oslanja se sve više na uvoz radne snage, te je primarni zadatak stvoriti normativne, tehnološke i infrastrukturne uvjete za prilagođavanje gospodarstva županije europskom tržištu.

U izvještajnom razdoblju, kao uostalom i posljednjih desetak godina, evidentiran je znatan porast broja jedinica za stanovanje na području županije, iako nema konkretnih podataka o broju novonastalih stambenih jedinica u odnosu na postojeće stanje. Trend porasta je stambenih jedinica u prvom redu nije prvenstveno u funkciji stanovanja već u funkciji turističke djelatnosti. Stambene jedinice postaju sve više „turistički apartmani“ turistička djelatnost malih iznajmljivača

Prostorni razvoj prate i dijelom usporavaju posljedice legalizacije bespravno izgrađenih građevina, koje su vidljive su na cijelom području županije, posebno u priobalnom području izvan naselja, koje uglavnom karakterizira i nekvalitetna gradnja, neodgovarajuće oblikovanje, zauzimanje većinom poljoprivrednih površina te nelegalno priključivanje na komunalnu infrastrukturu, odnosno nepostojanje iste. UZ to prisutan je trend nezakonite rekonstrukcije postojećih građevina ili prostornih cjelina, čime se ugrožavaju postojeće stvorene vrijednosti i smanjuje kvaliteta životnih uvjeta i na kraju urbanitet i osnovne vrijednosti prostora. Posljedice nezakonite gradnje trajno mijenjaju prostor, zbog toga je potrebno kroz provedbu postupaka izmjena i dopuna prostornih planova, utvrditi stanje i mogućnosti, uvjete i kriterije sanacije prostora i urbane obnove, odnosno definiranje svih uvjeta uključivanja istih u prostorno planerski prihvatljive okvire. JLS-e, u okviru svojih nadležnosti, neposredno odlučuju o planiranju i uređenju prostora, ali do sada nisu pokrenute značajnije aktivnosti analize uzroka i posljedica te načina zaštite prostora i sprječavanja daljnje nelegalne gradnje kroz prostorno plansku dokumentaciju. Na žalost nije bilo slučajeva da su JLS-e kroz obavezu izrade UPU-a za provele urbanu sanaciju određenih prostora.

U unutrašnjost Županije u zaobalnom području vidljiv je disperzivni, odnosno tzv. „raštrkani“ model izgradnje naselja, nastao naslonjen na prostore tradicijske ruralne strukture naselja, što za posljedicu ima povećanje „konzumacije“ zemljišta u suprotnosti s postojećom namjenom, zatim segregaciju namjena prostora, a što u konačnici rezultira poskupljem gradnje infrastrukture i umanjnjem kvalitete života.

U izvještajnom razdoblju (2018.-2022.) kao i u razdoblju prije, povećan je interes za kupnju nekretnina, kako domaćih, tako i stranih kupaca. Trend interesa za promet nekretninama na europskom i svjetskom tržištu, a obzirom na olakšano financiranje i dalje raste te je prisutan pritisak na stambenu izgradnju u naseljima, a posebno veliki pritisak na povećanje turističkih područja sa smještajnim kapacitetima. Uz napomenu, da se nijedno turističko područje (izdvojeno građevinsko područje izvan naselja) nije realiziralo, jer su investicije u tom segmentu zanemarive, iako je više njih pokrenuto u doba prije „krize“ kada su ekonomski uvjeti bili izrazito povoljni, tako da nije moguće realno procijeniti uspješnost tih modela. Stvara se zaključak da građevinska područja naselja i izdvojena građevinska područja izvan naselja gospodarske (ugostiteljsko turističke, poslovne, proizvodne) i sportske namjene su, zbog spekulativnih tržišnih interesa, uglavnom predimenzionirana i nedovoljno opskrbljena komunalnom infrastrukturom, te si međusobno predstavljaju konkurenciju, zbog velike ponude vrlo sličnih ili istih sadržaja što u konačnici rezultira neuspjelom realizacijom.

Područje prostora ograničenja zaštićenog obalnog područja mora (ZOP) djelomično je ugroženo neprihvatljivim oblicima urbanizacije, brzinom i načinom korištenja neprimjerenim osobitostima priobalnog područja. Analizirajući stanje i moguće posljedice nastavka takvog prostornog razvoja, za stabilizaciju je potrebno uvesti obaveznu kontrolu implementacije novih

smještajnih kapaciteta i po potrebi mijenjati prostorno-plansku dokumentaciju s obzirom na neusklađenost prostornim planovima planiranih smještajnih kapaciteta i ciljeva utvrđenih operativnom strategijom smještaja Splitsko-dalmatinske županije.

Demografija

Prvi podatci iz Popisa 2021. pokazuju da je SDŽ u razdoblju od 2011. izgubila gotovo 30.000 stanovnika, odnosno došlo je do pada od 6,46 %. Sličan trend prisutan je i u drugim županijama Jadranske Hrvatske i na razini RH. Ovi podatci samo potvrđuju postojanje dugotrajnog problema s kojim se RH, pa tako i naša Županija stalno suočava – nepovoljna demografska slika. Nije riječ samo o sadašnjim nego i o budućim demografskim kretanjima u uvjetima ekonomske nesigurnosti i pandemije COVID-19 pa tako uz prirodno smanjivanje stanovništva istovremeno imamo i problem sve intenzivnijeg iseljavanja mladih osoba. Ipak, ukupan je migracijski saldo u 2019. pozitivan i iznosi 1.286 iako je saldo migracija s drugim županijama RH negativan. Dio JLS-ova u priobalju i na otocima pokazuju pozitivan prirodni prirast i migracijski saldo (primjerice Stari Grad – otok Hvar, Supetar – otok Brač, grad Kaštela, grad Solin itd.). Uz činjenicu da je naše stanovništvo među starijima u Europi, SDŽ karakterizira i nepovoljan prostorni raspored stanovništva s izrazitom koncentracijom stanovništva na obalnom području, kao i trend napuštanja manjih sredina u zaleđu i otoka koji je osobito prisutan među mladim ljudima.

Također, zaobalje i otoci obilježeni su niskom gustoćom stanovništva, a trend migracija koncentriran je na obalni dio županije, što dovodi do značajnih razvojnih izazova povezanih s povećanim pritiscima na okoliš, kao i prometnu, komunalnu i drugu javnu strukturu. Ovakva nepovoljna demografska kretanja mogu dovesti do većih gospodarskih i društvenih posljedica, pa je jedna od prioritarnih razvojnih potreba SDŽ-a ublažavanje negativnih demografskih trendova i izgradnja poticajnog okruženja za mlade i obitelji, odnosno stvaranje poticajnog i privlačnog društvenog i ekonomskog okruženja za ostanak i povratak mladih ljudi i obitelji s djecom i njihova trajnog zadržavanja na ovim područjima, gdje će pronaći svoje mjesto za rad i podizanje djece. Unapređenjem demografske dinamike, prirodnih kretanja i migracija podižu se potencijali dugoročnog rasta gospodarstva. To se može postići povratkom ljudi, privlačenjem poduzetnika, talenata i radnika i demografskom obnovom.

Opće poboljšavanje kvalitete života i održiv gospodarski rast koji će obiteljima pružiti financijsku stabilnost i pozitivna očekivanja budućih životnih prilika jedna je od značajnijih demografskih mjera. Zato je u SDŽ-u potrebno provesti ulaganja u javnu infrastrukturu, što uključuje i povećavanje stambenog fonda radi trajnog stambenog zbrinjavanja mladih zaposlenih ljudi s prosječnim primanjima koji nisu kreditno sposobni i ne mogu sebi priuštiti adekvatno stanovanje te su prisiljeni živjeti kao podstanari ili kod roditelja. S

toga se u budućem programskom razdoblju planira nastaviti s uspješnim projektima demografske obnove poput projekata stambenog zbrinjavanja (projekt Tu je tvoj dom), davanjem potpora za novorođenu djecu, ali i pripremom novih i sveobuhvatnijih demografskih mjera.²⁸

Gospodarstvo

Splitsko-dalmatinska županija, obzirom na dosadašnje rezultate i gospodarske potencijale, ima sve preduvjete za daljnji razvoj gospodarstva o čemu svjedoči i indeks razvijenosti od 103,93 %, što ju svrstava u sam vrh - III. stupanj razvijenosti. Gospodarski potencijal je u gospodarskim

²⁸ Plan razvoja Splitsko-dalmatinske županije 2022. – 2027.

granama: uslužne djelatnosti (turizam), trgovina, poslovanje nekretninama i građevinarstvo, dok tradicionalne gospodarske grane, poput; poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, manjim dijelom pridonose razvoju gospodarstva SDŽ-a. Veliki potencijal za razvoj gospodarskih djelatnosti predstavljaju napuštene neperspektivne vojne zone i građevine te zapušteni i zastarjeli industrijski sklopovi koje je potrebno privesti svrsishodnoj namjeni kroz procese urbane preobrazbe, odnosno regeneracije.

Gospodarski rast treba usmjeriti u sektor novih tehnologija. Potporom inovacijama, poduzetničkim centrima i kreativnim industrijama, osigurat će se raznolikija gospodarska struktura te povećati snaga cjelokupnog gospodarstva. Brownfield područja napuštene industrije, zapušteni i zastarjeli industrijski sklopovi koji prestankom proizvodnje ubrzano propadaju veliki je potencijal za razvoj te ih je potrebno analizirati i dati mjere za njihovo oživljavanje.

Poticati revitalizaciju ekonomski nerazvijenih krajeva, ravnomjerniji regionalni razvoj županije, uloga OPG-ova u turističkom razvoju i sl.). Stoga, SDŽ planira nastaviti s mjerama ulaganja u razvoj održive i pametne poljoprivrede, ribarstva i akvakulture mjerama pomoći gospodarstvenicima na teritoriju županije, kao i ulaganjima u infrastrukturne projekte

Infrastruktura i okoliš

Razvoj cestovnog prometa potrebno je temeljiti na pojačanoj aktivnosti cestogradnje poboljšanjem tehničkih karakteristika postojeće cestovne mreže, izgradnjom obilaznica većih naselja te započeti sa izradom stručnih analiza i pripremom dokumentacije za izgradnju novih cestovnih pravaca planiranih PPSDŽ-om, kojima bi se u potpunosti povezala cestovna mreža na području županije. Prioritet je izgradnja i dovršetak splitske obilaznice, s izgradnjom deniveliranog raskršća u Solinu na DC8, čvora Mravinci na DC1 i brza cesta Split Omiš.

Postojeća željeznička infrastruktura i željeznički promet u kontinuiranom je stagniraju. Planiranje razvoja željezničkog prometa nije moguće bez rekonstrukcije i modernizacije postojeće željezničke pruge M604 (Oštarije-Gospić-Knin-Split). U bliskoj budućnosti cilj je izgraditi Jadransku željezničku prugu (u zaobalnom području) sve do granice Dubrovačko-neretvanske županije.

U zračnom prometu postojeća infrastruktura zadovoljava potrebe županije (Zračna luka Sv. Jeronim Split i zračna luka Brač), ali je potrebno stalna nadogradnja postojeće infrastrukture radi tehnoloških i sigurnosnih unaprjeđenja. Novu izgradnju usmjeriti isključivo na PPSDŽ-e planirane lokacije aerodroma (Sinj, Stari grad), planirane lokacije helidroma i registriranih staza za slijetanje i uzlijetanje.

U lučkoj infrastrukturi među prioritetima je dogradnja luka otvorenih za javni promet županijskog i lokalnog značenja za osiguranje primjerenog broja komunalnih, nautičkih i ribarskih vezova te uspostavu bolje prometne povezanosti otoka međusobno i s kopnom. Unatoč povećanju broja vezova posljednjih godina, Županija i dalje oskudijeva u broju nautičkih i komunalnih vezova što se, među ostalim, očituje stalnim povećanjem zahtjeva za vez u svim županijskim lučkim upravama.

Potrebno je pristupiti modernizaciji, obnovi i dogradnji postojeće, i izgradnji nove elektroničke komunikacijske infrastrukture i mreže kako bi se zadovoljili zahtjevi za sve većim prijenosnim brzinama i kvalitetnijim širokopojasnim uslugama u nepokretnoj i pokretnoj elektroničkoj komunikacijskoj mreži.

Razvoj vodoopskrbe potrebno je usmjeriti na povezivanje vodnih resursa rijeke Cetine, Rude i Krke i povezivanje vodnih resursa rijeke Vrljike kako bi se povećala sigurnost zahvata vode za javnu vodoopskrbu i na taj način vodoopskrbnom sustavu osigurala dovoljna količina kvalitetne vode tijekom cijele godine. Naročito treba unaprijediti vodoopskrbni sustav na otocima. Potrebno je također i intenzivirati izgradnju sustava javne odvodnje s uređajima za pročišćavanje otpadnih voda odgovarajućeg stupnja pročišćavanja i to prioritarno u zonama sanitarne zaštite izvorišta vode za piće.

Ovisno o energetske i gospodarske potencijalima pojedinih područja, udio proizvodnje energije iz obnovljivih izvora potrebno je povećati. S tim u vezi, Splitsko-dalmatinska županija ima još vijek potencijala u hidroenergiji te u daljnjem razdoblju intenzivirati izgradnju planiranih RHE (koje imaju planiranu instaliranu snagu oko 1500 MW. PPSDŽ-e planirane je 31 lokacija za vjetroelektrane (VE) i 31 lokacija za sunčane elektrane (SE), te u skoroj budućnosti nema potrebe za planiranjem novih površina za VE i SE jer je već planirani potencijal veličine cca 1200 MW.

Potrebno je nastaviti s aktivnostima na provedbi cjelovitog sustava gospodarenja otpadom na području Županije (završetak izgradnje Regionalnog centra za zbrinjavanje otpada, izgradnja preostalih planiranih pretovarnih stanica, sanacija odlagališta komunalnog otpada) te na sanaciji postojećih privremenih odlagališta otpada. Potrebno je poticati primarno odvajanje otpada u gradovima i općinama te provoditi izobrazbu stanovništva.

Društvena infrastruktura

Dodatno je potrebno unaprijediti dostupnost društvene infrastrukture.

Razvoj zdravstvene djelatnosti nužno podrazumijeva održavanje i popunjavanje Mreže javnozdravstvene službe, kao minimalni zadani standard. To uključuje i sustavno ulaganje radi postizanja i održanja propisanih i zadovoljavajućih uvjeta za obavljanje djelatnosti. Ulaganje treba također usmjeriti na daljnji razvoj i osobito teritorijalnu dostupnost izvanbolničke specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite, uključujući i popunjavanje mreže telemedicine.

Sustav socijalne skrbi na području SDŽ-a obuhvaća sedam centara za socijalnu skrb sa šest podružnica, četiri doma za starije i nemoćne (osnivač je Županija), 17 domova za starije i nemoćne osobe (privatni osnivači) i devet ustanova za pružanje ostalih oblika socijalne skrbi.²⁹ U brizi za najranjivije skupine jest provedeni proces de institucionalizacije i preobrazbe domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi, kojim se institucionalizirani smještaj postupno zamjenjuje oblicima udomiteljskog i samostalnog smještaja uz stručnu podršku. Razvoj podrazumijeva povećanje kapaciteta organiziranog stanovanja, poboljšanje standarda preostalog domskog smještaja i osobito razvoj mreže pružanja usluga u zajednici. Razvojne potrebe u području socijalne skrbi svakako su unapređenje ravnomjerne dostupnosti i kvalitete sveobuhvatne socijalne skrbi za posebno osjetljive skupine, djecu, mlade, osobe iz ruralnih područja, osobe s invaliditetom, žrtve nasilja u obitelji, djecu, starije osobe, beskućnike, azilante, osobe bez dovoljno sredstava za uzdržavanje.

U predškolskom odgoju postoje višegodišnja ulaganja jedinica lokalne samouprave, privatnika i njihova međusobna suradnja dovela je do povećanja kapaciteta dječjih vrtića i poboljšanja uvjeta boravka djece, među ostalim i u skladu s pedagoškim standardom. U narednom razdoblju bit će

²⁹ Plan razvoja Splitsko-dalmatinske županije 2022. – 2027.

potrebno i dalje poticati izgradnju i opremanje dječjih vrtića, prije svega u najmanje razvijenim krajevima, kako bi sva djeca bila kvalitetno zbrinuta.

Veliki pomak učinjen je i u ulaganju jedinica lokalne i regionalne samouprave u osnovnoškolsku i srednjoškolsku mrežu, prvenstveno usmjerena na poboljšanje uvjeta nastave i omogućavanje izvođenja nastave u jednoj smjeni, potrebno je nastaviti i u narednom razdoblju. Isto vrijedi i za ulaganja u izgradnju školskih sportskih dvorana koje predstavljaju sportsku infrastrukturu i za širu zajednicu.

U okviru Sveučilišta u Splitu djeluje 11 fakulteta, umjetnička akademija i četiri sveučilišna odjela. Sveukupno se izvodi 180 studijskih programa u području društvenih, humanističkih, prirodnih, tehničkih, biotehničkih i medicinskih i biomedicinskih znanosti, kao i u području umjetnosti. Ukupno osam (8) fakulteta i jedan (1) sveučilišni odjel izvode programe stručnih studija.

Osnivanjem Sveučilišnog kampusa unaprijeđen je je budući prostorni razvoj Sveučilišta te se u narednom razdoblju nastavljaju aktivnosti za preseljenje nekih fakulteta na Kampus, izgradnju građevina studentskog standarda, čime će se odgovarajuće zadovoljiti velik dio potreba Sveučilišta. Pritom postoje potrebe za proširenjem sastavnica izvan Kampusa, kao što su Filozofski i Medicinski fakultet. Također postoje i dislocirani fakultetski programi (npr. preddiplomski studij Hotelijerstvo i gastronomija u Makarskoj, planirani studij Mediteranske poljoprivrede u Sinju i studij Mora i Novinarstva u Kaštelima) kojima se povećava dostupnost obrazovanja i potiče regionalni razvoj.

Kao razvojna potreba stvaranje uvjeta za poticanje ulaganja u sport i sportske objekte izradom mreže sportskih građevina i poticanjem izgradnje i održavanja sportskih građevina, kao i brigom o sportašima kao glavnim dionicima sporta, ali i promotorima SDŽ-a/RH. Gdje god je moguće na postojećim sportskim građevinama treba napraviti potrebne intervencije i preinake kako bi se postojeće sportske građevine u cijelosti prilagodile osobama s invaliditetom i njihovim potrebama. Prednost SDŽ-a jest povoljna lokacija i klimatski uvjeti za cjelogodišnje sportske aktivnosti na otvorenom. Razvojni potencijali leže i u iznalaženju mogućnosti financiranja sporta fondovima EU-a, kao i privlačenju potencijalnih ulagača u sport poreznim olakšicama. Opća dostupnost sportske infrastrukture na području cijele Županije mora se povećati, osobito nastavkom izgradnje polivalentnih dvorana, školskih i gradskih, pri čemu je još uvijek izražen manjak prostora za izvedbu nastave tjelesne i zdravstvene kulture u srednjim školama. Potrebno je i uspostaviti mrežu infrastrukture namijenjene temeljnim sportovima; atletici, gimnastici i plivanju kao i tradicionalnim jedrenju i veslanju.

Ustanove u kulturi na teritoriju Županije treba umrežiti povezivanjem među sobom i s obrazovnim ustanovama i gospodarskim subjektima, što je preduvjet uspješnijoj koordinaciji provedbe programa u kulturi i tehničkoj kulturi.

4.2. OCJENA POTREBE IZRADE NOVIH I/ILI IZMJENE I DOPUNE POSTOJEĆIH PROSTORNIH PLANOVA, DRUGIH DOKUMENATA KOJI UTJEČU NA PROSTOR NA RAZINI ŽUPANIJE

Obveza izrade prostornih planova „nove generacije“ propisana je Zakonom. Kao preduvjet za izradu i donošenje novih prostornih planova županija bilo je donošenje Državnog plana prostornog razvoja. Vlada Republike Hrvatske donijela je, u travnju 2018. godine, Odluku o izradi Državnog plana prostornog razvoja („Narodne novine“, broj 39/18). Izmjenama i dopunama Zakona iz travnja 2019. godine te su odredbe brisane te je za realizaciju novih prostornih planova područne (regionalne) razine ostao preduvjet donošenje Pravilnika kojim će se odrediti pobliže njihov sadržaj i standard elaborata. Navedeni pravilnik nije donesen u ovom izvještajnom razdoblju (donesen je 8. prosinca 2023., a stupio je na snagu 1. siječnja 2024. godine). Donošenje Državnog plana prostornog razvoja i dalje će ostati jedan od preduvjeta za izradu Prostornog plana Županije nove generacije.

4.2.1. Izmjene i dopune prostornih planova do uspostave novog sustava

Do uspostave, odnosno izrade prostornih planova „nove generacije“ potrebno je nastaviti s izradom izmjena i dopuna važećih prostornih planova za one planove za koje su donesene Odluke o izradi Izmjena i dopuna.

Nakon dovršetka postupka III. izmjena i dopuna Prostornog plana Splitsko-dalmatinske županije, ocijenjeno je potrebnim pristupiti novim Izmjenama i dopunama PPSDŽ-e. Županijska skupština je donijela Odluku o izradi IV. Izmjena i dopuna Prostornog plana Splitsko-dalmatinske skupštine, Klasa: 021-04/21-02/139, Ur. broj: 2181/1-01-21-01 od 6. studenoga 2021.

I razdoblju koje slijedi potrebno je provoditi izmjene i dopune prostornih planova lokalne razine (PPUG/G, GUP, UPU), radi usklađenja sa Zakonom, Prostornim planom Županije. Dinamika izrade i donošenja izmjena i dopuna prostornih planova lokalne, u nadležnosti je jedinica lokalne samouprave. Potrebno je naglasiti, da su katkad odluke JLS-e političke naravi. Često su odluke ipak, ističemo potrebu usklađenja PPUG/O-a s Prostornim planom Županije koje mnoge jedinice lokalne samouprave nisu provele, kao i obvezu izrade urbanističkih planova uređenja za GP centralnih naselja.

4.2.2. Izrada i donošenje planova „nove generacije“

Ministarstvo razvija novu elektroničku uslugu koja će se koristiti za izradu prostornih planova nove generacije. Riječ je o web aplikaciji koje podrazumijeva izmjenu zakona o prostornom uređenju (NN j 153/13, 65/17, 114/18, 39/19 i 98/19) i donošenje novog Pravilnika o prostornim planovima. Ova reforma sustava za prostorno planiranje predviđa sustav u dva dijela:

- e-Planovi: Sustav za provođenje postupka izrade i donošenja prostornog plana (DMS) Document management system
- e-Editor: Sustav za izradu nacrtu prijedloga prostornog plana (GIS) Geographic information system

Editor će biti povezan s modulom ePlanovi, komplementarnim modulom namijenjenim nositeljima izrade prostornih planova za elektroničko vođenje procedure izrade i donošenja prostornih planova u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju, čime će se osigurati dosljednost i zakonitost postupka te olakšati i ubrzati publiciranje prostornih planova u izradi i na snazi na Geoportalu ISPU-a i u svim modulima gdje je to potrebno, primjerice tijekom postupka izdavanja dozvola.

Predviđeno je da sustav ePlanovi ima povezivanje na GSB (Government Service Bus), tj. podatcima koji su dostupni putem državne informacijske infrastrukture svim aplikacijama i tijelima javne uprave sukladno Zakonu o državnoj informacijskoj infrastrukturi (Narodne novine broj 92/2014).

Izrada planova nove generacije kroz ovaj sustav omogućit će da svi prostorni planovi u Republici Hrvatskoj budu izrađeni i prikazani na standardiziran način. Sustav će omogućiti znatno bržu i jednostavniju izradu planova, jer će stručnim izrađivačima u ePlanovi Editoru biti na raspolaganju sve službene podloge, kao što su digitalne ortofoto karte, slojevi iz Registra prostornih jedinica (granice županija, gradova, općina i naselja, te adrese), uvijek ažurni digitalni katastarski plan, drugi važeći prostorni planovi, kao i svi dostupni podatci iz registara i evidencija javnopravnih tijela, čime će se izbjeći dugotrajno prikupljanje i obrada podloga i ulaznih podataka.

Osim standardizacije sadržaja prostornih planova i procedure izrade i donošenja, krajnji cilj razvoja oba spomenuta sustava je lakše „čitanje“ prostornih planova uz pomoć alata koji prikazuje grafiku i pripadajuće odredbe iz prostornih planova od značaja za bilo koju odabranu lokaciju. Time će se investitorima koji ulaze u proces gradnje omogućiti da za svaku lokaciju u Hrvatskoj vrlo jednostavno dobiju odgovor na pitanja poput: što se smije (ili ne smije) graditi, kako građevina treba izgledati i sl., a podatci će se besplatno moći pogledati na Geoportalu Informacijskog sustava prostornog uređenja.

4.2.3. Potreba daljnjeg razvoja Informacijskog sustava

Zakon o prostornom uređenju propisao je praćenje stanja u prostoru i području prostornog uređenja putem Informacijskog sustava prostornog uređenja, a skladu s Uredbom o informacijskom sustavu prostornog uređenja („Narodne novine“, br. 115/15.), kojom je propisana struktura, sadržaj, način rada, oblik i elektronički standard informacijskog sustava prostornog uređenja, ovlasti i obveze u vođenju i upravljanju tim sustavom, te javnopravna tijela koja su prostorne i druge podatke dužna učiniti dostupnima putem informacijskog sustava.

U članku 3. Uredbe definirani su pojmovi među kojima su:

- *SHP format* je geoprostorni vektorski format otvorene specifikacije za Geografske Informacijske Sustave kojeg je razvio ESRI (*Environmental Systems Research Institute*) kao format za potrebe prijenosa podataka između vlastitih i drugih programskih paketa

- *službena kartografska projekcija* HTRS96/TM je koordinatni sustav poprečne Mercatorove (Gauss-Krügerove) projekcije sa srednjim meridijanom 16°00' i linearnim mjerilom na srednjem meridijanu 0,9999 uz HTRS96 Republike Hrvatske za područje katastra i detaljne državne topografske kartografije

U članku 12. Uredbe definirani su oblik i standard prostornog plana, kako grafičkog tako i tekstualnog dijela plana. U grafičkom dijelu se propisuje da topološki uređeni vektorski zapis treba biti u „gml“ ili „shp“ formatu. Iznimka je da vektorski zapis grafičkog dijela plana može biti i u drugom formatu primjerenom za izradu prostornih planova, ali mora biti topološki uredan i georeferenciran u službenoj kartografskoj projekciji.

U članku 22. Uredbe propisuje se obveza stručnog izrađivača plana da prostorno plansku dokumentaciju dostavi nositelju izrade, prema standardima navedenim u članku 12. Uredbe

U proteklom razdoblju na koje se odnosi ovo Izvješće, najveći broj problema s kojima smo se susretali je činjenica da je mali broj dostavljenih planova udovoljavao standardima propisanih Uredbom, poglavito u dijelu tehničke ispravnosti vektorskog zapisa plana te ispravne službene kartografske projekcije (HTRS96). Zavod je na ovu temu, u nekoliko navrata slao dopise kako jedinicama lokalne samouprave tako i stručnim izrađivačima u svrhu poboljšanja procesa izrade i dostave prostornih planova. Odaziv je bio zanemariv.

Usprkos gore navedenim činjenicama, podaci o prostornim planovima kontinuirano se vode i ažuriraju u Zavodu za prostorno uređenje Splitsko-Dalmatinske županije, prikupljanjem i obradom iz različitih izvora, te se unose u Informacijski sustav prostornog uređenja (ISPU) kojeg objedinjava Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja po propisanoj metodologiji.

Zavod je u proteklom razdoblju radio na uspostavi, vođenju i održavanju Informacijskog sustava prostornog uređenja za područje Splitsko-Dalmatinske županije, kroz sljedeće aktivnosti:

- Obradom prostornih planova za ISPU Republike Hrvatske,
- Obradom prostornih planova za potrebe izrade Državnog plana prostornog razvoja.

Obrada prostornih planova za ISPU Republike Hrvatske

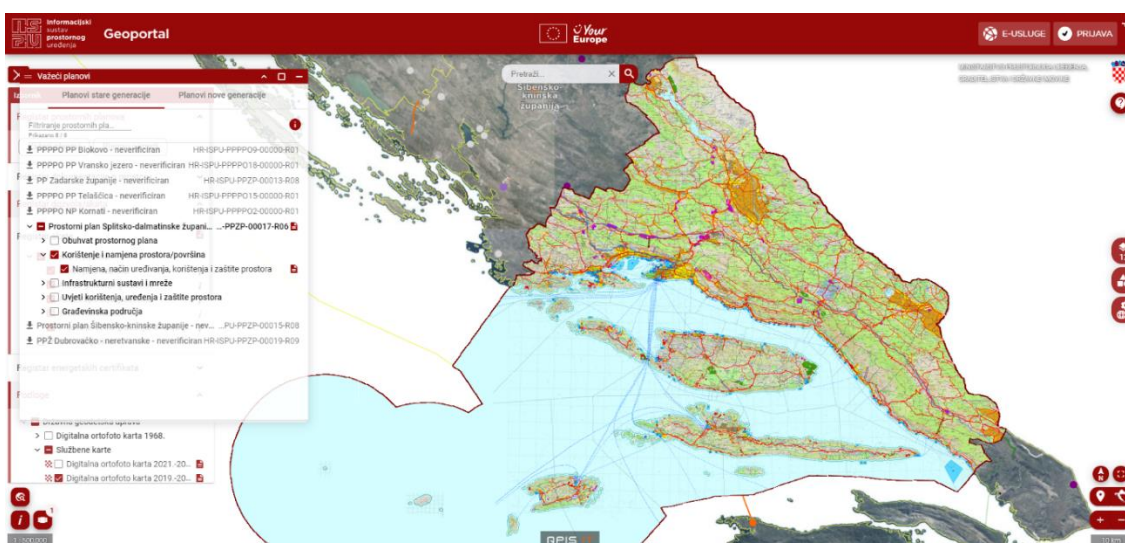
Zavod je u proteklom razdoblju kontinuirano provodio obradu prostornih planova s područja Splitsko-Dalmatinske županije za Geoportal prostornih planova, objavljen u okviru Informacijskog sustava prostornog uređenja Republike Hrvatske (ISPU RH). Ova aktivnost započela je 2014. godine i provodi se kontinuirano kroz svaku sljedeću godinu.

Prostorni planovi transformiraju se iz raznih dostupnih formata u kojem su izrađeni, u georeferencirani rasterski oblik (TIFF format, HTRS96/TM koordinatni sustav), u kojem se objavljuju na Geoportalu prostornih planova.

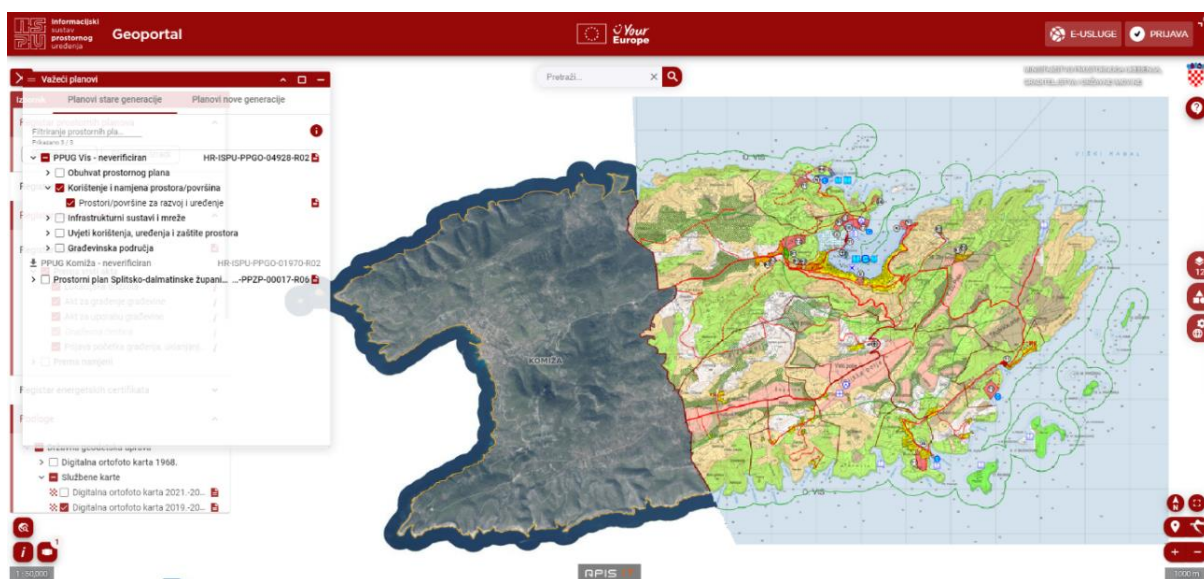
Primjeri planova svih razina:

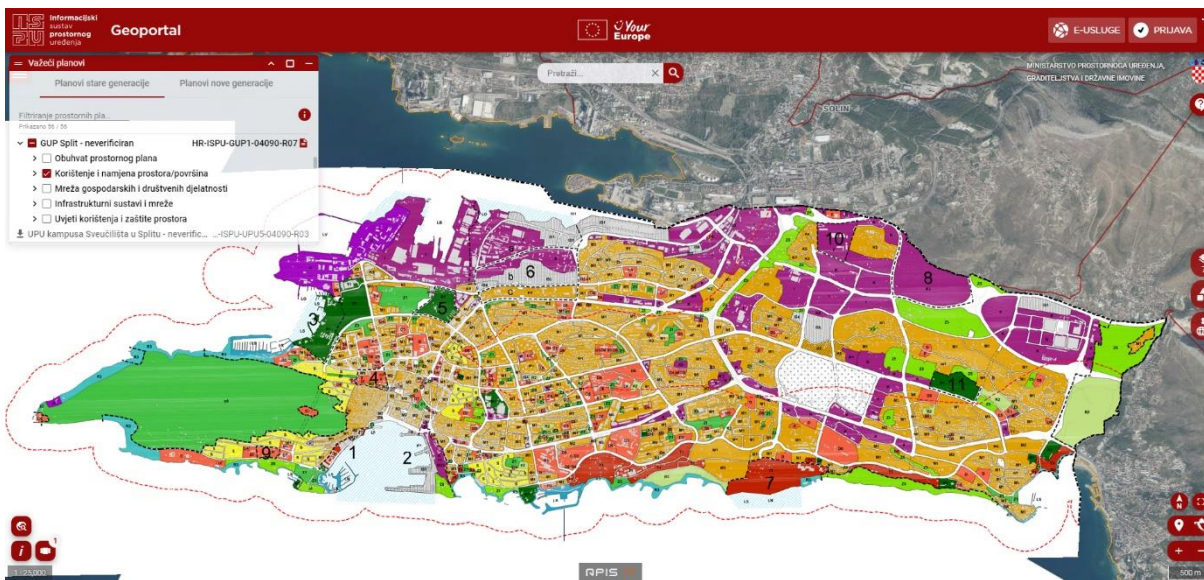
Slika 14. (Primjer) Prostorni plan područja posebnih obilježja (PPPPO) - plan državne razine

Slika 15. (Primjer) Prostorni plan županije (PPŽ) – plan regionalne razine

Slika 16. (Primjer) Prostorni plan uređenja grada ili općine (PPUG/O) – plan lokalne razine

Slika 17. (Primjer) Generalni urbanistički plan (GUP) – plan lokalne razine

Slika 18. (Primjer) Urbanistički plan uređenja (UPU) – plan lokalne razine, užeg područja

Slika 19. (Primjer) Detaljni plan uređenja (DPU) – plan lokalne razine, užeg područja

Tablica 68: Broj objavljenih planova u izvještajnom razdoblju:

R. broj.	Vrsta plana	Ukupno
1.	Prostorni plan županije (PPŽ)	1
2.	Prostorni plan uređenja grada (PPUG)	42
3.	Prostorni plan uređenja općine (PPUO)	57
4.	Generalni urbanistički plan (GUP)	4
5.	Urbanistički plan uređenja (UPU)	156
6.	Detaljni plan uređenja (UPU)	27
7.	Provedbeni urbanistički plan (PUP)	1

Sukladno dosadašnjim Sporazumima, sklopljenim između Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja, Hrvatskog zavoda za prostorni razvoj i ovog Zavoda, u GIS su prema specifikaciji i opisima navedenim u excel tablicama, dostavljenih od strane Hrvatskog zavoda za prostorni razvoj, implementirani podaci iz svih prostornih planova općina i gradova.

Ukupan broj obrađenih prostornih planova uređenja općina i gradova u izvještajnom razdoblju iznosi 93.

4.3. PREPORUKE MJERA I AKTIVNOSTI ZA UNAPRJEĐENJE PROSTORNOG RAZVOJA

Temelju analiza i ocjena provedenih u okviru izrade ovog Izvješća o stanju u prostoru, predlažu se slijedeće mjere i aktivnosti za unaprjeđenje prostornog razvoja Splitsko-dalmatinske županije, koje je potrebno valorizirati prilikom izrade prostornih planova i njihovih izmjena i dopuna:

- Analizirati postojeća građevinska područja za razvoj naselja i za sadržaje koji se planiraju kao izdvojena građevinska područja izvan naselja, te zastupati racionalni pristup u daljnjem planiranju tih područja temeljen na realnim potrebama, demografskim kretanjima, konkretnim programima, racionalnim mogućnostima opremanja komunalnom i drugom potrebnom infrastrukturom i sl.
- Prilikom izrade prostornih planova ili izrade izmjena i dopuna bilo bi potrebno da jedinice lokalne samouprave preispitaju planirana građevinska područja te predlože njihovo realno oblikovanje temeljeno na navedenim analizama. Racionalno korištenje prostora podrazumijeva davanje prednosti korištenju slobodnih i neiskorištenih površina unutar postojećeg građevinskog područja, bez nekontroliranog daljnjeg širenje, odnosno izbjegavanje zauzimanja novih površina dok postojeće, slobodne površine unutar građevinskog područja nisu iskorištene. Izmjene i dopune Prostornog plana Splitsko-dalmatinske županije daju osnovna načela racionalnog pristupa dimenzioniranju građevinskih područja te bi bilo nužno i na državnoj razini usvojiti odgovarajuće kriterije i mehanizme koji će doprinijeti racionalnijem pristupu u dimenzioniranju građevinskih područja.
- Administrativne granice između jedinica lokalne samouprave potrebno je međusobno uskladiti prema podacima Državne geodetske uprave i s tim u vezi i obuhvate prostornih planova uređenja gradova/općina.
- Preispitati potrebu i racionalnost planiranja velikog broja gospodarskih (proizvodnih i poslovnih) zona u pojedinim JLS-ima, kako u odnosu na njihovu veličinu, tako i na mogućnost rješavanja infrastrukturnog opremanja te planiranje i razvoj tih namjena uskladiti sa strateškim i programskim dokumentima državne, županijske i lokalne razine.
- Preispitati potrebu i racionalnost planiranja velikog broja zona ugostiteljsko-turističke namjene unutar i izvan naselja a osobito turističkih naselja i prostora za smještaj kampova, te u narednom razdoblju pratiti planiranje i gradnju takvih sadržaja, uvažavajući prostorne, demografske i infrastrukturne mogućnosti, te klimatske i druge karakteristike Županije. Potrebno je ocijeniti svrhovitost daljnjeg zadržavanja u prostornim planovima tih namjena koje se u dužem periodu nisu započele realizirati, te nema naznaka da bi se iste mogle realizirati u narednom razdoblju, prvenstveno vezano uz područja koja su pod primjenom članka 43., Zakona.
- Poticati unaprjeđenje standarda društvene infrastrukture u Županiji i JLS-ima bilo bi potrebno izvršiti preciznije analize i definirati koji su to potrebni ili poželjni sadržaji u pojedinim sredinama, te za njih, ukoliko će biti potrebno, osigurati neke nove ili dodatne prostorne pretpostavke. Posebno je svrhovito istražiti potrebe za prostornim razmještajem kapaciteta za brigu o starijoj populaciji i populaciji s posebnim potrebama, te ukoliko postoje potrebe i zahtjevi, obuhvatiti takve sadržaje prostorno-planskom dokumentacijom. Pri tome treba poštivati koncept policentričnog razvitka, ali i postojeće datosti u prostoru koje proizlaze iz demografskog potencijala, gospodarske slike i infrastrukturne opremljenosti.

- Posebnu pažnju posvetiti planiranju ruralnih i pograničnih područja te usvojiti održiv koncept razvoja ruralnog i pograničnog područja koji će se po potrebi dodatno razraditi kroz prostorno-planske dokumente JLS-e.
- U narednom razdoblju potrebno je ispitivanje mogućnosti i planiranje odgovarajućih mjera za prostore, odnosno zahvate i građevine ozakonjene kroz propisani postupak tzv. („legalizacija“), a koji nisu sukladni prostornim planovima i nisu kompatibilni s namjenama i korištenjem prostora u okruženju. Zahvate i građevine koji se neće ozakoniti trebati će ukloniti sukladno propisu, te prostore sanirati u mogućoj mjeri (posebice na vrijednim i značajnim područjima - zaštićena prirodna i kulturna dobra, krajobrazna i druga vrijedna područja).
- Državnim planom prostornog razvoja, će se odrediti vrijedno poljoprivredno zemljište i šume od značaja za Državu, te je potrebno odrediti vrijedno zemljište namijenjeno poljoprivredi i šumama od značaja za Županiju. Od javnopravnih tijela državne razine tražiti odgovarajuće podatke šuma i šumskog zemljišta kao i poljoprivrednog zemljišta, jer, na žalost, kartirani podaci o šumskom i poljoprivrednom zemljištu ne postoje. Potrebno je zonirati šumske i poljoprivredne površine u prostornim planovima za što su nadležna javnopravna tijela te ih uskladiti s propisanim kategorijama, te ih na primjeren način označiti u planskim namjenama površina.
- Za razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava na području Splitsko-dalmatinske županije osigurati prostorne uvjete kroz prostorno-plansku dokumentaciju, s tim, da JLS-e imaju jasna opredjeljenja i stavove koje poljoprivredne djelatnosti i kojih kapaciteta žele zadržati u građevinskim područjima, a koje žele usmjeriti izvan građevinskog područja..
- Udio ukupnog poljoprivrednog zemljišta na području Županije 22,60 % (od toga je udio obradivih površina 45 %) i u stalnom je padu, te bi trebalo poduzeti provođenje poticajnih mjera u poljoprivredi (npr. navodnjavanje) i koristiti efikasnije modele koji će omogućiti brže postizanje razvojnih ciljeva (vlasničko okrupnjavanje). Osmišljavanje i provođenje spomenutih mjera otvara povoljnije mogućnosti i za razvoj sustava navodnjavanja poljoprivrednih površina sukladno Planu navodnjavanja Splitsko-dalmatinske županije (2006).
- Strateški cilja Države je zaštita izvorišta i ležišta pitke vode, te će u tom cilju biti potrebno dosljedno provoditi važeće odluke o zonama sanitarne zaštite izvorišta pitke vode na području Splitsko-dalmatinske županije i Studije izvodljivosti za aglomeracije (vezano uz odvodnju), kao i Programe provođenja mjera zaštite i sanacije izvorišta uređenja slivova rijeka na području Županije.
- Morska površina zauzima 2/3 ukupne površine Županija te bi bilo bi potrebno analizirati eventualne mogućnosti u razvoju akvakulture, te dobivene rezultate po potrebi obuhvatiti prostorno-planskom dokumentacijom te ih postaviti u racionalni odnos s razvojem turizma čime jedna djelatnost ne isključuje drugu.
- Planskim mjerama stvoriti racionalne uvjete za održivo gospodarenje mineralnim sirovinama (istraživanje i eksploatacija) će se do donošenja Državnog plana prostornog razvoja provoditi mjere i smjernice prema 3. Izmjenama i dopunama Prostornog plana Županije temeljenim na Rudarsko – geološkoj studiji Splitsko-dalmatinske županije. Osobito je značajno dosljedno provoditi sanaciju prostora nakon završene eksploatacije, odnosno nakon završene pojedine faze eksploatacije, ili trajnog obustavljanja rudarskih radova, te realizirati planirane namjene u skladu s prostornim planovima i drugim dokumentima.

- U skladu s posebnim propisima o rudarstvu potrebno je odrediti lokacije za odlaganje viška iskopa za područja JLS-a koje takve lokacije još nisu odredile.
- Za provedbu racionalnog gospodarenja energijom Splitsko-dalmatinska županija je izradila istražne studije realne/svrhovite mogućnosti korištenja alternativnih izvora energije na području Županije, te se opredijelila za njihovo korištenje te ih ugradila u Prostornim planom Splitsko-dalmatinske županije određene su površine za vjetroeletreane (31 lokacija) i sunčane elektrane (31 lokacija) državnog i županijskog značaja kao i lokacije za hidroelektrane. Od zahvata su najznačajniji izgradnja RHE Vrdovalo i RHE Blaca (Korita).
- U cilju unaprjeđenja stanja u dijelu opskrbe električnom energijom u narednom razdoblju se očekuje realizacija sukladno Desetogodišnjem planu razvoja hrvatske prijenosne mreže (2018. - 2027.), kroz izgradnju nove prijenosne mreže kao i rekonstrukcijom postojeće.
- U suradnji s Državom, poticati programe i aktivnosti u svrhu poboljšanja energetske učinkovitosti zgrada kroz obnovu postojećih i izgradnju novih niskoenergetskih zgrada (uključivo i odabirom lokacije i položaja u prostoru koji osiguravaju bolju energetska učinkovitost, a što se kao smjernica ugrađuje u prostorne planove).
- U daljnjem razvoju prometne infrastrukture i njenog planiranja u prostorno-planskoj dokumentaciji potrebno je naglasiti da će ta infrastrukturna komponenta u dijelu koji je od državnog značaja biti obuhvaćena Državnim planom prostornog razvoja RH. U cilju optimalnog planiranja na državnoj razini Županija mora definirati svoje interese. Pri tome se naglašava potreba unaprjeđenja i osiguranja kvalitetne cestovne veze između Splitsko-dalmatinske i susjednih županija.
- Planskim mjerama stvoriti uvjete razvoja željezničke infrastrukture, modernizacijom postojeće mreže (M604), a od osobitog značaja je realizacija Jadranske željezničke pruge (čiji koridor je utvrđen Prostornim planom Splitsko-dalmatinske županije).
- Razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa internetu jedan od važnih projekata Splitsko-dalmatinske županije, te je potrebno prostorno-planskom dokumentacijom obuhvatiti takve zahvate u prostoru. Elektroničke komunikacijske zone namijenjene izgradnji samostojećih antenskih stupova definirane su objedinjenim Planom razvoja pokretne komunikacijske infrastrukture (prema Uredbi o mjerilima razvoja elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme) koji je ugrađen u 3. Izmjene i dopune Prostornog plana Splitsko-dalmatinske županije.
- Daljnji razvoj plinoopskrbe temelji se na Desetogodišnjem planu razvoja plinskog transportnog sustava Republike Hrvatske 2018. - 2027., pri čemu je od osobitog značaja izgradnja planiranih magistralnih plinovoda. Distribucijsku mrežu treba unapređivati sukladno programu opskrbe prirodnim plinom Županije.
- Sustavi vodoopskrbe i odvodnje ugrađeni su u prostorne planove sukladno do sada izrađenim razvojnim dokumentima, a eventualna nova rješenja, treba obuhvatiti izmjenama i dopunama prostornih planova u opsegu ovisnom o razvojnim programima. U provedbi je izgradnja aglomeracija na području Splitsko-dalmatinske županije.
- U cilju uspostave Regionalnog centra gospodarenja otpadom čija je izgradnja započeta na planiranoj lokaciji u općini Lećevica, potrebno je izgraditi planirane pretovarne stanice i prateću infrastrukturu. Do puštanja u rad Regionalnog centra gospodarenja otpadom

potrebno je provesti sanaciju postojećih odlagališta i otpadom onečišćenih površina, te voditi brigu da se u prelaznom periodu osigura provođenje svih propisanih obveza.

- U narednom razdoblju potrebno je izraditi krajobraznu osnovu Splitsko-dalmatinske županije koja bi bila prostorno-planska podloga integralne zaštite prirodnih vrijednosti prostora i identiteta krajolika. Krajobrazna osnova daje krajobrazni okvir za politiku planiranja, što uključuje i preporuke vezane uz kapacitete raznolikih krajobraza u odnosu na nove razvojne zahvate.
- Potrebno je poticati i provoditi aktivnosti na daljnjoj zaštiti prirodnih vrijednosti, a za prostornim planovima predložena područja za proglašenje zaštićenih dijelova prirode provesti postupak proglašenja sukladno posebnim zakonima. Izraditi stručne podloge za sva zaštićena područja prirode za koja ne postoje akti o proglašenju zaštite tj. područja koja se štite odredbama Prostornog plana splitsko-dalmatinske županije.
- Nastaviti razvijati i unaprjeđivati informacijski sustav prostornog uređenja Splitsko-dalmatinske županije. Zakonska je obveza, ali i operativna nužnost uspostava i vođenje Informacijskog sustava prostornog uređenja (ISPU) sukladno Zakonu o prostornom uređenju i Uredbi o informacijskom sustavu prostornog uređenja, dovršenjem razvoja novih modula ISPU-a. To se osobito odnosi na modul ePlanovi-editor, kako bi se prostorni planovi iz nove generacije prostornih planova mogli u tehničkom smislu izraditi na način kakav je predviđen Zakonom i podzakonskim aktima. Zavod će i nadalje imati naglašenu i odgovornu ulogu u vođenju, punjenju i održavanju Informacijskog sustava prostornog uređenja (ISPU), kontroli izrade dokumenata prostornog uređenja (ukoliko ih izrađuju ovlašteni subjekti), a ukoliko je Zavod izrađivač prostornih planova, tada ima odgovornost i zadaću izrađivati iste sukladno novim standardima i pravilima koja će se uspostaviti, što može zahtijevati dodatno opremanje Zavoda za prostorno uređenje Splitsko-dalmatinske županije (opremom i stručnim kadrom), kao i potrebno osposobljavanje i edukaciju.

5. IZVORI PODATAKA

U izradi ovog Izvješća Zavod za prostorno uređenje Splitsko-dalmatinske županije surađivao je s javnopravnim tijelima državne, županijske i lokalne razine. Rezultat je složeni dokument koji pokriva različita područja ljudskog djelovanja, koja na različite načine utječu na buduće planiranje prostora i unaprijeđenje održivog razvoja, a i sama proizlaze iz postojećih prostorno planskih rješenja. Već i sama definicija prostornog planiranja kao interdisciplinarne djelatnosti određuje neophodnu daljnju suradnju Zavoda i javnopravnih tijela na svim razinama, s ciljem što kvalitetnije realizacije navedenih projekata i provedbi aktivnosti utvrđenih ovim dokumentom.

U nastavku se daje popis javnopravnih tijela koja su, na pisani zahtjev, dostavila podatke za izradu ovog Izvješća, sukladno članku 10. Pravilnika o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru („Narodne novine“, broj 48/14 i 19/15).

Podaci javnopravnih tijela koja nisu dostavila podatke preuzeti su sa službenih mrežnih stranica te objavljenih ili dostavljenih dokumenata, studija, publikacija i stručnih podloga.

Javnopravna tijela:

- Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja (uključivo mrežne stranice Ministarstva, Informacijski sustav prostornog uređenja – Ispu),
- Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, kasnije: Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja (uključivo mrežne stranice ministarstva - zavod za zaštitu okoliša i prirode),
- Ministarstvo poljoprivrede - Uprava šumarstva, lovstva i drvne industrije, Uprava ribarstva,
- Ministarstvo obrane, Uprava za materijalne resurse
- Ministarstvo unutarnjih poslova, ravnateljstvo civilne zaštite
- Ministarstvo kulture - Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Splitu, Trogiru i Imotskom
- Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova europske unije,
- Ministarstvo pomorstva prometa i infrastrukture,
- Ministarstvo turizma
- Državna geodetska uprava, Područni ured za katastar Split,
- Hrvatske autoceste d.o.o., Zagreb,
- Hrvatske ceste d.o.o., PJ Split,
- HP-hrvatska pošta d.d., Središte pošta Split,
- HŽ infrastruktura, Zagreb,
- Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo, Zagreb,
- Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti, Zagreb,
- Hrvatske vode, Vodno gospodarski odjel za vodno područje dalmatinskih slivova, Split
- Hrvatske šume d.o.o., uprava šuma Split
- HEP d.o.o., Elektrodalmacija Split,
- HEP-PROIZVODNJA d.o.o.
- Hrvatski operater prijenosnog sustava d.o.o.,
- Županijska uprava za ceste, Split
- JU more i krš, Split,
- JU RERA S.D. za koordinaciju i razvoj Splitsko-dalmatinske županije, Split,
- Regionalni centar čistog okoliša d.o.o. Split,
- Lučka uprava Split, Gat Sv. Duje 1, 21 000 Split
- Lučka uprava Splitsko dalmatinske županije, Split
- Institut za jadranske kulture i melioraciju krša, Split

- Institut za oceanografiju i ribarstvo, Split
- Upravna tijela Splitsko-dalmatinske županije:
 - Upravni odjel za graditeljstvo i prostorno uređenje.
 - Upravni odjel za komunalne poslove, komunalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša,
 - Upravni odjel za gospodarstvo, EU fondove i poljoprivredu,
 - Upravni odjel za turizam i pomorstvo,
 - Upravni odjel za prosvjetu, kulturu, tehničku kulturu i sport,
 - Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb.
- Komunalna poduzeća s područja Splitsko-dalmatinske županije
 - JKP Vodovod i kanalizacija Split
 - Vodovod Imotske krajine d.o.o., Imotski
 - Vodovod i odvodnja Cetinske krajine d.o.o., Sinj
 - Hvarski vodovod, Jelsa
 - Vodovod Brač d.o.o., Brač,
 - Vodovod i odvodnja otoka Visa d.o.o., Komiža,
 - Vodovod Makarska d.o.o., Makarska,
 - Komunalno Vrgorac d.o.o., Vrgorac,
 - Usluga d.o.o., Vrlika.

Dokumenti:

- Prostorni plan Splitsko-dalmatinske županije („Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije, 1/03, 8/04, 5/05, 5/06, 13/07, 9/13, 147/15, 154/21 i 170/21- pročišćeni tekst).
- Prostorni planovi uređenja općina/gradova s područja Splitsko-dalmatinske županije.
- Izvješća o stanju u prostoru JLS-e (iz poglavlja 3.4.1.)
- Dokumenti vezani uz Popis stanovništva 2011. god.
- Odluka o određivanju ranjivih područja u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, br.130/12.)
- Odluka o obuhvatu i razvrstavanju jedinica lokalne samouprave koje stječu status brdsko-planinskog područja („Narodne novine“, br. 24/19.)
- Odluka o razvrstavanju javnih cesta (Narodne novine“, broj 103/18, 100/21,41/22) ,
- Odluka o razvrstavanju željezničkih pruga („Narodne novine“, br. 72/17.),
- Uredba o indeksu razvijenosti („Narodne novine“ 131/17.)
- Procjena ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša za Splitsko-dalmatinske županiju („Službeni vjesnik Splitsko-dalmatinske županije“, br. 23/15.)
- Izvješće o provedbi Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.– 2022. godine na području Splitsko-dalmatinske županije i objedinjena izvješća jedinica lokalne samouprave („Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije“, br. 84/23),
- Razvojna strategija Splitsko-dalmatinske županije 2011. – 2013. (2019.), Rera-Split,
- Plan razvoja Splitsko-dalmatinske županije za razdoblje 2022.– 2027. („Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije“ br. 105/22),
- Plan upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem Splitsko-dalmatinske županije (Obalnog plana SDŽ), („Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije“ br. 132/21),

Također su, pri izradi ovog Izvješća, korišteni brojni dokumenti iz službene dokumentacije Zavoda za prostorno uređenje Splitsko-dalmatinske županije koju, osim dokumenata prostornog uređenja, čine i brojne studije i stručne podloge iz različitih područja djelovanja. Dokumenti su navedeni u poglavlju 3.3.1. ovog Izvješća.

POPIS KRATICA:

BDP - Bruto domaći proizvod	OPUO - Ocjena o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš
BDV - Bruto dodana vrijednost	MHE - Male hidroelektrane
CGO - Centar za gospodarenje otpadom	NKD - Nacionalna klasifikacija djelatnosti
CHE - Crpna hidroelektrana	PGDP - Prosječni godišnji dnevni promet
DGU - Državna geodetska uprava	PLDP - Prosječni ljetni dnevni promet
DPU - Detaljni plan uređenja	POP - Područja očuvanja značajna za ptice
DZS - Državni zavod za statistiku	POVS - Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove
FINA - Financijska agencija	PPSDŽ - Prostorni plan Splitsko-dalmatinske županije
FZOEU - Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost	PPPP - Prostorni plan područja posebnih obilježja
GP - Građevinsko područje	PPUG/O - Prostorni plan uređenja grada/općine
GUP - Generalni urbanistički plan	PUO - Procjena utjecaja zahvata na okoliš
HAKOM - Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti	PUP - Provedbeni urbanistički plan
HE - Hidroelektrana	RH - Republika Hrvatska
HGK - Hrvatska gospodarska komora	RHE - Reverzibilna hidroelektrana
HKA - Hrvatska komora arhitekata	ROO - Registar onečišćavanja okoliša
HTZ - Hrvatska turistička zajednica	SDŽ - Splitsko-dalmatinska županija
HZJZ - Hrvatski zavod za javno zdravstvo	SE - Sunčana elektrana
HZMO - Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	SRF (RDF) - Gorivo iz otpada
HZZ - Hrvatski zavod za zapošljavanje	SPUO - Strateška procjena utjecaja na okoliš
HZZO - Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	UPU - Urbanistički plan uređenja
IDGP - Izdvojeni dio građevinskog područja naselja	VE - vjetroelektrana
IGP - Isključivi gospodarski pojas	Zavod - JU Zavod za prostorno uređenje Splitsko-dalmatinske županije
IOSUP - Izvješće o stanju u prostoru	ZERP - Zaštićeni ekološko-ribolovni pojas
ISPU - Informacijski sustav prostornog uređenja	ZOP - Zaštićeni obalni pojas
JLS - Jedinica lokalne samouprave	ZPU - Zakon o prostornom uređenju
JU - Javna ustanova	ZZO - Zakon o zaštiti okoliša
MBO - Mehaničko-biološka obrada	ZZP - Zakon o zaštiti prirode
OPEM - Ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu	ŽS - Županijska skupština

POPIS TABLICA:

Tablica 1: <i>Prostorne cjeline Splitsko-dalmatinske županije</i>	4
Tablica 2: <i>Gradovi i općine Splitsko-dalmatinske županije</i>	5
Tablica 3: <i>Stanovništvo, gradovi i općine, popis 2021.</i>	7
Tablica 4: <i>Stanovništvo prema starosti i spolu, popis 2021.</i>	8
Tablica 5: <i>Popis autocesta i državnih cesta na području Splitsko-dalmatinske županije</i>	13
Tablica 6: <i>Željezničke pruge za međunarodni promet</i>	14
Tablica 7: <i>Hidroelektrane instalirane snage od 10 kW i veće</i>	16
Tablica 8: <i>Vjetroelektrane snage veće od 10 MW (postojeće/izgrađene i planirane)</i>	16
Tablica 9: <i>Sunčane elektrane (planirane i izgrađene)</i>	17
Tablica 10: <i>Građevine na vodotoku državnog značaja</i>	18
Tablica 11: <i>Građevine na međudržavnim vodama</i>	18
Tablica 12: <i>Retencije i akumulacije za obranu od poplava</i>	19
Tablica 13: <i>Lateralni kanali i druge građevine za zaštitu od poplava, natapni kanali</i>	19
Tablica 14: <i>Vojne lokacije (Zone posebne namjene) i građevine</i>	20
Tablica 15: <i>Lokacije izdvojenih građevinskih područja izvan naselja - golf igrališta (R1)</i>	22
Tablica 16: <i>Istražni prostori mineralnih sirovina i postojeća eksploatacijska polja</i>	25
Tablica 17: <i>Površine, stanovništvo i građevinska područja mikroregija SDŽ-e</i>	31
Tablica 18: <i>Građevinska područja SDŽ-e po mikroregijama</i>	32
Tablica 19: <i>Ukupna površina građevinskog područja u odnosu na površinu mikroregije (%)</i>	35
Tablica 20: <i>Struktura namjene izdvojenih građevinskih područja izvan naselja</i>	38
Tablica 21: <i>Struktura korištenja zemljišta u Splitsko-dalmatinskoj županiji</i>	40
Tablica 22: <i>Stanovništvo, građevinska područja i gustoća stanovanja</i>	42
Tablica 23: <i>Naselja unutar jedinica lokalne samouprave na području Splitsko-dalmatinske županije</i> ...	46
Tablica 24: <i>Razvojne potrebe i potencijali Splitsko-dalmatinske županije, osnovni pokazatelji</i>	55
Tablica 25: <i>Zone marikulture po vrsti, maksimalnom kapacitetu i veličini</i>	57
Tablica 26: <i>Turisti - dolasci i noćenja na području Splitsko-dalmatinske županije</i>	58
Tablica 27: <i>Smještajni kapaciteti po vrstama ugostiteljskih objekata u SDŽ-i</i>	59
Tablica 28: <i>Smještajni kapaciteti po prema broju ležajeva u objektima SDŽ-e</i>	60
Tablica 29: <i>Osnovne škole na području SDŽ-e kojima je osnivač Splitsko-dalmatinska županija</i>	62
Tablica 30: <i>Osnovne škole na području SDŽ-e kojima je osnivač Grad Makarska</i>	64
Tablica 31: <i>Osnovne škole na području SDŽ-e kojima je osnivač Grad Split</i>	64
Tablica 32: <i>Broj učenika u osnovnim školama na području SDŽ-e (2018. – 2022.)</i>	65
Tablica 33: <i>Srednje škole na području SDŽ-e</i>	65
Tablica 34: <i>Zdravstvene ustanove kojima je osnivač splitsko-dalmatinska županija</i>	68
Tablica 35: <i>Domovi za starije i nemoćne osobe kojima je osnivač SDŽ-a</i>	69
Tablica 36: <i>Proizvodnja iz hidroelektrana u razdoblju 2019. – 2022.g</i>	74
Tablica 37: <i>Količine otpada i način postupanja s otpadom na području Splitsko-dalmatinske županije</i>	85
Tablica 38: <i>Davatelji javne usluge prikupljanja miješanog komunalnog otpada (MKO) i biorazgradivog</i>	87
Tablica 39: <i>Privremena odlagališta na području Splitsko-dalmatinske županije – stanje 2015.</i>	90
Tablica 40: <i>Postojeća privremena odlagališta - stanje 2022.</i>	90
Tablica 41: <i>Zatvorena odlagališta na području Splitsko-dalmatinske županije</i>	91
Tablica 42: <i>Lokacije nepropisno odbačenog otpada u Splitsko-dalmatinskoj županiji u 2022.g.</i>	92
Tablica 43: <i>Zaštićeni dijelovi prirode</i>	100
Tablica 44: <i>Područja predložena za proglašenje zaštićenim dijelovima prirode</i>	102
Tablica 45: <i>Područja očuvanja značajna za ptice (POP) na području Splitsko-dalmatinske županije</i> ...	105
Tablica 46: <i>Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) i (PPOVS)</i>	105
Tablica 47: <i>Broj zaštićenih kulturnih dobara po vrstama</i>	110
Tablica 48: <i>Promatrana područja (kvalitete zraka)</i>	119

Tablica 49: <i>Broj potrebnih mjernih mjesta u odnosu na broj trenutno raspoloživih mjernih mjesta</i>	120
Tablica 50: <i>Datumi sa prekoračenjem ciljane vrijednosti na mjernoj postaji Hum, Vis</i>	121
Tablica 51: <i>Onečišćivači zraka za područje Splitsko-dalmatinske županije, 2022.....</i>	122
Tablica 52: <i>Onečišćivači voda za područje Splitsko-dalmatinske županije</i>	125
Tablica 53: <i>Broj točaka ispitivanja i broj uzoraka po jedinicama lokalne samouprave u 2021. g.....</i>	132
Tablica 54: <i>Pregled osnovnih prostornih podataka za područje Splitsko-dalmatinske županije.....</i>	135
Tablica 55: <i>Prostorni planovi uređenja grada/općine na snazi 31. 12. 2022. godine</i>	144
Tablica 56: <i>Generalni urbanistički planovi na snazi 31. 12. 2022. godine</i>	146
Tablica 57: <i>Urbanistički planovi uređenja na snazi 31. 12. 2022. godine - Gradovi</i>	146
Tablica 58: <i>Urbanistički planovi uređenja na snazi 31. 12. 2022. godine - Općine.....</i>	149
Tablica 59: <i>Detaljni planovi uređenja na snazi 31. 12. 2022. godine - Gradovi.....</i>	153
Tablica 60: <i>Detaljni planovi uređenja na snazi 31. 12. 2022. godine - Općine</i>	155
Tablica 61: <i>Provedbeni urbanistički planovi na snazi 31. 12. 2022. godine</i>	156
Tablica 62: <i>Urbanistički planovi uređenja izvan snage 31. 12. 2022. godine</i>	159
Tablica 63: <i>Detaljni planovi uređenja stavljeni izvan snage u gledanom periodu – Općine.....</i>	159
Tablica 64: <i>Broj zaprimljenih predmeta za ozakonjenjem bespravne gradnje</i>	163
Tablica 65: <i>Broj postupaka SPUO-va, PUO-va, OPUO-va i OPEM-ova na području SDŽ-e.....</i>	168
Tablica 66: <i>Izvešća o stanju u prostoru (izvještajno razdoblje 2018. – 2022.).....</i>	169
Tablica 67: <i>Pregled izdanih mišljenja na Konačne prijedloge (Izmjena i dopuna) prostornih planova..</i>	171
Tablica 68: <i>Broj objavljenih planova u izvještajnom razdoblju:</i>	186

POPIS GRAFIKONA:

Grafikon 1. Stanovništvo prema starosti i spolu.....	9
Grafikon 2. Površine mikroregija unutar SDŽ-e	30
Grafikon 3. Građevinska područja SDŽ-e po mikroregijama	32
Grafikon 4. Udio građevinskog područja naselja SDŽ-e po mikroregijama	34
Grafikon 5. Udio ukupnog građevinskog područja SDŽ-e po mikroregijama	35
Grafikon 6. Udio građevinskog područja izvan naselja SDŽ-e po mikroregijama	36
Grafikon 7. Struktura namjene izdvojenih građevinskih područja izvan naselja	39
Grafikon 8. Trendovi kretanja broja turističkih dolazaka i noćenja u razdoblju 2018. – 2022.	59
Grafikon 9. Stopa odvojenog sakupljanja komunalnog otpada u sklopu javne usluge	86
Grafikon 10. Način postupanja s otpadom u Splitsko-dalmatinskoj županiji.....	87
Grafikon 11. Stope odvojenog sakupljanja komunalnog otpada na području SDŽ.....	89

POPIS SLIKA:

Slika 1. Položaj Splitsko-dalmatinske županije u odnosu na Republiku Hrvatsku.....	3
Slika 2. Teritorijalna podjela - gradovi i općine SDŽ-e	6
Slika 3. Područja posebnih ograničenja u korištenju - Područja za istraživanje ugljikovodika (PPSDŽ)...	23
Slika 4. Područja posebnih ograničenja u korištenju (PPSDŽ)	24
Slika 5. Cestovna mreža SDŽ-e (državne županijske i lokalne ceste, 2020.)	72
Slika 6. Sustav postojećih hidroelektrana na širem području rijeke Cetine	74
Slika 7. Neprihodovana voda po javnom isporučitelju vodnih usluga	82
Slika 8. Uspješnost upravljanja vodnim gubicima - ILI.....	83
Slika 9. Centar za gospodarenje otpadom – Kladnjice, Lećevica (Situacija-projektno rješenje)	96
Slika 10. Centar za gospodarenje otpadom – Kladnjice, Lećevica (Faza izgradnje, 2022.)	96
Slika 11. Područja prirodne vrijedne baštine_ Natura 2000, Izvor: https://biportal.hr/gis/	104
Slika 12. Izmjene i dopune PPSDŽ-e (154/21) Korištenje i namjena prostora	143
Slika 13. Povijesna jezgra Kaštel Sućurca s prikazima akata za gradnju (primjer).	164
Slika 14. (Primjer) Prostorni plan područja posebnih obilježja (PPPO) - plan državne razine.....	184
Slika 15. (Primjer) Prostorni plan županije (PPŽ) – plan regionalne razine	184
Slika 16. (Primjer) Prostorni plan uređenja grada ili općine (PPUG/O) – plan lokalne razine	185
Slika 17. (Primjer) Generalni urbanistički plan (GUP) – plan lokalne razine	185
Slika 18. (Primjer) Urbanistički plan uređenja (UPU) – plan lokalne razine, užeg područja	186
Slika 19. (Primjer) Detaljni plan uređenja (DPU) – plan lokalne razine, užeg područja.....	186
Slika 20. Primjer obrade grafičkih podataka u GIS-u	187
Slika 21. Primjer obrade grafičkih podataka u GIS-u	187